

T.C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI

İSTANBUL İLİ ÜSKÜDAR İLÇESİ
VANİKÖY CAMİ RESTORASYON PROJESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFA MİKDAT BÜTÜNER

130211001

DÜZELTİLMİŞ TEZ

MİMARİ KORUMA VE RESTORASYON YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNE TOPÇUBAŞI ÇİLİNGİROĞLU

EYLÜL 2015

TEZ ONAYI

FSMVÜ Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü'nün 130211001 numaralı Yüksek Lisans öğrencisi **Mustafa Mikdat BÜTÜNER**, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “**İSTANBUL İLİ ÜSKÜDAR İLÇESİ VANİKÖY CAMİ RESTORASYON PROJESİ**” başlıklı tezini, aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile 29.09.2015 tarihinde savunmuş ve mezuniyeti hususunda enstitü için gerekli yeterlilikleri yerine getirmiştir.

Prof. Dr. M. Bülent ULUENGİN

FSMVÜ

Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitü Müdürü

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Mine TOPÇUBAŞI ÇİLİNGİROĞLU

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Jüri Üyeleri : Prof. Dr. İbrahim NUMAN

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Prof. Dr. Elif Özlem AYDIN

Gebze Teknik Üniversitesi

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Mustafa Mikdat Bütüner

DÜZELTME METNİ

Bu tezin tamamlanması sonrası, 29.09.2015 tarihinde jüri önünde savunma yapılmıştır. Jüri üyelerince tez de yapılması istenen düzeltmeler aşağıda altı madde halinde verilmiştir. Jüri üyelerince,

- 1- Bir dönem sunulan restitüsyon projelerinin iki dönem olarak hazırlanması,
 - 2- Bir başlık altında ele alınan tez konusu caminin rölöve hasar analizinin yapısal elemanlar ölçeğinde gruplara ayırarak yapılması,
 - 3- Hünkar mahfilinin gelişimi ile ilgili gerekli bilgilerin restitüsyonda ele alınması,
 - 4- Restitüsyon çalışmasında Boğaziçi'nde Osmanlı İmparatorluğu döneminde inşa edilmiş tüm camilerin listesinin yapılması ve kısa bilgiler verilmesi,
 - 5- Boğaziçi'nde, tez konusu cami ile aynı dönemde yapılmış camilerin karşılaştırma çalışmasının yapılması,
 - 6- Değerlendirme ve Sonuç bölümünün yapılan çalışmaların özeti ile birlikte genişletilerek sunulması,
- istenmiş olup, bu tez , düzeltmelerin yapılmış ve jüri üyelerince kabul edilmiş halidir.

ÖNSÖZ

Çalışmalarım boyunca değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren danışmanım Yrd. Doç. Dr. Mine TOPÇUBAŞI ÇİLİNGİROĞLU'na, öğrencisi olmaktan gurur duyduğum rahmetli Prof. Dr. Refik Ahmet ERSEN'e, değerli öneri ve değerlendirmeleriyle katkıda bulunan Prof. Dr. İbrahim NUMAN'a, yüksek lisans eğitimim boyunca dostluğunu benden esirgemeyen Fatih KOCAŞIK ve Ahmet TOKGÖZ'e, rölöve çalışmaları sırasındaki yardımlarından dolayı Mimar Bahadır BOZDAĞ'a, çalışmalarım sırasında yardımlarını esirgemeyen Cami İmamı Bayram GÖKTEPE ve ailesine, manevi destekleriyle beni yalnız bırakmayan eşim Ayşe Nilay BÜTÜNER'e ve biricik kızım Ömrüm İkra BÜTÜNER'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Eylül, 2015

Mustafa Mikdat BÜTÜNER

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÇİZELGE LİSTESİ.....	VIII
ŞEKİL LİSTESİ.....	IX
EK LİSTESİ.....	XIII
EK RESİM LİSTESİ.....	XIII
EK HARİTA LİSTESİ.....	XXVIII
ÖZET.....	XXX
SUMMARY.....	XXXI
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Amaç.....	1
1.2. Kapsam.....	1
1.3. Yöntem.....	2
2. VANİKÖY'ÜN FİZİKSEL, SOSYAL VE TARİHİ ÖZELLİKLERİ.....	4
2.1. Vaniköy'ün Fiziksel Yapısı.....	4
2.1.1. Vaniköy'ün konumu.....	4
2.1.2. Coğrafi yapı.....	4
2.1.3. Nüfus ve idari yapı.....	5
2.2. Vaniköy'ün Sosyal ve Ekonomik Yapısı.....	6
2.3. Vaniköy'ün Tarihsel Gelişimi.....	6
2.4. Günümüzdeki Yerleşim ve İmar Uygulamaları.....	12
3. VANİ MEHMED EFENDİ	16
3.1. Vani Mehmed Efendi'nin Hayatı.....	16
3.2. Vani Mehmed Efendi Vakfı.....	17
4. VANİ MEHMED EFENDİ CAMİ.....	19
4.1. Vani Mehmed Efendi Cami' nin Yakın Çevresindeki Önemli Yapılar.....	19
4.2. Vani Mehmed Efendi Cami'nin Tarihçesi.....	23
5. VANİ MEHMED EFENDİ CAMİ'NİN MEVCUT DURUM TESPİTİ.....	28
5.1. Cami Bahçesi ve Bahçedeki Tüm Yapılar.....	28
5.1.1. Bahçe duvarları.....	30
5.1.2. Müştemilat yapısı (Ev).....	31
5.1.3. Tuvalet yapısı.....	34
5.1.4. Şadırvan.....	35

5.1.5. Rasathane ölçüm yapısı.....	37
5.1.6. Musalla taşı.....	38
5.1.7. Bahçedeki açık alan düzenlemesi.....	38
5.2. Cami'nin Mimari Analizi.....	39
5.2.1. Plan şeması ve mekanlar.....	39
5.2.2. Cepheler.....	47
5.2.3. Temel.....	59
5.2.4. Taşıyıcı duvarlar.....	59
5.2.5. Döşemeler.....	60
5.2.6. Çatı.....	60
5.2.7. Minare.....	64
5.3. Cami ve Bahçedeki Yapılarda Bozulma ve Hasarlar.....	66
5.3.1. Bahçe duvarları.....	66
5.3.2. Müştemilat yapısı (Ev).....	66
5.3.3. Tuvalet yapısı.....	67
5.3.4. Şadırvan.....	67
5.3.5. Rasathane ölçüm yapısı.....	67
5.3.6. Musalla taşı.....	67
5.3.7. Bahçedeki açık alan düzenlemesi.....	68
5.3.8. Cami.....	68
5.3.8.1. Cepheler.....	69
5.3.8.2. Temel.....	70
5.3.8.3. Taşıyıcı duvarlar.....	70
5.3.8.4. Döşemeler.....	71
5.3.8.5. Çatı.....	72
5.3.8.6. Minare.....	73
6. İSTANBUL DÖNEM CAMİLERİ VE VANİ MEHMED EFENDİ CAMİ.....	74
6.1. İstanbul Boğazındaki Dönem Camileri	74
6.2. İstanbul Boğazındaki Dönem Camileri ile Karşılaştırması.....	80
7. RESTİTÜSYON.....	92
7.1. Vani Mehmed Efendi Cami Restitüsyon Çalışmasında Kaynak Kullanımı.....	92
7.2. 17. Yüzyıl (1. Dönem) Restitüsyon Çalışması.....	98
7.3. 19. Yüzyıl (2. Dönem) Restitüsyon Çalışması.....	104
8. VANİ MEHMED EFENDİ CAMİ'NİN RESTORASYONU.....	113
8.1. Vani Mehmed Efendi Cami'nin Restorasyon Gereççeleri.....	113

8.1.1. Sosyal faktörler.....	113
8.1.2. Yapısal faktörler.....	113
8.2. Vani Mehmed Efendi Cami'nin Restorasyon Yaklaşımları ve Kararları	114
8.2.1. Fiziksel restorasyona yönelik kararların hukiki dayanakları.....	114
8.2.2. Müdahale önerileri ve uygulanacak restorasyon teknikleri.....	114
9. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	150
KAYNAKLAR.....	153
EKLER.....	157
EK RESİMLER.....	166
EK HARİTALAR.....	339
ÖZGEÇMİŞ.....	367

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge.1. Vaniköy'de yerleşim listesi, 1993.....	9
Çizelge.2. Üsküdar'daki Sit Alanları ve Koruma Kurulu karar tarihleri.....	13

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil .1. Vaniköy sahili vaziyet planı 1., 1970.....	14
Şekil .2. Vaniköy sahili vaziyet planı .2, 1970.....	14
Şekil .3. Vani Efendi Cami ve çevresi 1970.....	19
Şekil .4. Nazif Paşa Yalısı Zemin Kat Planı.....	20
Şekil .5. Nazif Paşa Yalısı Üst Kat Planı.....	20
Şekil .6. Vani Efendi yalısı restitüsyon kat-tavan planı1970.....	21
Şekil .7. Vani Efendi yalısı ve çevresi 1970.....	21
Şekil .8. 1964 yılı nüshalı tasarruf vesikası.....	23
Şekil .9. Vaniköy Cami ve Nazif Paşa Yalısını gösterir vaziyet planı kroki.....	27
Şekil .10. Vaniköy Vani Mehmet Efendi cami rölöve vaziyet yapılar planı.....	29
Şekil .11. Vaniköy Vani Mehmet Efendi cami rölöve vaziyet planı.....	30
Şekil .12. Bahçe duvarlarına ait görüntüler.....	31
Şekil .13. İki katlı Müştemilat yapısı, rölöve kısmi vaziyet planı ve görüntüler.	32
Şekil .14. Tuvalet yapısına ait, rölöve kısmi vaziyet planı ve görüntü.....	34
Şekil .15. Şadırvana ait, rölöve kısmi vaziyet planı ve görüntüler.....	36
Şekil.16. Rasathane kargir yapı, rölöve kısmi vaziyet planı ve görüntüler.....	37
Şekil .17. Musalla taşına ait görüntüler.....	38
Şekil .18. Cami, zemin kat rölöve planı.....	40
Şekil .19. Cami, 1. kat rölöve planı.....	40
Şekil .20. Cami, son cemaat ve harim rölöve planı sistem detayı.....	44
Şekil .21. Cami, rölöve güneybatı cephesi görünüşü.....	52
Şekil .22. Cami, rölöve kuzeydoğu cephesi görünüşü.....	53

Şekil .23. Cami, rölöve güneydoğu cephesi görünüşü.....	54
Şekil .24. Cami, rölöve kuzeybatı cephesi görünüşü.....	54
Şekil .25. Cami, rölöve B-B kesit - görünüşü.....	55
Şekil .26. Cami, rölöve A-A kesit – görünüşü.....	56
Şekil .27. Cami, rölöve A-A kesiti sistem detayı.....	56
Şekil .28. Cami, rölöve güneydoğu cephesi görünüşü sistem detayı.....	57
Şekil .29. Cami, rölöve mahfil katı korkuluk görünüş detayı.....	57
Şekil .30. Cami, rölöve alüminyum pencere doğramaları sistem detayı.....	58
Şekil .31. Cami, rölöve çatı taşıyıcı sistemi planı.....	61
Şekil .32. Cami, rölöve çatı üst örtü planı.....	62
Şekil .33. Cami, rölöve zemin kat tavan planı.....	62
Şekil .34. Cami, rölöve 1. kat tavan planı.....	63
Şekil .35. Cami, rölöve tavan planı sistem detayı.....	63
Şekil .36. Minare, rölöve görünüş, kesit, kaide planı.....	65
Şekil .37. İstanbul Boğazı'ndaki Camileri gösterir tablo	74
Şekil .38. Defterdar İbrahim Paşa Cami'nin fotoğrafı ve havadan görüntüsü...	76
Şekil .39. Valide Cami'nin fotoğrafı ve havadan görüntüsü.....	77
Şekil .40. Bostancıbaşı Abdullah Ağa Cami'nin fotoğrafı ve havadan görüntüsü.....	78
Şekil .41. Kayalar Cami'nin fotoğrafı ve havadan görüntüsü.....	79
Şekil .42. Vani Mehmed Efendi Cami minaresi 19., 20., 21. yüzyıl fotoğrafları.....	83
Şekil .43. Vani Mehmed Efendi Cami minaresi 1906 ve 2015 yılları fotoğrafları.....	84
Şekil .44. Defterdar İbrahim Paşa Cami minaresi 19. ve 21. yy. fotoğrafları.....	85
Şekil .45. Kayalar Cami minaresi ile Mehmed Vani Efendi Cami minaresi. 2015 yılı.....	85
Şekil .46. Mehmed Vani Efendi Cami ile Defterdar İbrahim Paşa Cami'nin 19. Yüzyılın ilk çeyreğinde denizden çekilmiş fotoğrafı.....	86

Şekil .47. Mehmed Vani Efendi Cami ile Defterdar İbrahim Paşa Cami'nin denizden çekilmiş fotoğrafı.....	87
Şekil .48. Mehmed Vani Efendi Cami ile Defterdar İbrahim Paşa Cami'nin koruluğa bakan cephe fotoğrafı.....	88
Şekil .49. Mehmed Vani Efendi Cami ile Defterdar İbrahim Paşa Cami'nin denize bakan cephe fotoğrafı.....	89
Şekil .50. Mehmed Vani Efendi Cami ile Defterdar İbrahim Paşa Cami harim hünkar mahfili duvarı fotoğrafı.....	90
Şekil .51. Mehmed Vani Efendi Cami ile Defterdar İbrahim Paşa Cami harim mihrap duvar fotoğrafı.....	91
Şekil .52. Birinci dönem restitüsyon planı.....	99
Şekil .53. Birinci dönem restitüsyon tavan planı.....	100
Şekil .54. Birinci dönem restitüsyon çatı üst örtü planı.....	101
Şekil .55. Birinci dönem restitüsyon güneybatı cephe görünüşü.....	102
Şekil .56. Birinci dönem restitüsyon kuzeydoğu cephe görünüşü.....	102
Şekil .57. Birinci dönem restitüsyon güneydoğu cephe görünüşü.....	103
Şekil .58. Birinci dönem restitüsyon kuzeybatı cephe görünüşü.....	103
Şekil .59. Birinci dönem restitüsyon B-B kesit-görünüş.....	104
Şekil .60. İkinci dönem restitüsyon zemin kat planı.....	106
Şekil .61. İkinci dönem restitüsyon 1. kat planı.....	106
Şekil .62. İkinci dönem restitüsyon güneybatı cephe görünüşü.....	107
Şekil .63. İkinci dönem restitüsyon kuzeydoğu cephe görünüşü.....	108
Şekil .64. İkinci dönem restitüsyon güneydoğu cephe görünüşü.....	109
Şekil .65. İkinci dönem restitüsyon kuzeybatı cephe görünüşü.....	110
Şekil .66. İkinci dönem restitüsyon A-A kesit-görünüş.....	111
Şekil .67. İkinci dönem restitüsyon B-B kesit-görünüş.....	112
Şekil .68. Restorasyon 3 parsel ve yakın çevresi Vaziyet planı.....	115
Şekil .69. Restorasyon 3 Parsel Vaziyet planı.....	117
Şekil .70. Restorasyon zemin kat planı.....	141

Şekil .71. Restorasyon 1. kat planı.....	141
Şekil .72. Restorasyon zemin kat tavan planı.....	142
Şekil .73. Restorasyon 1. kat tavan planı.....	142
Şekil .74. Restorasyon çatı örtü planı.....	143
Şekil .75. Restorasyon güneybatı cephe görünüşü.....	144
Şekil .76. Restorasyon kuzeydoğu cephe görünüşü.....	145
Şekil .77. Restorasyon güneydoğu cephe görünüşü.....	146
Şekil .78. Restorasyon kuzeybatı cephe görünüşü.....	147
Şekil .79. Restorasyon B-B kesit görünüşü.....	148
Şekil .80. Restorasyon A-A kesit görünüşü.....	149
Şekil .81. Envanter belgesi, 2014 yılı.....	152

EKLERİN LİSTESİ

Ek	Sayfa
Ek .1. Vaniköy Cami ile ilgili envanter fişi.....	157
Ek .2. Mehmed isminde bir hattatın yazdığı 1827 tarihli levhanın metni.....	157
Ek .3. Boğaziçi Alanındaki Koru Ve Mesire Alanları listesi, 2005 yılı.....	158
Ek .4. IV. Mehmed (1642-1693) resmi.....	160
Ek .5. 1815 yılı Bostancıbaşı Defteri Vaniköy Yerleşim listesi.....	161
Ek .6. 1815 yılı Bostancıbaşı Defteri Vaniköy Yerleşim haritası.....	162
Ek .7. 1993 yılı Vaniköy yerleşim listesi.....	163
Ek .8. Vani Mehmed Efendi'nin ölümünü gösteren 1685 yılı manzume metni.	164
Ek .9. Vaniköy'ün halihazır haritası.....	165

EK RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim .1. İstanbul İli'nin havadan 2013 yılı görüntüsü.....	166
Resim .2. Vaniköy'ün havadan 2013 yılı görüntüsü.....	167
Resim .3. İstanbul Boğazı'nın güneyden 2012 yılı hava fotoğrafı.....	168
Resim .4. İstanbul boğazı ve Üsküdar'ın, kuzeyden 2013 yılı hava fotoğrafı.....	169
Resim .5. Vaniköy'ün Arnavutköy'den 2010 yılı görünüşü.....	170
Resim .6. Rumelihisarı'ndan Vaniköy'ün 1890 yılı görünüşü, yakınlaştırılmış.	171
Resim .7. Rumelihisarı'ndan Vaniköy'ün 1890 yılı görünüşü.....	171
Resim .8. Kandilli burnu, geride Vaniköy sahili ve Korusu, 19.yy. sonu.....	172
Resim .9. Kuleli'ye doğru Vaniköy sahili. Kuleli Binası sağda...19.yy. sonu....	172
Resim .10. Kandilli tepesinden Vaniköy sahil yerleşiminin 1860 yılı görünüşü	173
Resim .11. Bebek'ten, Vaniköy'ün 1860 yılı görünüşü.....	174
Resim .12. Bebek'ten, Vanizade Yalısı ve Vaniköy Cami 1860 yılı görünüşü...	175
Resim .13. Vaniköy tepesinden, Kandilli ve Rumelihisarı 1860 yılı görünüşü...	176
Resim .14. Vaniköy burnundan Vaniköy sahili ve cami, 19 yy. sonu görünüşü	177
Resim .15. Boğaz'dan, Vaniköy yalılarının 19 yy. sonu görünüşü.....	177
Resim .16. Kandilli tepesinden Vaniköy ve boğazın 19 yy. sonu görünüşü.....	178
Resim .17. Vaniköy'ün 1946 yılı hava fotoğrafı.....	178
Resim .18. Vaniköy'ün 1966 yılı hava fotoğrafı.....	179
Resim .19. Vaniköy'ün 1982 yılı hava fotoğrafı.....	180
Resim .20. Vaniköy'ün 2014 yılı hava fotoğrafı.....	181
Resim .21. Ahmet YAKUPOĞLU'nun "Vaniköyünde" resmi, 1982 yılı.....	182
Resim .22. Ahmet Nazif Paşa (Vanizade) yalısı ve çevresi, 1970 yılı görünüşü.	183

Resim .23. Ahmet Nazif Paşa (Vanizade) yalısının 1970 yılı görünüşü.....	184
Resim .24. Ahmet Nazif Paşa (Vanizade) yalısı ve çevresi,1974 yılı görünüşü.	185
Resim .25. Ahmet Nazif Paşa (Vanizade) yalısının 1985 yılı görünüşü.....	186
Resim .26. Ahmet Nazif Paşa (Vanizade) yalısının 1992 yılı görünüşü.....	187
Resim .27. Ahmet Nazif Paşa (Vanizade) yalısının 2014 yılı görünüşü.....	188
Resim .28. Vani M. Efendi'nin Kestel'deki Camii'nin 2014 yılı görünüşü.....	189
Resim .29. Vani M. Efendi'nin Kestel'deki Hamamı'nın 2014 yılı görünüşü....	189
Resim .30. Vaniköy İskelesi ve arkasında Cami'nin görünüşü, 20.yy başı.....	190
Resim .31. Vaniköy İskelesi ve Vaniköy yalılarının 1950 yılı görünüşü.....	190
Resim .32. Vaniköy İskelesi ve arkasında Cami'nin 1950 yılı görünüşü.....	191
Resim .33. Vaniköy Cami çevresi yerleşimin 1966 ve 1982 yılı hava fotoğrafı.	191
Resim .34. Kandilli tepesinden, Vaniköy Cami'nin 1860 yılı görünüşü.....	192
Resim .35. Korudan, Vaniköy Cami'nin 20. Yy. başı görünüşü.....	192
Resim .36. Vani M. E. Cami çevresi yerleşimin 1987 yılı halihazır haritası.....	193
Resim .37. Vani M. Efendi Cami çevresi yerleşimin 2014 yılı hava fotoğrafı....	194
Resim .38. Vani M. Efendi Cami'nin 2014 yılı hava fotoğrafı.....	194
Resim .39. Vaniköy Cami'nin enlem-boylamlı havadan 2014 yılı görünüşü.....	195
Resim .40. A. Süheyl ÜNVER'in "Vaniköyü" resmi, 1957 yılı.....	196
Resim .41. A. Süheyl ÜNVER'in Vaniköyünde resmi, 1974 yılı.....	197
Resim .42. Vani Mehmed Efendi Cami batı cephesi 1968 yılı görünüşü.....	198
Resim .43. Vani Mehmed Efendi Cami kuzeybatı cephesi 1968 yılı görünüşü.	199
Resim .44. Vani Mehmed Efendi Cami kuzeybatı cephesi 1968 yılı görünüşü.	200
Resim .45. Vani Mehmed Efendi Cami kuzey cephesi 1968 yılı görünüşü.....	200
Resim .46. Vani Mehmed Efendi Cami güneydoğu cephesi1968 yılı görünüşü	201

Resim .47. Vani Mehmed Efendi Cami kuzeybatı cephesi 2013 yılı görünüşü.	201
Resim .48. Vani Mehmed Efendi Cami batı cephesi ve çevresindeki yalılar.....	202
Resim .49. Vani Mehmed Efendi Cami batı cephesi ve Vaniköy yerleşimi.....	202
Resim .50. 27 parselin Vaniköy caddesinden güney görünüşü 1.....	203
Resim .51. 27 parselin Vaniköy caddesinden güney görünüşü 2.....	203
Resim .52. 27 parsel güney duvarına bitişik hayrat Çeşmenin görünüşü.....	204
Resim .53. 27 parsel güney duvarına bitişik Trafo binasının görünüşü.....	204
Resim .54. Vaniköy Cami Sokak üzerinden Caminin güney görünüşü.....	205
Resim .55. Vaniköy Cami Sokak üzerinden Cami ve bahçenin güney görünüşü	205
Resim .56. Vaniköy Cami Sokak üzerinden Caminin güney-doğu görünüşü.....	206
Resim .57. Vaniköy Cami Sokak üzerinden Caminin kuzeybatı görünüşü 1.....	206
Resim .58. Vaniköy Cami Sokak üzerinden Caminin güney görünüşü 1.....	207
Resim .59. Vaniköy Cami Sokak üzerinden Caminin güney görünüşü 2.....	207
Resim .60. Vaniköy Cami Sokak üzerinden Caminin kuzeybatı görünüşü 2.....	208
Resim .61. Vaniköy Cami Sokak üzerinden Caminin kuzeybatı görünüşü 3.....	208
Resim .62. Vaniköy rıhtımı üzerinden minare kaidesi kuzeybatı görünüşü.....	209
Resim .63. Vaniköy rıhtımı üzerinden minarenin kuzeybatı görünüşü.....	209
Resim .64. Vaniköy rıhtımı üzerinden kadınlar mahfili kuzeybatı görünüşü.....	210
Resim .65. Rıhtım üzerinden hünkar köşkü, avlu duvarı kuzeybatı görünüşü.....	210
Resim .66. Rıhtım üzerinden hünkar köşkü, hayrat çeşme kuzeybatı görünüşü..	211
Resim .67. Vaniköy rıhtımı üzerinden hayrat çeşme kuzeybatı görünüşü.....	211
Resim .68. Vaniköy rıhtımı üzerinden minarenin kuzey görünüşü.....	212
Resim .69. Vaniköy rıhtımı üzerinden cami kuzey görünüşü ve çınar ağacı.....	212
Resim .70. Hünkar Köşkü tarafı bahçe duvarının bahçeden iç cephe görünüşü..	213

Resim .71. Bahçe duvarı üzerinden Hünkar köşkü konsolu kuzey görünüşü.....	213
Resim .72. Bahçe duvarı üzerinden Cami doğu görünüşü.....	214
Resim .73. Bahçe duvarı üzerinden Cami kuzeydoğu görünüşü.....	214
Resim .74. Hünkar Köşkü girişi, kuzeydoğu cephe görünüşü 1.....	215
Resim .75. Hünkar Köşkü girişi, kuzeydoğu cephe görünüşü 2.....	215
Resim .76. Hünkar Köşkü girişi, kuzeydoğu cephe görünüşü 3.....	216
Resim .77. Hünkar Köşkü girişi, kuzeybatı cephe görünüşü.....	216
Resim .78. Hünkar Köşkü girişi kuzey görünüşü ve taş merdivenler.....	217
Resim .79. Hünkar Köşkü önü taş merdiven basamakları kuzey görünüşü.....	217
Resim .80. Hünkar Köşkü önü taş merdiven basamakları kuzeydoğu görünüşü.	218
Resim .81. Hünkar Köşkü, girişi ve taş merdivenler doğu görünüşü.....	218
Resim .82. Hünkar Köşkü önü taş merdivenler ve binek taşı görünüşü 1.....	219
Resim .83. Hünkar Köşkü önü taş merdivenler ve binek taşı görünüşü 2.....	219
Resim .84. Hünkar Köşkü önü taş merdivenler ve binek taşı görünüşü 3.....	220
Resim .85. Hünkar Köşkü önü taş merdivenler sahil tarafı üst görünüşü.....	220
Resim .86. Hünkar Köşkü önü merdiven korkuluklarının bastığı taş kaide.....	221
Resim .87. 27 parselin kuzeydoğu köşesindeki Kandilli Rasathanesi barakası...	221
Resim .88. 27 parselin kuzeydoğu köşesindeki barakanın güney görünüşü.....	222
Resim .89. Hünkar Köşkü merdivenleri önündeki kuzey bahçe kısmı görünüşü	222
Resim .90. Hünkar Köşkü merdivenleri önündeki kuzey bahçe kısmı görünüşü	223
Resim .91. Bahçenin doğu köşesinden, Cami güneydoğu cephesi görünüşü.....	223
Resim .92. Cami güneydoğu cephesi (kıble duvarı) görünüşü.....	224
Resim .93. 27 parselin güney köşesinden, Cami güneydoğu cephesi görünüşü..	224
Resim .94. Cami son cemaat kısmı güneydoğu cephesi görünüşü.....	225

Resim .95. Cami harim kısmı girişi önünden son cemaat kısmı içi görünüşü....	225
Resim .96. Harim kısmı girişi önünden son cemaat kısmı tavanı görünüşü.....	226
Resim .97. Cami son cemaat kısmı tavanı ve batı duvarı iç görünüşü.....	226
Resim .98. Son cemaat kısmı içinden, harim kısmı giriş kapısı dış görünüşü.....	227
Resim .99. Cami harim kısmı içinden, giriş kapısı kuzey iç görünüşü.....	227
Resim .100. Cami harim kısmı içi doğu köşesinden kadınlar mahfili görünüşü.	228
Resim .101. Cami harim kısmı içi mihrap önünden kadınlar mahfili görünüşü..	228
Resim .102. Harim kısmı içi kürsü önünden harim güneybatı duvarı görünüşü..	229
Resim .103. Kadınlar mahfil katı içinden harim kısmı güney görünüşü.....	229
Resim .104. Müezzin mahfil katı içinden harim kısmı güney görünüşü.....	230
Resim .105. Müezzin mahfili önünden harim güneydoğu duvarı iç görünüşü...	230
Resim .106. Kadınlar mahfil katından harim güneydoğu duvarı iç görünüşü.....	231
Resim .107. Kadınlar mahfil katından harim döşemesi iç görünüşü.....	231
Resim .108. Müezzin mahfilinden kible duvarı iç görünüşü ve vaaz kürsüsü.....	232
Resim .109. Harim giriş kapısı önünden, harim kuzeydoğu duvarı görünüşü.....	232
Resim .110. Kadınlar mahfilinden harim kuzeydoğu duvarı iç görünüşü.....	233
Resim .111. Harim kuzeydoğu duvarı iç görünüşü.....	233
Resim .112. Harim kuzeybatı duvarı iç görünüşü.....	234
Resim .113. Müezzin mahfili alt kat, sağda imam odası	234
Resim .114. Müezzin mahfili alt kat, önde imam odası	235
Resim .115. Müezzin mahfili tavanı ve harim giriş kapısı görünüşü.....	235
Resim .116. Müezzin mahfili tavanı-döşemesi ve imam odası görünüşü.....	236
Resim .117. Müezzin mahfili korkulukları görünüşü.....	236
Resim .118. Kadınlar mahfiline çıkış merdiveni ve deponun girişi, hol.....	237

Resim .119. Kadınlar mahfiline çıkış merdiveni ve deponun girişi, hol.....	237
Resim .120. Holden imam odası görünüşü.....	238
Resim .121. Depo giriş kapısı görünüşü.....	238
Resim .122. Depoya giriş holünden depo mekan içi görünüşü.....	239
Resim .123. Hünkar Köşkü alt katı depoda bölünmüş oda tavanı.....	239
Resim .124. Hünkar Köşkü alt katı depoda giriş holü görünüşü.....	240
Resim .125. Hünkar Köşkü alt katı depo iç görünüşü.....	240
Resim .126. Hünkar Köşkü alt katı depo iç görünüşü.....	241
Resim .127. Hünkar Köşkü alt katı depo içi ve pencere korkulukları görünüşü..	241
Resim .128. Kadınlar mahfiline çıkış merdiveni görünüşü.....	242
Resim .129. Kadınlar mahfiline çıkış merdiveni görünüşü.....	242
Resim .130. Kadınlar mahfili güneybatı duvarı iç görünüşü.....	243
Resim .131. Kadınlar mahfili kuzeydoğu duvarı iç görünüşü.....	243
Resim .132. Kadınlar mahfilinden harim kible duvarı iç görünüşü.....	244
Resim-133. Harimden kadınlar mahfili korkulukları görünüşü.....	244
Resim .134. Kadınlar mahfilinden harim güneydoğu duvarı iç görünüşü.....	245
Resim .135. Kadınlar mahfilinden harim kuzeydoğu duvarı iç görünüşü.....	245
Resim .136. Kadınlar mahfilinden Hünkar köşkü giriş kapısı iç görünüşü.....	246
Resim .137. Hünkar köşkü Mutfak bölümü kuzeybatı duvarı iç görünüşü.....	246
Resim .138. Hünkar köşkü Mutfak bölümü güneydoğu duvarı iç görünüşü.....	247
Resim .139. Hünkar köşkü Mutfak bölümünden sofaya geçiş kapısı görünüşü..	247
Resim .140. Mutfak bölümünden sofaya geçiş holü güneybatı duvarı görünüşü	248
Resim .141. Sofaya geçiş holünden yatak odası (muhtes) kapısı görünüşü.....	248
Resim .142. Hünkar köşkü Yatak Odası (muhtes) içi görünüşü.....	249

Resim .143. Sofaya geçiş holü (muhdes) kuzeydoğu duvarı iç görünüşü.....	249
Resim .144. Sofa bölümü güneybatı duvarı (muhdes) iç görünüşü.....	250
Resim .145. Hünkar köşkü Sofa bölümü kuzeybatı duvarı iç görünüşü.....	250
Resim .146. Hünkar köşkü Sofa bölümü kuzeydoğu duvarı iç görünüşü.....	251
Resim .147. Hünkar köşkü Sofa bölümü kuzey-güneydoğu duvarı iç görünüşü.	251
Resim .148. Hünkar köşkü Sofa bölümü güneydoğu duvarı iç görünüşü.....	252
Resim .149.H. köşkü Dinlenme Odası bölümü güneydoğu duvarı iç görünüşü..	252
Resim .150. H. köşkü Dinlenme Odası bölümü kuzeybatı duvarı iç görünüşü...	253
Resim .151. H. köşkü Dinlenme Odası bölümü kuzeydoğu duvarı iç görünüşü.	253
Resim .152. H. köşkü Banyo-Tuvalet bölümü kuzeydoğu duvarı iç görünüşü...	254
Resim .153. H. köşkü Banyo-Tuvalet bölümü kuzeybatı duvarı iç görünüşü.....	254
Resim .154. H. köşkü Banyo-Tuvalet bölümü kuzeydoğu duvarı iç görünüşü...	255
Resim .155. Sofadan yatak odasına geçiş holü güneydoğu duvarı iç görünüşü...	255
Resim .156. Hünkar köşkü yatak odasından geçiş holüne bakış.....	256
Resim .157. Hünkar köşkü yatak odasından geçiş holüne bakış.....	256
Resim .158. Hünkar köşkü yatak odası kuzeybatı köşesi iç görünüşü.....	257
Resim .159. Hünkar köşkü yatak odası güneybatı duvarı iç görünüşü.....	257
Resim .160. Hünkar köşkü yatak odası holü iç görünüşü.....	258
Resim .161. Hünkar köşkü yatak odası kuzeybatı duvarı iç görünüşü.....	258
Resim .162. Hünkar köşkü yatak odası güneydoğu duvarı iç görünüşü.....	259
-Resim .163. Hünkar köşkü sofaya bahçeden giriş kapısı iç görünüşü.....	259
Resim .164. Hünkar köşkü sofaya bahçeden giriş holü kuzeybatı iç görünüşü...	260
Resim .165. Hünkar köşkü giriş holü kuzeydoğu görünüşü.....	260
Resim .166. Harim Bölümü döşeme ahşap kaplaması görünüşü.....	261

Resim .167. Harim döşemesi elektrikli ısıtma halısı ve üstü halı kaplama.....	261
Resim .168. Kadınlar mahfili çıkış merdiveni üzeri halı örtü.....	262
Resim .169. Kadınlar mahfili döşeme üzeri halı kaplama.....	262
Resim .170. Hünkar köşkü döşeme üzeri muşamba kaplama.....	263
Resim .171. Hünkar köşkü mutfak döşeme üzeri seramik kaplama.....	263
Resim .172. Harim tavan kaplaması güneybatıya doğru bakış.....	264
Resim .173. Harim tavan kaplaması kuzeydoğuya doğru bakış.....	264
Resim .174. Harim tavan kaplaması kuzeybatıya doğru bakış.....	265
Resim .175. Harim tavan kaplaması kuzeydoğuya doğru bakış.....	265
Resim .176. Harim tavan kaplaması güneydoğu-güneye doğru bakış.....	266
Resim .177. Harim tavan kaplaması güneydoğuya doğru bakış.....	266
Resim .178. Harim tavan kaplaması güneye doğru bakış.....	267
Resim .179. Kadınlar mahfili tavan kaplaması güneybatıya doğru bakış.....	267
Resim .180. Kadınlar mahfili tavan kaplaması kuzeydoğuya doğru bakış.....	268
Resim .181. Kadınlar mahfili tavan kaplaması kuzeybatıya doğru bakış.....	268
Resim .182. Kadınlar mahfili tavan kaplaması kuzeye doğru bakış.....	269
Resim .183. Hünkar Köşkü alt katı tavan kaplaması kuzeybatıya doğru bakış...	269
Resim .184. H. Köşkü alt kat giriş holü tavan kaplaması kuzeybatıya bakış.....	270
Resim .185. Müezzin mahfili tavan kaplaması güneydoğuya doğru bakış.....	270
Resim .186. Hünkar Köşkü sofa bölümü tavan kaplaması güneydoğuya bakış..	271
Resim .187. Hünkar Köşkü sofa bölümü tavan kaplaması doğuya bakış.....	271
Resim .188. H. Köşkü yatak odası bölümü tavan kaplaması kuzeybatıya bakış.	272
Resim .189. Son Cemaat bölümü tavan kaplaması güneydoğuya doğru bakış....	272
Resim .190. Minare şerefesinden Cami çatısı kuzeybatı üstten görünüş.....	273

Resim .191. Minare şerefesinden Cami çatısı kuzeybatı üstten görünüş.....	273
Resim .192. Minare şerefesinden Cami çatısı güney üstten görünüş.....	274
Resim .193. H. Köşkü mutfak bölümü tavan deliğinden çatı iç doğu görünüşü..	274
Resim .194. H. Köşkü mutfak bölümü tavan deliğinden çatı güney görünüşü...	275
Resim .195. H. Köşkü mutfak bölümü tavan deliğinden çatı iç batı görünüşü...	275
Resim .196. Mutfak bölümü tavan deliğinden kiremit altı kaplaması görünüşü.	276
Resim .197. H. Köşkü mutfak bölümü tavan deliğinden çatı kuzey görünüşü...	276
Resim .198. H. Köşkü mutfak bölümü tavan deliğinden çatı makası görünüşü..	277
Resim .199. Minare kuzeybatı görünüşü.....	277
Resim .200. Minare kuzey görünüşü.....	278
Resim .201. Minare şerefe, petek ve külah kuzeydoğu görünüşü.....	278
Resim .202. Minare güneydoğu görünüşü. Vaniköy Caddesinden.....	279
Resim .203. Minare giriş kapısı görünüşü. Son cemaatten.....	279
Resim .204. Minare giriş kapısı üstten görünüşü. Son cemaatten.....	280
Resim .205. Minare çekirdek kısmının giriş kapısından iç görünüşü.....	280
Resim .206. Minare çekirdek kısmı ve basamaklarının alttan görünüşü.....	281
Resim .207. Minare çekirdek kısmı ve basamaklarının önden görünüşü.....	281
Resim .208. Minare çekirdek kısmı ve basamaklarının üstten görünüşü.....	282
Resim .209. Minare gövdesinin iç yüzeyi ve seren tabanı.....	282
Resim .210. Minare seren tabanı ve son basamak yüzeyi üstten görünüşü.....	283
Resim .211. Minare seren tabanı detay görünüşü.....	283
Resim .212. Minare sereni yüzeyindeki böcek ve kurt delikleri.....	284
Resim .213. Minare petek kısmı, külah ahşap konstrüksiyonu iç görünüşü.....	284
Resim .214. Minare şerefesine çıkış kapısı ve telli kapı kanadı.....	285

Resim .215. Minare şerefesi, çimento esaslı şap zemin kaplaması.....	285
Resim .216. Minare şerefesi, zemin kaplaması ve petek gövdesi.....	286
Resim .217. Minare şerefesi, zemin kaplaması, petek gövdesi, korkuluk.....	286
Resim .218. Minare şerife korkulukları ve kenet detayı.....	287
Resim .219. Minare petek kısmı çimento esaslı sıva ve hoparlör detayı.....	287
Resim .220. Harim kuzeydoğu duvarına mesnetli ahşap vaaz kürsüsü.....	288
Resim .221. Harim kible duvarındaki mihrabın önden görünüşü.....	288
Resim .222. Harim kible duvarındaki minberin batı görünüşü.....	289
Resim .223. Harim kible duvarındaki minberin kuzeydoğu görünüşü.....	289
Resim .224. Harim kible duvarındaki minberin kuzeybatı görünüşü.....	290
Resim .225. Harim kible duvarındaki minber kapısı alınlık görünüşü.....	290
Resim .226. Harim kible duvarındaki minber kapısı alınlık ön görünüşü.....	291
Resim .227. Minber korkulukları köşe detayı ön görünüşü.....	291
Resim .228. Minber korkulukları köşe detayı üst görünüşü.....	292
Resim .229. Minber korkuluk aynası köşe detayı ön görünüşü.....	292
Resim .230. Minber korkuluk aynası göbek detayı ön görünüşü.....	293
Resim .231. Minber korkuluk aynası köşe detayı ön görünüşü.....	293
Resim .232. Minber korkuluk aynası köşe detayı ön görünüşü.....	294
Resim .233. Harim kible duvarındaki minber pervaz kısmı ön görünüşü.....	294
Resim .234. Harim kible duvarındaki minber külahı ön görünüşü.....	295
Resim .235. Harim kible duvarındaki minber köşk kısmı ön görünüşü.....	295
Resim .236. Harim kible duvarındaki minber ahşap basamakları ön görünüşü...	296
Resim .237. Minber ahşap sahanlık kısmı ön görünüşü.....	296
Resim .238. Harim giriş kapısının harimden ön görünüşü.....	297

Resim .239. Harim giriş kapısının son cemaat bölümünden görünüşü.....	297
Resim .240. Hünkar köşkü giriş kapısının dış görünüşü.....	298
Resim .241. Hünkar köşkü giriş kapısının dış görünüşü.....	298
Resim .242. Hünkar köşkü giriş kapısının sofadan görünüşü.....	299
Resim .243. Hünkar köşkü alt kat depo giriş kapısının harimden görünüşü.....	299
Resim .244. Hünkar köşkü alt kat depo giriş kapısının içerden görünüşü.....	300
Resim .245. Minare giriş kapısının son cemaat bölümünden görünüşü.....	300
Resim .246. Mutfak bölümü giriş kapısının kadınlar mahfilinden görünüşü.....	301
Resim .247. Hünkar köşkü altı depo bahçeden giriş kapısı dış görünüşü.....	301
Resim .248. Hünkar köşkü altı depo bahçeden giriş kapısı iç görünüşü.....	302
Resim .249. Harim güneybatı duvarında pencerelerin son cemaatten görünüşü.	302
Resim .250. Harim güneybatı duvarı pencere korkulukları görünüşü.....	303
Resim .251. Harim güneybatı duvarı pencerenin harimden görünüşü.....	303
Resim .252. Harim kuzeydoğu duvarı pencere,korkuluğun depodan görünüşü..	304
Resim .253. Harim kuzeydoğu duvarı pencerenin harimden görünüşü.....	304
Resim .254. Harim güneydoğu duvarı pencerenin bahçeden görünüşü.....	305
Resim .255. Minare kaidesinin oturduğu duvar pencere, korkuluk görünüşü....	305
Resim .256. Harim giriş kapısı topuzlu kol tutamakları detay görünüşü.....	306
Resim .257. Harim giriş kapısı topuzlu kol tutamakları detay görünüşü.....	306
Resim .258. Harim giriş kapısı alt kilit sistemi detay görünüşü.....	307
Resim .259. Harim giriş kapısı üst kilit sistemi detay görünüşü.....	307
Resim .260. Harim giriş kapısı kanatları üzerindeki menteşe detay görünüşü....	308
Resim .261. Harim giriş kapısı sabitleme çubuğu detay görünüşü.....	308
Resim .262. Depo giriş kapısı üst kilit sistemi detay görünüşü.....	309

Resim .263. Harim tavan dört köşesinde bulunan ahşap göbek detay görünüşü.	309
Resim .264. Mahfili taşıyan ayakların ahşap başlık detay görünüşü.....	310
Resim .265. Hünkar Köşkü çıkma kısmı ve tavan kaplama detay görünüşü.....	310
Resim .266. Harim giriş kapısı üzerinde “Besmele” yazılı mermer levha.....	311
Resim .267. Vaaz kürsüsünün üzerinde duvara asılı ahşap kabartma levha.....	311
Resim .268. Mihrab kemeri üzerinde duvara asılı üç adet ahşap levha.....	312
Resim .269. Mihrab kemeri üzerinde duvara asılı üç adet ahşap levha detay.....	312
Resim .270. Hünkar mahfili ayakları ve kafeslere asılı üç adet ahşap levha.....	313
Resim .271. Harim güneybatı duvarında asılı üç adet ahşap levhanın.....	313
Resim .272. Minare kaidesinin oturduğu duvar üzerindeki mermer kitabe.....	314
Resim .273. Harim tavan orta göbeğinden sarkan bir adet aydınlatma avizesi....	314
Resim .274. Mihrab önüne sarkan bir adet aydınlatma avizesi	315
Resim .275. Harim tavanın köşelerinden sarkan üç adet aydınlatma avizesi.....	315
Resim .276. Mihrabın sol yanında seki üzerindeki gaz lambası ve kaidesi	316
Resim .277. Mihrabın sağ yanında seki üzerindeki gaz lambası ve kaidesi.....	316
Resim .278. Mihrabın sağ yanında seki üzerindeki mumluk ve kaidesi.....	317
Resim .279. Mihrabın sol yanında seki üzerindeki ayaklı saat	317
Resim .280. Harim vaaz kürsüsü üzerinde duvarda asılı saat	318
Resim .281. Minber köşkü altındaki ayaklı saat.....	318
Resim .282. Bahçedeki müstemilat yapısı çimento esaslı dış sıvası, briket örgü	319
Resim .283. Hünkar Mahfili güneydoğu duvarı çimento esaslı dış sıvası.....	319
Resim .284. Hünkar Mahfili güneydoğu duvarı çimento esaslı dış sıvası.....	320
Resim .285. Harim Bölümü güneydoğu duvarı çimento esaslı dış sıvası.....	320
Resim .286. Harim Bölümü güneydoğu duvarı çimento esaslı iç sıvası.....	321

Resim .287. Harim Bölümü güneybatı duvarı çimento esaslı iç sıvası.....	321
Resim .288. Depo duvarı iç yüzeyindeki boya- çimento esaslı sıva dökülmesi..	322
Resim .289. Bahçedeki Şadırvan'ın duvarında yer alan kemerli boşluk.....	322
Resim .290. Bahçe giriş kapısı önünde yer alan dört adet kesme taş kaide biri...	323
Resim .291. Minare şerefesi taş korkuluk ve demir kenet detayı.....	323
Resim .292. Hünkar Köşkü çıkmasını taşıyan metal putrel ayak, kaide detayı...	324
Resim .293. Hünkar Köşkü çıkmasını taşıyan metal putrel ayak, kaide detayı...	324
Resim .294. Kadınlar mahfili dış pencerelerin doğrama ve parapet detayı.....	325
Resim .295. Kadınlar mahfili dış pencerelerin doğrama ve parapet detayı.....	325
Resim .296. Günümüzde mevcut olmayan Vaniköy İskelesi 28 parsel.....	326
Resim .297. Tescilli Çınar Ağacı ve deniz tarafına şerefeden bakış.....	326
Resim .298. 27 parsel müstemilat yapıları ve bahçeye şerefeden bakış.....	327
Resim .299. 27 parsel müstemilat yapıları ve bahçeye şerefeden bakış.....	327
Resim .300. 27 parselin güneydoğu bahçe duvarı ve bahçe giriş kapısı.....	328
Resim .301. 27 parselin güneydoğu bahçe duvarı ve bahçe giriş kapısı.....	328
Resim .302. Bahçedeki musalla taşı ve taş kaideler.....	329
Resim .303. Bahçedeki şadırvan, ve ağaçlara güney köşeden bakış.....	329
Resim .304. Bahçedeki şadırvan, ve ağaçlara doğudan bakış.....	330
Resim .305. Bahçedeki şadırvanın güneydoğu görünüşü.....	330
Resim .306. Bahçedeki şadırvanın kuzeydoğu görünüşü.....	331
Resim .307. Bahçedeki şadırvanın tonoz örtüsü iç görünüşü.....	331
Resim .308. Bahçedeki şadırvanın su haznesi iç görünüşü.....	332
Resim .309. Bahçedeki müstemilat yapısının güneybatı görünüşü.....	332
Resim .310. Bahçedeki müstemilat yapısının kuzeybatı görünüşü.....	333

Resim .311. Bahçedeki müştemilat yapısının 1. kat döşemesi görünüşü.....	333
Resim .312. Bahçedeki müştemilat yapısının tavan kaplaması görünüşü.....	334
Resim .313. Bahçedeki müştemilat yapısının 1. kat odaları ve kapısı.....	334
Resim .314. Bahçedeki betonarme tuvalet yapısının güneybatı görünüşü.....	335
Resim .315. 27 parsel bahçesi ve bahçe kuzey duvarı.Karşısı 25 parsel.....	335
Resim .316. 27 parsel bahçesi ve bahçe güney duvarı.....	336
Resim .317. 27 parsel bahçesi ve bahçe güneydoğu duvarı ve Ayazma.....	337
Resim .318. 27 parsel bahçesi ve bahçe güneydoğu-güneybatı duvarı.....	338

EK HARİTALARIN LİSTESİ

Harita	Sayfa
Harita .1. İstanbul Boğazı'nın uydudan görüntüsü,2014 yılı.....	339
Harita .2. Üsküdar mahalleri ve semtleri, 2009 yılı öncesi.....	340
Harita .3. Üsküdar İlçesindeki mahalleler, 2012 yılı.....	341
Harita .4. Boğaziçi'nin topoğrafik yapısı, 2007 yılı.....	342
Harita .5. İstanbul İli Jeoloji Haritası, 2011 yılı.....	343
Harita .6. Boğaziçi'nin en dar ve en geniş yeri, 2004 yılı.....	344
Harita .7. Boğaz akıntıları, 2004 yılı.....	345
Harita .8. İstanbul ili sit alanları haritası, 2010 yılı.....	346
Harita .9. Petri GRELİ, 16.Yy. İstanbul haritasında Hagios Mikhail kilisesi.....	347
Harita .10. DAPPER, 1688 yılı İstanbul haritasında Vani Efendi Gücin.....	348
Harita .11. ANDELFINGER, 1735 yılı İstanbul haritasında Wanli Effendi.....	349
Harita .12. T.JEFFERYS, 1745 yılı İstanbul haritasında Van cui.....	350
Harita .13. J. Baptist von REBEN, 1764 yılı İstanbul haritasında Vanikjoi.....	351
Harita .14. Baptist von REBEN, 1770 yılı İstanbul haritasında Vaniköy.....	352
Harita .15. Bizans-Osmanlı dönemi Kandilli-Vaniköy-Çengelköy,18. yy.	353
Harita .16. Bizans-Osmanlı dönemi Kandilli-Vaniköy-Çengelköy,18. yy.	354
Harita .17. 1815 yılı Bostancıbaşı Defteri Vaniköy Yerleşim haritası.....	355
Harita .18. MELLİNG, 1800 lü yılların başındaki Boğaz gravürü.....	356
Harita .19. MELLİNG, 1800 lü yılların başı gravüründe Vani-keui Mosquee...	356
Harita .20. Anonim -Paris-, 1816 yılı İstanbul haritasında WANI-KOI.....	357
Harita .21. MOLTKE, 1836 yılı İstanbul haritasında Vani-kjöi.....	358
Harita .22. MELLİNG, 1800 lü yılların başı gravüründe Vaniköy Cami.....	358

Harita .23. Ritter von SCHEDA, 1869 yılı İstanbul haritasında Vanikjöi.....	359
Harita .24. 1883 yılı İstanbul ve yöresi haritası.....	360
Harita .25. SLONİEVSKİ, 1887 yılı İstanbul ve yöresi haritasında Vanikeuy...	361
Harita .26. F.LÖFFLER, 1897 yılı İstanbul haritasında Vanikeui.....	362
Harita .27. 1918 yılı İstanbul Şehremaneti Rehberi haritasında Vaniköy.....	363
Harita .28. 1918 yılı İstanbul Şehremaneti Rehberi haritasında Vaniköy Cami..	364
Harita .29. 1993 yılı Vaniköy Cami çevresi yerleşim haritası.....	365
Harita-30. 1993 yılı Vaniköy yerleşim haritası.....	366

ÖZET

Bu çalışma, İstanbul İli, Üsküdar İlçesi, Kandilli Mahallesi, Vaniköy Sempti'nde yer alan 17. Yy. Osmanlı Mimarisi örneklerinden Vani Mehmed Efendi Cami konu etmektedir. Amacı, yapının korunarak gelecek nesillere iletebilmesi için mevcut durumunun ve restorasyon imkanlarının incelenerek özgün işlevin sürdürülmesidir. Çalışma kapsamında, Vani Mehmed Efendi Cami'nin yakın çevresi ve 2015 yılı itibariyle durumu incelenmiş, tarihi araştırmalar ile Caminin özgün durumu araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar değerlendirilerek özgünlük kriterleri belirlenmiş ve uygulamaya geçiş aşamasında, belirlenen kriterlerin değerlendirildiği bir restorasyon projesi ve raporu önerilmiştir.

SUMMARY

This research is subjected from Vani Mehmed Efendi Mosque which is the example of 17th Century Ottoman architecture placed in İstanbul province, Üsküdar district , Kandilli hometown, Vaniköy neighborhood. Its aim is to protect the constitution and to protect the authenticity by survey the facilitation of restoration in order to pass the architecture on the next generations. In the extent of the studies, the immediate area and the situation of the Vani Mehmed Efendi Mosque has been surveyed by year 2015, the authentic situation has been surveyed with the historical researches. The results obtained are evaluated, criteria of authenticity is determined and in the stage of practice, a project and report in which the criteria that determined is offered.

1. GİRİŞ

Bu tez çalışmasında restorasyon önerisi getirilen Vani Mehmed Efendi Cami, İstanbul İli, Üsküdar İlçesi, Kandilli Mahallesi, Vaniköy Sempti'ndedir (bkz. Resim 1)

Vaniköy, Üsküdar İlçesi'nde bir mahalle iken , 2009 yılında Kandilli Mahallesi'ne bağlanmıştır. Tarihsel süreç içerisinde bölgenin arazi yapısının sahile dik ve yakın uzanan engebeli bir yapıya sahip olması sebebiyle, sahil şeridi harici pek yerleşim olmamıştır. Bizans hakimiyetinde iken bir manastırın yer aldığı Lykadion adıyla anılan bölge, 17. yüzyılın ortasına kadar bölgede bir manastır ve kilise olması sebebi ile "Papaz Korusu, Papaz Bahçesi" adıyla anılmıştır. Bölge, Osmanlı hakimiyeti altında iken padişah IV. Mehmed (1648-1687) tarafından burada bir türk köyü kurması için Vani Mehmed Efendi'ye bağışlanmıştır. Mehmed Efendi Van'da doğup büyüdüğü için "Vanlı" manasında Vani ön adıyla anılmıştır. Papaz Korusu olarak bilinen bu bölge Vani Mehmed Efendi'ye ait olması sebebiyle "Vani'nin köyü" manasında Vaniköy olarak anılmıştır. Vaniköy'ün gelişmesi bu yüzyıldan sonra başlamıştır (Yurttaş, 2012: 714).

Vani Mehmed Efendi (Ö.1680), vakıf kurarak Vaniköy'de bir cami, medrese ve sahilhaneler yaptırmıştır. Bu tezin konusu, Vani Mehmed Efendi'nin 1665 yılında Vaniköy sahilinde yaptırdığı, kendi adıyla anılan camidir. Vani Mehmed Efendi Cami olarak geçse de halk arasında Vaniköy Cami olarak anılmaktadır.

1.1. Amaç

Bu tez çalışmasında, Vaniköy'ün tarihsel gelişimi, Vani Mehmed Efendi Cami'nin ve çevresinin tarihsel gelişimi, cami yapısının mevcut durumu, yapısal sorunları incelenmiş, 17. Ve 18. Yüzyıldaki restitüsyonları hazırlanmış, bu doğrultuda restorasyon önerisi sunulmuştur.

1.2. Kapsam

Bu çalışmanın konusu her ne kadar Vani Mehmed Efendi Cami Restorasyon Önerisi olsa da, Caminin içinde yer aldığı parseldeki tüm yapıların Restorasyonuna yönelik önerilerde sunulmuştur.

1.3. Yöntem

Burada sunulan tez çalışması sırasıyla, literatür ve arşiv araştırmaları, arazide yapılan tespit ve belgeleme çalışması ile yürütülmüştür. Tespit ve belgeleme çalışmaları, arşiv çalışmaları ile beraber değerlendirilmiştir.

Çalışmanın ilk aşamasında, Vaniköy'ün coğrafi yapısı ve tarihsel gelişimine ilişkin araştırmalar yapılarak ulaşılan kaynaklar incelenmiştir. Yapılan araştırmalarda, Vaniköy ile ilgili kitap, dergi ve diğer yayınlar araştırılmıştır. Bu araştırmalar sonucunda, İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi'nde İstanbul Boğaziçi tarihi gelişimi ve yerleşmeleri ile ilgili birçok yayın bulunmuş ve incelenmiştir. Bu yayınlar içinde Vaniköy'ü inceleyenler sayıca çok azdır. Vaniköy ve Vani Mehmed Efendi Cami ile ilgili tez çalışmasına rastlanmamıştır. Boğaziçi'nin bu bölgesi ile ilgili yayınlarda daha çok yalılar ve sahilhanelerin incelendiği görülmüştür. Özellikle Sedat Hakkı ELDEM'in bu konuda çok değerli çalışmalarının olduğu tespit edilmiştir. Vani Mehmed Efendi Yalısı ile ilgili bilgilerin çoğunda bu değerli çalışmalardan yararlanılmıştır. Vani Mehmed Efendi Cami ile ilgili bilgilerde ise çoğunlukla Üsküdar Belediyesi yayınlarından, Üsküdar Belediyesi'nin düzenlediği 1.-7. Üsküdar Sempozyumu Bildiri kitaplarından, haritalarda ise İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları'ndan ve İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi'nde bulunan 17.-20. yüzyıl arası haritalardan, İstanbul Vakıflar 2. Bölge Müdürlüğü arşivindeki belgelerden yararlanılmıştır.

Çalışmanın ikinci aşamasını oluşturan arazide tespit ve belgeleme çalışmaları için Vaniköy'e 2014 yılı içinde yedi kez gidilmiş olup, arazide geçirilen toplam süre 7 gündür. Arazi çalışmaları, Vani Mehmed Efendi Cami'nin içinde bulunduğu parsel ve çevresinde gerçekleştirilmiştir. Sahil şeridindeki konut dokusu ve cami fotoğraflarla belgelenmiştir. Fotoğraflama işlemi 16 megapiksel çözünürlükte, DSLR, yarı profesyonel, Nikon D-5100 fotoğraf makinesi kullanılarak yapılmıştır.

Çalışmanın temel konusu olan Vani Mehmed Efendi Cami'nin rölöve ölçümleri dört kişilik bir kadro ile şerit metre, total station, lazer metre, lazer terazi, lazer şakül kullanılarak klasik-dijital karma yöntemle yapılmıştır. Yapının rölöve alma işlemine, caminin plan-kesit-görünüş krokilerinin hazırlanması ile başlanmıştır. Ölçekli kadastral ve halihazır pafta örneklerinin çıktıları kullanılarak vaziyet krokisi hazırlanmıştır.

Yapıda zemin ve mahfil katı dahil ölçümü yapılan tüm mekanlar öncelikle bir bütün olarak birbirleri ile ilişkilendirilerek ölçülmüş, daha sonra mekanların kendi içindeki ölçümleri tamamlanmıştır. Rölöve ölçümünde total station kullanılarak dijital ölçüm yapılmış olsada asıl ölçüm karma dijital-klasik yöntemle çelik şerit metre ile yapılmış, sistem ve nokta detaylarda ise klasik ölçü alma yöntemi kullanılmıştır. Tavan detaylarında, birbirinin devamı modüllerin ölçümleri yapılarak rölöve ölçümleri tamamlanmıştır.

Binanın düşey kotları ve deformasyonları lazer terazi-şakül ile belirlenen sıfır düzlemi olarak kabul edilen hayali yatay bir düzlem oluşturulmuş, sıfır hattı üzerindeki kotlar (+), altındaki kotlar ise (-) değer ile gösterilmiştir. Tüm yatay ölçüler (cm) santimetre, düşey ölçüler (m) metre, detay ölçüleri (cm) santimetre olarak verilmiştir.

Yapıda iç ve dış mekanlarda oluşan bozulmalar ve hasarlar hazırlanan krokiler üzerine işlenmiş, çekilen yüksek çözünürlüklü fotoğraflarlada eksik kalan bozulmalar ve hasarlar karşılaştırılmıştır. Fotoğraf makinesi ile yapılan çekimler ile bütün kaynaklardan toplanan bilgiler, bilgisayara aktararak çalışmanın büro aşamasında kullanılmıştır.

Yapılan bu bilgi toplama ve tespit işlemlerinden sonra, rölöve çizimleri bilgisayar ortamında yapılmış, tarihi araştırmalar ve yapının kendisinden elde edilen bilgiler doğrultusunda yapının özgün durumu araştırılarak bir restitüsyon projesi hazırlanmıştır. Hazırlanan restitüsyon projesi ışığında, Vani Mehmed Efendi Cami'nin taşıyıcı sistem, tarihi ve mimari özelliklerine göre oluşturulan fiziksel müdahale kararlarına yönelik restorasyon projesi 1/50,1/20,1/10 ve 1/5 ölçekte bilgisayar ortamında hazırlanarak çalışma sonuçlandırılmıştır.

2. VANİKÖY'ÜN FİZİKSEL, SOSYAL VE TARİHİ ÖZELLİKLERİ

Bu başlık altında, Vaniköy'ün fiziksel yapısı ile Vaniköy'ün sosyal ve ekonomik yapısından bahsedilmiştir.

2.1. Vaniköy'ün Fiziksel Yapısı

Bu alt başlık altında, Vaniköy'ün konumu, coğrafi yapısı, nüfus ve idari yapısı ile günümüzdeki yerleşimi ve imar uygulamalarından bahsedilmiştir.

2.1.1. Vaniköy'ün konumu

Vaniköy, matematiksel konum olarak $41^{\circ} 03' 36''$ - $41^{\circ} 04' 12''$ kuzey enlemleri ile $29^{\circ} 03' 46''$ - $29^{\circ} 03' 00''$ doğu boylamları arasındadır (bkz. Harita 1).

Vaniköy, İstanbul İli, Üsküdar İlçesi, Kandilli Mahallesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Üsküdar İlçesine bağlı Kuleli Mahallesi ile Kandilli Mahallesi arasında yer alır. Üsküdar İlçesi'nin İstanbul Boğazı'na sahili olan doğu yönündeki son mahallesi Kandilli'dir. Bu mahalleden sonra Beykoz İlçe sınırlarına girilir. Dolayısıyla Vaniköy'ün doğusunda ve kuzeyinde Kandilli Mahallesi, güneyinde Kuleli Mahallesi, batısında İstanbul Boğazı yer alır (bkz. Harita 2,3 ; Resim 1,2,3).

2.1.2. Coğrafi yapı

Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu 2010-2011 İstanbul Çevre Durum Raporunun ondokuzuncu sayfasında İstanbul Boğazı'nın coğrafi ve fiziki yapısından şöyle bahsedilmektedir: "İstanbul Boğazı sular altında kalmış eski bir vadidir ve Paleozoik temel üzerindeki bir plato yüzeyine gömüldüğü için de "riyalı kıyı" olarak nitelendirilir. İstanbul Boğazı kıyıları dik ve derindir. Esas kanalda deniz ulaşımını tehlikeye düşürecek sığ topuklar veya kayalıklar yoktur. Kıyı boyunca ancak bazı vadilerin ağızlarında, kuvvetli akıntıdan dolayı gelişmemiş küçük ve güdük deltalara veya birikinti konilerine rastlanır. Yerleşmelerin büyük bir kısmı bunların üzerinde kurulmuştur. Boğazın girintileri olan Haliç, İstinye ve Tarabya kıyıları da tipik birer riya'dır."

S. KOZAMAN'ın, Boğaziçi'nde Silüet ve Silüetin Belirlenmesinde Fotogrametri başlıklı yüksek lisans tezinde yer alan ve Boğaziçi'nin topografik yapısını gösteren

haritadaki (bkz. Harita 4) yükseklik eğrilerinde görüldüğü üzere, Vaniköy'ün topoğrafik yapısı 0 kotundan sahilden başlayarak aniden dikleşir ve doruk noktasında (+)100- (+)150 kotuna ulaşır. Vani Mehmed Efendi korusunun (Vaniköy Korusu) yer aldığı Vaniköy Tepesi'nin doruk noktasının denizden yüksekliği 114 metredir. Üsküdar İlçesi'nde denize en yakın olarak en dik topoğrafik yapısına sahip mevki Vaniköy'dür. Bu sebeple envanter fişinde Vaniköy korusu ve falezi olarak geçmektedir. Dik yamaçlardan dolayı geçmiş zamanlarda ve günümüzde fiziksel olarak yapılaşma faaliyetleri olmamıştır. Envanter listesinde de bu yamaçlar “Vaniköy Koruluğu ve Falezi” olarak geçmektedir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Zemin ve Deprem Araştırma Müdürlüğü'nün hazırladığı 2011 yılına ait İstanbul İli Jeoloji Haritasında (bkz. Harita 5) Vaniköy'ün jeolojik yapısı “DCda, Ayineburnu Üyesi; yumrulu kireçtaşı; koyu külrengi, bozunmuş kül rengi, boz, ince katmanlı, laminalı, silisli şeyil arakatlı” olarak gösterilmiştir.

N. AYSEL'in 2004 yılı doktora tezinde de yer alan Boğaziçi'nin en dar ve en geniş yerlerini gösterir haritada da (bkz. Harita 6) görüldüğü üzere Boğaziçi'nin en dar yeri Arnavutköy burnu ile Vaniköy burnu arasındadır. Bundan sonra Rumelihisarı burnu ile Kandilli burnu arası gelir. Boğaz da en derin yerin bu kısımlar olduğu söylenir. Aynı doktora tezinin yüzdoksanbirinci sayfasında da yer alan Boğaz akıntılarını gösterir haritada da (bkz. Harita 7) akıntının en hızlı ve şiddetli olduğu kısımlar Rumelihisarı kayalar burnu ile Kandilli akıntı burnu arası ve Arnavutköy akıntı burnu ile Vaniköy burnu arasındadır. İstanbul'un iki yakasını birbirine yaklaştırsanız legonun iki parçası gibi birbirine denk gelen kısımların yine bu burunların olduğundan bahsedilir. Bu sebeplerden gemilerin boğazdan geçerken en çok Rumelihisarı kayalar burnu ile Kandilli akıntı burnu arası ve Arnavutköy akıntı burnu ile Vaniköy burnu arasında zorlandığından da bahsedilir.

2.1.3. Nüfus ve idari yapı

Vaniköy, 1926 yılına kadar il olan, aynı yılda ilçe statüsüne alınan, 2014 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 534.970 kişinin yaşadığı Üsküdar ilçesinin 33 mahallesinden biri olan Kandilli Mahallesinin bir semtidir. Vaniköy'ün nüfusu 1970

yılında 573, 1990 yılında 601, 2000 yılında 667, 2009 yılında 872 kişidir (Murat, 2007: 307).

2.2. Vaniköy'ün Sosyal ve Ekonomik Yapısı

2009 yılına kadar kendisi mahalle iken bu yıldan itibaren Kandilli Mahallesi Muhtarlığına bağlanmıştır. Günümüzde bu bölgede, Ali Ağaoğlu, Murat Ülker, Mustafa Latif Topbaş, Fatih Karamancı gibi işadamları ikamet etmektedir.

Üsküdar genelindeki nüfusun çoğunluğunu Rize, Sivas, Giresun, Trabzon, Kastamonu ve Ordu doğumlular oluştururken, Vaniköy'de yaşayan nüfusun çoğunluğunu Ankara doğumlular oluşturur. Üsküdar da toplam okuryazar nüfusun %12,7 si yükseköğretim mezunudur. Vaniköy'de bu oran %32,9 la birinci sıradadır. Üsküdar daki toplam nüfusun %23,8 ini 0-14 yaş, %20,5 ini 15-24 yaş, %50,2 sini 25-64 yaş, %5,5 ini ise 65 yaş üzeri oluştururken; Vaniköy'ün %17,5 ini 0-14 yaş, %16,8 ini 15-24 yaş, %59,1 ini 25-64 yaş, %6,6 sini ise 65 yaş üzeri oluşturur. Tarih boyunca Vaniköy'ün tülbenti, çilek meyvesi, erguvan ağaçları, içme suyu ve hasta iyileştiren havası meşhurdur (Murat, 2007: 341,356,359).

2.3. Vaniköy'ün Tarihsel Gelişimi

Konstantinopolis (İstanbul) Bizans İmparatorluğu (330-1453) hakimiyetinde iken Vaniköy'ün adı Lykadion yahut Kykladion Koyu olarak geçerdi (Kayra, 1993).

Gülgün KÖROĞLU, Osmanlı Bankası Arşivi'nde metni de bulunan İstanbul'daki Bizans İmparatorluk Sarayları ile ilgili bir konuşmasında Bizans İmparatoru II. Iustinos'un (565-578) karısı Sophia için Sophianae'de (Çengelköy) 568 ve 569 yıllarında iki saray yaptırdığından, bu sarayın çevresinde Theotokos ve Hagios Mikhail'e adanmış iki kilisenin (bkz. Harita 8,9) varlığından - bu kiliseleri I. Iustinianus (527-565) yaptırmıştır-, sarayın yakınlarında Sophia'nın oğlu Prens Iustos'un mezarının bulunduğundan, Kuleli Askeri Lisesi'nin olduğu yerde var olan Bizans Sarayı'nın 6. Yy. da İmparator I. Iustinianus'un karısı İmparatoriçe Theodora tarafından değiştirilerek Konstantinopolis sokaklarından toplanan fahişeler için Metanoia (tövbe) Manastırı'na dönüştürüldüğünden, Vaniköy ile Göksu arasındaki Brokhtoi (sarp yamaçlar) adlı yerde I. Iustinianus'un (527-565) bir yazlık köşkünün bulunduğu bahsetmektedir.

Cahit KAYRA, Mekanlar Ve Zamanlar (Kandilli- Vaniköy- Çengelköy) isimli kitabının üç nolu sayfasında Bizans zamanı Vaniköy için şöyle der: “... Kuleli-Vaniköy de sık bir orman örtüsü altında. Tarihçiler bugünkü Kuleli-Vaniköy için Lykadion ya da Kykladion adını kullanıyor. Burada o tarihlerde daha sonra kiliseye dönüştürülen bir tapınak, belki yine Aziz Mikhael kilisesi ve bir de ilginç bir manastır var: Fahişeler Manastır. ...Bu manastırın o zamanki adı Metanoia. Anlamı “tövbe etmek”. Aziz Mikhael Kilisesi, bazı kaynaklara göre Meryem Ana Kilisesi de bunun yanında. I. Justinien’in kendisinde amatör fahişelikten gelme eşi büyük Theodora buraya böyle bir manastır yaptırmış ve tövbe eden fahişeleri buraya toplamış”. Beş nolu sayfasında ise Osmanlı zamanı Vaniköy için şöyle der: “Osmanlılar bu bölgeye İstanbul’un fethinden önce geldiler. Onlar gelmeden buraları yüzyıllar boyu sürekli talan edilip yakılmış, yıkılmıştı. Osmanlılar burada dağlardaki kulubelerine sığınmış bir avuç insan ile yıkılmış tapınaklar ve saray harabeleri buldular...XV. yüzyılda bu toprakların ne yeni adları ne de yeni sahipleri belli değildir. ...Kandilli ve Vaniköy XV. yüzyılda da bir yerleşme merkezi olarak zaten mevcut değil. Burada Bizanstan kalan ve yavaş yavaş ihya edilen saray bahçeleri var...”

Robert MADRAN, İstanbul Tarihi adlı kitabında İmparator I. Iustinianus’un Brokhtoi’de (Vaniköy) kiliseler yaptırdığını ve onarttığını belirtmektedir.

Bizans döneminde, Brokhtoi’de (Vaniköy), Boğaziçi’nde bir balıkçı köyüdür ve Boğaziçi’ndeki her köyün de bir kilisesi veya manastırı olur. Vani Mehmed Efendi Cami’nin güneydoğusunda şimdiki Vaniköy Caddesi’nin karşı tarafında 928 ada, 28 parselin sınırları içinde sarp kayaların sırtında taş tonoz kalıntıları bulunmaktadır. Ayrıca 28 parselin Vaniköy Caddesi’ne bitişik parsel taş duvarları içinde de tahminen çeşme veya ayazmaya ait olan taş kemer ve duvarlar bulunmaktadır. Kaynaklarda bahsedilen Bizans Sarayı, Mikhail Kilisesi, Metanoia Manastır, Theotokos Kilisesi’nin ve Ayazmanın kalıntıları olabilir (bkz. Resim 317).

Evliya Çelebi, Seyahatnamesi’nde (1623-1640) Osmanlı İmparatorluğu dönemi Üsküdar’ için şöyle der: “Sultan IV. Murad’ın tahriri üzere Üsküdar yedi dağın dere ve tepesi üzerine bina olunmuş 9.000 kadar bağlı, bahçeli, yalı evler vesair imaretlerle süslü bir büyük şehirdir.”

İstanbul, Osmanlı İmparatorluğu (1299-1923) hakimiyetinde iken Vaniköy'ün adı Papaz-Korusu (Papaz-Bahçesi) olarak bilinmektedir. Bizans dönemi manastır ve kilisenin varlığından dolayı buraya bu ad verilmiş olabilir. Papaz Korusu, Osmanlı hakimiyeti altında iken padişah IV. Mehmed (1648-1687) tarafından burada bir türk köyü kurması için şehzadelerinin hocası Vani Mehmed Efendi'ye bağışlanmıştır. Mehmed Efendi, Van'da doğup büyüdüğü için "Vanlı" manasında Vani ön adı ile anılmıştır. Papaz Korusu olarak bilinen bu bölge Vani Mehmed Efendi'ye ait olması sebebiyle "Vani'nin köyü" manasında Vaniköy olarak anılmıştır. Vani Mehmed Efendi (D.? – Ö.1680), vakıf kurarak Vaniköy'de bir cami, medrese ve yalılar yaptırmıştır. Bu camide imamlık yapanlara İstanbul gümrüğünden para tahsis edilmiştir (İslam Ansiklopedisi,1992: c.6)

Vaniköy'ün asıl imar faaliyetleri ve yerleşimi 17. Yy. dan itibaren başlar. Bu yy. da çizgi işi yorgan yüzleri,yemeni,seccade, yazma üretilen bir bölgedir. Yazma atölyeleri sahile yakın yerlere kurulmuştur. 17.yy kadar papaz bahçesi olarak bilinen Vaniköy koruluğunun açık alanlarında sebze ve çiçek tarımı yapıldığı, buradaki bostancılar (bahçe bakıcıları) için barınaklar yapıldığı anlaşılmaktadır. Bazı kaynaklarda Vani Mehmed Efendi'nin yaptırdığı caminin yerinde bostancılara ait bir mescidden bahsedilir (Onur, 2005).

Cahit KAYRA'nın Mekanlar ve Zamanlar adlı kitabında belirttiği üzere, Bostancıbaşı defterlerine göre, 17. yüzyılda Vaniköy'de Vani Mehmed Efendi'nin yaptırarak vakfettiği 17 adet sahilsaray bulunmaktadır. 18. yüzyılda Vaniköy de çok değişen bir şey yoktur. Bir türk yerleşim yeri olarak sahil köyü niteliğini korumaktadır. Bizanstan kalan saray ve kilise kalıntıları dururken, ayazmanın da suyu akmaktadır. Bostancılar bahçelerde meyve sebze yetiştirmeye devam etmektedirler (Kayra, 1993).

Cahit Kayra'nın belirttiği üzere, sahilde 18. yüzyılın sonunda 17 olan yalı adedi, 19. yüzyılın başında 39 a çıkmıştır. IV. Mehmet ve I. Mahmut'un vakıf, icare vb. yollarla yakınlarına ihsan ettiği ya da sattığı mülkler daha geniş topluluğa dağılmıştır. Bu yüzyılda 39 ailenin 13 ü ermenidir ki bu şahısların çoğu sarraf, kuyumcu veya işadamıdır. 1890'larda Ermenilerin çoğu sahili bırakmış koruluğun yukardaki yamaçlarına çekilmiştir. Onların yerine Tanzimatın önemli bürokrat ve politikacıları yerleşmiştir (Kayra, 1993).

Gözde ÇELİK, “19. Yüzyılda Üsküdar’ın Boğaziçi’nden Görünümü” başlıklı makalesinde şöyle der: “19. yüzyılda bu bölgede ağırlıklı olarak Osmanlı paşaları ve şeyhülislamlar oturmuştur. Müşir Mehmet Paşa, Sikkezanbaşı Fettah Efendi oğlu Ferit Yusuf Paşa, Derviş Efendi bu bölgede sıralanan yalıların sahipleridir....19. yüzyıl, Boğaz’ın iki yakasında da nüfus yoğunluğunun arttığı ve kentsel kimliği oluşturan yapıların şekillendiği bir süreçtir. Bu dönemde kayıkların yanı sıra vapurlarla yeni bir safhaya geçen ulaşım sistemi sayesinde yeniden düzenlenen iskeleler de bölgede sirkülasyon yaratmış ve yapılaşmış çevrenin değişimine katkıda bulunmuşlardır.” (Çelik, 2012).

Vaniköy sahilindeki yalıları Sedat Hakkı ELDEM’in çizimlerinde görebiliyoruz. (bkz. Şekil 1-5). 17. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar inşa edilen bu yalılar ve içinde oturanların (bkz. Çizelge 1,; Ek 6-7) hikayeleri aynı zamanda Vaniköy’ün hikayesidir.

VANİKÖY KIYILARINDA YERLEŞİM 1993	
(Tapu ve Kadastro kayıtlarına göre)	
ADA - PARSEL - MALİKİ	
ADA 926	
1	(Yeni Defter 27)
2-3	Suna Kırac
4	Fahrettin Ataman- Aydın Taylan
5	Tansal Ailesi
6	Mermercioğlu Ailesi
7	Fatma Es
8	Feryat Dosdoğru
9	Atilla Uras
10	Kızılzay Hemşeriler Yurdu (<i>Eski Mahmut Nedim Paşa Yatısı</i>)
11	Hasipoğlu ve Keçeci Aileleri
12	Evin Ailesi (<i>İffet Evin</i>)
13	Kat Mülkiyeti: Apartman
14	Kat Mülkiyeti: Apartman
15	Karacadağ ve Hariri Aileleri
16	...
17-18	Belediye
19	Aral ve Keçeci Aileleri
20	Hatice Perizat Banguoğlu - Suna Bilgin Ülker Bilgin - Çiğdem Aka
26	...
ADA 927	
1-2-3	Belediye (<i>Fabrika Binaları</i>) (Yeni Defter31)
4	(31 Parsel) Haydar Akın Holding A.Ş. (Yeni Defter31)
5	...
6	Necla Selmangil - Fatma Mualla Sivrioğlu Feride Münevver Kazaz - Mehmet Sabahattin Süleymangil
7	Sezen Vahit Germen - Gülören Vlara
8	Mustafa Sabri Aykaç
9	Yaşar Başkaya
10	Kernal ve Ender Caferzade
11	Sıdika Atalay - Ali Oğuz Atar
12	Kat Mülkiyeti: Apartman (<i>Eski sahibi Licardopulos</i>) Berrin Üretmen - Kabakçı Aileleri.Ahmet Kabakçı
13	Ömer Sabancı
14	Hüsamettin Darendeliler - Sabahat Darendeliler
15	Hatice Sahure Seferoğlu
16	(35 Parsel) Recep Zeki Türkkan (Yeni Defter 35)
17	...
18	Aksoy Ailesi - Türkkan Ailesi
19	Berrak Derin Mermerci (<i>Eski Sahipleri.Gazâle Hanım Sipahioğlu - Ahmet Hazif P.Kızı. Ahmet Sipahi</i>)
20	İdeal Turizm Şirketi
21	(<i>Eski Sahibi Dr. Fakaçelli.</i>)
22	Saynur Suskun - Aynur Bayer - Birnur İpeköz
23	Eyüp Sabri Uğurbaş
24	Fahrettin Kemal Sıgh
25	Mehmet Çelik
26	Belediye
27	Vani Efendi Vakfı (<i>Cami</i>)
28	Denizcilik İşletmeleri (<i>İskele</i>)
Bu plan ve tapu kayıtlarının hukuksal niteliği yoktur.	

Çizelge-1. Vaniköy’de yerleşim listesi, 1993. (KAYRA, Cahit. Mekanlar ve Zamanlar, 1993, İst., İBB Kültür İşleri Daire Bş. Yay.)

Cahit KAYRA, “İstanbul Mekanlar ve Zamanlar” isimli eserinde 1918 yılı İstanbul Şehremaneti Rehberini’de (bkz. Harita 27-28) kaynak göstererek, 19. yüzyıl başı Vaniköy yerleşimi hakkında şöyle bahsetmektedir: “Vaniköy’de II. Mahmut Cami, Kuleli Askeri Okulu ve Hastanesi... Bunların yukarısına doğru sırasıyla Yusuf Paşa, Mahmut Nedim Paşa yalıları, Rehber-i İttihad-ı Osmani Okulu, Vaniköy İskelesi, Esbak Maliye Nazırı Nazif Paşa, Ahmet Paşa, Dürrizade, Serkatip Mustafa Paşa yalıları var. Bu arada bir de eski vapur iskelesi görülmekte.” (bkz. Resim 30-32; Harita 29).

Vaniköy tepelerinin 19. yüzyıl ile 20. yüzyıl arası yerleşiminden (bkz. Resim 6-16), İslam Ansiklopedisi’nin altıncı cildinin ikiyüzzellibirinci sayfasında şöyle bahsedilir: “Kenan Efendi, Vaniköy tepesindeki çiftliğinin içinde bir kasır inşa ettirerek, padişah II. Mahmud’a (1808-1839) arazisi ile birlikte takdim etmiştir. İcâdiye Kasrı adı ile meşhur bu köşk, Kırım harbi (1853-1856) sırasında, İngiliz askerlerinin ikameti esnasında yanmıştır. Bu köşkün yerine harbiye nezaretine bağlı iki katlı bir kargir bina ile kuleli bir bina inşa edilmiştir. 1917 senesine kadar Boğaziçi’nde yangın olduğu vakitler, haber vermek için bu binadan toplar atılırdı. 1917 senesinden sonra bu binalar rasathane olarak kullanılmaya başlandı. Günümüzde bu yer ve binalar Boğaziçi Üniversitesi’ne bağlı Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Merkezi olarak kullanılmaktadır.” (bkz. Harita 25; Resim 13)

1883 tarihli haritada (bkz. Harita 24) görüldüğü üzere Boğaziçi’nde yerleşim, Tarihi Yarımada, Beyoğlu-Pera, Üsküdar-Salacak’ta yoğunlaşmıştır. Paşalimanı’ndan Kandilli’ye kadar sadece sahilde yerleşim var iken, sahile paralel geçen Üsküdar-Beykoz yolundan itibaren bağlık, bahçelik alanlar olduğu görülmektedir. Vaniköy tepesindeki İcadiye çiftliği ve sahil yerleşimi görülebilmektedir.

Boğaziçi’nin, Anadolu yakasında padişahların devlet erkanı ile avlandığı gezdiği, dinlendiği ve sebze-meyvesini yediği hasbahçeler (hünkar bahçesi) Kuzguncuk, beylerbeyi, Çengelköy, Vaniköy, Kandilli, Kanlıca, Beykoz gibi sahil köylerinin her birinde vardı. Havası güzel, hasta iyileştiren de denilen bu koruluk tepelerinde hünkar kasırları, sahil kısmında da hünkar sarayları vardı. Hünkar, Topkapı veya Beşiktaş’taki saraylardan hünkar kayığı ve eşlikleri ile gelir, rıhtımda iner, sahil sarayında dinlenir, atına binerek eşlikleri ile gezer, avlanır, eğlencelere katılırdı. Gerek Bizans döneminde,

gerekse Osmanlı döneminde Boğaziçi'nin bu sahil köyleri 19. Yy. ın sonuna kadar bu özelliklerini korumuştur. Vaniköy'de bunlardan biridir.

Orhan ERDENEN'in "Boğaziçi Kendini Anlatıyor" adlı kitabında da bahsettiği üzere, 17. ve 19. Yüzyıllar arasında boğazın bu yakasında sahilde fazlaca konut yapılmış, sahilsaray, sahilhane , yalı, lebiderya adlarıyla anılmıştır. 2000 li yılların başlarında Vaniköy ile Çengelköy arasında (bkz. Resim 5) 35 adet tescilli yalı bulunmaktadır.

1930-1950 yılları arasında Vaniköy terk edilmeye başlanır. Bu yıllar arasında II. Dünya savaşı ceryan etmektedir. Sahildeki yalıların çoğu ikamet amaçlı kullanımdan çıkmış ticari-yönetim binası olarak kullanılmıştır (Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, 1995: c.7, 367-368)

İbrahim Hakkı KONYALI, "Abideleri ve Kitabeleriyle Üsküdar Tarihi" isimli kitabının ikinci cildinin dörtyüzyetmişikinci sayfasında Vaniköy için şöyle der: " 1913 yılında Vaniköy'ünde 20 yalı, yedi yalı arsası, onsekiz ev, bir köşk, bir cami, bir karakol, iki çeşme, bir mekteb, iki bakkal dükkanı ve bir kahvehane var idi. Şirketi Hayriye vapurları köprüden buraya 28 dakikada gelirdi. Her gün vapurlara ortalama 168 kadar yolcu verirdi. 41 de yazlık kiracısı var idi. Günlük geliri ortalama 162 kuruştı." (Konyalı, 1976-77: c.2, 472)

Haldun HÜREL, "İstanbul'un Ansiklopedik Öyküsü" adlı kitabında Vaniköy'ün 1926 yılında Akıntı Burnu'ndan denizdibine bırakılmış bir kablo ile elektrikle tanıştığından bahseder.

20. yy. ın sonuna gelindiğinde Vaniköy sahilinde yer alan ahşap yalıların çoğu yanmış ve yıkılmış günümüze gelememiştir. Çoğu arsaların mülkiyeti el değiştirmiş ve yanan, yıkılanların yerine 20. yüzyıl yapı malzemeleri ile buyalılara benzer yapılar inşa edilmiş, Vaniköy yamaçları ve sahil şeridi bu günkü görünümüne kavuşmuştur. (bkz.. Resim 5)

19. yüzyılın ortalarından 20. yüzyılın sonuna kadar olan Vaniköy yerleşimindeki değişim, Şekil 1-4 arasında Sedat Hakkı Eldem'in 1970 yılı Vaniköy Sahili Vaziyet Planlarında, Resim 4-21 arası, Harita 9-30 arasındaki görsellerde görülmektedir. Ek-5'te 1815 tarihli Bostancıbaşı Defterin'deki Vaniköy Yerleşim Listesi, Ek-6'de 1815

tarihli Bostancıbaşı Defterin'deki Vaniköy Yerleşim Haritası, Ek-7'de 1993 yılı Vaniköy Yerleşim Listesi görülmektedir (bkz. Ek 6-7; Çizelge 1).

2.4. Günümüzdeki Yerleşim ve İmar Uygulamaları

14.12.1974 tarihinde Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından kabul edilen, 8172 sayılı karar ile 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu hükümlerine uygun olarak Boğaziçi, Korunması Gereken Sit Alanı olarak belirlenmiş ve "Boğaziçi Doğal ve Tarihi Sit Alanı" olarak ilan edilmiştir. 1983 senesindeki 1/5000 ve 1/1000 ölçekli koruma geliştirme planında Boğaziçi sahil şeridi öngörünüm bölgesinde yer alır. 22.11.1983 tarihinde yürürlüğe giren 2960 Sayılı Boğaziçi Yasasında Boğaziçi öngörünüm alanı sahil şeridi ve öngörünüm bölgesi toplam 4634 hektarlık alanın 165 hektarını sahil şeridi oluşturmaktadır. Boğaziçi Yasasının amacı, Boğaziçi Alanının kültürel ve tarihi değerlerini ve doğal güzelliklerini kamu yararı gözetilerek korumak ve geliştirmek ve bu alandaki nüfus yoğunluğunu artıracak yapılanmayı sınırlamak için uygulanacak imar mevzuatını belirlemek ve düzenlemektir. Bu alandaki imar faaliyetlerinden İstanbul Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki Boğaziçi İmar Müdürlüğü sorumludur. Ayrıca bu alan İstanbul 6 Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İstanbul Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü bünyesindeki Tabiat Varlıkları Şube Müdürlüğü sorumluluk alanındadır.

Tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış tabiat özellikleri ile korunması gerekli alanlar olarak tanımlanan Sit Alanı, kentsel, arkeolojik, tarihi, doğal ve karma sit alanları başlıkları altında sınıflandırılmaktadır. Üsküdar ilçesi sit alanları Çizelge.2. de, İstanbul İli sınırları dahilindeki sit alanları ise Harita.8. de gösterilmiştir.

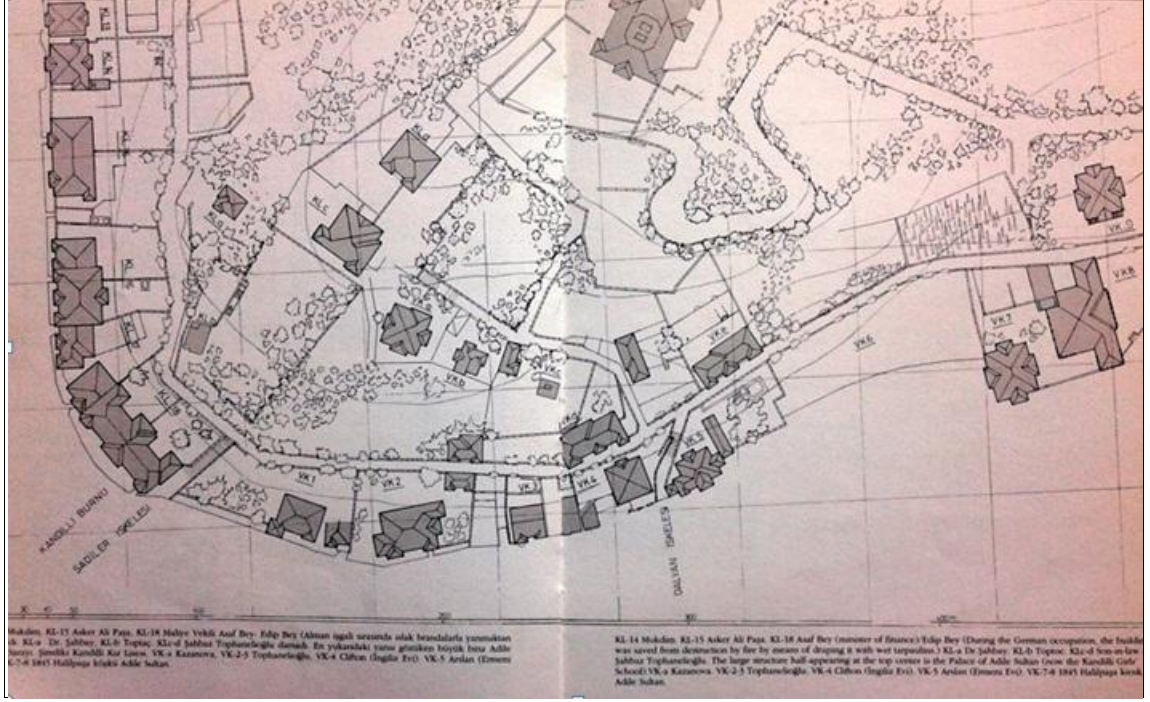
İstanbul Büyükşehir Belediyesi Boğaziçi İmar Müdürlüğü'nün sorumluluğunda olan İstanbul Avrupa ve Anadolu yakasındaki koru ve mesire alanları da Ek.3 te gösterilmiştir. 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 9. maddesi uyarınca Bakanlar Kurulu tarafından Ülke ve dünya ölçeğinde ekolojik önemi olan çevre kirlenmeleri ve bozulmalarına duyarlı alanlarda tabii güzelliklerin gelecek nesillere ulaşmasını sağlamak amacıyla, kırsal ve kentsel alanda arazi kullanım kararına uygun olarak tespit

edilen koruma alanı “Özel Çevre Koruma Bölgeleri” olarak tespit ve ilan edilen İstanbul İli’ndeki 15 adet Korum alanı içinde, Kandilli ve Vanıköy Korusu da bulunmaktadır. İstanbul Boğaziçi Alanının kültürel ve tarihi değerlerini ve doğal güzelliklerini kamu yararı gözetilerek korumak ve geliştirmek ve bu alandaki nüfus yoğunluğunu artıracak yapılanmayı sınırlamak için uygulanacak imar mevzuatını belirlemek ve düzenlemek amacı ile 22/11/1983 tarih ve 18229 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu’na göre Boğaziçi Koruma Alanı, Boğaziçi Sahil Şeridi, Ön Görünüm Bölgesi, Geri Görünüm Bölgesi ve Etkilenme Bölgesi olarak 4 bölgeye ayrılmıştır. yapılan bu ayırım aynı zamanda Boğaziçi Alanı’nın yasal peyzaj bölümünü oluşturmaktadır. Vanıköy Cami’inde içinde bulunduğu Vanıköy, Boğaziçi Sahil Şeridi ile Ön Görünüm Bölgesinde yer almaktadır. Özetle, Vanıköy Cami ile cami parseli arkasındaki dik yamaçlarda ve tepede yer alan Vanıköy Korusu Boğaziçi-Üsküdar Öngörünüm Bölgesinde yer alan, Doğal ve Tarihi Sit Alanı ve Özel Koruma Bölgesidir. Ayrıca bu bölgede 3621 sayılı Kıyı Kanununa göre yapı yasağı getirilmiştir.

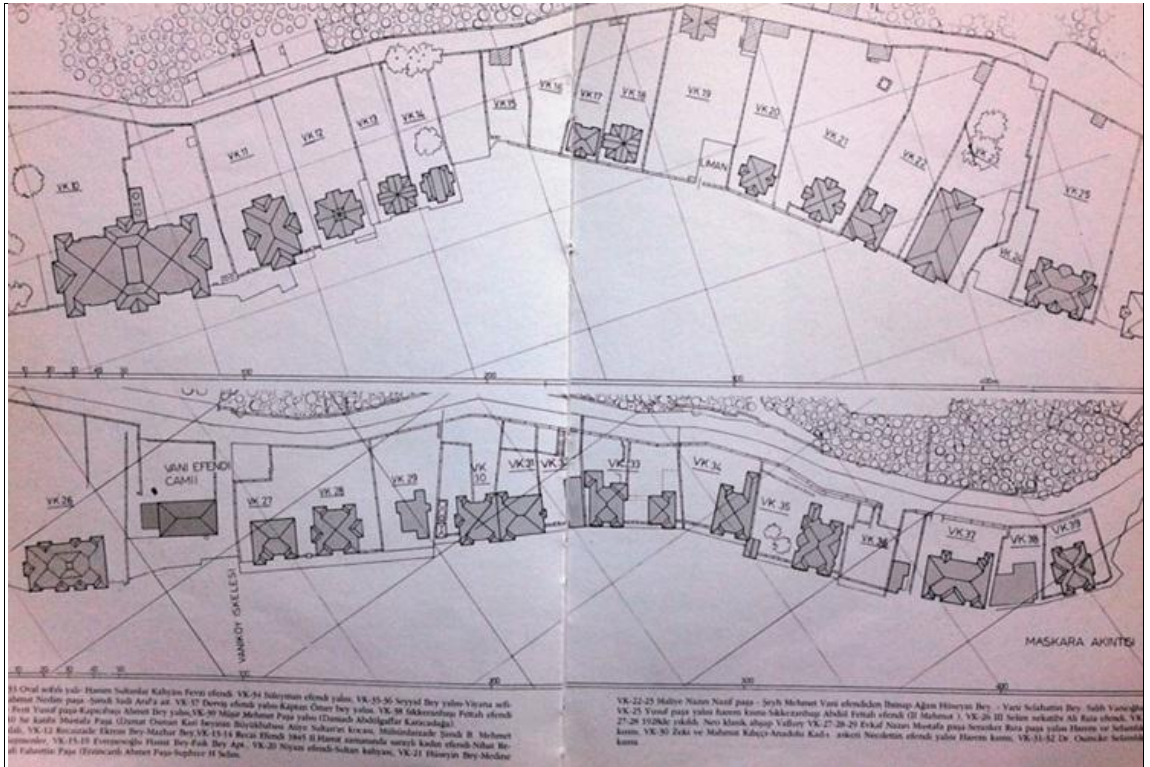
72	Üsküdar-Öngörünüm Bölgesi	Doğal ve Tarihi Sit	14.12.1974/8172 sayılı karar 1/5000 ve 1/1000 Koruma Amaçlı İmar Planı 24.06.1983/15175 sayılı karar
73	Üsküdar (Gerigörünüm ve Etkilenme Bölgesi Boğaziçi Sit Alanı)		14.12.1974/8172 sayılı karar 1/5000 ve 1/1000 Koruma Amaçlı İmar Planı 17.09.1992/5144 sayılı karar
74	Üsküdar, Büyük ve Küçük Çamlıca	Doğal ve Kentsel Sit	11.01.1991/2759 , 16.01.1998/9665 , 07.05.2002 sayılı kararlar Geçiş Dönemi Yapılaşma Koşulları 01.06.2005/603 sayılı karar Sit Alanında Revizyon Kararı
75	Üsküdar, Rum-i Mehmet Paşa Camii ve Ayazma Camii Çevresi	Kentsel Sit	22.08.1996/8587 sayılı karar 1/1000 Koruma Amaçlı İmar Planı 16.04.1997/9263 sayılı karar
76	Üsküdar, Salacak ve Şemsipaşa	Doğal Sit	12.03.1977/9728 sayılı karar
77	Üsküdar, Karacaahmet Mezarlığı	Doğal ve Tarihi Sit	03.05.1991/3180 sayılı karar
78	Üsküdar, Validebağ	I. Derece Doğal Sit	16.07.1999/11088 sayılı karar
79	Üsküdar, Valide-i Atik Camii ve Çevresi	Kentsel Sit	02.04.1992/4482 sayılı karar

Çizelge-2. Üsküdar’daki Sit Alanları ve Koruma Kurulu karar tarihleri. (İstanbul Çevre Durum Raporu, 2010-2011, s.136, Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı)

Yine de 1930 ile 1980’li yıllar arasında Sedat Hakkı Eldem [Kandilli Komili Yalısı, Çolakoğlu Evi, İkbal Sultan Yalısı, Vanıköy Kıraç Yalısı, Topbaş Evi, Beylerbeyi Ayaşlı Yalısı], Zeki Sayar [Mühürdar Dr. Sami Yanar Evi], Abidin Mortaş [Erenköy Evi] gibi mimarlar çeşitli yapılar inşa etme cesaret ve kararlılığını gösterebilmişlerdir (Genim, 2011).

Şekil-1. Kandilli Burnu'ndan Adile Sultan Köşk'üne kadar, Vaniköy sahili vaziyet planı 1,1970.(S.H. ELDEM, Boğaziçi Yalıları, c.2,1994, İst.,Vehbi Koç Yay.)

Şekil-2. Adile Sultan Köşkü'nden Müşir Mehmet Paşa Yalısı'na kadar, Vaniköy sahili vaziyet planı 2,1970. (Sedat H. ELDEM, Boğaziçi Yalıları)

Prof. Dr. Sedad H. ELDEM, “Boğaziçi Yalıları” isimli kitabın 1979 tarihli sunuş yazısında şöyle der: “İstanbul’da büyük bir yerleşme akımı şehircilik dengesini altüst etti; bundan Boğaz da etkilendi. Zevksiz, orantısız gelir getirici ve spekülâtif yapıların yanı sıra Boğaz’a bakan bütün sırt ve tepelere yayılmış gecekondular kalan son yeşillikleri de yok etmeye başladı. Bunlardan başka kent hayatına tamamen yabancı bir tabakanın yerleşmesi karta kalan pek az şeyi de yıkıp yok etti. Politik yapı bu yıkımın durdurulmasına yardımcı olamadı. Tam tersine gecekondu denilen konutlar siyasi yatırım konusu haline dönüştürüldü. Ne bir kültür kuruluşu, ne planlama, ne de idari merci bu felaketi önleyecek veya sınırlayacak kudreti bulamadı. Önümüzdeki yıllarda birkaçı hariç çoğu yalıların yok olacaklarını tahmin etmek zor değildir. Başiboş bir şehirleşme neticesinde Boğaziçi’nin yalılarından başka bütün eski köy ve sit görüntülerini de kaybedeceği kesindir. Böylece biricik ve efsanevi güzelliği ile dünya tarih ve literatüründe yer almış olan Boğaziçi sadece bir hatıradan ibaret kalacaktır.” (Eldem, 1994; c.2)

3. VANİ MEHMED EFENDİ

Bu başlık altında Vani Mehmed Efendi'nin hayatına ve mülhak, Vani Mehmed Efendi Vakfı'na ait taşınmazlardan bahsedilecektir.

3.1. Vani Mehmed Efendi'nin Hayatı

Haluk Y. ŞAHSUVAROĞLU, “Boğaziçi'ne Dair” adlı eserinde Mehmed Efendi hakkında şöyle der: “Mehmed Efendi'yi 1661 yılında Van'dan Sadrazam Köprülü Mehmet Paşazade Fazıl Ahmet Paşa getirmiş, efendi devrin Şeyhülislamı Minkarizade Yahya Efendiye de şöhret bulmuştu. Seferde ve hazarda huzur dersleri veren Mehmed Efendi, halk arasında da vaazlarıyla tanınmıştı. Yeni caminin inşasında Cuma vaazlarına bu camide evvelü Mehmed Efendi çıkmıştı. IV. Mehmet'e olan yakınlığından başka Vani Mehmed Efendi, Şehzade Mustafa'ya da hoca tayin edilmiş ve bu münasebetle kendisiyle yakınlık tesis etmişti. Padişah ve devrin ricali, efendinin nüfuzu altındaydılar. Mehmed Efendi Mevlevilerin semailerini ve Halvetilerin tahta tepmelerini menetmiştir. Babaeski'de ki Bektaşî Tekkesini de yıktırmıştı. 1670 yılında İslam memleketlerinde şarap satılmaması hakkında da bir irade çıkarmıştı. Fazıl Ahmet Paşa'nın vefatından sonra sadarete gelen Kara Mustafa Paşa Viyana seferinde (M.1683) Vanlı Mehmed Efendi'yi ordu şeyhi tayin ettirdi. Beç kalesi hezimetini müteakip Vani Efendi, Padişahın bir hattı hümayunuyla Bursa civarındaki Kestel karyesinde bulunan çiftliğine sürülmüştü. Çiftlikte tettebbu ve ibadetle meşgulken 1685 yılında vefat etti.” (Şahsuvaroğlu, 1986)

İsmail Hakkı KONYALI, Üsküdar Tarihi isimli kitabında şöyle der: “ Osmanlı Müellifleri sahibi onun “Müslümanların kalplerini birleştirmeye hizmet edemeyen, siyaset bilmeyen alimlerden olduğundan” bahseder...” (Konyalı, 1976-77: c.1, 308).

Vânî Efendi'nin kabri, Bursa İli, Kestel İlçesi'nde kendi adına 1674 yılında yaptırdığı Cami'nin haziresindedir (bkz. Resim 28). Mezar taşında Mehmed Vânî Efendi'nin 1096 H./1685 M. tarihinde vefat ettiği yazılıdır. Vânî Efendi'nin vefat tarihi şu beyitle belirtilmiştir: “O âlî-câh-ı efdâlin melekler fevti târîhin Dediler kürsüye Vânî Eefendi çıktı cennette H.1096 (M.1685)” (Yurttaş, 2012: c.1,714-717).

Ek-8'de, Vani Mehmed Efendi'nin ölümünü gösteren, Ali Efendi'nin yazdığı 1685 tarihli manzume metin görülmektedir (Bkz. Ek 8).

3.2. Vani Mehmed Efendi Vakfı

Hüseyin YURTTAŞ, “Mehmed Vani Efendi’nin İstanbuldaki Mimari Eserleri” başlıklı makalesinde Vani Mehmed Efendi ve Vakfından şöyle bahseder: “ ...Kestel de 1674 tarihinde cami (bkz. Resim 28), medrese ve imaret yaptırmıştır. Yaptırdığı medresenin, 1915 tarihine kadar mevcut olduğu bilinmektedir. Diğer yapı olan imaretle ilgili bilgi yoktur. Yine onun tarafından inşa ettirildiği ifade edilen bir kervansaray ve hamamdan (bkz. Resim 29) da söz edilir. Bu yapılar için pek çok mülkünü vakfettiği belirtilir. Bursa Mahkeme Sicillerinde yer alan bir belge 11.2.1671 tarihini taşımakta ve onun Kestel için düzenlediği vakfiyeden haber vermektedir. Onun bu tarihte, Kestel köyünde yaptırdığı cami, medrese ve imaretine, aşağıda belirtilen emlâki vakfeylettiği görülmektedir: Kendisine temlik olunan padişaha ait köylerden Kazıklı (Susıgırlığı), Kestel ve Ada ile İnegöl nahiyesindeki Bedre ve Yenişehir kazasındaki Koyunhisarı köyleri. Başka bir mahkeme kaydından konuyla ilgili bir detay daha öğreniyoruz. Vanî Mehmed Efendi'ye Erzurum cizye gelirlerinden almakta olduğu 200 akçe yevmiyesi hazineye irad kaydolunmuş, bunun karşılığında da, 1671 'de bu köylerin tasarrufu kendisine verilmişti. Aynı belgede ilginç bir ayrıntı daha dikkat çekmektedir. Söz konusu köylerin sınırlarına bazı alâmetler konularak diğerlerinden nerede ayrıldığı kolayca anlaşılması sağlanmıştı...” (Yurttaş, 2012: c.1,714-717)

Vani Mehmed Efendi’nin Vaniköy’de 1665 yılında yaptırdığı Camiye akar olsun diye, Vaniköy sahilinde yaklaşık 17 adet yalı yaptırdığından bazı kaynaklarda bahsedilir.

Vani Efendi’nin 17. yüzyılda yaptırdığı asıl ikamet ettiği yalının arsasında, günümüzde yer alan yalı hakkında Orhan ERDENEN, “Boğaziçi Sahilhaneleri” adlı eserinde: “927 ada, üzerinde 154 m² alanlı selamlık binasının yer aldığı 1900 m² yüzölçümlü 19 parsel ile üzerinde 235 m² alanlı harem binasının yer aldığı 2435 m² yüzölçümlü 20 parsel olmak üzere yalı arsası toplam 4335 m² dir. İnşa tarihi 1897-1904 tür. Mimarı ermeni asıllı olabilir. Üslubu Art nouveau’ya yakın neo-klasik espridedir. Bostancıbaşı defterinin 33 numarada kayıtlı “Vanizade kerimesi hanımın yalısı” olarak gösterilen yerde, bugün harem ve selamlık dairelerinden oluşan büyük ahşap yalılarda, Vani Efendi torunlarından Gazele Hanım ikamet etmekte idi. Diğer torun Salih Bey 1968 de vefat etmiştir...Durum böyle olmakla beraber yalı Vani Efendi devrinden kalma değildir. 1871-73 yıllarında yenilenmiştir. İki bölüm halindeki yalının küçük olanı selamlık, büyük olanı harem olarak kullanılmıştır...Binaya ismini veren Ahmet Nazif

Paşa (D.1841-Ö.1905), 1890 yılında Maliye Nazırı olmuştur. 1897-1904 tarihlerinde iki defa Maliye Nazırlığı yapmış ve vezirliğe yükselmiştir. Yalının bu tarihler arasında yapıldığı zannedilmektedir.” (Erdenen, 1993; 248-252).

Haluk Y. ŞAHSUVAROĞLU, “Boğaziçi’ne Dair” adlı eserinde yalı hakkında şu bilgileri vermektedir: “Vaniköyü’nde Viyana Sefiri Mahmud Nedim Paşa’nın yalısı ilk yapıldığı günlerden beri çok tadile uğramış, bilhassa dahili, değerlerin anlayışına göre değişiklikler görmüştür. Paşa’nın çocukları Saniye Hanımefendile, Profesör Nebil BİLHAN bu yalıyı büyük bir fedakarlıkla ayakta tutmakta, eski hatıralarının yaşadığı, bütün sevdiklerinin gelip geçtiği o binayı öylece muhafaza etmekten zevk duymaktadır.” (Şahsuvaroğlu, 1986)

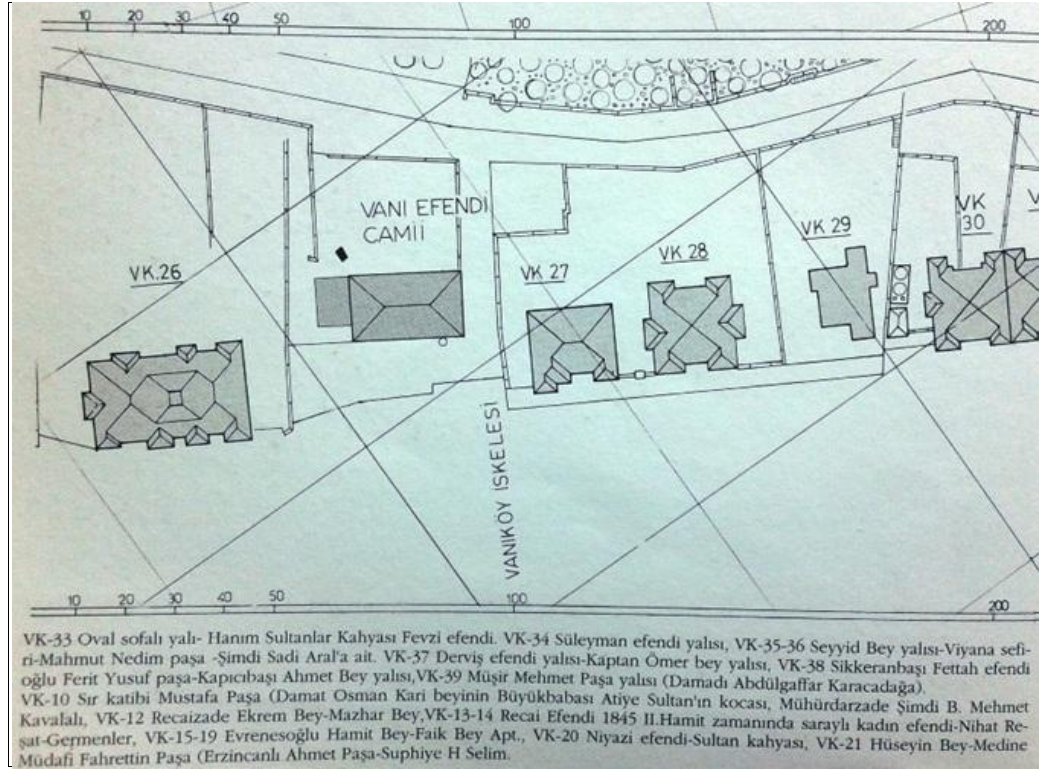
Ahmet Nazif Paşa yalisından günümüze özgün haliyle sadece selamlık bölümü ulaşabilmiştir. Ahmet Nazif Paşa, Vani Mehmed Efendi’nin soyundan gelmekte olup, aynı zamanda Sultan II. Abdülhamit’in damadıdır. Viyana Sefiri Ahmet Nazif Paşa, 17. yüzyılda inşa edilen ve 19. yüzyılda yanarak yıkılan Vani Mehmed Efendi Sahilsarayı’nın yerine 19. yüzyılın son çeyreğinde günümüzdeki yalıyı yaptırmıştır. Ancak bu yalidan da günümüze sadece selamlık kısmı orijinal olarak kalmıştır. Harem kısmı, 1991 yılında tescil sınıfı düşürülerek yenilenmiştir. Günümüzdeki harem yapısı bu tarihte yenilenmiş halidir (bkz. Resim 22-27).

Vani Mehmed Efendi’nin Carais-i Kur’an, A’mal-ül Yevm-i v-el-leyz, Risalei Mebde-i v-el-miad, adlı kitapları vardır. Devlet büyüklerine gönderdiği mektupları bir araya toplayan Münşeat adlı bir kitabı Ayasofya Kütüphanesi’ndedir (Konyalı, 1976-77: c.1, 308).

4. VANİ MEHMED EFENDİ CAMİ

4.1. Vani Mehmed Efendi Cami'nin Yakın Çevresindeki Önemli Yapılar

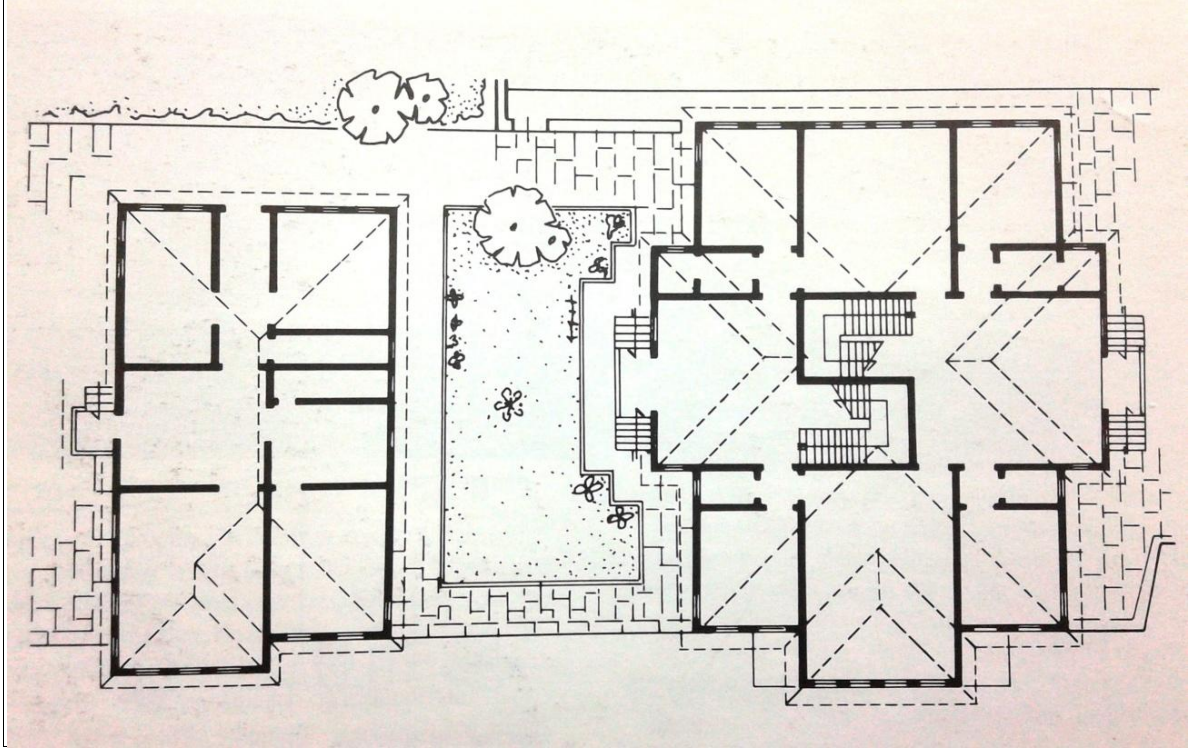
Resim-36 daki 2009 yılında çekilmiş hava fotoğrafının üzerine işlenmiş halihazır haritada ve Resim-37 deki 2014 yılında çekilmiş hava fotoğrafında, Vani Mehmed Efendi Cami parseline komşu parseller ve üzerindeki yapılar görülmektedir. Ayrıca, Ek-9 daki Vaniköy'ün 2010 yılı hali hazır haritasında Vaniköy sahil şeridindeki 926 ada ve 927 ada daki tüm parseller ve parseller üzerindeki yapılar dış çizgileri ile görülmektedir.

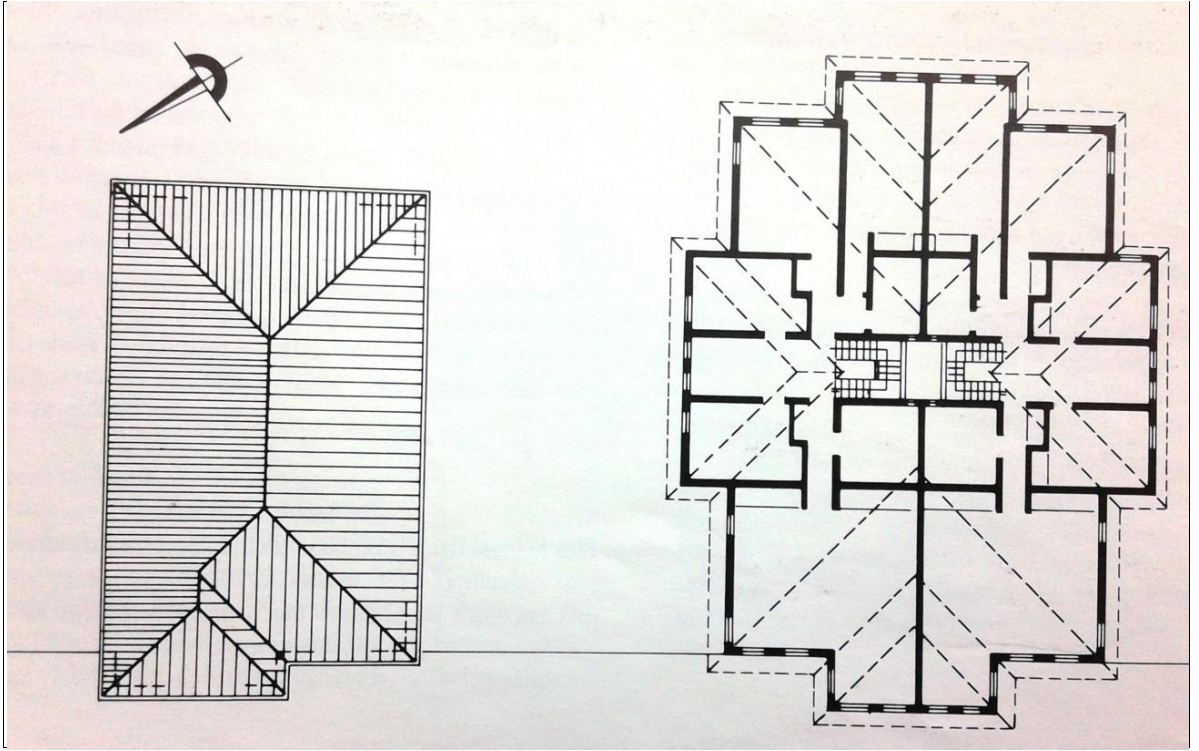
Şekil-3. Vani Efendi Cami ve çevresi 1970. (Sedat H. ELDEM, *Boğaziçi Yalıları*, c.2, 1994, İst., Vehbi Koç Yay.)

Caminin sağında Yusuf Paşa Yalısı, sağındaki dördüncü yapı Ahmet Nazif Paşa Yalısı, solundaki ilk parselde Vaniköy Cami Sokak üzerinde Kıraç Yalısı, güneyinde Vaniköy Caddesi üzerinde Vaniköy Çeşmesi (Süleyman Bey Çeşmesi), kuzeyinde İstanbul Boğazı görülmektedir (bkz. Resim 37,47,48,49,50).

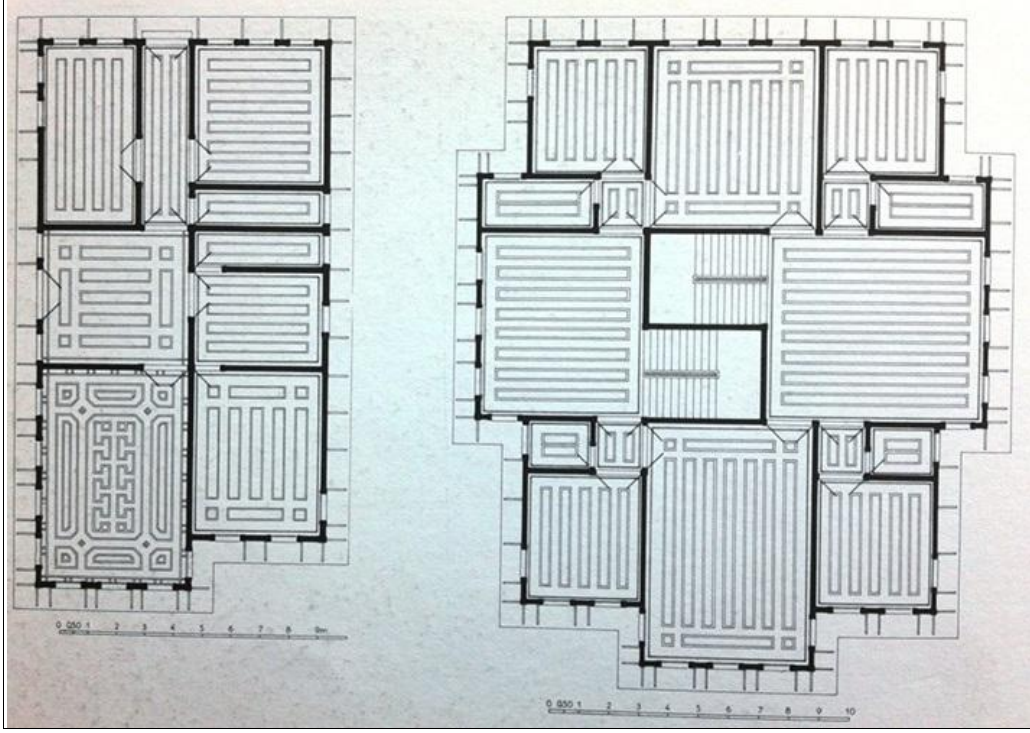
Şekil 4'de Nazif Paşa Yalısı'nın Orhan Erdenen tarafından hazırlanmış zemin kat planı Şekil 5'de ise üst kat planı görülmektedir (bkz. Şekil 7-8).

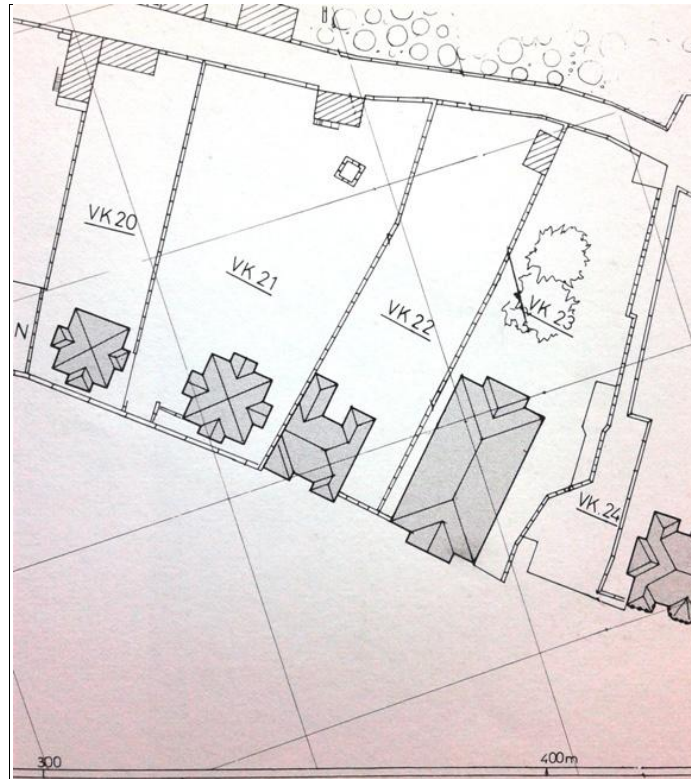
Şekil-4. Nazif Paşa Yalısı Zemin Kat Planı. (Orhan ERDENEN, Boğaziçi Sahilhaneleri)

Şekil-5. Nazif Paşa Yalısı Üst Kat Planı. (Orhan ERDENEN, Boğaziçi Sahilhaneleri)

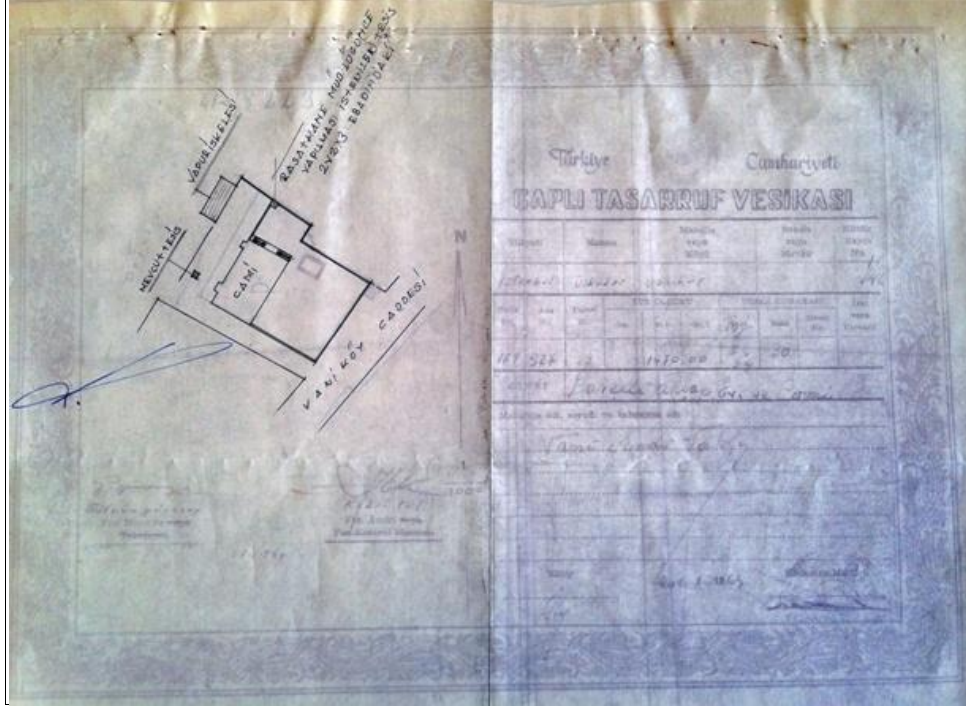

Şekil-6. Vani Efendi yalısı restitüsyon kat-tavan planı (VK.22 selamlık, VK.23 harem) 1970. (Sedat H. ELDEM, Boğaziçi Yalıları, c.2, 1994, İst., Vehbi Koç Yay.)

Şekil-7. Vani Efendi yalısı (VK.22 selamlık, VK.23 harem) ve çevresi 1970. (Sedat H. ELDEM, Boğaziçi Yalıları, c.2, 1994, İst., Vehbi Koç Yay.)

İsmail Hakkı Konyalı, “Üsküdar Tarihi” isimli kitabında Vaniköy Cami ve etrafındaki yerleşimle ilgili şöyle der: “Vâni Efendi Cami 'ne ve Vaniköy İskelesi'ne gelmeden sağda 1899'a kadar Evkaf Nazırı Mustafa Paşa Yalısı bulunurdu. Sonrasında Serasker Rıza Paşa yalısı alıp yıktırarak yeni bir yalı yaptırmıştır. Vâni Efendi Camii'nin sol tarafında, bugüne ulaşamayan, on dokuz odalı, hamamlı, limonluklu, büyük bahçe içinde Ali Rıza.Efendi Yalısı vardı. Onu yine bugün ayakta olmayan Sikkezanbaşı Abdül Fettah Efendi / Yusuf Paşa Yalısı izlerdi. 1871-76 arasına tarihlenen Maliye Nazın Ahmet Nazif Paşa'nın Yalısı Vânizâde ailesinin yalısının bulunduğu yerdedir ... 77 yıl evvel Vaniköy'de bulunan çeşmelerin hepsinin muattal olduğunu yazan Mehmed Raif Bey şunları söyler: Birisinin üzerinde şunlar kazılmıştır: “Ceddim merhum Vani Efendi vakfının galesinden bina ve inşasına muvaffak olduğum çeşme-i latifdir. Mütevelliyesi Şerife Gazale Hanım. 1224”. Bu çeşme; Vaniköy'de Vaniköy Cami'nin ve medresesinin yanındaydı. 1941 de ben bu külliyei incelerken çeşme yıkılmış ve ayna taşı cami duvarına dayanmıştı. Vani Mehmed Efendi yaptırmıştı... Bu sahilsaray Vaniköy Caminin yanındaydı. Cami'yi yaptıran Vanlı Mehmed Efendi tarafından yaptırılmıştı. Bu sahilsaray sonra Mehmed Efendi'nin torunlarından Maliye Nazırı Nazif Paşa'ya geçmişti. Ben 1941 yılında cami, medreseyi ve çeşmeyi incelerken bu sahilsaray Nazif Paşa'nın karısı Fatıma Hanımla oğlu Salih Beyin ve kızları Behiye ve Gazale Hanımların tasarrufunda idi... Bu Medrese Vaniköy Cami'nin kible tarafında idi. 1941 yılında medrese odaları meşruta haline getirilerek müezzinlerin oturmasına tahsis edilmişti. Sultan IV. Mehmed'in şeyhi Vani efendi tarafından cami ile beraber yapılmıştı... Bu ayazma Vaniköy'ünde Vanlı Mehmed Efendi'nin yaptırdığı caminin yol aşırı kible tarafında idi. Bizans İmparatoru Jüstinyanus bunun üstüne Mikail'e nisbet edilen bir kilise yaptırmıştı. Ayazma şimdi Yusuf Paşazade Orhan Beyin bahçesinde kalmıştır. Elli yıl öncesine kadar törenlerle ziyaret edilirdi... Ben 1941 yılında burasını incelerken caminin kible tarafında bahçede Bizans devrine ait mezar taşlarının çıktığını ve mescidin yol aşırı kible tarafında Bizans devrine ait bir manastırın kemerlerini ve kayalara oyulmuş minare şeklindeki ayazmayı gördüm. Bu mağara Yusuf Paşazade ve Orhan Beyin bahçesinde ve onun tasarrufunda idi. Mağaranın üstünde helezoni şekilde devam eden bir kısım vardı. Burasının Çengelköyü'ne kadar devam eden bir yer altı geçidi olduğu rivayet ediliyormuş... Bu iskele 1852 yılında kurulan Şirket-i Hayriye tarafından Vani Mehmed Efendi Cami'nin önüne yaptırılmıştır. Diğer Boğaziçi iskeleri gibi 123 yıllık ömrü vardır.” (Konyalı, 1976: C.2; 123, 272, 293, 414, 472).

Şekil-8. Vani Mehmet Efendi Cami bahçesine, 1969 yılında Kandilli Rasathane Müdüncüce yaptırılan barakayı ve İskeleyi gösterir 1964 yılı nüshalı tasarruf vesikası. (Vakıflar 2. Bölge Müdürlüğü arşivi)

Gönül HALICI, “İstanbul Anadolu Yakasında Tarihsel Bir Gezi” isimli kitabında Vaniköy İskeleyi’yle ilgili (bkz. Resim 30-33) şöyle der: “Vaniköy Vapur İskeleyi, Serkatip Mustafa Paşa Yalısı yanında Saray’ın önündeydi. Serasker Rıza Paşa, cami bitişiğindeki yalıtı alınca, vapur iskelesini kaldırtmış, Yalısı’nın yanına, caminin önüne konulmasını istemiştir.” (Halıcı, 2008: C.2, 124).

P. G. İNCİCIYAN, “XVIII. Asırda İstanbul” isimli kitabında şöyle der: “Vaniköy Cami’nin arkasında, Ayazma’nın yanında, Ay Theodoros Kilisesi’nin temelleri görülür. Bu köy yalnız Türklerle meskundur.” (İnciciyan, 1956: 105).

4.2. Vani Mehmed Efendi Cami’nin Tarihçesi

Vaniköy yerleşiminin ve Vani Mehmed Efendi Cami’nin 16. yüzyıldan 1993 yılına kadar vaziyetleri 9 nolu harita ile 30 nolu harita arasında görülmektedir (bkz. Harita 9-30). Bu haritaların çoğu halihazır harita şeklinde ölçeksiz hazırlanmış olduğu için Caminin vaziyeti hakkında fazla bilgi barındırmamaktadır. Ancak Vaniköy

yerleşiminin boğazdaki konumu ve caminin bu yerleşim içindeki vaziyeti hakkında biçimsel bilgiler vermektedir (bkz. Harita 10-30).

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı yayını “Geçmişten Günümüze Boğaziçi” kitabının yüzaltmışüçüncü sayfasındaki Ahmet Vefa ÇOBANOĞLU’na ait “Boğaziçi Camileri” başlıklı yazının Vaniköy Cami alt başlığında yazar şöyle der: “ Vaniköy İskelesi yanında deniz kıyısında yer almaktadır. Cami Sultan IV. Mehmed zamanında Vani Mehmed Efendi tarafından 1665-66 yılında yaptırılmıştır. Divitdar Mehmed Paşa tarafından 1752-1753 yılında tamir ettirilen camiye Sultan I. Mahmud (1730-1754) zamanında hünkar mahfilili ilave edilmiştir. Dikdörtgen bir alanı kaplayan yapıda batı cephede yer alan ve bugün üzerleri sıvalı olan altı ağaç direkli bir revaktan sonra harime geçilmektedir. Harim kare planlı olup kuzeyinde kare kesitli altı ağaç direk taşıyan bir mahfil bulunmektedir. Ahşap tavanlı harim de alt sırası dikdörtgen, üst sırası yuvarlak kemerli, açıklıklı olan çift sıra pencereler mevcuttur. Mihrabı sade olup yarım yuvarlak nişlidir. 19. yüzyıldan kalma ahşap minberin kapısı üstünde, yan aynalar ve kemerlerde barok süsler vardır. Harimin doğusunda yapıya bitişik olan hünkar mahfilili bugün meşruta olarak kullanılmaktadır. Kuzeybatı köşede yer alan minare kare kaideli silindirik gövdeli tek şerefeli ve kurşun külahlıdır. Oval geçişli şerefenin altında yaprak, külah altında girland motifleri bulunmaktadır. Kuzey cephede iki ahşap direk taşıyan çıkmanın altındaki mermer çeşme 1998 yılında Hacı İsa KÖSALİ ve Hacı Esmer KAYAN’ın hayratıdır. Caminin yanında vaktiyle mevcut olan medrese ve çeşme günümüze ulaşmamıştır. Caminin mihrabı yönünde cadde üzerinde 1977 tarihli mermer bir çeşme bulunmaktadır.” (Geçmişten Günümüze Boğaziçi, 2008: 163)

Haluk Y. ŞAHSUVAROĞLU, “Boğaziçi’ne Dair” adlı kitabında şöyle der : “ Eskiden Vaniköy’ne Papaz Korusu derlerdi. Yazları Kandilli Sarayında oturmayı seven Padişah IV. Mehmet (Bkz. Ek 4; IV. Mehmet Resmi), civardaki Pazar Korusunu meslisinden pek hazzettiği Şeyhi Vanlı Mehmed Efendi’ye ihsan etmişti. Mehmed Efendi köyde kendisi için bir sahilsaray, bazı haneler ve bugünkü camiyi de yaptırmıştı. Caminin yanında ayrıca bir de medrese inşa olunmuştu.” (Şahsuvaroğlu, 1986: 291).

İ. H. KONYALI, Üsküdar Tarihi adlı kitabında şöyle der: “Bu caminin, medresenin, mektebin ve sahilsarayın bulunduğu yeri Sultan IV. Mehmed şeyhi olan Vani Mehmed Efendiye mülk olarak vermiştir. Şeyh Efendi burada kendisi için bir sahilsaray ile evler,

sahildeki cami, arkasındaki medreseyi yaptırmıştır. Sultan II. Mustafa padişah olunca eliyle yazdığı bir levhayı ma'bede asmıştır. Sultan I. Mahmud'un vezirlerinden Davetdar Mehmed Paşa Küçüksu Kasrı'nı yeniledikten sonra 1752 yılında bu camiyi yeniden yaptırmıştır. Sultan Mahmud yaz günlerinde ma'bedde namaz kıldıkları için bir daha tamir edilmiştir." (Konyalı, 1976: C.1, 307-308).

Jak DELEON, "Boğaziçi Gezi Rehberi" isimli kitabında, Vaniköy'ün Bizans dönemindeki adının Proukhtous ya da Prokhtoi olduğunu; Vani Mehmed Efendi'nin bir cami , bir medrese, bir çeşme, yalılar ve sahilsaray yaptırarak Bostancılar Mescidi'ni tamir ettirdiğini; I. Mahmud'un bu camiyeye Hünkar Sofası eklettiğini, II. Mahmud'un da baştan sona onarttığını; Vani Mehmed Efendi Sahilsarayı'nın 18. Yüzyılda yıkılarak taşlarının Sadabad Köşkleri'nin yapımında kullanıldığını , belirtir (Deleon, 2002 :155) .

Hüseyi Yurttaş, "Mehmed Vani Efendi'nin İstanbuldaki Mimari Eserleri" başlıklı yazısında şöyle der: "Vaniköy Cami ile ilgili bilgilerin en eskilerinden biri Hüseyin Ayvansarayı'nın Hadikât'ül- Cevâmi'sidir. Vâni Efendi'nin kendisine temlik olarak verilen bu alana bir sâhil-serây (büyük yalı kasrı) ve bazı hâneler (evler) ile sâhil-i deryâda (deniz kenarında) hâlâ mevcut olan câmi-i şerifi ve onun yakınında bir medrese yaptırmıştır. II. Mustafa kendisinin yazdığı levhayı uğur getirmesi maksadıyla camiyeye asmıştır. Sultan I. Mahmud Camii şerife bir mahfil-i hümâyûn ekletmiştir. Daha sonra I. Mahmud'un vezirlerinden Divitdar Mehmed Paşa Küçüksu Kasrını yeniledikten sonra 1166 H. 1752-53 senesinde bu camii şerifi dahi yenilemiştir. II. Mahmud Han'ın camiyi yaz günlerinde ziyaret etmesi sebebiyle tekrar tamir olunmuştur.(Yurttaş, 2012: 714-717)

Gözde ÇELİK, "19. Yüzyılda Üsküdarın Boğaziçi'nden Görünümü" adlı makalesinde Vani Mehmed Efendi'nin Vaniköy'de bostancılara ait mescidi yenilettiğinden, cami için vakıf ve yalı yaptırdığından, Vaniköy'ün semt olarak gelişmesinin bu şekilde başladığından bahseder (Çelik, 2012).

Samiha AYVERDİ, Boğaziçi'nde Tarih isimli kitabında Vaniköy Cami'ndeki Sultan Mustafa'nın el yazısı ile yazdığı levhada "Vallahü ala külli şey'in kadir" yazılı olduğunu, belirtir (Ayverdi, 2008: 359)

Vaniköy Cami'nin mülkiyeti mülhak hayrat Vani Mehmed Efendi vakfi'na aittir. Tapu kayıtlarında, İstanbul İli, Üsküdar İlçesi, Vaniköy Mahallesi, 179 pafta, 927 ada, 27

parşel, 1470 m² yüzölçümlü, taşınmaz niteliği “Bahçeli Ahşap Ev ve Cami” olarak geçmektedir. Ancak Vaniköy Mahallesi'nin 2009 yılında Kandilli Mahallesi'ne bağlanması sonucu Vani Mehmed Efendi Cami'nin adres beyanı İstanbul İli, Üsküdar İlçesi, Kandilli Mahallesi, Vaniköy Caddesi, Kapı No 54, olarak geçmektedir.

Vakıflar Genel Müdürlüğü envanter kayıtlarında, Vani Mehmed Efendi Cami ile 27 parşelin Vakıf Türü “Mülhak”, Vakıf Nevi “Akar ve Hayrat” olan Vani Mehmet Efendi Vakfı mülkiyetinde gözükmektedir. Mülhak olması vakfın tüm mal varlığının ve yönetiminin vakıf kurucusunun soyundan gelen kişilere ait olduğunu gösterir ki, şu anda Vakfın mütevellî heyeti başkanı Mehmed Vani Efendi'nin soyundan gelen Yılmaz Tekin VANİOĞLU'dur. Akar ve hayrat olması, 27 parşel üzerinde gelir getirici mülkün olduğunu gösterir ki, 1952 yılından sonra inşa edilen 52 kapı nolu iki katlı yapı cami görevlileri ve ilçe müftülüğüne kira karşılığı kullanılmaktaymış.

Vakıflar Genel Müdürlüğü kayıtlarında ayrıca, 27 parşel ve üzerindeki ahşap ev ve caminin, 1956 yılında Vani Efendi Vakfı adına müseccel olduğu, 1964 tarihinde Vakfı adına tescil ettirilerek, tapu senedinin alındığı, cami avlusunda 1966 senesinde tek katlı iki odalı meşrutahane olduğu (günümüzde bu bina yok) ve 1966 senesinden beri Müftülük Murakıbı'nın ikamet ettiği, kapı numarasının 52 olduğu, 1969 senesinden beri 54 kapı nolu kısımda ise (hünkâr köşkü ve mahfili) Cami İmamı'nın ikamet ettiği, 1958 senesinde Vaniköy Vapur İskelesi ve Yolcu Binası'nın da üzerinde yer aldığı 28 parşelin de (yüzölçümü 94 m²) Vani Mehmed Efendi Vakfı adına tescillendiği, bu iskele ve yolcu binasının amaç dışı kullanımından kaynaklı 1988 senesinde yıkıldığı, 1989 senesinde Türkiye Denizcilik İşletmelerince tekrar vakfına devir edildiği bilgilerine ulaşılmıştır (VGM Arşivi, 2015).

Aynı mahalledeki bazı parşeller de Vani Mehmet Efendi Vakfı mülkiyetindedir. İmar Durumunda ise 27 parşel Dini Tesis Alanı (Cami, Klise, Sinagog) olarak geçmektedir.

Y. Mimar Kemal Üçüncü'nün caminin mevcut durumunu bildirir Vakıflar Genel Müdürlüğü kayıtlarında ki 05.10.1965 tarihli raporunda, caminin duvarlarının kargir olduğu, çatısının ahşap ve üzerinin alaturka kiremitle kaplı olduğu, çatının sehîm yaptığı ve aktığı, minarenin klasik tuğladan imal olduğu, gövde yüzeyinin sıvalı olduğu, küfekiden olan basamak ve çekirdeğinin yer yer dökülmüş olduğu, dökülen yerlerin

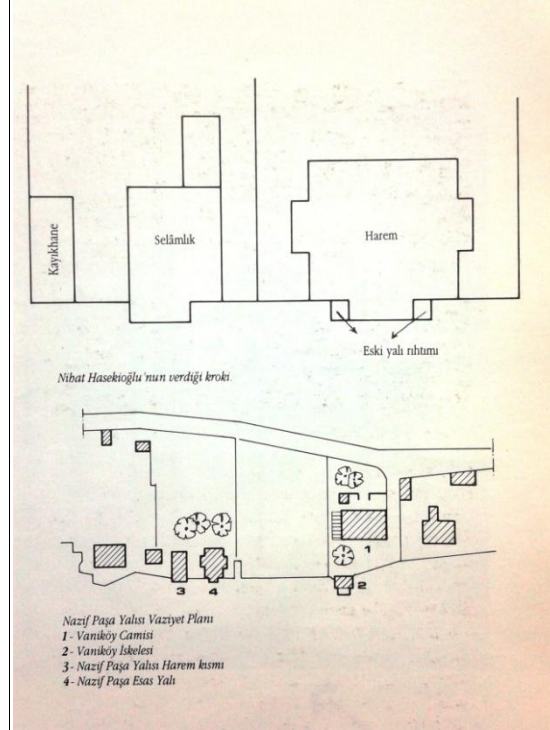
çimento harcıyla sıvandığı, caminin ve minarenin harab halinden kurtarılması gerektiğini belirtmiştir (VGM Arşivi, 2015).

1968 yılında cami kısmının bakım ve onarımı yapılırken (bak. Resim 42-46), 1970 yılında da minarenin bakım ve onarımı yapılmıştır. 1968 onarımı kapsamında çatının yenilenmesi, duvarların ıslahı, ahşap tavanların yenilenmesi, doğrama ve boya işleri, sıvaların ıslahının yapıldığı Vakfi dosyasından anlaşılmaktadır (VGM Arşivi, 2015).

Caminin son cemaat kısmındaki direklerin ve pencere doğramalarının ahşap olduğu, boyanması ile ilgili Sedat Hakkı Eldem'e danışılması gerektiğinin belirtildiği Vakıflar Genel Müdürlüğü kayıtlarında ki 1970-1975 yılları yazışmalarında görülmektedir (VGM Arşivi, 2015).

Cami İmamı, cami çatısının 2009 yılında aktarıldığını ve bakımının yapıldığını söylemiştir (Bayram Göktepe, kişisel görüşme, 05 Mayıs 2015).

Günümüzde, Harim kısmı ibadet amaçlı, Hünkar Mahfili ise İmam Lojmanı olarak kullanılmaktadır.

Şekil-9. Vaniköy Cami ve Nazif Paşa Yalısını gösterir vaziyet planı kroki.(Orhan ERDENEN, Boğaziçi Sahilhaneleri, c.2., 1993, İst., İBB Yay.,)

5. VANİ MEHMET EFENDİ CAMİ’NİN MEVCUT DURUM TESPİTİ

Bu bölümde, mülkiyeti mülhak hayrat Vani Mehmet Efendi Vakfı’na ait ve tapu kayıtlarında (VGM Arşivi) İstanbul İli, Üsküdar İlçesi, 179 nolu pafta, 927 nolu ada, 27 nolu parsel, 1.470,00 m² yüzölçümlü taşınmaz kültür varlığı tescili bulunmayan Vani Mehmed Efendi Cami’nin – cemaatce bilinen ismi ile Vaniköy Cami – , 2015 yılı itibariyle mevcut durumunun tespiti yapılmış, yapılardaki hasar ve bozulmalar belirlenerek, sebepleri araştırılmıştır. Dört başlığa ayrılmış, sırasıyla birinci başlıkta Cami Bahçesi ve Bahçedeki Yapıların Analizi, ikinci başlıkta Caminin Analizi, üçüncü başlıkta Bozulma ve Hasarlar dan bahsedilmiş, dördüncü başlıkta JPEG formatında hazırlanan Rölöve çizimlerine yer verilmiştir.

“Cami Bahçesi ve Bahçedeki Yapıların Analizi” başlığı altında bahçenin genel tanımı yapılmıştır. Bu başlık yedi alt başlığa ayrılmış ve bu başlıklar altında sırasıyla bahçe duvarları, iki katlı müstemilat yapısı (ev), tuvalet yapısı, şadırvan , rasathane ölçüm yapısı, musalla taşı ve bahçedeki diğer açık alan düzenlemelerinin mevcut durumları analiz edilmiştir. Yönleri, yapı malzemeleri, ebatları tanımlanmıştır.

“Cami’nin Analizi” başlığı altında Vani Mehmed Efendi Cami’nin genel tanımı yapılmıştır. Bu başlık yedi alt başlığa ayrılmış ve bu başlıklar altında sırasıyla plan şeması ve mekanlar, cepheler, temel, taşıyıcı duvarlar, döşemeler, çatı, minarenin mevcut durumları analiz edilmiştir. Yönleri, yapı malzemeleri, ebatları tanımlanmıştır.

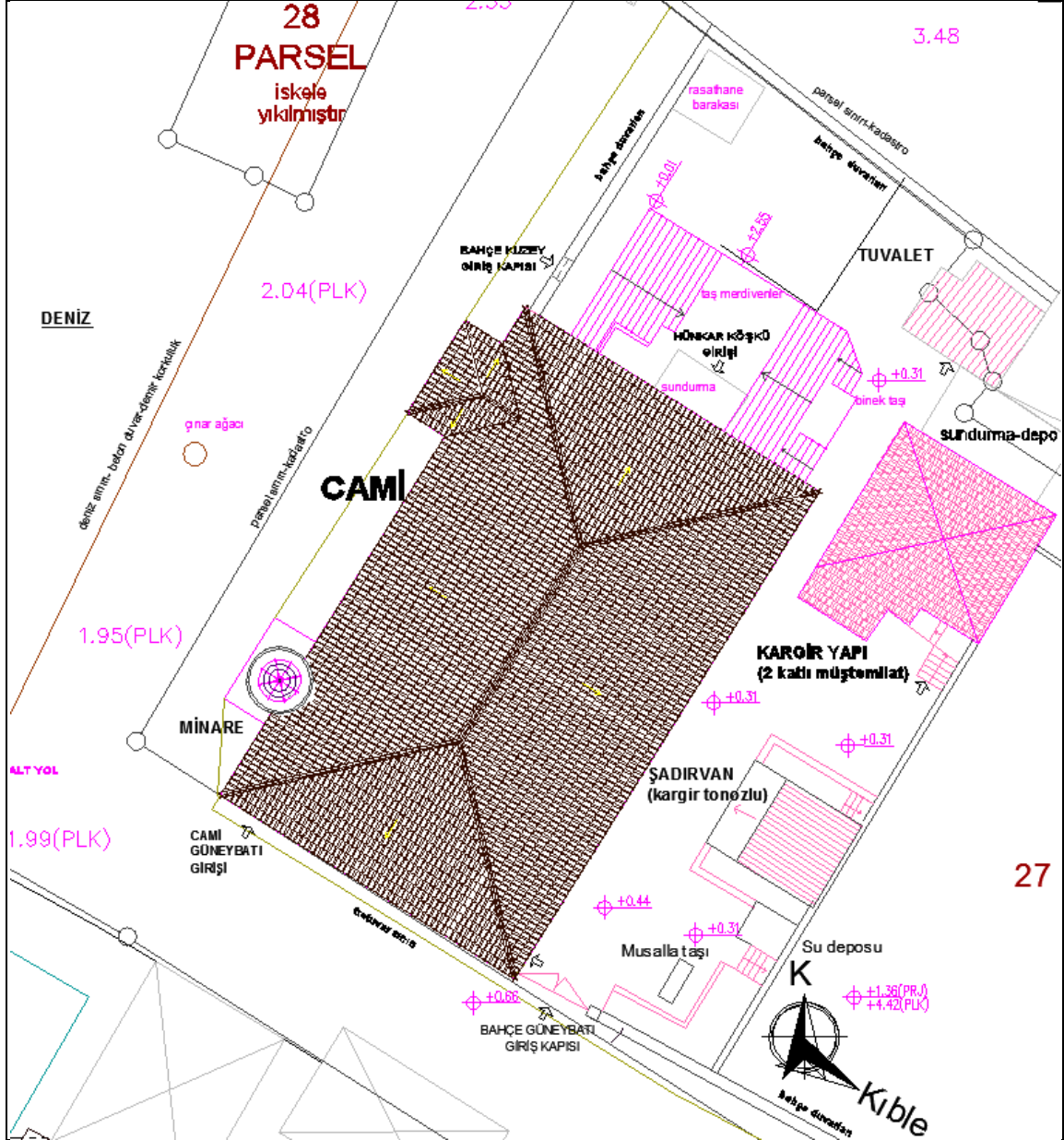
“Bozulma ve Hasarlar” başlığı altında Cami yapısı ile bahçedeki diğer yapılardaki bozulma ve tahribatlar tanımlanmıştır. Bu bozulma ve hasarların sebepleri araştırılmıştır.

Hazırlamış olduğum Rölöve çizimleri, bu üç konu başlığı altında JPEG formatına dönüştürülerek şekillerin içine eklenmiştir.

5.1. Cami Bahçesi ve Bahçedeki Yapıların Analizi

Cami bahçesine, Vaniköy Cami Sokak sınırını oluşturan bahçe güneybatı duvarı üzerindeki bir tarafı son cemaat kısmı ahşap ayaklarına dayanan yaklaşık üç metre genişlikteki çift kanatlı metal kapıdan girilmektedir. Bahçenin deniz tarafında cami yapısı uzunlamasına yer almaktadır. Cami ile bahçenin ortasında kuzeydoğu-güneybatı

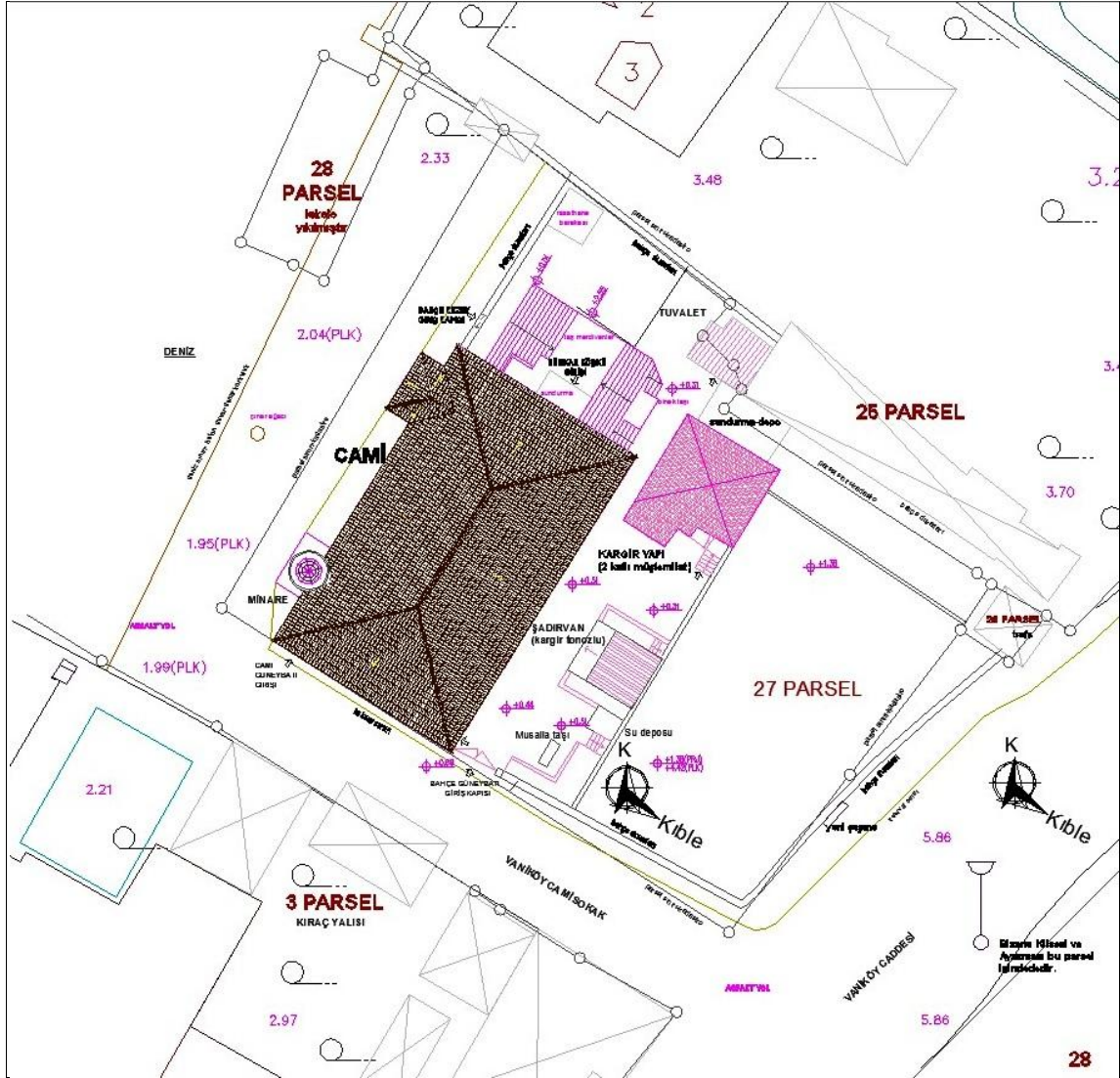
doğrultuda uzanan ve beton zemin ile toprak zemini birbirinden ayıran istinat duvarı arasında kalan kısımda ise müştemilat yapıları sırtlarını istinat duvarına dayıyarak gelişigüzel dizilmiştir. İstinat duvarı ile Vaniköy Caddesi arasında ise çapları en az 30 cm olan ağaçlarla kaplı toprak zemin yer almaktadır.

Şekil-10. Vaniköy Vani Mehmet Efendi cami rölöve vaziyet (sadece yapılar) planı.

Asfalt kaplı Vaniköy Cami Sokak zemininden metal bahçe kapı kanadı açılarak avlu beton zemine geçilir. Kapıdan bahçeye girildiğinde sağ tarafta üzeri seramik kaplı betonarme musalla taşı, az ilerisinde sırtını istinat duvarına dayanmış kargir şadırvan,

sırasıyla, briket-ahşap karışımı kargir iki katlı müstemilat yapısı ve bahçe duvarına sırtını dayanmış betonarme tuvalet yapısı yer alır. Bu ek yapıların sağ tarafında ağaçların bir sıra takip etmeden dikildiği üzeri ot kaplı toprak alan, sol tarafında ise cami yapısı yer alır. Moloz taş bahçe duvarları tüm bu yapıları içine alarak, parsel sınırlarını çevreler.

Şekil-11. Vaniköy Vani Mehmet Efendi cami rölöve vaziyet planı (27 nolu parselin tamamını içine almaktadır).

5.1.1. Bahçe duvarları

Cami'ninde içinde yer aldığı 27 nolu parsel, Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi' ndeki tapu senedinde de görüldüğü üzere 1.470,00 m² yüzölçümüne sahiptir. Bahçe

duvarlarının çevrelediği parcel, form olarak dikdörtgendir. Parselin kuzeybatı cephesinin bir kısmı ile kuzeydoğu cephesi ve güneydoğu cephesi, moloz taş duvarlarla çevrilidir. Kuzeybatı cephesi ile güneydoğu cephesinin yarısına Cami yapısı oturmaktadır. Güneydoğu cephesi Vaniköy Caddesi'ne bitişik olup, yaklaşık 29 metre uzunluktadır. Güneybatı cephesi Vaniköy Cami Sokağına bitişik olup, yaklaşık 37 metre uzunluktadır. Ancak, Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi' ndeki kadastral planda (bkz. Ek 9) bu cephe uzunluğu deniz tarafındaki yoluda içine alarak yaklaşık 41 metre gelir. Kuzeybatı cephesinin denizle arasında Vaniköy Sokak yer almaktadır ve bu cephenin uzunluğu yaklaşık 37 metredir. Kuzeydoğu cephesi 25 nolu parselle bitişik olup, 41 metre uzunluktadır. Ancak, kadastral planda bu cephe uzunluğu deniz tarafındaki yoluda içine alarak yaklaşık 47 metre gelir. Rölöve Vaziyet Planı'nda (bkz. Şekil 11) gösterilen çevre duvarları ile kadastral planda gösterilen 27 nolu parcel sınırları birbiri ile çakışmamaktadır. Parselin kuzeybatısında yaklaşık 5,00 x 38,00 metre ebadında dikdörtgen alan yol olarak kullanılmaktadır.

Şekil-12. Bahçe duvarlarına ait görüntüler.

Parseli çevreleyen duvarlar moloz taştır. Taşlar arasında bağlayıcı olarak çimento esaslı harç kullanılmıştır. Duvar üzeri beton harpuşa ile kaplanmış olup, harpuşa üzerine

özensiz yapılmış metal korkuluklar monte edilmiştir. Korkulukların üzeri siyah renkte sentetik boya ile kaplanmıştır.

300-302, 315-318 numaralı Resim'lerde Bahçe Duvarları'na ait 03.04.2015 tarihinde çekilmiş fotoğraflar görülmektedir.

5.1.2. Müştemilat yapısı (Ev)

Yapı ahşap döşemeleri harap durumda olduğu ve yapı maili inhidam durumda olduğu için içine girilememiştir. 297, 298, 299, 301, 303, 309, 310-315 numaralı Resim'lerde İki katlı kargir müştemilat yapısına ait 03.04.2015 tarihinde çekilmiş fotoğraflar görülmektedir.

Şekil-13. İki katlı Müştemilat yapısına ait, rölöve kısmi vaziyet planı ve görüntüler.

İki katlı olan kargir yapı, yaklaşık 7,00 x7,00 metre boyutlarında kare bir mekandır. Vakıflar Genel Müdürlüğü arşiv belgelerinde bahsedildiği üzere 1960 lı

yıllarda yapılmıştır. Cami imamı ile müezzinin lojmanı ve ek hizmet binası olarak kullanılmıştır. Yapının kuzeydoğu köşesindeki dökülmüş sıva katmanının altında biriket örgü duvar görülmektedir. Güneybatı cephesinde sonradan eklenmiş, aynı zamanda giriş saçağı görevini de gören dikdörtgen bir mekan bulunmaktadır. Duvarları, delikli fabrika tuğlası ile örülmüştür.

Yapı, parseline çevreleyen kuzeydoğu duvarından 2,40 metre içerdedir. Cami ile arasındaki mesafe 2,90 metredir. Şadırvan ile arası mesafe yaklaşık 9,00 metredir. Yapının giriş kotu avlu zemininden yaklaşık 1,50 metre yukardadır.. Yapının girişi güneybatı cephesinden olup, avlu zemininden yedi basamakla çıkılan bir giriş holüne varılır. Avlu zemininden üzeri çimento esaslı harç ile kaplı altı adet 18x27x120 cm ebatlarında basamak ile merdiven ara sahanlığına çıkılır. Doksan derece sola dönüşle iki adet aynı ebatlarda basamak ile giriş holü eşik önüne çıkılır. Merdiven yanları ve basamaklar dolu olup, çimento esaslı sıva üzeri kireç badana ile kaplıdır.

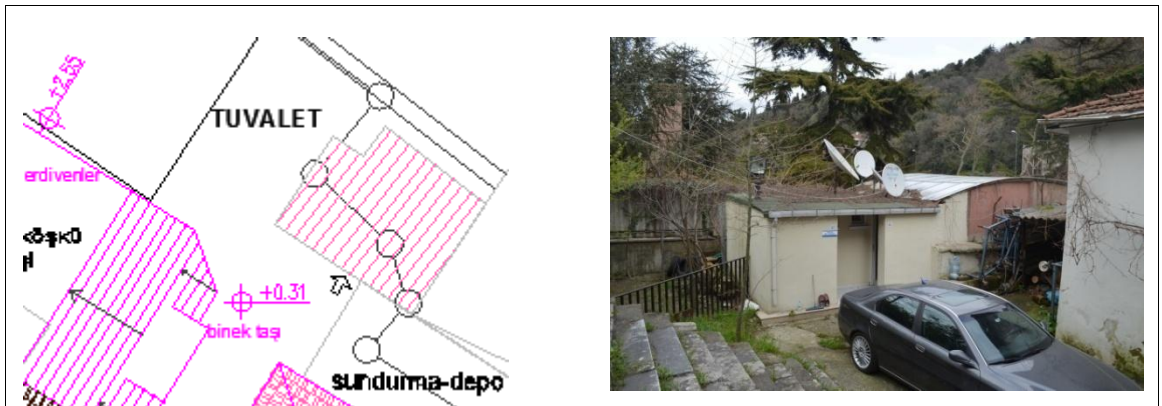
Giriş holünün altı depo olarak kullanılmakta olup, deponun girişi güneybatı cepheden avlu kotundandır. Giriş holü sonradan eklenmiştir. Dökülen çimento esaslı sıvaların altından duvarların delikli fabrika tuğlasından yığma örüldüğü görülmektedir. Deponun zemin kaplaması üzerinde yığılı molozdan görülememektedir. Duvarlar, çimento esaslı sıva üzeri beyaz kireç badana kaplıdır. Kapısının sadece kasası yerindedir. Giriş holü duvarları parapet kotuna kadar delikli fabrika tuğlasından yığma duvar üzeri çimento esaslı sıva ve kireç badanadır. Parapet üzerinden tavan kotuna kadar holün üç cephesinde sac kutu profilden imal pencere doğramaları ile çevrilidir. Giriş cephesindeki bu doğramaların en sağında kapı kasası yer almaktadır. Kapının solundaki pencere boşluğu yatayda eşit beş sıra, dikeyde iki sıra olarak bölünmüştür. Güneybatı cephesindeki pencere boşluğu yatayda eşit sekiz sıra, dikeyde iki sıra olarak bölünmüştür. Kuzeybatı cephesindeki pencere boşluğu yatayda eşit oniki sıra, dikeyde iki sıra olarak bölünmüştür. Doğramalar arası tek sıra camdır. Camlar doğramaya macunla monte edilmiştir. Taban döşemesi, masif ahşap kirişler üzerine çivi ile yanaşık düzende monte edilmiş ahşap tahta kaplamadır. Tahtalar gelişigüzel ebatlarda olup düzensiz dizilmişlerdir. Yüzeyleri boyasızdır. Tavan kaplaması, masif ahşap mertekler üzerine çivi ile yanaşık düzende monte edilmiş masif ahşap tahta kaplamadır. Yüzeyi beyaz renkte sentetik boya ile kaplanmıştır. Bu bölümün çatısı, kare mekanının kırma çatısına

bitişik, aynı eğimi sürdüren, sundurma çatıdır. Çatı üst örtü kaplaması Marsilya tipi kiremittir.

Giriş hólünden sağa dönüldüğünde asıl yapının giriş kapısı ile karşılaşılr. Masif ahşaptan imal üzeri beyaz sentetik boyalı telora kapı kasası yerinde durmasına rağmen, kanat yoktur. Bu mekanın taban döşemeleri tamamiyle yokolduğundan, mekanın içine girilememiştir. Kapı boşluğundan görüldüğü üzere taban döşemesi giriş holünün ki ile aynıdır. Tavan, üzeri beyaz sentetik boyalı masif ahşap tahta kaplamadır. Duvarları kireç badana kaplıdır. Çatı kırma çatı olup, üzeri Marsilya tipi kiremit örtülüdür. Saçak altı ve alını tahta ile kaplı olup, dairesel kesitli PVC yağmur olukları dört yanını döner. Giriş cephesinde kapının sağında bir adet, güneydoğu ve kuzeybatı cephede ikişer adet, kuzeydoğu cephede bir adet vasistas, olmak üzere toplam altı adet pencere ile aydınlanır. Pencere kasa, kanat, söve, denizlik ve lento kısımları masif ahşap olup üzeri kahverengi sentetik boya ile kaplıdır. Dikdörtgen pencere boşluğu alt sırada iki adet dikdörtgen, üst sırada iki adet kare olmak üzere dört bölmeye ayrılmıştır.

5.1.3. Tuvalet yapısı

Bir katlı olan betonarme yapı, yaklaşık 4,20 x4,80 metre boyutlarında dikdörtgen bir mekandır. Tavan yüksekliği 2,20 metredir. Duvarları çimento esaslı sıva ile kaplı olup, üzeri sarı renkli plastik boyadır. Tavan döşemesi tek yöne eğimli betonarme plak ve üzeri yeşil renkl arduvazlı membran ile örtülüdür. Yer döşemesi seramik kaplıdır. Saçak altında kare kesitli PVC yağmur oluğu ve yağmur iniş borusu vardır. İki adet kapı ve vasistas pencereler PVC doğramadır.

Şekil-14. Tuvalet yapısına ait, rölöve kısmi vaziyet planı ve görüntü.

Yapı, erkek ve bayan olmak üzere iki bölüme ayrılmıştır ve giriş kapıları ayrıdır. Bu giriş kapıları güneybatı duvarı üzerindedir. Yapının kuzeydoğu ve güneydoğu dış duvarları komşu 25 parselin bahçe duvarlarına bitişiktir.

Tuvalet yapısı Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivindeki dosyasından temin edilen kadaströ pafta örneğinden alınan ve rööve vaziyet planına aktarılan 27 parselin kadastral sınırları içinde kalmamaktadır (bkz. Ek 9).

Cami İmamı 2009 yılında yapıldığını söylemiştir (Bayram Göktepe, kişisel görüşme, 05 Mayıs 2015).

190, 299, 301, 314 numaralı Resim'lerde Tuvalet yapısına ait 03.04.2015 tarihinde çekilmiş fotoğraflar görülmektedir.

5.1.4. Şadırvan

Bir katlı olan kargir yapı, dış ölçüleriyle yaklaşık 3,10 x3,30 metre boyutlarında dikdörtgen bir mekandır. Tavan yüksekliği 2,60 metredir. Kuzeybatı cephe duvarı üzerinde dört adet musluk, üzeri ahşap kaplı dört adet oturak taşı, duvar boyunca su gider kanalı ve ahşap elbise askılığı mevcuttur. Bu cephede 1,70x 3,30 metre boyutunda iki adet ahşap ayak üzerine oturan sundurma çatı uzanmaktadır. Şadırvan duvarları ve beşik tonoz tavanı tuğla kargirdir. Tonoz içi üzengi hizasına kadar sıvasız olup üzengi zemin döşemesi arası kireç katkılı harç ile sıvalıdır. Su haznesi olarak kullanılan iç kısmın sıvası zemin döşeme hizasında dairesel kesitli profiller ile sonlandırılmıştır. Zemin döşemesi içerdeki molozlardan dolayı görülememiştir. Duvarların dış yüzeyi çimento esaslı sıva ile kaplı olup, üzeri sarı renkli plastik boyadır. Tavan tek yöne eğimli betonarme plak olup, üzeri çimento esaslı şap ile kaplıdır. Saçaklar duvarlardam 30 cm dışarıya taşmıştır. Ahşap sundurmanın üzeri yüzeyi yeşil arduvazlı membran ile kaplanmıştır.

Zemin kotunda, şadırvanın güneybatı duvarından 1,00 metre, kuzeybatı duvarından 1,70 metre , kuzeydoğu duvarından 1,00 metre mesafede yüzeyi mermer kaplı zemin yer alır. Bahçe kotundan bu zemine bir tam, bir yarım basamak ile ulaşılır. Oturaklar bu zemin üzerindedir. Oturakların yan yüzeyleri ve musluk aynaları mermer ile kaplıdır. Üstü ahşap kaplıdır. Güneydoğu duvarı 130 metre yüksekliğindeki bahçeyi iki farklı kota bölen kerpiç bloklardan örülü istinat duvarına bitişiktir. Bu istinat duvarı hizasında,

şadırvanın kuzeydoğu duvarına bitişik, 1,00 metre genişliğinde 0,25 metre eninde dört basamakla bahçenin üst kotuna ulaşılır. Basamaklar mermer kaplıdır. İstinat duvarı hizasında şadırvanın güneydoğu duvarına bitişik 1,70x1,70 boyutlarında zeminden 0,50 metre yükseklikteki duvarları çimento esaslı harç ile sıvalı, üzeri oluklu levha ile örtülü su kuyusu yer almaktadır (bkz. Resim 305). Su kuyusu faal olmayıp içinde su saatleri ve vanalar vardır. İstinat duvarı hizasında kuyunun güneybatı duvarına bitişik 1,20 metre genişliğinde 0,25 metre eninde beş basamakla bahçenin üst kotuna ulaşılır. Şadırvan muslukları faal olup, abdest alınmaktadır.

Şekil-15. Şadırvana ait, rölöve kısmi vaziyet planı ve görüntüler.

Yapının güneydoğu cephe duvarı üzerinde 40 x 50 cm ebatlarındaki penceresi (bkz. Resim 289) tek boşluğu olduğu için, yapı içine girilememiş, bu boşluktan yapı içinin fotoğrafı çekilmiştir.

289, 298-300, 303-308, numaralı Resim'lerde Şadırvan yapısına ait 03.04.2015 tarihinde çekilmiş fotoğraflar görülmektedir.

Hüseyin Yurttaş, Bahçede bir su kuyusu ile yeni yapılmış bir dizi çeşmenin yer aldığından ve 1907 tarihli krokide de kuyu ve çeşmelerin gösterildiğini söyler. (Yurttaş, 2012)

5.1.5. Rasathane ölçüm yapısı

Şekil 10 da ki vaziyet planında görüldüğü üzere, yapı 27 parselin kuzey ucunda, deniz tarafındaki bahçe duvarı ile komşu 25 parsel sınırındaki bahçe duvarının kesiştiği köşede yer alır. Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivindeki kayıtlara göre 1969 yılında deprem araştırmalarında kullanılmak üzere Kandilli Rasathanesi Müdürlüğüne 1969 senesinde inşa edilmiştir.

Dolu harman tuğlası ile inşa edilen kargir yapının dış ölçüleri 2,85x 2,85 metredir. Tavan yüksekliği 2,20 metre olup, tavan betonarme plak döşemedir. Tek mekanlı hacimden oluşan yapının içi malzeme dolu olduğu için zemin döşemesi görülemez. Giriş kapısı güneydoğu cephe duvarı üzerinde olup sadece masif ahşap kasa yerindedir. 70x 140 cm boyutlarındaki bant pencere güneybatı cephe duvarı üzerindedir. Pencere tek camlı masif ahşap kasa ve kanat doğramalardan imaldir. Duvarlar çimento-kireç karışımı esaslı sıva ile kaplıdır. Bina kullanılmamakta olup metruk vaziyettedir.

Şekil-16. Rasathaneye ait kargir yapı, rölöve kısmi vaziyet planı ve görüntüleri.

87, 88 numaralı Resim’lerde Rasathane ölçüm yapısına ait 03.04.2015 tarihinde çekilmiş fotoğraflar görülmektedir.

5.1.6. Musalla taşı

Şekil 10 da ki vaziyet planında görüldüğü üzere, Şadırvanın güneybatısında, bahçe güneybatı giriş kapısı önünde, bahçe içinde yer almaktadır. Kare kesitli betonarme iki ayak üzerine oturan yaklaşık 70x180 cm boyutlarında betonarme tabliyeden imaldir. Tabliye üzeri fayans kaplıdır.

298, 299, 302 numaralı Resim'lerde Rasathane ölçüm yapısına ait 03.04.2015 tarihinde çekilmiş fotoğraflar görülmektedir.

Şekil-17. Musalla taşına ait görüntüler.

5.1.7. Bahçedeki açık alan düzenlemesi

Caminin içinde yer aldığı 927 ada, 27 parsel in toplam yüzölçümü 1.470,00 m² dir. Bu alan içinde kapalı yapıların zemin oturumu yaklaşık alanı: 318,00 m² Cami, 77,00 m² Hünkar Köşkü girişi taş merdivenler, 8,00 m² Rasathane ölçüm yapısı, 17,00 m² Tuvalet, 15,00 m² Şadırvan, 54,50 m² Kargir müştemilat, 5,50 m² Minare olmak üzere toplam 495,00 m² dir. Açık alan yüzölçümü yaklaşık (1470-495) 975,00 m² dir.

Kadastal sınırlar rölöve vaziyet planı üzerine işlenmiştir. Ek-9 daki kadastral sınırlarında yer aldığı halihazır haritada da görüldüğü üzere, bahçe duvarlarının hattı dışında yaklaşık (5 mt x 37 mt) 185,00 m² açık alan deniz tarafındaki yolda kalmaktadır.

Cami ile kargir müştemilat ve şadırvana bitişik bahçe istinat duvarı arasındaki yaklaşık 200,00 m² açık alan (bkz. Resim 301-304) ile deniz tarafında kalan yaklaşık 185,00 m² açık alan (bkz. Resim 296-297) olmak üzere, toplamda 385,00 m² açık alan beton veya

asfalt kaplı sert zemindir. Geriye kalan (975-385) 590,00 m² açık alan toprak zemindir. Bu toprak zeminin yaklaşık 440,00 m² si şadırvan ve kargir müstemilat yapısına bitişik briket istinat duvarı ile Vaniköy Caddesi arasında kalan bahçe alanıdır (bkz. Resim 315-318). Kalan (590-440) 150,00 m² si ise Hünkar Köşkü ile komşu 25 parsel bahçe duvarı arasında kalan bahçe alanıdır (bkz. Resim 89-90).

Hünkar Köşkü önündeki bahçe alanı zemini çıplak toprak olup üzerinde çeşitli ağaç fidanları dikilidir. Vaniköy caddesi tarafındaki bahçenin zemini çıplak toprak zemin olup üzerinde 25 cm ile 50 cm arasında değişen çaplarda 11 adet yetişmiş ağaç dikilidir.

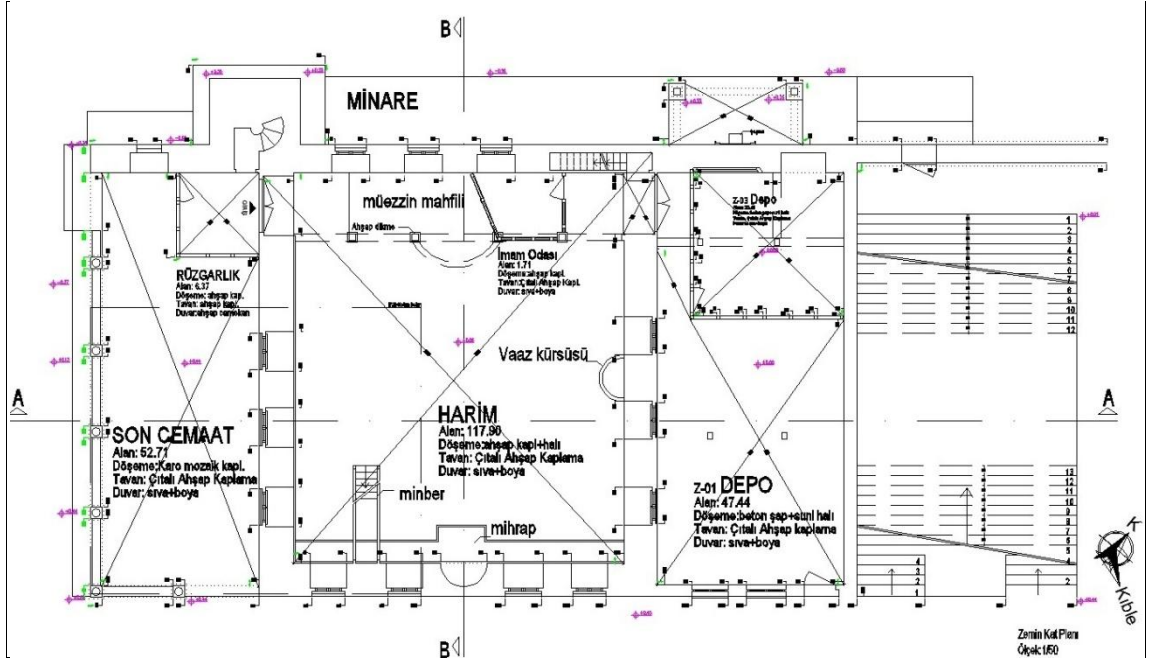
5.2. Cami'nin Analizi

Bu başlık altında, Vani Mehmed Efendi Cami'nin plan şeması, cepheleri, temeli, ana taşıyıcı duvarları, döşemeleri, çatısı, minaresi incelenmiş, hasar ve bozulmaları tespit edilmiştir. Hazırladığım rölöve çizimleri Jpeg formatına dönüştürülmüş ve bu başlık altında yer verilmiştir. Parselin rölöve vaziyet planına "5.1. Cami Bahçesi ve Bahçedeki Yapıların Analizi" başlığı altında yer verilmiştir (bkz Şekil 10-11).

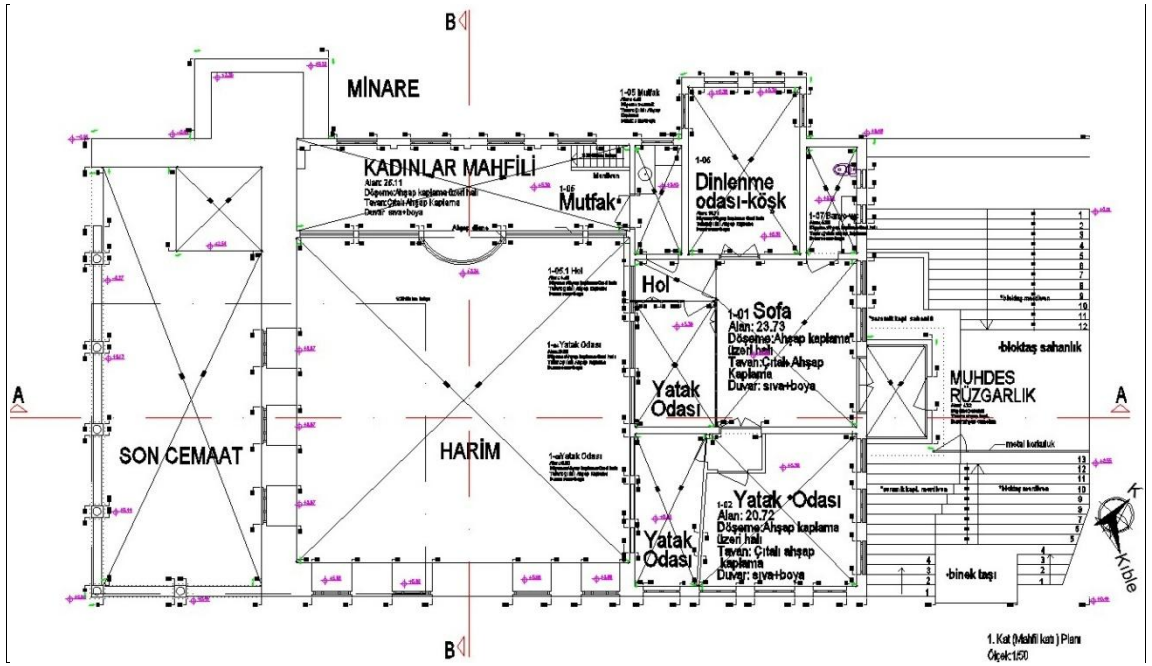
Ayrıca, 5.1. başlığı altında incelenen, bahçe duvarları, kargir müstemilat yapısı, tuvalet, şadırvan, rasathane ölçüm yapısı, musalla taşındaki hasar ve bozulmalarda tespit edilmiştir.

5.2.1. Plan şeması ve mekanlar

Cami yapısı, 27 numaralı parselin güneybatı köşesinde yer almakta olup, kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda sahile paralel uzanır. Dış ölçüleri ile 13,65 x 23,20 metre boyutlarındadır. Cami, Son Cemaat Bölümü, Harim Bölümü, Hünkar Köşkü-Mahfili Bölümü olmak üzere üç bölüme ayrılır. Harim bölümünde ayrıca iki katlı mahfil kısmı (müezzin mahfili, kadınlar mahfili) ile Hünkar Köşkü-Mahfili bölümünde zemin katta depo kısmı vardır. Son cemaat bölümünden harim bölümüne; harim bölümünden de hünkar köşkü-mahfili bölümüne geçilir. Hünkar Köşkü-Mahfili bölümünün kuzeydoğu tarafından ayrıca bir girişi daha vardır. Depo kısmının Harim'den girişi olduğu gibi ayrıca güneydoğu duvarında da bir giriş kapısı vardır.

Şekil-18. Cami, zemin kat rölöve planı.

Şekil-19. Cami, 1. kat rölöve planı.

Caminin ana giriş kapısı Vanıköy Cami Sokak tarafındadır. Camiye güneybatı cephesinden, Son Cemaat bölümünden girilir. Sokak tretuvar kaplaması ile son cemaat zemini kaplaması karo mozaik kaplama olup, üst kotları aynıdır.

Caminin güneybatı cephesini oluşturan Son Cemaat bölümü, dış ölçüleri 5,10x 13,68 metre boyutlarındadır. Tavan yüksekliği 5,89 metredir. Kuzeybatı cephesi denize bakar ve harim kısmı duvarları aynı kalınlık ve yükseklikte bu cephede devam eder. Minare kaidesi bu duvara bitişik olup, 60x140x 85 cm ebadındaki boşluğu kapatan ahşap minare giriş kapısında bu duvar üzerindedir. Duvar üzerinde, zemin döşemesi üstünden 46 cm yukarıda başlayan 75x 158x 85 cm boyutlarında pencere boşluğunu mermer denizlik üzerine oturan ısı yalıtım camlı alüminyum doğrama kapatır. Bu pencerenin solunda beyaz mermer plak üzerine günümüzde Türkçe karakterlerle yazılmış “Vaniköy Cami, Banisi Vani Mehmed Efendi Yapılış Tarihi 1670” yazılıdır. Bu duvar ile Harim Bölümü duvarının bitiştiği köşede, son cemaat bölümünün kuzey iç köşesinde 2,55x 2,55 metre boyutlarında 2,35 metre tavan yüksekliğine sahip masif ahşap iskelet ve kaplama ile günümüzde yapılmış Rüzgarlık yer alır . Parapet hizası-tavan hizası arası tek cam ile kapatılmıştır. Harim Bölümü giriş kapısı bu rüzgarlık içindedir. 180x 230 x105 cm boyutlarındaki harime giriş kapısı boşluğunu yine masif ahşaptan imal çift kanatlı kanat kapatır. Kanadı dövme demir menteşeler, kilit taşır. Kapı söve ve lentosu 15x15 cm boyutlarında masif ahşaptan imaldir. Boşluk tavanı 105x180 cm boyutunda çitallı ahşap kaplamadır. Kapının kasa ve kanat tüm ahşap yüzeyleri gri renkte sentetik boya ile kaplanmıştır (bkz. Resim 98-99). Kapının üzerinde “Besmele” yazılı kabartma mermer levha vardır (bkz. Resim 266). Duvar üzerinde 1. Kat hizasında üst sırada 110x210 cm boyutunda kemerli 3 adet alüminyum doğrama pencere, zemin kat hizasında 110x170 cm boyutunda 3 adet alüminyum doğrama pencere olmak üzere 6 adet pencere yer alır. Güneydoğu cephesi açık olup, çatıyı taşıyan üzeri çimento esaslı harç sıvalı 25 cm çapında iki adet ahşap sütun yer alır. Sütunlar arası ahşap konstrüksiyon kemerle geçilmiştir. Bu cepheden bahçeye çıkış vardır. Güneybatı cephesi açık olup, çatıyı taşıyan üzeri çimento esaslı harç sıvalı 25 cm çapında 5 adet ahşap sütun yer alır. Sütunlar arası ahşap konstrüksiyon kemerle geçilmiştir. Zemin kotunda yol tretuvarı zemini ile son cemaat zeminini birbirinden ayıran 25 cm derinliğinde üzeri çimento esaslı harç sıvalı briket parapet duvarı sütunlar arasını zeminden 70 cm yukarıya kadar kapatır. Sütunların üzeri çimento esaslı sıva kaplı kare kesitli kaideleride bu yüksekliğin 10 cm yukarısına kadar çıkar. Bu parapet duvarı üzerinde 90 cm yükseklikte demir çubuklardan yapılmış korkuluklar yer alır. Batı duvar ile soldaki enson sütun arası boşlukta demir çubuklardan yapılmış çift kanatlı kapı yer alır. Vaniköy Cami Sokaktan Son Cemaata bu kapıdan girilir. Demir korkuluk ve

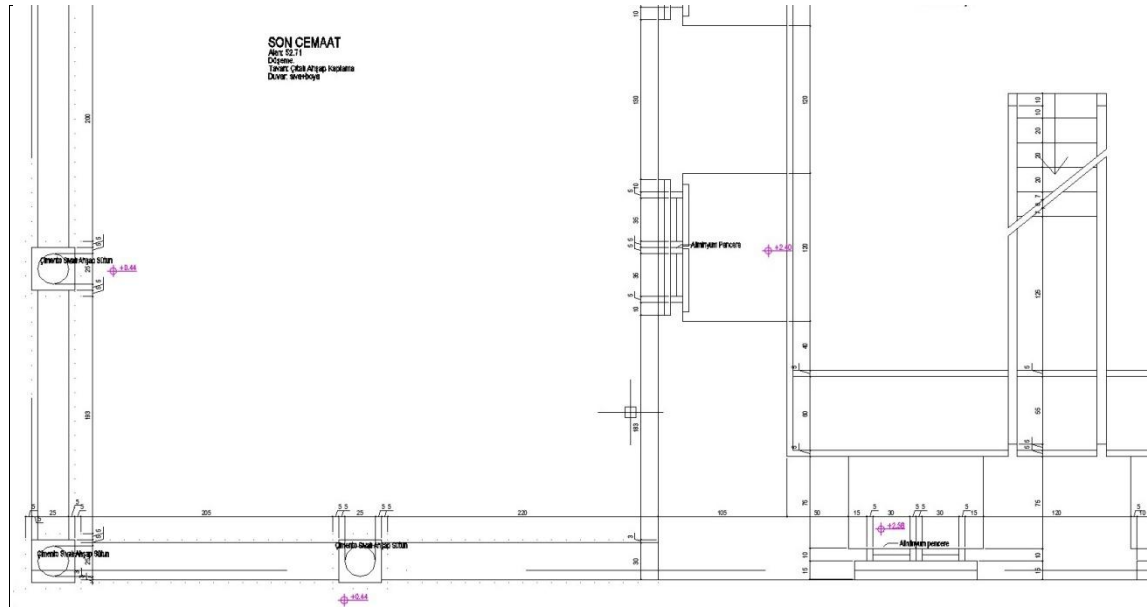
kapının üzeri sentetik boya kaplıdır. Son cemaattaki toplam 6 adet ahşap sütunun arası ahşap konstrüksiyon dairesel kemerlerle geçilmiş, kemerler sütun başlıklarına oturur. Kemerlerin üzeride çimento esaslı sıva kaplıdır. Sıva üzeri dış cephe boyası yapılmıştır. Sütunlar, kemerler, tavan ve çatı ahşap konstrüksiyondur. Tavan çıtalı ahşap düz tavan kaplamadır. Çıtalar uzun kenara paralel uzanır. Üzeri sentetik boya kaplıdır. Tavan dan metal zincirlerle sarkan çembere asılı 3 adet aydınlatma armatürü son cemaat bölümünü aydınlatır.

Son cemaat bölümünden Harim bölümüne giriş mahfil katının altında kalır. Doksan derece sağa dönülerek Harim bölümüne geçilir. Duvar kalınlıkları dahil bu bölüm 12,05 x 13,65 metre boyutundadır. Kadınlar mahfili ve müezzin mahfili bu bölüm içindedir. Zemin kaplaması ahşap kaplı olup üzeri halı döşelidir. Tavan yüksekliği zemin kaplaması üzerinden tavan kaplamasına kadar 6,03 metredir. Tavan üzeri sentetik boyalı çıtalı ahşap kaplama olup çıtalar kuzeybatı-güneydoğu istikametinde uzanır. Giriş kapısında yer aldığı 105 cm kalınlığındaki güneybatı duvarı bu bölümü son cemaat bölümünden ayırır. Bu duvarda alt sırada 3, üst sırada 3 olmak üzere toplam 6 adet alüminyum doğrama pencere yer alır (bkz Resim 102). Alt sırada çift kanatlı üzeri sentetik boyalı masif ahşaptan imal toplam 3 adet pencere kepenkleri yer alır. Üst sıra pencerelerin arasında 3 adet sekizgen geometride ahşap hat levha duvara asılıdır. Güneydoğu duvarının ortasında 70 cm yarıçapında yarım daire niş şeklinde Mihrap yer alır. Yüksekliği 3,00 metredir. Mihrabın güneyinde üzeri sentetik boyalı masif ahşaptan imal Minber yer alır. Minber külâh ve alemde dahil tavan silmesine kadar yükselir. Mihrap ve minberde kalemişi süsleme yoktur. Mihrap önünde duvar boyunca devam eden zeminden 15 cm yüksekliğinde 70 cm eninde, üzeri mermer plak kaplı seki yer alır. Mihrap duvarı (güneydoğu duvarı) 100 cm kalınlığında olup, üzerinde alt sırada 4, üst sırada 4 olmak üzere toplam 8 adet alüminyum pencere yer alır. Mihrap üzerinde duvara asılı 1 adet dikdörtgen, 2 adet sekizgen geometride ahşap hat levha yer alır (bkz Resim 105). Mihrabın sağ ve solunda 2 adet demir altlığa oturmuş gaz lambası, 2 adet metal mumluk, 1 adet zemine oturan ahşap mobilyalı duvar saati yer alır. Harim bölümünün 100 cm kalınlığındaki kuzeydoğu duvarı, iki katlı Hünkar Köşkü-Mahfili bölümünü Harim'den ayırır (bkz. Resim 111). Duvarın ortasında zeminden başlayarak korkuluk dahil 127 cm yüksekliğe kadar 75 cm yarıçaplı yarım daire formu ahşap Vaaz Kürsüsü yer alır. Kürsü üzerinde ahşap mobilyalı duvar saati ve üzerinde duvara asılı dikdörtgen fomlu ahşap hat levha vardır. Duvarın alt sırasında 4 adet pencere, 1 adet

kapı boşluğu vardır. Pencerelelerin en solundaki 4, boşluğa elektrik panosu yerleştirilmiş ve üzeri ahşap kapaklarla örtülmüştür. Pencere boşluklarını çift kanatlı ahşap doğramalar ve çift kanatlı ahşap kepenkler kapatır. En solda yer alan 160 cm genişliğindeki kapı boşluğunu çift kanatlı üzeri sentetik boyalı masif ahşaptan imal kapı kanat ve kasası kapatır. Bu kapıdan Hünkar Köşkü-Mahfili bölümünün alt katında yer alan Depo mekanına geçilir. Hünkar Köşkü-Mahfili 1. Kat döşemesi hizasından tavana, mihrap duvarından kadınlar mahfili döşemesine kadar 20 cm kalınlığındaki ahşap konstrüksiyon duvar alanında tavanı taşıyan 7 adet 25x20cm kesitinde ahşap ayak ve ayak aralarında ahşap kafesler vardır. Ayaklar arasında 3 adet sekizgen geometride ahşap hat levha yer alır. Harim bölümünün 85 cm kalınlığındaki kuzeybatı duvarına, iki katlı mahfil kısmı yaslanmıştır (bkz. Resim 101). Duvar alt sırasında 3 adet alüminyum doğrama pencere yer alır. Mahfil kısmının alt katı ahşap döşemesi Harim zemininden 13 cm yukardadır ve bu kısım Müezzin Mahfili olarak kullanılır. Mahfil kısmı duvardan harim kısmına doğru 203 cm genişliğindedir. İki katlı Mahfil kısmını zeminden tavana kadar yükselen 20x 20 cm kesitinde 6 adet masif ahşap ayak taşır. En sağ ve en soldaki ayaklar duvar içine gömülüdür. Ayaklar arası 43 cm yüksekliğe kadar masif ahşap korkuluklar ile kaplıdır. Ayakların taban kaidesi olmamasına rağmen profilli ahşap başlıkları vardır. Müezzin mahfili tavan yüksekli 234 cm dir. Tavan üzeri sentetik boyalı çitalı ahşap kaplamadır. Çıtalar kuzeydoğu-güneybatıya doğru uzanır. Soldan 2. ve 3. ayaklar arasında yakın zamanda yapılmış ahşap bölmeli cam kaplı mekan vardır. Burası İmam Odası olarak kullanılmaktadır. Soldan ve sağdan 1. Ve 2. Ayaklar arasında mahfil döşemesi devam etmez. Soldaki harim giriş kapısı önü, sağdaki ise depo giriş kapısı ve üst kat kadınlar mahfiline çıkış merdiveni önüdür. Kadınlar mahfiline çıkış merdiveni duvar içine açılan 60x310 cm boyutundaki nişin içine yerleştirilmiştir. Bu niş harimin kuzeydoğu ve kuzeybatı duvarlarının kesiştiği köşeden başlar 1. kat döşemesi kotuna kadar uzanır. Merdiven 13 basamaktan oluşur ve tüm konstrüksiyon ahşaptır. Bu merdivenle mahfil kısmı 1. katına, Kadınlar Mahfili'ne çıkılır (bkz. 130-131). Kadınlar Mahfili'nin kuzeydoğu ve kuzeybatı duvarı 20cm kalınlığında ve ahşap konstrüksiyondur. Üzeri çimento esaslı sıva üzeri plastik boya kaplıdır. Kuzeydoğu duvarı Hünkar Köşkü-Mahfili'nin mutfak olarak kullanılan mekanını Kadınlar Mahfili'nden ayırır. Bu duvar üzerindeki 100 cm genişliğindeki üzeri sentetik boyalı masif ahşap kapıdan Mutfak kısmına geçilir. Harim bölümünden Hünkar Köşkü-Mahfili'ne geçiş bu kapıdan yapılmaktadır. Kuzeybatı

duvarı üzerinde 120x200 cm boyutunda 4 adet pencere boşluğu vardır. Alüminyum doğrama pencerelerin dışını demir korkuluklar kapatır. Güneybatı duvarı 100 cm kalınlığında harim duvarının devamıdır. Kadınlar Mahfili kısmı duvardan harim kısmına doğru 275 cm genişliğinde olup harim bölümünün dış duvarları arasında uzanır. Döşemesi müezzin mahfilinden gelen 6 adet ayaklarca taşınır. Bu ayaklarla aynı aksta mahfilin kuzeybatı duvarı içinde de 1. kat kotundan başlayan 6 adet ahşap ayak vardır. Döşeme ahşap kaplı olup üzeri halı döşelidir. 3. ile 4. ayak arası döşeme harim kısmına doğru 100 cm yarıçapında elips formunda konsol çıkıntı yapar. Ayaklar arasını, döşemeden 63 cm yüksekliğinde barüstüradlı ahşap korkuluklar kapatır. Tavan üzeri sentetik boyalı çıtalı ahşap kaplamadır. Çıtalar kuzeydoğu-güneybatıya doğru uzanır. Tavan yüksekliği, döşeme ahşap kaplaması üstü, tavan ahşap kaplaması iç yüzeyi arası 321 cm dir. Döşeme konstrüksiyonu ahşaptır.

Harim bölümünün tüm tavan-duvar birleşimi, dairesel profilli ahşap silmelerle çevrilidir. Tüm duvar iç yüzeyleri çimento esaslı sıva üzeri plastik boya ile kaplıdır. Duvar iç yüzeyleri zeminden 70 cm yukarıya kadar ahşap lambri kaplıdır. Tüm pencere denizlikleri mermer plak kaplıdır. Tüm ahşap yapı elemanları gri renkli sentetik boya ile kaplıdır. Tavandan demir zincirlerle tavana asılı demir çemberli toplam 5 adet aydınlatma armatürü ile aydınlanır.

Şekil-20. Cami, son cemaat ve harim rölöve planı sistem detayı.

Hünkar Köşkü-Mahfili bölümü iki katlıdır. Zemin katta depo kısmı, 1.katta günümüz kullanım haliyle Mutfak , Hol, Sofa , Dinlenme Odası, Tuvalet-Banyo, 3 adet Yatak Odası kısımlarından oluşur. Bu bölüm dıştan 7,10x 13,65 metre boyutlarında dikdörtgen formdadır. Ayrıca, 1. katta kuzeybatı cephede 1,85x 3,75 metre boyutlarında bir konsol çıkmaya sahiptir.

Depo dıştan 6,05x 13,65 metre boyutunda tek hacimli dikdörtgen bir mekandır. Harim'den bir adet girişi olduğu yukarda bahsedilmiş ve tarifi yapılmıştır. Zemini harim zemininden 6cm daha aşağıdadır. Bu nedenle kapı altında ahşap eşik vardır. Bu kapıdan girildiğinde 100x 440 cm boyutunda ince uzun bir hole çıkılır. Holün karşısında kontraplaktan imal ahşap bölücü duvarlarla ayrılmış 440x 460 cm boyutlarında yedek depo olarak kullanılan mekan yer alır. Holden 85 cm genişliğinde kapıdan bu mekana girilir. Hole girildiğinde sağa doksan derece dönerek düz yürüdüğümüzde 5,65x 8,03 metre boyutunda dikdörtgen bir mekana varılır. Burası ana depodur. Depo zemini çimento esaslı şap üzeri halı kaplamadır. Mekan ortasında tavanı taşıyan 15x20 cm kesitli iki adet ahşap ayak yer alır. Ayakların taban kaidesi ve başlığı yoktur. Tavan yüksekliği zeminden 2,45 metredir. Tavan çıtalı ahşap kaplama olup üzeri gri sentetik boya ile kapıdır. Çıtalar kuzeybatı-güneydoğu istikametinde uzanır. Harimden ayıran güneybatı duvarı üzerinde 115 cm genişliğinde 3 adet pencere ve önünde lokma parmaklıklı demir korkuluklar yer alır (bkz. Resim 127). 1. Kat döşemesi bu pencereleri lento pervazı altından kapatır. Bu pencereler ve lokma parmaklıkların Hünkar Mahfilinin eklendiği 1753 senesinden önceki bir dönemde yapıldığını düşündürür. Güneydoğu duvarı üzerinde 110x167 cm boyutlarında 2 adet pencere, 105x200 cm boyutunda kapı yer alır. Pencere doğramaları alüminyum, kapı masif ahşaptır. Bu kapı bahçeden depo kısmına girişi sağlar. Bahçe kotu ile depo zemin kotundan 50 cm yukardadır. Duvar iç yüzeyleri çimento esaslı sıva üzeri plastik boya kaplıdır. Depoyu çevreleyen kuzeybatı duvarı 85 cm, kuzeydoğu ve güneydoğu duvarı 40 cm, güneybatı duvarı 100 cm kalınlıktadır.

Hünkar Köşkü-Mahfili, günümüzde İmam Lojmanı olarak kullanılmaktadır. Köşkün 1.katına giriş iki adettir. Harim içinden, güneybatı duvarı üzerindeki Kadınlar Mahfiline açılan masif ahşap kapıdan, Mutfak kısmına girilir (Bu kısım orjinalinde geçiş koridorudur ve direk Sofaya açılır). 1,38x 3,25 metre iç boyutlara sahip mutfak

kısımına girildiğinde sol tarafta suni mermerden imal L formunda tezgah vardır. Tezgah üstü ve altı ahşap dolaptır. Zemin seramik kaplı olup, kadınlar mahfili kotundan 6 cm yukarıdadır. Tavan üzeri krem rengi sentetik boyalı çıtalı ahşap kaplama olup, çıtalar kuzeybatı-güneydoğu istikametinde uzanır. Kuzeybatı duvarında 95x200 cm boyutlarında alüminyum pencere vardır. Mutfağın kuzeydoğu duvarındaki 95x250 cm boyutundaki üzeri krem rengi sentetik boyalı masif ahşap kapıdan 1,23x 2,40 metre boyutundaki hol kısmına geçilir. Zemin ahşap kaplaması üzerine halı döşenmiştir. Tavan üzeri krem rengi sentetik boyalı çıtalı ahşap kaplama olup, çıtalar kuzeydoğu-güneybatı istikametinde uzanır. Holün 10 cm kalınlığındaki kuzeydoğu duvarı üzerindeki 85 cm genişliğindeki ahşap kapıdan 2,40 x 3,70 metre boyutundaki Yatak Odasına girilir. Tavanı ve zemini Hol ile aynı malzemedir. Sofaya bakan penceresi vardır. Güneybatı duvarı, bu bölümün 1753 de ilk yapıldığı halde ahşap ayaklar arasında ahşap kafeslerle Harimi bu mekandan ayırır ve Sofa olarak kullanılmıştır. Holün 10 cm kalınlığında kuzeydoğu duvarındaki 90 cm genişliğindeki masif ahşap kapıdan 4,20 x 5,00 metre boyutundaki Sofa kısmına girilir. Zemini ahşap kaplama üzeri halı döşelidir. Tavan üzeri krem rengi sentetik boyalı çıtalı ahşap kaplama olup, çıtalar kuzeydoğu-güneybatı istikametinde uzanır. Hünkar Köşkü-Mahfili'nin ikinci girişi 160 x 250 cm boyutundaki masif ahşaptan imal çift kanatlı kapı Sofanın kuzeydoğu duvarı üzerindedir. Bu kapıdan masif ahşap doğramalardan imal 1,95 x 3,10 metre boyutundaki Rüzgarlık kısmına buradan da Hünkar'ın Camiye girdiği taş merdivenlerin 4,00 x 6,65 boyutundaki sahanlığına çıkılır. Rüzgarlık kısmının zemini taş sahanlık üzerinde olup seramik kaplıdır. Sofanın zemin üst kotu, taş merdiven sahanlığı üst kotundan 20 cm yukarıdadır. Sofanın kuzeybatı duvarında soldaki 120 x 250 cm boyutundaki üzeri krem renkli sentetik boyalı masif ahşaptan imal çift kanatlı kapıdan 3,35 x 5,00 metre boyutunda Dinlenme Odasına girilir. Caminin kuzeybatı cephesine konsol çıkıntı yapan kısım bu odanın kuzeybatı duvarıdır. Bu duvarda 100 x 200 cm boyutunda iki adet alüminyum pencere vardır. Konsol kısmın dışarıya çıkıntı yapan batı ve doğu duvarında da birer adet 100 x 200 cm boyutunda alüminyum pencere vardır. Zemini ahşap kaplama üzeri halı döşelidir. Tavan üzeri krem rengi sentetik boyalı çıtalı ahşap kaplama olup, çıtalar kuzeybatı-güneydoğu istikametinde uzanır. Kuzeydoğu duvarında 95 x 250 cm boyutunda üzeri krem renkli sentetik boyalı masif ahşaptan imal tek kanatlı kapıdan 1,50 x 3,18 boyutundaki Tuvalet kısmına geçilir. Tuvalet kısmının diğer giriş kapısı da Sofanın kuzeybatı duvarında sağdaki 95 x

250 cm boyutundaki üzeri krem renkli sentetik boyalı masif ahşaptan imal tek kanatlı kapıdır. Zemini seramik, duvarları 1,40 metre yüksekliğe kadar fayans kaplıdır. Bu mekan banyo olarakta kullanılmaktadır. Zemini sofanın ve dinlenme odasının zemininden 20 cm yukarıdadır. Tavan, üzeri krem rengi sentetik boyalı çıtalı ahşap kaplama olup, çıtalar kuzeybatı-güneydoğu istikametinde uzanır. Kapıdan girildiğinde sağda 45 x 170 cm boyutunda masif mermer tezgah ve tezgahın ortasına oyulmuş elips biçimli lavabo yer alır. Bir adet zemine oturan seramik klozet ve duvara asılı PVC rezervuar, bir adet kazanlı termosifon vardır.kuzeydoğu duvar üzerinde 55 x 100 cm boyutunda iki adet alüminyum pencere yer alır. Sofanın giriş kapısının da olduğu kuzeydoğu duvarında giriş kapısının solunda iki adet 100 x200 cm boyutunda alüminyum pencere vardır. Güneydoğu duvarındaki 120 x 250 cm boyutundaki üzeri krem renkli sentetik boyalı masif ahşaptan imal çift kanatlı kapıdan 1,10 x 1,60 metre boyutundaki koridora girilir. Koridorun sağındaki 70 x 200 cm boyutundaki ahşap kapıdan iç köşelerden 4,90 metre ve 5,02 metre olan yamuk Yatak Odasına girilir. Güneybatı duvarı harim ile bu odayı ayırır. Güneydoğu duvarı üzerinde 110 x 200 cm boyutunda bir adet alüminyum pencere vardır. Bu duvar, bu bölümün 1753 de ilk yapıldığı halinde ahşap ayaklar arasında ahşap kafeslerle Harimi bu mekandan ayırır ve Hünkar burada namaz kılarmış. Koridorun güneydoğu duvarındaki 70 x 200 cm boyutundaki ahşap kapıdan iç köşelerden 6,33 metre ve 6,54 metre olan yamuk Yatak Odasına girilir. Kuzeybatı duvarı sağır olup Sofa ile bu mekanı ayırır. Kuzeydoğu duvar üzerinde 110 x 200 cm boyutunda üç adet alüminyum pencere vardır. Kuzeydoğu duvarı üzerinde 110 x 200 cm boyutunda üç adet alüminyum pencere vardır. Güneybatı duvarı 10 cm kalınlığında olup diğer Yatak Odasını bu mekandan ayırır. Yatak Odalarının zemini ahşap kaplama üzeri halı döşelidir. Tavan üzeri krem rengi sentetik boyalı çıtalı ahşap kaplama olup, çıtalar kuzeydoğu-güneybatı istikametinde uzanır.

Hünkar Köşkü-Mahfili bölümünün 1. katının iç duvarları ve kuzeybatı cephe duvarı 20 cm, dış duvarları 30 cm kalınlıkta ve ahşap konstrüksiyondur. 1. katın tavan yüksekliği 3,17 metredir. Duvar iç yüzeyleri plastik boyalıdır. Harime bakan odaların harim tarafı duvarın iç yüzeyleri üzeri boyalı kontraplak kaplıdır.

5.2.2. Cepheler

Güneybatı cephesi, iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısım son cemaat cephesidir. Vaniköy Cami Sokak'tan son cemaat kısmına bu cepheden girilir. Dolayısıyla caminin

ilk giriş kapısının yer aldığı cephedir. 13,70 metre uzunluğunda ve 6,40 metre yüksekliğindedir. Cami çatısını taşıyan bir adet kargir duvar, beş adet dairesel kesitli masif ahşap sütun, ahşap sütun başlıkları, sütunlar arasını geçen beş adet ahşap konstrüksiyon dairesel kemer, kemer üzengi hizasından saçak altına kadar uzanan ahşap konstrüksiyon alın duvarları, saçak üstü ahşap çatı alını kapatan dairesel kesitli çinko oluk, alaturka kiremit örtülü çatı ve sol tarafta son cemaat duvarına bitişik minare görünüşe girer. Ahşap sütunların, kargir beden duvarının ve ahşap kemerler dahil alın duvarının yüzeyi çimento esaslı harç ile sıvalıdır. Sıva üzeri beyaz renk dış cephe boyası kaplıdır. Sütunların çapı 30 cm olup her biri 40 x 40 cm kare kesitli kargir taban kaidelere oturur. Tabanlar arası kargir duvarla örülüdür. Taban ve duvar yüzeyi çimento esaslı harç ile sıvalıdır. Sıva üzeri toprak rengi dış cephe boyası kaplıdır. Kargir duvarlar üzerinde üzeri kahverengi renkte sentetik boya kaplı demir çubuklardan imal korkuluk yer alır. En soldaki sütun ile kargir beden duvarı arasında içe açılır çift kanat demir kapı yer alır. Vaniköy Cami Sokak'tan son cemaate bu kapıdan girilir.

Güneybatı cephesi ikinci kısmı son cemaatten harime geçiş kapısının da yer aldığı cephedir. Giriş kapısını 2,55 (x) x 2,55 (y) x 2,30 (h) metre boyutlarında ahşap camekan rüzgarlık kısmı kapatır. Rüzgarlıktan harim giriş kapısına ulaşılır. Rüzgarlığın sağında harim kısmını aydınlatan alt sırada üç, üst sırada üç adet olmak üzere toplam altı adet pencere yer alır. Özgün üst sıra pencereler 1,10 x 2,10 metre boyutlarında olup masif ahşaptır. Dış duvar yüzeyine hemyüz olup pervazları ahşaptır. Ahşapların üzeri kahverengi renkte sentetik boya kaplıdır. Doğramaların arasındaki camların bazıları renklidir. Ek olan alt sıradaki alüminyum pencereler 1,10 x 1,60 metre boyutlarındadır. Denizlikleri ve pervazları ahşaptır. Önünde kahverengi renkte sentetik boya kaplı lokmalı demir parmaklıklar yer alır. İçe açılır çift kanat alüminyum doğramaların arası tek camdır. Kargir duvar yüzeyi çimento esaslı sıva üzeri beyaz renk dış cephe boyası kaplıdır.

Kuzeydoğu cephesi, hünkar köşkü-mahfili bölümüne giriş kapısının yer aldığı cephedir ve 6,40 x 13,60 metre boyutundadır. Bu cephe iki kısımdan oluşur. Birinci kısım zemin katta yer alan deponun kargir kuzeydoğu duvarı cephesidir ve 2,55 x 13,60 metre boyutundadır. Bu duvarın yüzeyi çimento esaslı sıva üzeri beyaz renk dış cephe boyası kaplıdır. Büyük kısmını, Hünkarın at-atlı arabadan inerken-binerken kullandığı blok kesme taş örgü binek taşı, blok kesme taştan imal 15 x 34 x 665 cm boyutlarındaki 13

adet basamaklı merdiven, blok kesme taş örgü 4,00 x 6,65 metre boyutundaki sahanlıktan oluşan özgün taş merdiven kısmı kapatır. Bu merdivenin deniz tarafında da 13 adet basamak yer alır. Sahanlıkta özgün taş merdiven korkuluk babalarının oturduğu taş taban kaideler yer almaktadır. Ancak korkuluk günümüze ulaşmamıştır. Taş sahanlığın sağ deniz tarafında da blok kesme taştan imal 15 x 34 x 665 cm boyutlarında 13 adet basamak yer alır. Hünkar deniz tarafından geldiğinde bu cephedeki avlu giriş kapısından girer bu basamakları çıkarak camiye girermiş.

Kuzeydoğu cephesinin ikinci kısmını hünkar köşkü-mahfilinin 1. kat cephesi oluşturur ve 3,85 x 13,60 metre boyutundadır. Yüzeyi, lamba-zıvanalı masif ahşap kaplıdır. Ahşap yüzeyi kahverengi renkte sentetik boya kaplıdır. Giriş kapısını 2,80 (x) x 1,80 (y) x 3,00 (h) metre boyutlarında ahşap camekan rüzgarlık kısmı kapatır. Rüzgarlığın solunda mahfili aydınlatan üç, sağında safayı aydınlatan iki adet olmak üzere toplam 1,00x 2, 10 boyutunda beş adet pencere yer alır. Sağda tuvaleti aydınlatan 0,50 x 1,10 metre boyutunda iki adet vasistas pencere yer alır. Pencere doğramaları alüminyum olup, denizlik ve pervazları üzeri sentetik boyalı masif ahşaptır. Pencere önlerinde demir çubuklarda imal parmaklıklar yer alır. En sağda dinlenme odasının konsol kısmı ve üzerindeki pencere görünüşe girer. Sofa kısmının giriş kapısı 1,60 x 2,50 metre boyutunda içe açılır çift kanatlı masif ahşap olup, kahverengi renkte sentetik boya kaplıdır. Cephenin üst kısmında alaturka kiremit kaplı çatı görünüşe girer.

Güneydoğu cephesi, son cemaat bölümüne ve depoya giriş kapısının yer aldığı cephedir ve 23,15 x 5,95 metre boyutundadır. Bu cephe üç kısımdan oluşur. Birinci kısım zemin katta yer alan depo ve hünkar mahfili cephesidir. 6,05 x 5,95 metre boyutundadır. Zemin kattaki deponun taş kargir duvarın yüzeyi en altta horasan katkılı kireç harçlı sıva olup, en üst yüzey çimento esaslı harç sıva üzeri beyaz dış cephe boyası kaplıdır. 1,10 x 1,67 metre ve 1,20 x 1,67 metre boyutunda iki adet alüminyum pencere ile 1,00 x 2,00 metre boyutunda bir adet masif ahşap kapı yer alır. Pencere ve kapının pervaz, denizlikleri masif ahşap kaplıdır. Ahşaplar kahverengi renkte sentetik boya kaplıdır. Pencerelerin önünde demir çubuklardan imal sentetik boyalı parmaklıklar yer alır. 1 kattaki hünkar mahfilinin ahşap konstrüksiyon duvarının yüzeyi en altta horasan katkılı kireç harçlı sıva olup, en üst yüzey çimento esaslı harç sıva üzeri beyaz dış cephe boyası kaplıdır. 1,10 x 2,00 metre boyutunda dört adet alüminyum pencere yer alır. Pencere

pervaz, denizlikleri masif ahşap kaplıdır. Ahşaplar kahverengi renkte sentetik boya kaplıdır

Güneydoğu cephesi ikinci kısmı harim bölümünün kargir duvar yüzeyi en altta horasan katkılı kireç harçlı sıva, en üst yüzey çimento esaslı harç sıva üzeri beyaz dış cephe boyası kaplıdır. 12,05 x 5,95 metre boyutundadır. Bu duvarda mihrap yer almaktadır. Alt sırada 1,00 x 1,64 metre boyutunda dört adet alüminyum pencere yer alır. Denizlik 3 cm kalınlığında mermer plak kaplıdır. Pervazları kahverengi renkte sentetik boyalı masif ahşaptır. Pencere önünde kahverengi renkte sentetik boya kaplı lokmalı demir parmaklıklar yer alır. Özgün olan dört adet üst sıra pencereler 1,10 x 2,10 metre boyutlarında olup masif ahşaptır. Dış duvar yüzeyine hemyüz olup pervazları ahşaptır. Ahşapların üzeri kahverengi renkte sentetik boya kaplıdır. Doğramaların arasındaki camların bazıları renklidir.

Güneydoğu cephesi üçüncü kısmı son cemaat bölümünün cephesidir. 5,10 x 5,95 metre boyutundadır. Bahçeden son cemaate geçiş boşluğu bu cephededir. İki adet dairesel kesitli masif ahşap sütun, ahşap sütun başlıkları, sütunlar arasını geçen beş adet ahşap konstrüksiyon dairesel kemer, kemer üzengi hizasından saçak altına kadar uzanan ahşap konstrüksiyon alın duvarları, saçak üstü ahşap çatı alını kapatan dairesel kesitli çinko oluk, alaturka kiremit örtülü çatı görünüşe girer. Ahşap sütunlar ve ahşap kemerler dahil alın duvarının yüzeyi çimento esaslı harç ile sıvalıdır. Sıva üzeri beyaz renk dış cephe boyası kaplıdır. Sütunların çapı 30 cm olup her biri 40 x 40 cm kare kesitli kargir taban kaidelere oturur. Tabanlar arası kargir duvarla örülüdür. Taban ve duvar yüzeyi çimento esaslı harç ile sıvalıdır. Sıva üzeri toprak rengi dış cephe boyası kaplıdır. Kargir duvarlar üzerinde üzeri kahverengi renkte sentetik boya kaplı demir çubuklardan imal korkuluk yer alır. En sağdaki sütun ile harim duvarı arasında korkuluk ve duvar yoktur. Cephenin sağ tarafında hünkar köşküne çıkan taş basamaklar ve rüzgarlık görünüşe girer.

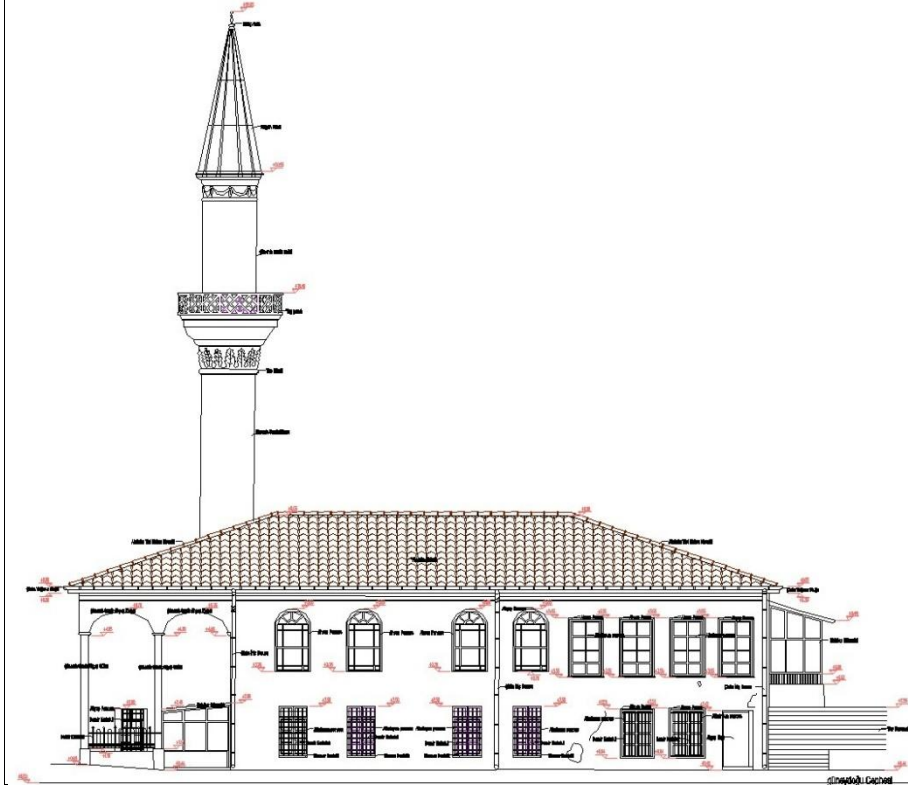
Kuzeybatı cephesi, hünkar köşkü konsol kısmının, minarenin, 1998 yılında yapılmış hayrat çeşmenin yer aldığı cephedir ve 23,20 x 6,75 metre boyutundadır. Bu cephe üç kısımdan oluşur. Birinci kısım son cemaat bölümü ile bitişik minare cephesidir. Minare son cemaatin kargir beden duvarına bitişik yapılmış olup kaidesi ve gövdesi bu duvarla bir örülüdür. Tezin 5.2.7 başlığında minare hakkında daha detaylı analiz yapılmıştır. 6,30 x 6,75 metre boyutundadır. Bu duvarın yüzeyi çimento esaslı harç sıvalı olup, üzeri

beyaz dış cephe boyası kaplıdır. Minare kesme taş örgü kaidesi ile pabuç kısmı bu duvar yüksekliğindedir. Sağda 0,75 x 1,50 metre boyutunda alüminyum pencere, önünde kahverengi renkte sentetik boya kaplı lokmalı demir parmaklıklar yer alır.

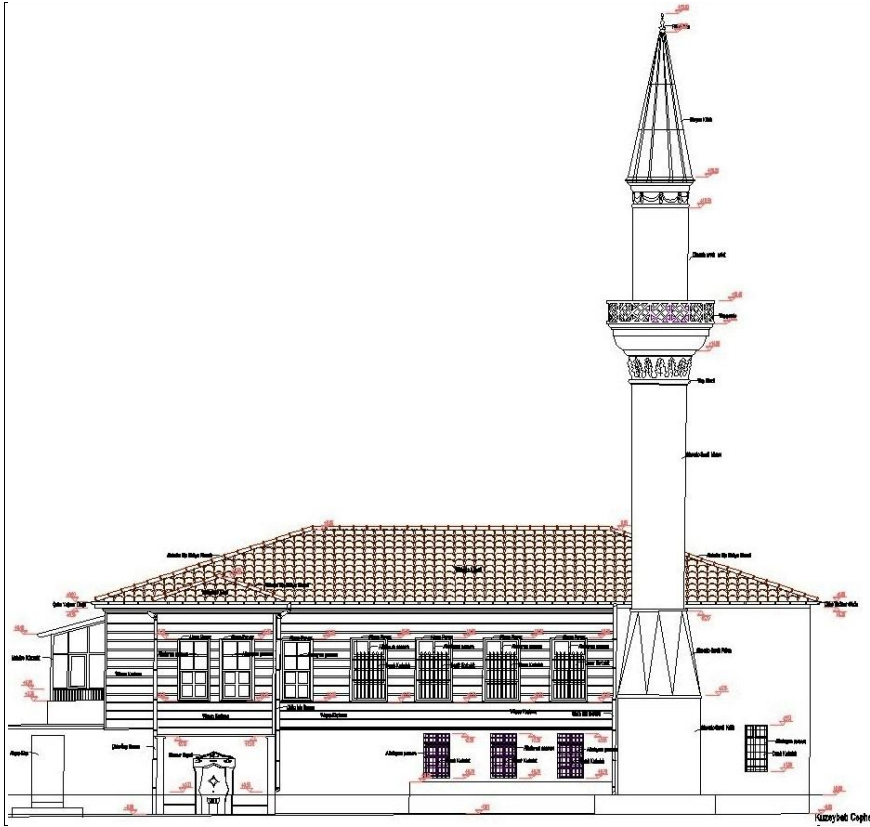
Kuzeybatı cephesi, ikinci kısım harim bölümünün müezzin mahfili ile kadınlar mahfilinin dayandığı kargir-ağşap karkas duvar cephesi 11,25 x 6,75 metre boyutundadır. Zemin kat müezzin mahfili cephesi çimento esaslı harç sıva üzeri beyaz dış cephe boyası kaplıdır. Alt sırada 1,15 x 1,50 metre boyutunda üç adet alüminyum pencere yer alır. Denizlik 3 cm kalınlığında mermer plak kaplıdır. Pervazları kahverengi renkte sentetik boyalı masif ağşaptır. Pencere önünde kahverengi renkte sentetik boya kaplı lokmalı demir parmaklıklar yer alır. 1. kat kadınlar mahfili cephesi ağşap konstrüksiyon olup, lamba-zıvanalı kahverengi renkte sentetik boyalı ağşap kaplıdır. Üst sıradaki toplam beş adet alüminyum pencereden dört adeti 1,20 x 2,10 metre, diğeri 0,95 x 2,10 boyutlarındadır. En soldaki pencere hünkar köşkü-mahfilinin mutfak kısmını aydınlatır. Pervazları ve denizlikleri masif ağşaptır. Pencere önlerinde demir çubuklarda imal parmaklıklar yer alır.

Kuzeybatı cephesi, üçüncü kısım hünkar köşkü-mahfili bölümünün 1. Katındaki dinlenme odası ve tuvaletin ağşap karkas duvar cephesi ile zemin kat depo kısmının kargir duvar cephesidir. Konsol kısmı batıya doğru 1,85 metre çıkıntı yapmıştır. Konsol cephesi 3,75 x 4,25 metre boyutundadır. Tuvalet kısmı cephesi 1,75 x 4,00 metredir. Üst kat cephesi ağşap konstrüksiyon olup, lamba-zıvanalı kahverengi renkte sentetik boyalı ağşap kaplıdır. 1,00 x 2,10 metre boyutunda üç adet alüminyum pencere yer alır. Pervazları ve denizlikleri masif ağşaptır. Zemin kattaki deponun kargir duvarı çimento esaslı sıva kaplıdır. 1998 yılında yaptırılan mermer plak kaplı hayrat çeşme bu duvara bitişiktir. 1. kat konsol kısmının oturduğu iki adet üzeri ağşap kaplı çelik putrel ayaklar bu cephe görünüşüne girer. En solda üzeri çimento esaslı harç ile sıvalı moloz taş örgü bahçe duvar ve üzerindeki kapı ile bu cephe sonlanır.

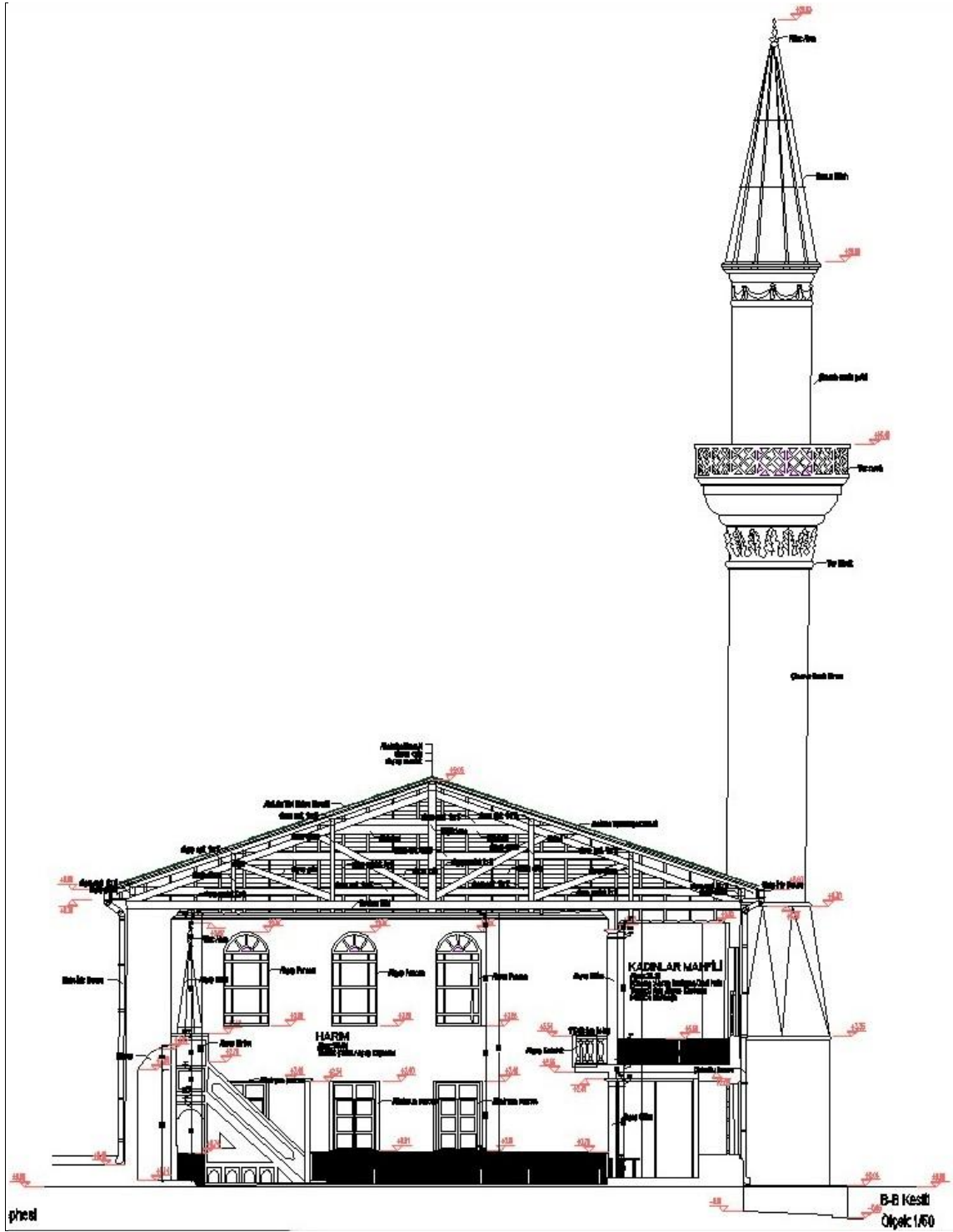
Cami cephe görünüşlerine ait dwg formatındaki çizimlerin farklı formattaki kopyaları aşağıdadır.

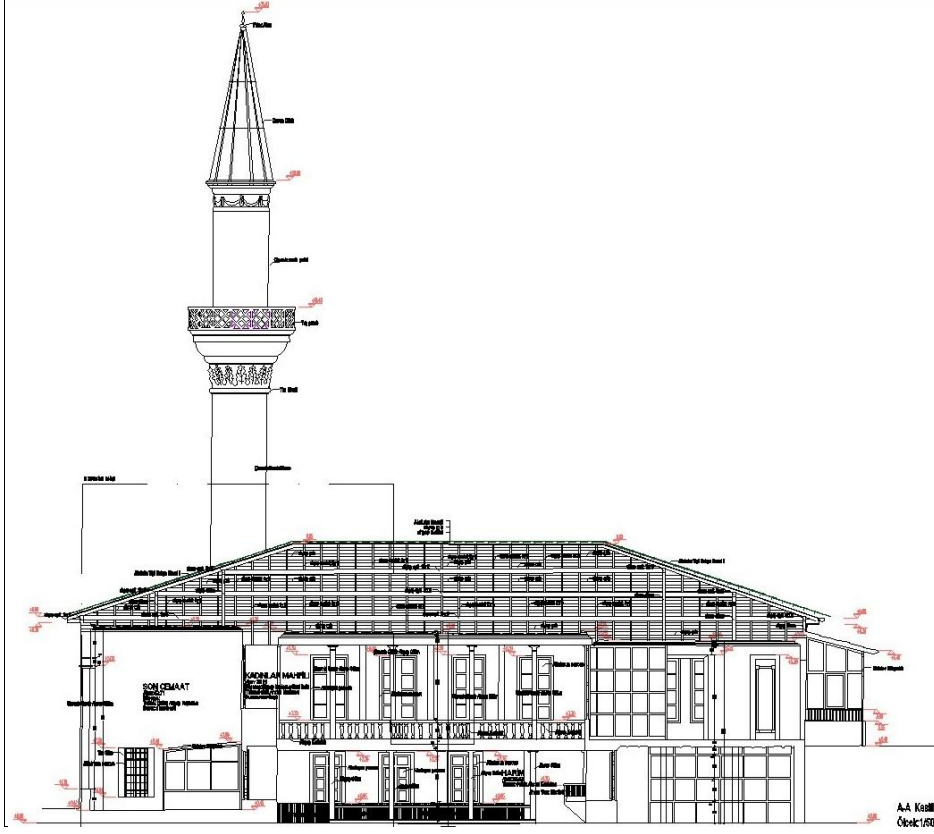
Şekil-23. Cami, rölöve güneydoğu cephesi görünüşü.

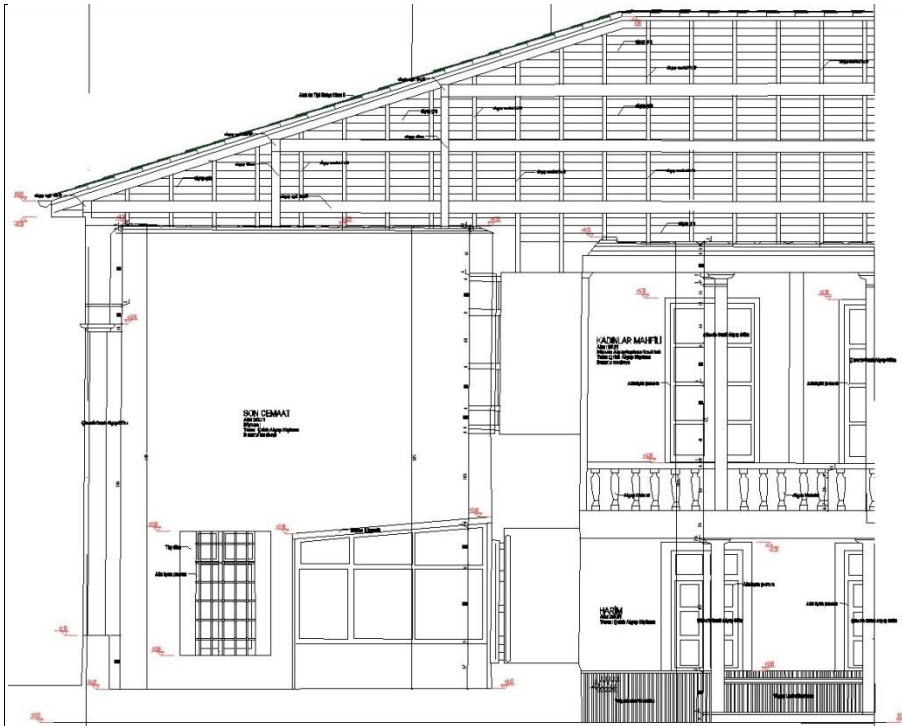
Şekil-24. Cami, rölöve kuzeybatı cephesi görünüşü.

Şekil-25. Cami, rölöve B-B kesit - görünüşü.

Şekil-26. Cami, rölöve A-A kesit - görünüşü.

Şekil-27. Cami, rölöve A-A kesiti sistem detayı.

5.2.3. Temel

Caminin temellerine dair bir bilgiye ulaşılamamıştır. Restorasyon uygulamasında sıva raspasından önce ilgili Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu'ndan izin alarak gerekli mesafelerde yeterli boyutlarda temel araştırma sondajları açılmalıdır. Çıkan veriler sıva raspası sonrası hazırlanacak revize rölöve projesine ve raporuna işlenmelidir.

5.2.4. Taşıyıcı duvarlar

Cami plan şemasında, Son Cemaat-Minare, Harim, Hünkar Köşkü-Mahfili olmak üzere üç bölüme ayrılmıştır. Son Cemaat bölümünde ahşap karkas, Harim bölümünde taş kargir, Hünkar Köşkü-Mahfili bölümünde ahşap karkas duvarlar döşeme ve çatıyı taşımaktadır.

Son cemaat bölümünde çatıyı taşıyan 30 cm çapta dairesel kesitli altı adet masif ahşap sütun yer alır. Kuzeybatı duvarı taş kargir olup, çimento esaslı sıva kaplıdır. 85 cm kalınlıktadır.

Harim bölümünün güneybatı ve güneydoğu duvarının örgüsü sıva kaplı olduğu için görülememiştir. Sıva raspası sonrası görülebilir. 1,00 metre kalınlığındaki taş kargir duvarlar zemin döşeme kotundan çatı saçak kotuna kadar bu kalınlıktadır.

Harim bölümü kuzeydoğu duvarı zemin döşeme kotundan hünkar mahfili 1. kat döşemesi alt kotuna kadar 1,00 metre kalınlığında taş kargir duvar olarak devam eder. Yüzeyi çimento esaslı sıva ile kaplıdır. 1. kat döşemesi alt kotundan tavan alt kotuna kadar 20 cm kalınlığında masif ahşap karkas duvar olarak devam eder. Yüzeyi çimento esaslı sıva ile kaplıdır. Kuzeybatı duvarı zemin döşeme kotundan kadınlar mahfili 1. kat döşemesi alt kotuna kadar 85 cm kalınlığında taş kargir duvar olarak devam eder. Yüzeyi çimento esaslı sıva ile kaplıdır. 1. kat döşemesi alt kotundan tavan alt kotuna kadar 20 cm kalınlığında masif ahşap karkas duvar olarak devam eder.

Hünkar köşkü-mahfili bölümünün depo olarak kullanılan zemin katı güney batı duvarı aynı zamanda harim kuzeydoğu duvarıdır. Güneydoğu duvarı ile kuzeydoğu duvarı zemin döşeme kotundan hünkar mahfili 1. kat döşemesi alt kotuna kadar 40 cm kalınlıkta taş kargir duvar olarak devam eder. Yüzeyi çimento esaslı sıva ile kaplıdır. 1. kat döşemesi alt kotundan tavan alt kotuna kadar 20 cm kalınlığında masif ahşap karkas

duvar olarak devam eder. Yüzeyi çimento esaslı sıva ile kaplıdır. Sıva yüzeyi plastik boya kaplıdır. Kuzeybatı duvarı zemin döşeme kotundan hünkar mahfili 1. kat döşemesi alt kotuna kadar 85 cm kalınlıkta taş kargir duvar olarak devam eder. Yüzeyi çimento esaslı sıva ile kaplıdır. 1. kat döşemesi alt kotundan tavan alt kotuna kadar 20 cm kalınlığında masif ahşap karkas duvar olarak devam eder. Yüzeyi çimento esaslı sıva ile kaplıdır. Sıva yüzeyi plastik boya kaplıdır. Bu duvardaki hünkarın dinlenme odası konsol kısmı duvarları döşeme kirişlerine ve kirişlerde, zemine oturan üzeri ahşap tahta kaplı iki adet çelik putrele oturur.

5.2.5. Döşemeler

Son Cemaat bölümü döşeme kaplaması karo mozaik kaplamadır. Harim bölümünde kadronlar üzerine oturan basit ahşap tahta kaplamadır. Kaplama tahtaları mihrap duvarına dik doğrultuda uzanmaktadır. Müezzin mahfili döşemesi harim döşemesi ile aynıdır. Kadınlar mahfili döşemesi ahşap konstrüksiyon olup, ahşap tahta üzerine MDF döşeme plakalar kaplanmıştır. Hünkar Köşkü-Mahfili bölümünün zemin kattaki depo kısmının döşemesi çimento esaslı şap kaplıdır. 1. kat döşemesi ahşap konstrüksiyon olup, ahşap tahta kaplıdır. Mutfak kısmının ve tuvalet kısmının döşemesi seramik kaplıdır. Döşeme kaplamaları sökülemediği için döşeme taşıyıcı sisteminin durumu tespit edilememiştir.

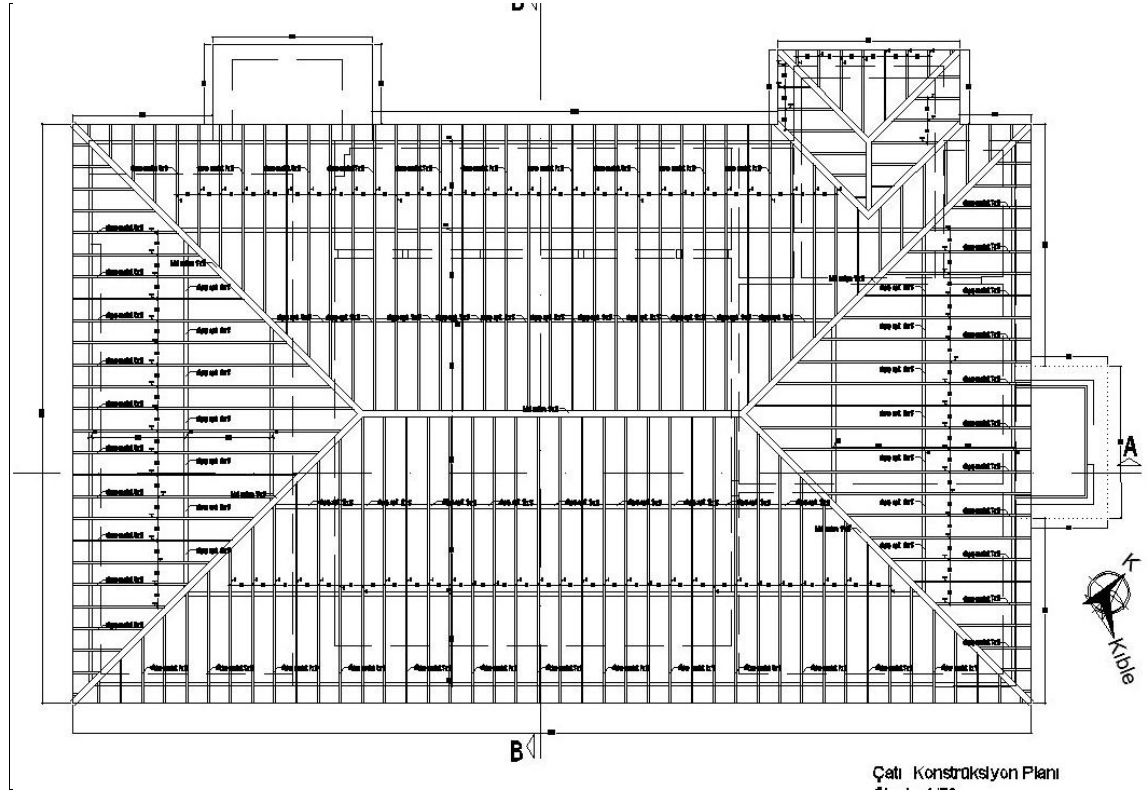
5.2.6. Çatı

Taşıyıcı duvarlara oturan, güneydoğu-kuzeybatı doğrultusunda uzanan masif ahşap makaslar üzerine oturan masif ahşap aşıklar, üzerine oturan ahşap mertekler ve kiremit altı kaplama tahtası ile çatı üst örtü altı taşıyıcı sistemi tamamlanmıştır. Tahta üzerin de bir kat bitümlü membran su yalıtım katmanı ve üzerinde serbest döşenmiş alaturka kiremit kaplıdır. Güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda uzanan kırma çatıdır. Çıtalı ahşap tahta kaplama tavanlar, makas kirişlerine asılmış ızgara kirişler üzerine çakılmıştır. 1968 yılında ve 2009 yılında yapılan onarımlarda çatının ana taşıyıcı sistemine dokunulmadan kirişlerde, aşıklarda, merteklerde ve tahta kaplamalarda çürüyerek yok olan kısımlar tamamlanmış, tamamen yok olmuş ve taşıyıcı özeliğini kaybetmiş ahşap çatı elemanları yenilenmiştir.

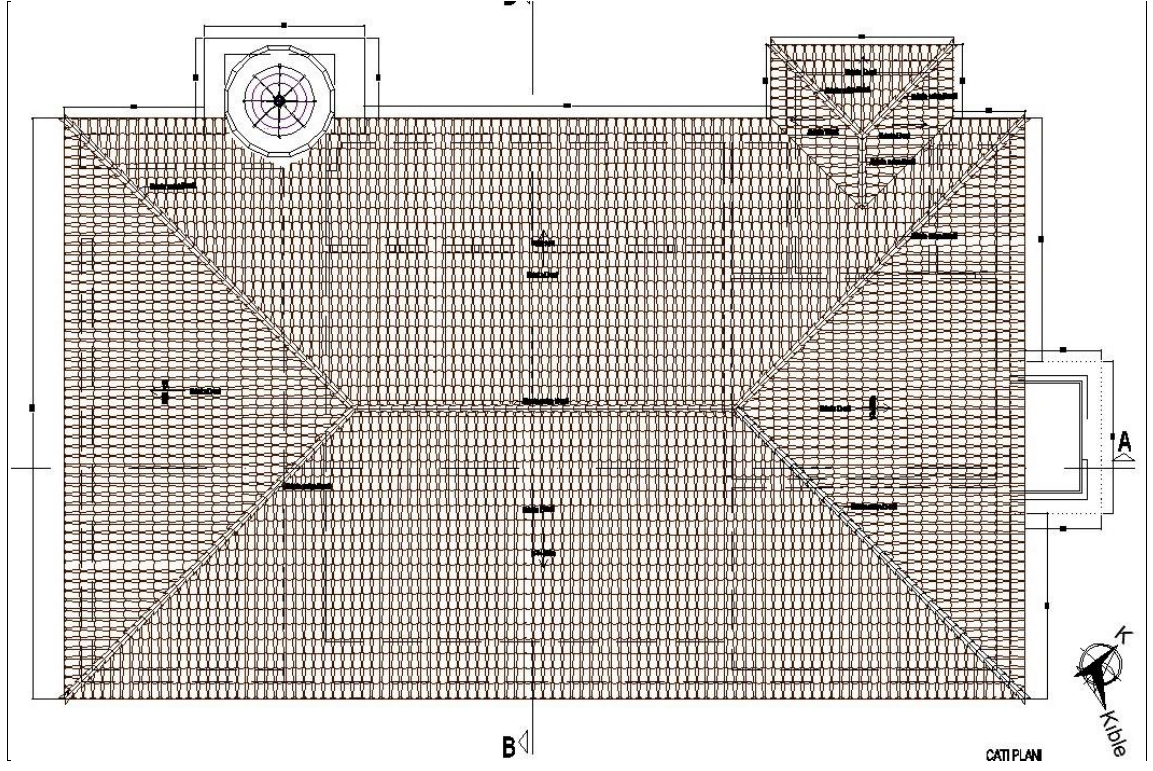
Çatının üst mahya kotu ile saçak kotu arasındaki yükseklik 2,45 metredir. Çatı eğimi % 34 tür.

Son cemaat bölümünde, çıtalı ahşap tavan kaplamasının çıtalı güneydoğu-kuzeybatı; harim bölümünde güneydoğu-kuzeybatı; müezzin ve kadınlar mahfilinde güneybatı-kuzeydoğu; hünkar mahfili depo kısmında güneydoğu-kuzeybatı; 1. kat sofa ve mahfilde güneybatı-kuzeydoğu, dinlenme odası, mutfak, tuvalette güneydoğu-kuzeybatı doğrultusunda uzanır. Harim tavanının dört köşesinde altın yıldızlı ufak ahşap göbek yer alır.

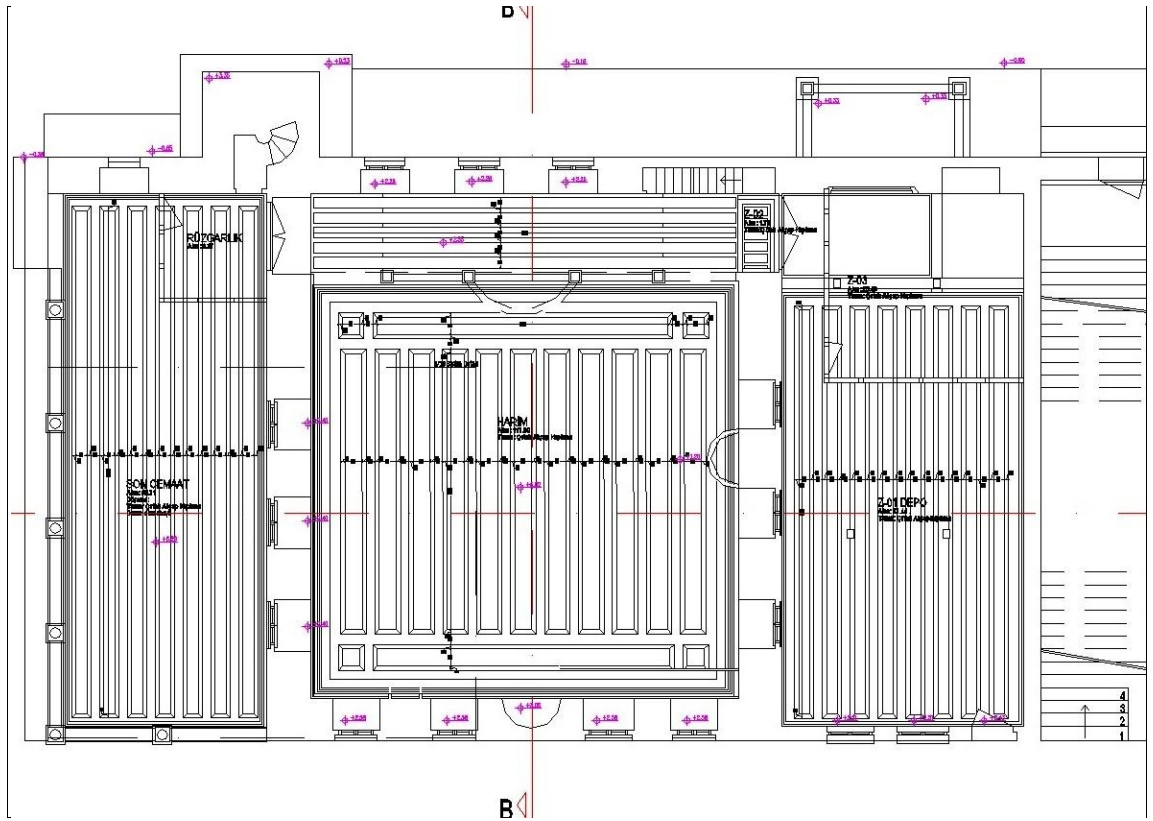
Çatı kısmına ait rölöve dwg formatındaki çizimlerin farklı formattaki kopyaları aşağıdadır.

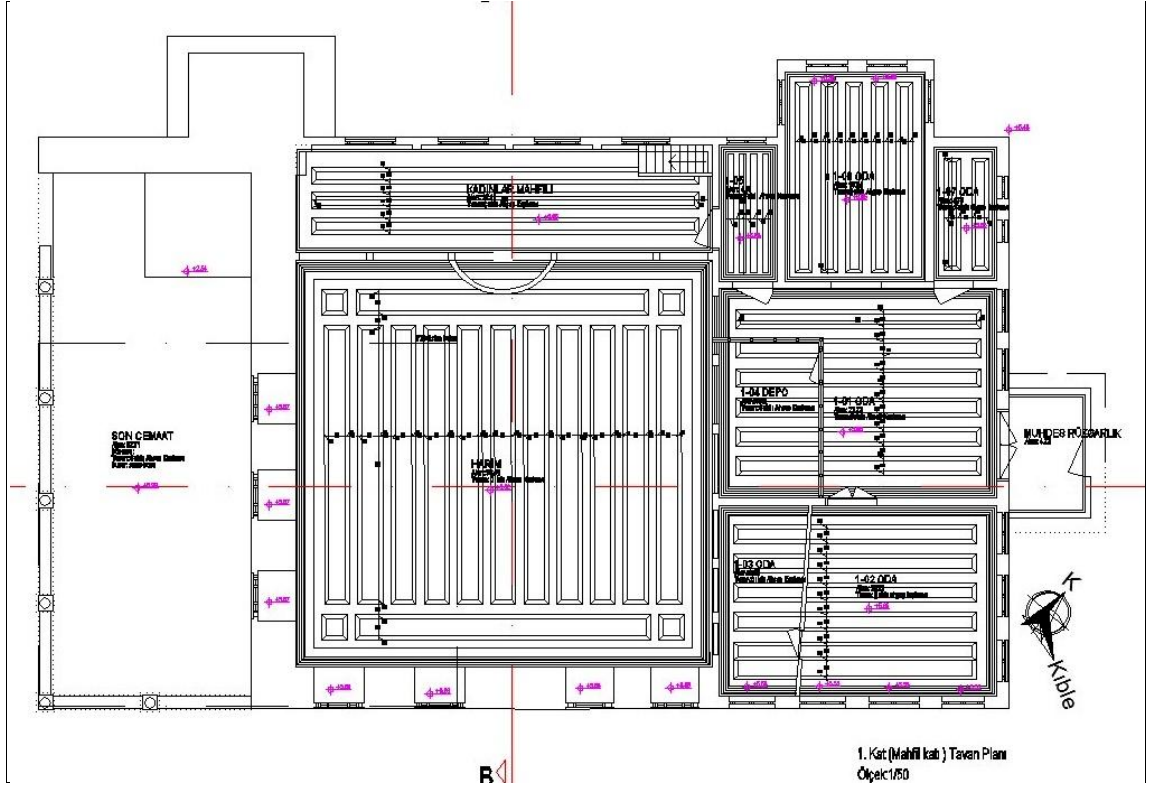
Şekil-31. Cami, rölöve çatı taşıyıcı sistemi planı.

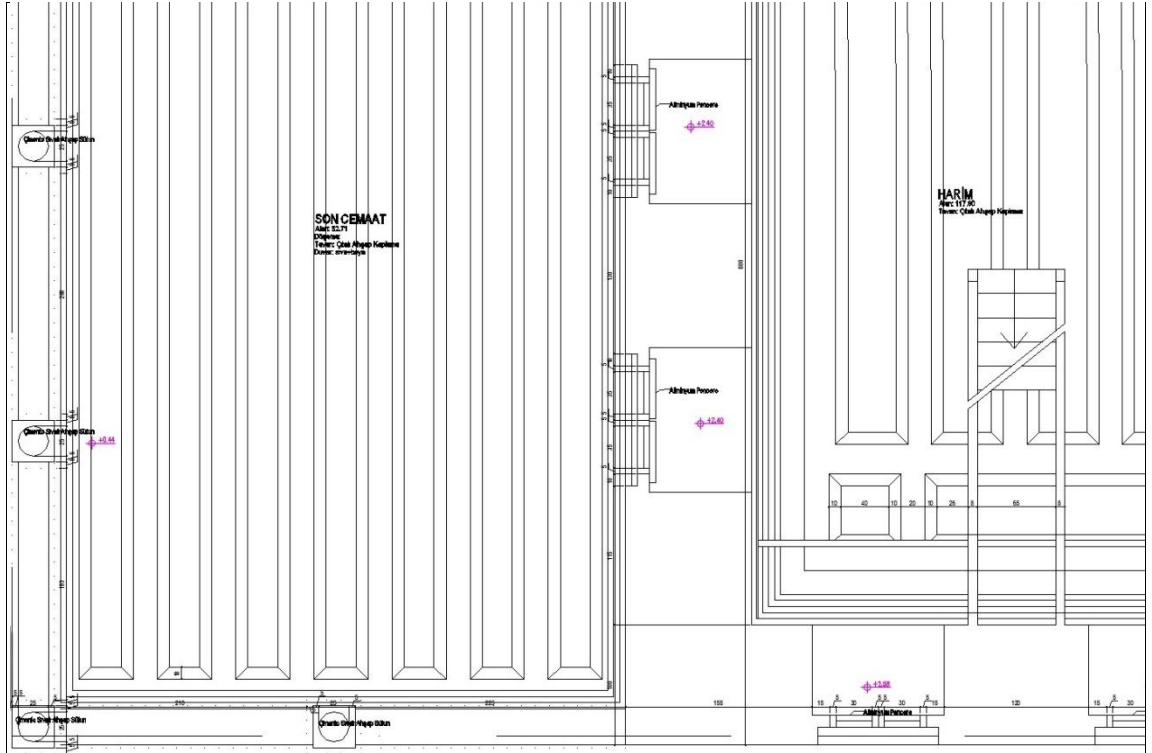
Şekil-32. Cami, rölöve çatı üst örtü planı.

Şekil-33. Cami, rölöve zemin kat tavan planı.

Şekil-34. Cami, rölöve 1. kat tavan planı.

Şekil-35. Cami, rölöve tavan planı sistem detayı.

5.2.7. Minare

Minare son cemaat bölümü kuzeybatı duvarına bitişiktir. Kaide kısmı duvar ile bir örgüdür. Kaidenin Zemine oturduğu kısımda 60 cm yükseklikte 2,40 x 4,00 x 2,40 metre boyutunda ampatman kısmı yer alır. Bu ampatmandan sonra kaide kısmı başlar.

Kaide kısmı, taş kargir olup planda görünen kenarları 2,00 x 2,73 x 2,00 metre boyutundadır. Kuzeydoğu, kuzeybatı, güneybatı cepheleri açık olup, güney doğu cephesi son cemaat beden duvarına bitişiktir. Yüzeyi, beyaz renk badanalı çimento esaslı sıva ile kaplıdır. Ampatman üst yüzeyinden kaide kornişi üstüne kadar yüksekliği 3,30 metredir. Kaide giriş kapısı son cemaat kısmı duvarı üzerinde olup, son cemaat içine açılır. Kaide giriş kısmı zemini çimento esaslı şap ile kaplıdır. Basamaklar ve çekirdekte çimento esaslı tamir harcı ile onarımlar yapılmış.

Pabuç kısmı, kaide kornişinde planda 2,00 x 2,73 x 2,00 metre boyutunda başlar, gövde alt bileziğinde biter ve 1,80 metre dış çapındaki gövdeyle buluşur. Yüzeyi beyaz renk badanalı çimento esaslı sıva ile kaplıdır. Bu kısımda kuzeybatı cephesinde gövdeye yakın, bir adet mazgal pencere yer alır. Yüksekliği alt bileziğe kadar 2,75 metredir.

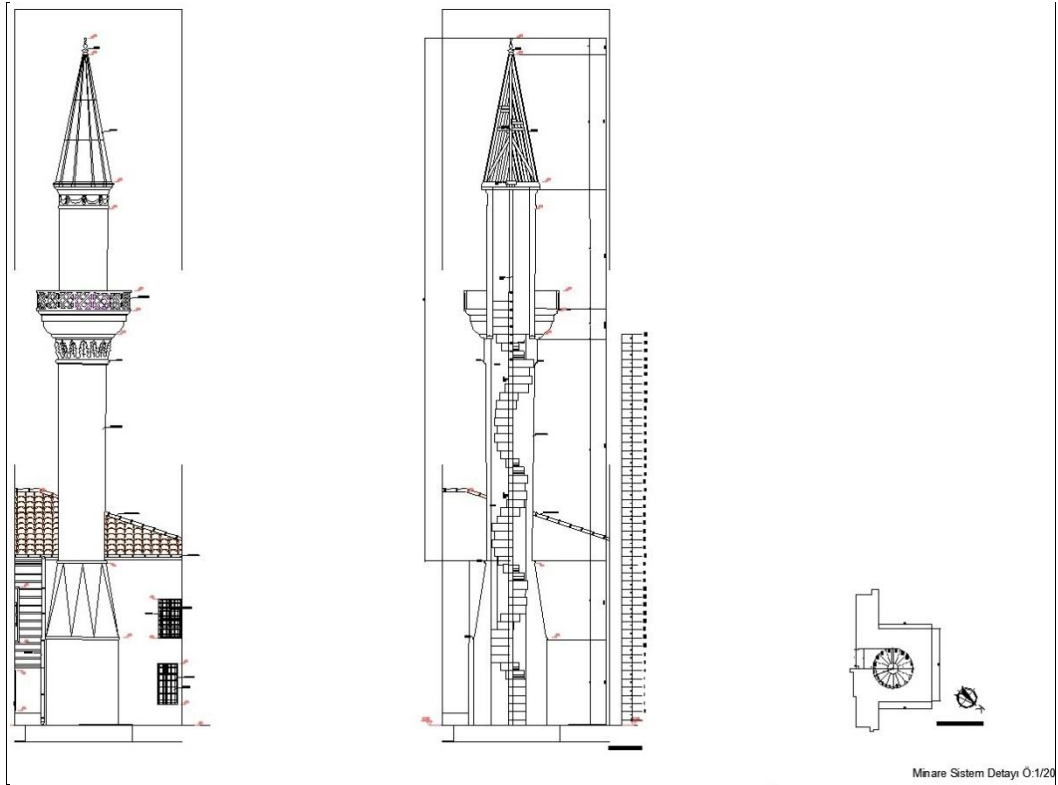
Gövde kısmı, 1,80 metre dış çapında alt bilezikten başlar, gövde üst bileziğe kadar bu çapta devam eder. Bu yükseklik 7,40 metredir. Çekirdek kısmı 25 cm çapında olup taştır. Basamak kısmı taş olup, genişliği 55 cm dir. Basamaklar, kaide kısmından başlar şerefe kısmı zeminine kadar devam eder ve 63 adet basamaktan oluşur. Dolayısıyla gövdenin iç çapı 1,35 metredir. Gövde iç-dış yüzeyi çimento esaslı sıva kaplıdır. Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinde rastlanan, 1960 senesinde düzenlenmiş bir raporda minare gövdesinin yığma tuğla örgü olduğundan bahsedilir. Kuzeybatı ve güneydoğu cephesinde birer adet olmak üzere gövdede iki adet mazgal pencere ile aydınlanır.

Şerefe kısmının yapı malzemesi, kesme taştır. Taş üst bilezikten sonra bir dizi yaprak motifi ve üç sıra silme ile şerefe kısmına geçilir. Şerefe zeminine oturan korkuluklarda baklava motifi kesme taş şebekeler yer alır. Alt bilezik üzerinden şerefe zemini üst yüzeyine kadar yükseklik 1,90 metredir. Şerefe dairesel kesitli olup taban silmesi hizasında çapı 3,50 metredir. Şerefe korkuluklarının yüksekliği 70 cm dir. Şerefe zemini ve gövde son basamağın üzeri çimento esaslı şap ile kaplıdır. Şerefe korkuluk kısmı dış yüzeyine monte edilmiş onaltı adet aydınlatma armatürü vardır.

Petek kısmı gövdesi 1,80 metre çapında olup dairesel kesitlidir. Yüksekliği şerefe zemininden kesme taş petek kornişine kadar 3,85 metredir. Yapı malzemesi yığma tuğladır ve üzeri çimento esaslı sıva kaplıdır. Şerefe çıkış kapısı kemerli olup, petek gövdesinin güneydoğu cephesindedir. Gövde içine açılan çelik tel ızgara kaplı basit bir ahşap kapısı vardır. Petek kısmı duvar yüzüne monte edilmiş dört adet hoparlör ve kabloları vardır. Petek korniş kesme taş olup, üzeri girland motifleri ile süslüdür. Girland motifli yüzeyden sonra iki adet silme ile külahın oturduğu ahşap tabana ulaşır. Son basamaktan 10 cm yukardan çekirdek üzerine oturan 20 cm çapında daire kesitli masif sedir serenin yüksekliği minare külahı alemine kadar 9,00 metredir.

Külah kısmının iskeleti masif ahşap olup, yüzeyi kurşun kaplıdır. Sivri külahın kornişten alem altına kadar yüksekliği 4,80 metredir. Alem, kaidesi, gövdesi, tepeliği dahil piriçten imaldir ve yüksekliği 65 cm dir. Alem üzerinde paratonerin ucu ve minare boyunca paratoner kablosu yer alır.

Minare'nin yapım malzemeleri: Kaide, pabuç, şerefe, şerefe korkuluğu, korniş ve bilezik kısımları kesme taştır; gövde ve petek kısmı yığma tuğladır; külah kısmı masif ahşap iskelet üzerine kurşun kaplamadır.

Şekil-36. Minare, rölöve görünüş, kesit, kaide planı.

5.3. Bozulma ve Hasarlar

Bu başlık altında, Vani Mehmed Efendi Cami ile bahçe ve bahçedeki yapıların hasar ve bozulmaları tespit edilmiştir. Yapıdaki bozulmalar daha çok onarımlarda hatalı malzeme ya da teknik kullanılmasından kaynaklıdır. İkincil olarak, Atmosfer etkilerinden kaynaklı ıslanma-kuruma sonucu bozulmalar ile yapı malzemesinin yaşlanması ve yıpranmasından kaynaklı bozulmalardır. Üçüncü sırada yapının konumundan kaynaklı deniz suyunun, rüzgarın ve tuzun zarar verici etkilerinden kaynaklı bozulmalar vardır.

5.3.1. Bahçe duvarları

Moloz taş örgü bahçe duvarlarının derzlerindeki çimento esaslı dolgu harçların yapısı bozulmuş, ufalanmış ve derzler boşalmıştır. Duvarların caddeye bakan yüzleri çimento esaslı serpme sıva kaplıdır. Duvarların iç yüzlerinde de yer yer çimento esaslı sıva kaplıdır. Bu sıvalarda taş yüzeyinden ayrılmış, kabarmış ve kopmuştur. Duvar üzerindeki beton harpuştanın sırt kısmında, damlalık kısımlarında malzemenin yorulmasından, darbeden kaynaklanan kopmalar görülür. Harpuşta üzerine oturan metal korkulukların betonla birleşim yerlerinde profillerde nemden ve yağmur suyundan kaynaklı korozyonlar oluşmuş, bu kısımlarda kopmalar oluşmuştur. Tavan kaplaması ve iç kirişler içinde aynı durumdadır. Güneydoğu dış duvarında 1-3 mm genişlikte yatay ve dikey çatlaklar vardır.

5.3.2. Müştemilat yapısı (Ev)

Kültür varlığı özelliği taşımayan bu yapı maili inhidam durumundadır. Ahşap döşeme konstrüksiyonu içeriye giren yağmur sularının etkisiyle ıslanmış, mantar oluşmuş ve kirişler ve kaplamalar büyük oranda çürüyerek kopmuş ve döşeme yıkılmıştır. Çatı üst örtüsü marsilya kiremitlerinin yüzlerinde yosun oluşmuş, çoğu kırılmıştır. Çinko yağmur olukları ve boruları kopmuştur. Bu sebeplerden çatıdan içeriye ve duvar yüzeylerine akan su ahşap çatı konstrüksiyonuna hasar vermiş, mantar oluşmasına ve çürüyerek kopmasına sebep olmuştur. Saçaktaki ahşap kaplamalarda kopmuştur. Dış duvarın avlu zemini kotunda yüzeyinde yosun oluşmuş, çimento esaslı sıvalar kabarmış ve yüzeyden kopmuştur. Ahşap pencere doğramaları çürümüş yüzeyindeki boyalar dökülmüş ve duvar birleşiminde ahşap malzemede kopmalar oluşmuştur.

5.3.3. Tuvalet yapısı

Kültür varlığı özelliği taşımayan bu yapı günümüzde yapılmış niteliksiz bir ektir. Bozulma ve hasar tespit edilmemiştir

5.3.4. Şadırvan

Kültür varlığı özelliği taşıyan bu kargir yapının içine girilemediği için bozulma ve hasarlar tespit edilememiştir. Ancak dolu tuğla ile yapılmış tonoz üst örtüsü görülmüştür. Duvar dış cephesindeki çimento esaslı sıvadan dolayı duvar iç yüzeylerinde ve beton üst dam yüzeyinde yeşil renkli yosun oluşmuştur. Duvarların moloz taş örgü olduğu görülmüştür. Tonoz iç yüzeyi kireç esaslı sıva kaplıdır. Çimento esaslı harçlar doğal tuğla ve taş bünyesinde bozulmalara sebep olmuş, sıvaların koptuğu yerlerde taş yüzeylerinde tuzlanma oluşmuştur. Şadırvanın duvar içi-dış yüzeyindeki çimento esaslı sıvaların taş ve tuğlanın nefes almasını engellediği, kurumasını geçiktirdiği, sonucunda taş ve tuğla yüzeylerinde bozulmalara sebep olduğu görülecektir. Bunun için şadırvana eklenen çimento esaslı kaplamaların raspa edilerek, ortaya çıkan doğal taş ve tuğla yüzeylerindeki bozulmalar görülmeli, hasar ve bozulmalar revize rölöve paftasına işlenmelidir.

5.3.5. Rasathane ölçüm yapısı

Kültür varlığı özelliği taşımayan bu yapı 1969 yılında yapılmış niteliksiz bir ektir. Bir sıra dolu tuğla örgü duvarlar üzerinde betonarme plak dam vardır. Tuğla arasındaki harç ve sıvalar çimento esaslıdır. Bu yapıda maili inhidam durumdadır.

5.3.6. Musalla taşı

İslam Ansiklopedisi'nde musalla taşından şöyle bahsedilir: “Musalla taşı, teçhiz ve tekfîni yapılmış cenazelerin namazlarının kılınması için getirildikleri camilerde bazan kible istikametindeki avlularda, bazan yan avlularda ya da son cemaat yeri önünde yer alır. Kibleye paralel yerleştirilmiş bu taşlar yaklaşık 1 m . yüksekliğinde (bel hizasında) ve 2 m. boyunda dikdörtgen şeklinde yekpare, genellikle de mermer vb. sert taş malzemedden yapılmıştır.” (TDV İslam Ansiklopedisi, 2006: 31, 232).

Betonarme karkas yapının üzeri beyaz renk fayans kaplıdır. Fayanslar kopmuş, demir filizler korozyona uğramıştır. Bu haliyle estetik değildir. Yukarıdaki tanımda da değinildiği üzere, blok taş ile yenilenmesi gerekir.

5.3.7. Bahçedeki açık alan düzenlemesi

Bahçedeki açık alan ifadesiyle toprak zemin kaplı ekilebilir açık alanlar ile avlu tanımı altındaki sert zeminlerden bahsedilir. Cami'nin mihrap duvarı arkasındaki avlu zemini grobetondur. Yüzeyindeki eğim düzgün olmayıp, bir akara da yönlendirilmemiştir. Beton yüzeyde kopmalar vardır. Birçok kısmında beton parçalanmış ve altındaki toprak görülmektedir. Vaniköy Cami Sokak'tan birikerek akan yağmur suları avluya girmiş, cami mihrap duvarı önünde birikerek duvarın ıslanmasına ve nem almasına sebep olmuştur. Güney duvardaki sıva kabarmalarının nedenlerinden biriside budur. Mevcut açık alan düzenlemesindeki ağaçlar kültür varlığı camiye zarar vermeyecek mesafededir.

5.3.8. Cami

Cami'de yapısal olarak bir hasar yoktur. Düzenli aralıklarla bakım ve onarımı yapılmış olduğu için yapısal bir hasar meydana gelmemiştir. Ancak onarımlarda yapılan yanlış müdahaleler bulunmaktadır. Taş ve tuğla kargir duvarlar ile masif ahşap karkas duvarlar üzerine çimento esaslı sıva kaplanmıştır. Bu yanlış bir müdahaledir. Doğal yapı malzemeleri olan taş, tuğla, masif ahşap nefes alan malzemelerdir. Çimentolu harç ile temas halinde olan doğal yapı malzemelerinin yüzeyinde zaman içinde ayrışma, tuzlanma, parçalanma gibi bozulmalara rastlanır. Çimento bu malzemelerin nefes almasını engeller, malzeme yüzeyinin kurummasını geciktirir. Sıva katmanının yada boya katmanının gerisinde biriken nem ve tuz bozulma süreçlerini de hızlandırır (MEB, Taş Bozulmalarını Teşhis Etme, 2013: 22,23).

Son cemaat bölümünde kargir beden duvarları, kargir sütun kaideleri, masif ahşap sütunlar, ahşap kaplı kemerler ve alın duvarları çimento esaslı sıva kaplıdır. Zemin beton karo mozaik kaplı olup kaplama altında beton katmanların olduğu kesindir. Tavan çitalı ahşap kaplamanın üzeri sentetik boya kaplıdır. Bu boya ve sıva katmanları altındaki doğal taş ve ahşap yüzeylerinde aşırı tuzlanma ve nemden kaynaklı bozulmalar oluşacaktır.

Harim içindeki vaaz kürsüsü ve minber ile caminin içindeki tüm ahşap yapı elemanlarının görünen yüzeylerindeki gri ve beyaz renkte sentetik boyalar, ahşabın nefes almasını engelleyecektir. Tezyinat sanatı bakımından bir değeri yoktur. Kapalı mekan içinde oldukları için de atmosferik etkilerden de uzaktır. Bu sebeple cami içinde görünen tüm ahşap yüzeylerdeki sentetik boyalar araştırma raspası sonrası altından kalemişi süsleme çıkmaz ise raspa edilecektir. Kalem işi süsleme çıkarsa revize rölöveye işlenecektir.

Harim bölümü ile hünkar mahfilinin güneydoğu duvarı dış yüzeylerinde çimento sıvadan kaynaklı, sıva kopmaları, sıva çatlakları vardır. Harim bölümü güneydoğu duvarının güney ve kuzey köşeleri ile depo kısmının duvarlarının iç yüzeylerinde zemin döşeme hizasında nemden kaynaklanan tuz birikimi sonucu yüzeyde çiçeklenme oluşmuş, bu kısımların boya dökülmüştür.

5.3.8.1. Cepheler

Pencere ahşap pervaz ve denizliklerinde atmosferik etkilerden (yağmur suyu, güneş ve deniz tuzu) kaynaklı malzeme bozulması vardır. Bu bozulmalar deniz tarafında kuzeybatı duvarındaki ahşaplarda daha fazladır. Islanma- kuruma sonucu ahşaplarda, yaş çizgilerine paralel çatlaklar oluşmuş. Harim ve hünkar mahfili güneydoğu duvarının dış yüzeyinde çimento esaslı sıvalarda bölgesel kopmalar ve sıva çatlakları oluşmuş. Yüzeydeki son kat çimento sıva, alt katmandaki horasan katkılı kireç sıvadan ayrılmış. Deniz tarafındaki kuzeybatı duvarının ahşap kaplama yüzeylerindeki sentetik boya ve alt macun katmanı kabarmış, ahşap yüzeyinden ayrılmıştır. Boya dökülmesi olan kısımlardaki ahşap yüzeyinde yaş çizgilerine paralel çatlaklar oluşmuş. Hünkar mahfili kuzeybatı cephesindeki konsol kısmını taşıyan iki adet çelik ayakların üzerindeki ahşap kaplamalar zemin seviyesine yakın çürümüş ve kopmalar oluşmuş. Bu cephede minare ampattan ile kargir duvarın birleştiği köşede çimento esaslı sıva üzerinde nem den kaynaklı yeşil yosun oluşmuştur. Pencere boşluklarının iç kısmındaki masif ahşap kepenkler menteşelerinden sökülmüş, çalışmaz halde bırakılmış.

Pencere önlerinde dış taraftaki demir çubuktan imal parmaklıklar ile lokma demir parmaklıkların yüzeyleri sentetik boya kaplıdır. Parmaklıkların duvara monte edildiği noktalarda nemden dolayı demir korozyonu vardır.

Son cemaat,kadınlar mahfili, hünkar köşkü-mahfili cephelerindeki lamba-zıvanalı ahşap kaplamalar üzerindeki sentetik boya ahşap yüzeyinden kabarmış ve dökülmüştür.

Hünkar köşkü önündeki taş merdivenin kuzeydoğu köşesindeki kısmı bilinmeyen sebeplerden üçgen şeklinde kesilmiştir. Taş basamakların yüzeylerinde insan kullanımından kaynaklı kopma, kirlenme, bitkilenme ve yeşil kara yosunu görülmektedir. Onarımlarda basamaklara çimento esaslı harç ile tamamlama yapılmıştır. Sahanlık kısmının üzeri çimento esaslı şap ve seramik kaplı olduğu için taş kaplama görülemediği. Basamakların yapıya bitişik basamakların üzeri seramik kaplıdır. Basamakların ve sahanlığın taş kaplamalarının görülmesi ve hasar tespitinin yapılabilmesi için niteliksiz ekler, seramik kaplama, çimento esaslı şap ve rüzgarlık bölümünün kaldırılması gerekmektedir.

Hünkar köşkü konsol kısmının taşıyıcı iki adet ayakların çelik putrellerin taban kısımlarında korozyon oluşmuştur. Putreller üzerindeki ahşap kaplamalar çürümüş, özelliğini yitirmiştir.

5.3.8.2. Temel

Temeller görülemediği için tespit yapılamamıştır. Restorasyon uygulaması aşamasında yapılacak araştırma sondajları sonrası bozulma ve hasarlar tespit edilecektir. Araştırma sondajı (kuyusu) açılacak yerler ve boyutları, eski eser taşıyıcı sistemleri konusunda uzman bir İnşaat Mühendisi'nce belirlenerek, rölöve üzerine işlenecek ve ilgili Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu'ndan onay alındıktan sonra Arkeolojik Müze yetkilisinin denetiminde araştırma kuyuları açılacaktır.

5.3.8.3. Taşıyıcı duvarlar

Taşıyıcı duvarlarda yapısal sorunlar yoktur. Harim bölümündeki mihrap duvarının kuzey köşesi tavan hizasında yaklaşık 10 cm şakülden kuzeye doğru kaymıştır. Bu kaymanın sebebi, hünkar köşkü ve kadınlar mahfilinin oturduğu, harimin 100 cm kalınlıktaki taş kargir kuzeydoğu ile kuzeybatı beden duvarlarının 1. kat döşemesi hizasından üst tarafının yıkılarak, 1. kat döşemesinden tavana kadar 20 cm kalınlıkta ahşap karkas duvara dönüştürülmüş olmasıdır. Bu değişiklik, Hünkar I. Mahmud tarafından 1753 yılındaki onarımda yapıya eklettirilen Hünkar Köşkü-Mahfili ile Kadınlar Mahfili'nin inşasında yapılmıştır. Ancak bu duvarın zemin kotu hizasında

doğrultudan kayma yoktur. Bu yatma evvel zamanda gerçekleşmiş ve günümüze gelmeden sonlanmıştır. Tavan kaplaması koltuk altı silmelerinin duvar istikametine uyularak yenilenmiş olduğu görülür. Duvar yüzeyindeki sıvalarda çatlak olmaması yapının hareketlerinin durmuş olduğunu gösterir ki, tavan kaplamalarının yenilendiği kapsamlı son onarım 1968 yılında yapılmıştır. Duvarlarda yapısal çatlak yoktur.

Restorasyon uygulaması aşamasında duvar yüzeyindeki çimento esaslı sıvalar mekanik yöntemlerle raspa edilecek ve kargir-karkas duvar yüzeylerindeki hasarlar tespit edilecektir. Bu tespitler revize rölöveye işlenecektir.

5.3.8.4. Döşemeler

Son cemaat bölümü karo mozaik döşeme kaplaması harim duvarına bitişik yapıldığından duvar yüzeyinin döşemeye yakın kısımlarında sıvada kabarmalar vardır. Mozaik kaplama altındaki çimento esaslı grobeton ve yapıştırma harcı kargir yapı doğal bileşenlerinin yapısını bozmaktadır.

Harim döşemesi kadronlar üzerine çivi ile monte edilmiş 25 mm kalınlıkta 12 cm genişlikte masif çam tahta kaplıdır. Mihrap önündeki seki 3cm kalınlıkta mermer plak kaplıdır. Döşeme tahtalarında bozulma görülmemiştir. Tahta kaplama üzerine içinden elektrik telleri geçen sentetik keçe serilidir. Üzerine sentetik halı serilidir. Halı altındaki elektrik ısıtmalı keçe, yangın tehlikesi oluşturabilir. Ayrıca her iki katmanda sentetik olması nedeniyle asıl doğal ahşap döşemesinin havalanmasını engeller. Ayrıca yerdeki toz zerrecikleri ısınana hava ile ortam havasına karışır.

Kadınlar mahfili döşemesi 24 mm kalınlıkta MDF (Medium Density Fiberboard) kaplıdır. MDF altında asıl ahşap tahta kaplama vardır. Üzerinde sentetik halı kaplıdır. Ahşap konstrüksiyon döşemenin köşe kısımları ile orta kısmı arasında 4 cm kot farkı vardır.

Hünkar köşkü-mahfili ahşap konstrüksiyon olup 25 mm kalınlıkta 12 cm genişlikte masif çam tahta kaplıdır. Tahta üzerine, muşamba ve üzerine sentetik halı serilmiştir. her iki katmanda sentetik olması nedeniyle asıl doğal ahşap döşemesinin havalanmasını engeller. Dinlenme odası ahşap döşeme üzerinde içinden elektrik telleri geçen sentetik keçe serilidir. Üzerinde sentetik halı serilidir. Mutfak ile tuvalet kısmı ahşap döşeme kaplaması üzerine çimento esaslı harç ile döşenmiş seramik kaplıdır.

Depo içerisindeki havanın nemi yüksek olup hissedilmektedir. Cephe pencerelerini yeterli sayıda ve yönde olmaması ortamın havalandırılmasının engellemektedir. Mekanik tesisat projesi hazırlanırken bu mekanın yapay havalandırılması düşünülmelidir. Döşemeler ahşap olması sebebiyle yangın riskine karşı elektrik tesisatı ve armatürleri özel seçilmelidir.

“Yapı kabuğunun yapımında kullanılan hemen hemen tüm yapı malzemeleri, az ya da çok gözenekli yapıları nedeniyle çevrelerindeki nemi, bünyelerine alma, depolama, iletme ve tekrar bünyelerinden dışarı atma özelliğine sahiptir... Nemin, yapı malzemelerine olan en önemli etkisi, bozulma ile birlikte, malzemelerin ısı performansına ve ısı geçişine olan etkisi sayılabilir. Ortamdaki ve bileşen bünyesindeki nem, ayrıca kullanıcı konforu ile kullanıcı sağlığı üzerinde de etkili olmaktadır. Yapı malzemelerinde aşırı nem birikmesi veya doğrudan yoğuşma meydana gelmesi nedeniyle ıslanma/kuruma, donma/çözülme, yüzey kirlenmesi, biyolojik ve mikro organik etkiler gibi genelde olumsuz olaylar meydana gelmektedir. Malzeme içindeki nem geçişinin, malzemenin ve sistemin ısı performansı üzerinde de önemli derecede etkisi söz konusu olmaktadır. Bunun sonucunda da seçilen kaplama malzemelerinde ve dolayısıyla yapı kabuğunda daha hızlı bozulmalar meydana gelmektedir.” (Ünalın ve Gökaltun, 2006).

Döşemelerde, doğal ahşap kaplamalar üzerindeki tüm yapay kaplamalar (çimento esaslı harçlar-sıvalar, sentetik boyalar, plastik-muşamba kaplamalar, keçe, ısıtma halıları, sentetik halılar) itinalı sökülerek doğal ahşap kaplamalar ortaya çıkarılmalıdır. Bu sökümler sonunda açığa çıkan doğal ahşap kaplama üzerindeki hasarlar ve bozulmalar tespit edilecek, revize rölöveye işlenecektir.

5.3.8.5. Çatı

1968 ve 2009 yıllarında çatıda yapılan tadilatlar ile birçok ahşap çatı elemanı tamamlanmış, yenilenmiş ve güçlendirmek için sayısı artırılmıştır. Kiremit altı ahşap tahta kaplamalarının çoğunda ıslanma ve nemden kaynaklı mantar oluşmuş, ancak zamanında yapılan onarım ile mantar oluşumu durdurulmuştur. 2009 yılında yapılan onarımda kiremit altı tahtaların çoğu yenilenmiş, kiremit altına bitüm esaslı membran serilmiş ve alaturka kiremitler yenilenmiştir. Çatının bakım-onarımı zamanında ve düzenli yapıldığından hasar ve bozulma oluşmamıştır.

Restorasyon uygulaması aşamasında tavan ahşap kaplamalarının yüzeyindeki sentetik boya sıcak hava ile yumuşatılıp, mekanik yöntemle raspa edilecek, ahşap kaplama tahtaların hasarları tespit edilecektir. Bu tespitler revize rölöveye işlenecektir.

5.3.8.6. Minare

Kesme taş kaide ve pabuç kısmında hava kirliliğinden kaynaklı kirlenme ve boya üzerinde siyak kabuklanma görülür. Pabuç kısmı yüzeyinde yeşil yosun oluşmuştur. Kaide, pabuç, gövde, petek kısmındaki çimento esaslı sıvanın ve tamir harçlarının taş ve tuğla yüzeye vereceği zarar “5.3.8. Cami” başlığı altında açıklanmıştır. Şerefe korkuluklarının iç tarafında yüzey kaybı vardır. Korkulukların birleştiği noktalardaki metal kenetler korozyona uğramış ve taş malzemede kopmalara neden olmuştur. İç ve üst yüzeylerinde yosunlanma vardır. Gövde kısmının iç yüzeylerinde sıva üzerinde yoğun tuzlanma görülmüştür.

Petek kısmı güney cephesinde dikey sıva çatlakları görülmüştür. Masif ahşap seren direğinde böceklenme vardır. Böcek uç uç delikleri görülür.

Kaide ve pabuç kısmındaki boya, gövde ve petek kısmındaki çimento esaslı sıva mekanik yöntemlerle raspa edilecek, açığa çıkan taş ve tuğla yüzeyler revize rölöve projesine işlenecektir. Minaredeki asıl hasar tespitleri raspa sonrası yapılacaktır.

6. İSTANBUL DÖNEM CAMİLERİ VE VANİ MEHMED EFENDİ CAMİ

Bu başlık altında, “6.1. İstanbul Boğazındaki Dönem Camileri” altbaşlığında, İstanbul Boğazı’nın Avrupa ve Anadolu yakasının sahil kısmında yer alan camilerden bahsedilmiştir. “6.2. İstanbul Boğazındaki Dönem Camileri İle Karşılaştırması” altbaşlığında ise Boğazçı’ndeki bu camilerden, Vani Mehmed Efendi Cami ile aynı dönemde yapılan camilerle karşılaştırması yapılmıştır.

6.1. İstanbul Boğazındaki Dönem Camileri

İstanbul Boğazı’nın Avrupa ve Anadolu yakasındaki, günümüzde varlığını sürdüren camiler, tablo halinde verilmiştir. Avrupa yakasının, Beşiktaş sahilinden Rumelifeneri sahiline kadar alanındaki; Anadolu yakasının, Üsküdar’dan Anadolufeneri sahiline kadar alanındaki camiler tabloya dahil edilmiştir. Betonarme yapım sistemi ile inşa edilen ve 20. yüzyılda yenilenen camiler dahil edilmemiştir.

Avrupa Yakası Sahil Kısımındaki Camiler			
Caminin Adı	Yeri (İlçe-semt)	Banisi	Yapım Yılı
Sinan Paşa Cami	Beşiktaş	Kaptan-ı Derya Sinan Paşa	1555
Asariye Cami	Beşiktaş	Sultan II. Mahmud	19. yüzyıl
Küçük Mecidiye Cami	Beşiktaş	Sultan Abdülmecid	1849
Büyük Mecidiye Cami	Ortaköy	Sultan Abdülmecid	1853
Defterdar İbrahim Paşa Cami	Ortaköy	Defterdar İbrahim Paşa	1660
Tezkireci Osman Efendi Cami	Kuruçeşme	Tezkireci Osman Efendi	18. yüzyıl
Tevkifiye Cami	Arnavutköy	Sultan II. Mahmud	1832
Bebek Cami	Bebek	Mimar Kemalettin	1913
Kayalar Mescidi	Rumelihisarı	Şeyh Ahmed Niyazi Efendi	1877
Hacı Kemalettin Cami	Rumelihisarı	Sultan I. Mahmud	1746
Pertev Ali Cami	Rumelihisarı	Pertev Ali Bey	1712
Balta Limanı Cami	Baltalimanı	Arif Efendi	1827
Emirgan Cami	Emirgan	Sultan I. Abdülhamid	1782
Büyükdere Cami	Çayırbaşı	Mehmed Ağa	18. yüzyıl

Ali Kethuda Cami	Sarıyer	Kethuda Ali Efendi	1702
Valide Cami	Rumelikavağı	Turhan Valide Sultan	1688
Ramazan Ağa Cami	Rumelifeneri	Ramazan Ağa	1770
Anadolu Yakası Sahil Kısımındaki Camiler			
Caminin Adı	Yeri (İlçe-semt)	Banisi	Yapım Yılı
Silahtar Abdurrahman Ağa C.	Üsküdar,Paşalimanı	Silahtar Abdurrahman Ağa	1767
Üryanizade Mescidi	Üsküdar,Kuzguncuk	Şeyhülislam Üryanizade Ahmed Esad Efendi	1886
Bostancıbaşı Abdullah Ağa Cami	Üsküdar, Beylerbeyi	Bostancıbaşı Abdullah Ağa	1581
Beylerbeyi Cami	Üsküdar, Beylerbeyi	Sultan I. Abdülhamid	1778
Hacı Ömer Efendi Cami	Üsküdar,Çengelköy	Hacı Ömer Efendi	1895
Hamdullah Paşa Cami	Üsküdar,Çengelköy	Kaptanı Derya Hamdullah Paşa	1819
Kuleli Bahçe Cami	Üsküdar, Kuleli	Kaptanı Derya Kaymak Mustafa Paşa	1730
Vaniköy Cami	Üsküdar, Vaniköy	Vani Mehmed Efendi	1665
Kandilli Cami	Üsküdar, Kandilli	Sultan I. Mahmud	1752
Anadoluhisarı Cami	Anadoluhisarı	Sultan II. Abdülhamid	1884
İskender Paşa Cami	Üsküdar, Kanlıca	Gazi İskender Paşa	1560
Sinan Ağa Cami	Paşabahçe,İncirköy	Hüseyin Ağa	1765
Serbostani Mustafa Ağa Cami	Beykoz	Bostancıbaşı Mustafa Ağa	1809
Hacı Beşir Ağa Cami	Anadolukavağı	Hacı Beşir Ağa	1745
Midilli Ali Reis Cami	Anadolukavağı	Hacı Ali Reis	1593
Anadolu Feneri Cami	Anadolufeneri	-	19. yüzyıl

Şekil-37. İstanbul Boğazı'ndaki Camileri gösterir tablo (Berberoğlu, 2010).

Vani Mehmed Efendi Cami 1665 yılında inşa edilmiştir. Yukardaki tabloda gösterilen camilerden Defterdar İbrahim Paşa Cami 1660 yılında, Valide Cami 1688 yılında inşa edilmiştir. Benzer özellikler gösteren ancak dönemleri farklı olan Bostancıbaşı Abdullah Ağa Cami 1581, Kayalar Cami 1877 yılında inşa edilmiştir.

Deftardar İbrahim Paşa Cami'nin güneyden çekilmiş fotoğrafı (www.keremaydinlarvakfi.org).

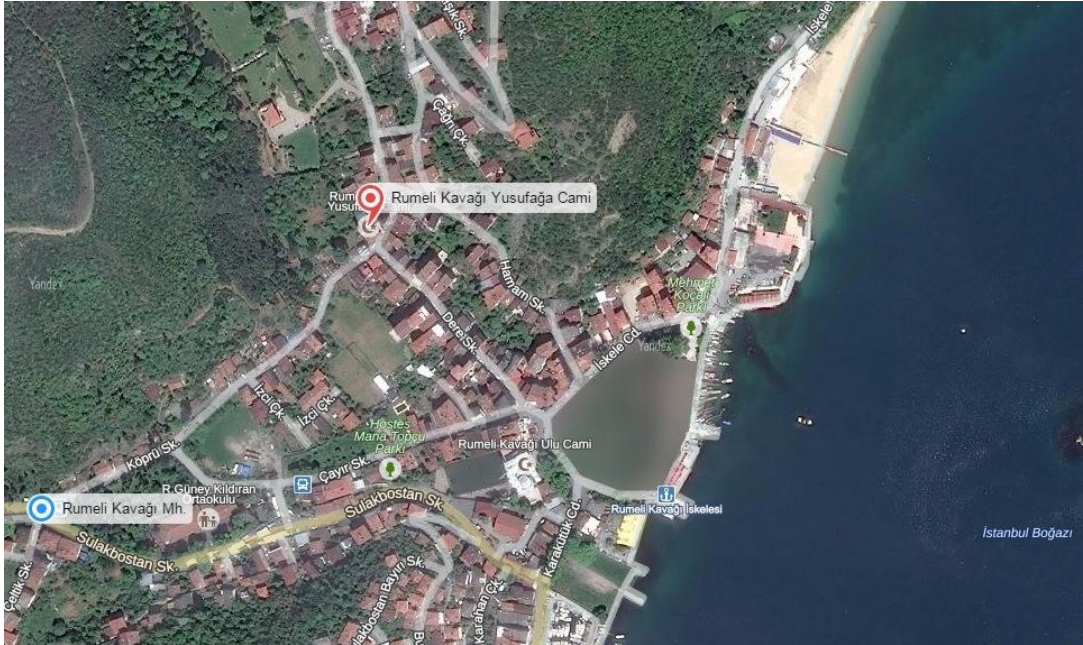

Deftardar İbrahim Paşa Cami'nin 2015 yılı hava fotoğrafı (www.google.com.tr/maps)

Şekil-38. Deftardar İbrahim Paşa Cami'nin fotoğrafı ve havadan görüntüsü.

Valide Cami'nin güneyden çekilmiş fotoğrafı (www.kerem aydinlarvakfi.org)

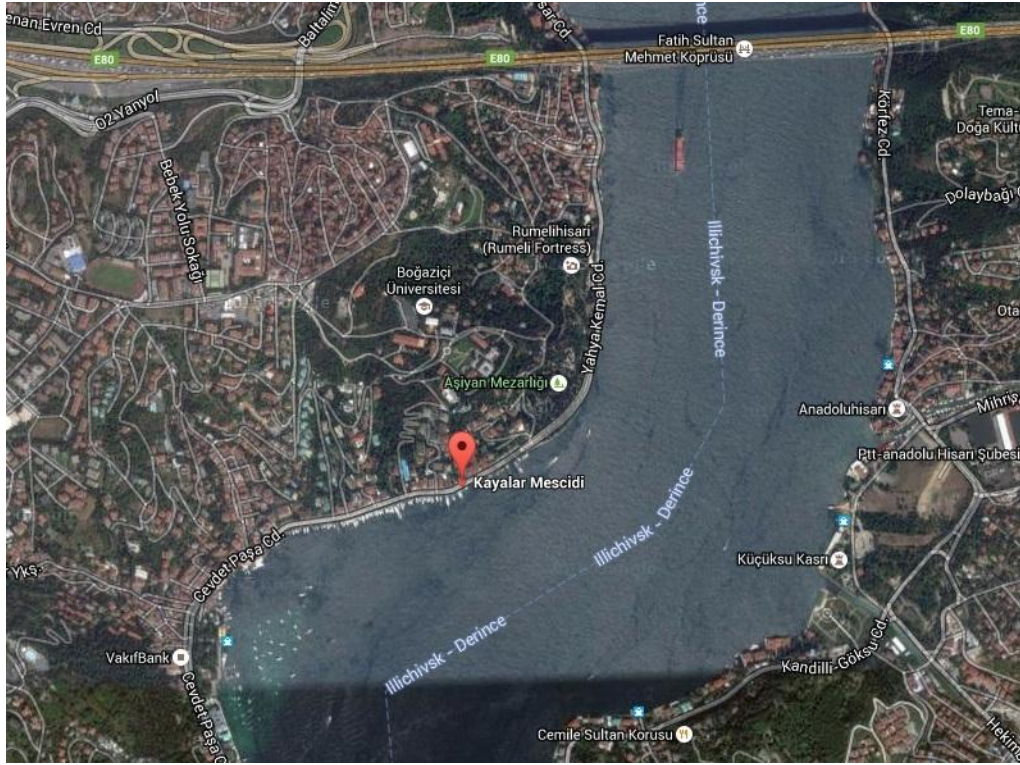

Valide Cami'nin 2013 yılı hava fotoğrafı (harita.yandex.com.tr).

Şekil-39. Valide Cami'nin fotoğrafı ve havadan görüntüsü.

Kayalar Cami'nin batıdan çekilmiş fotoğrafı (www.envanter.gov.tr)

Kayalar Cami'nin 2015 yılı hava fotoğrafı (www.google.com.tr/maps)

Şekil-41. Kayalar Cami'nin fotoğrafı ve havadan görüntüsü.

6.2. İstanbul Boğazındaki Dönem Camileri İle Karşılaştırması

Bu çalışmanın “6.1. İstanbul Boğazındaki Dönem Camileri” alt başlığı altında bahsedilen camilerden, Boğaziçi’nde 17. yüzyılda inşa edilmiş üç cami vardır. Defterdar İbrahim Paşa Cami (1660) , Vani Mehmed Efendi Cami (1665), Valide Cami (1688) ... Vani Mehmed Efendi Cami ve Defterdar İbrahim Paşa Cami, sahil-yalı camileridir ve hünkar mahfilleri bulunmaktadır. Valide Cami, Rumelikavağı Mahallesinin merkezindedir ve sahil-yalı cami değildir. Hünkar mahfili bulunmamaktadır. Dönem özelliklerini kaybetmiş ve yeniden inşa edilmiştir.

Boğaziçi’ndeki yalı camilerine, Osmanlı İmparatorluğu’nun Batılılaşma Döneminde (1720-1890) Sultan I. Mahmud (1730-1754) ve Sultan II. Mahmud (1808-1839) tarafından yaptırılan onarımlar sırasında hünkar mahfili eklenmiştir. Bu camilerden, 1745 yılında inşa edilmiş Hacı Beşir Ağa Cami’nin ahşap hünkar mahfili, 1809 yılında yapılan kapsamlı onarımda eklenmiştir. Defterdar İbrahim Paşa Cami 1660 yılında inşa edilmiş ve 1833 yılında Sultan II. Mahmud tarafından yaptırılan onarımda ahşap hünkar mahfili eklenmiştir. 1837 yılında yıkılan ilk caminin yerine yapılan Kaymak Mustafa Paşa Cami’nin yapımı aşamasında ahşap hünkar mahfili de eklenmiştir. 1665 yılında inşa edilen Vani Mehmed Efendi Cami’nin ahşap hünkar köşkü-mahfili, Sultan I. Mahmud tarafından 1753 yılındaki kapsamlı onarımında ekletilmiştir (Çetinaslan, 2013).

Taşıyıcı sistem yapım tarzı bakımından benzer özellikler gösteren tablodaki camilerinden biri de Bostancıbaşı Abdullah Ağa Cami’dir. Dikdörtgen planlı yapı iki katlı olup, üst katı mahfil katıdır. Duvarlarda dikdörtgen çift sıra pencere yer alır. Zemin kat taşıyıcı duvarları kargir olup, üst kat taşıyıcı duvarları ahşap karkas’tır. Girişin sağ yanında hünkar mahfili yer alır. Caminin aslı Bostancıbaşı Abdullah Ağa tarafından 1581 yılında yaptırılmıştır. 1832 yılında Sultan II. Mahmud tarafından eski caminin yerine bugünkü camiyi yaptırılmıştır. Minaresi camiden ayrı yerde avlu duvarına bitişiktir. Yapım döneminin farklı olması, minaresinin yapıdan ayrı olması ve sahilde olmaması sebebiyle karşılaştırma çalışmasına dahil edilmemiştir (www.envanter.gov.tr).

Karşılaştırma çalışması, aynı dönemde inşa edilmiş Vani Mehmed Efendi Cami ve Defterdar İbrahim Paşa Cami arasında yapılacaktır. Minarelerin malzemeleri ve taş

süslememelerdeki motiflerin üslubunun benzemesinden dolayı da Kayalar Cami (1877) minaresi de karşılaştırmaya dahil edilmiştir.

Nevin Berberoğlu, Defterdar İbrahim Paşa Camii'nden şöyle bahseder: “Ortaköy Defterdar burnunda yer alan camiyi, 17. yüzyılın ilk yarısında, Defterdar İbrahim Paşa yaptırmıştır. Sultan II. Mahmud 1832 de esaslı onartmış ve denize doğru çıkma yapan, ahşap iki katlı hünkar mahfili ekletmiştir. Yapı ahşaptır. Harim kısmı kareye yakındır. Dikdörtgen son cemaat kısmından harime, mihrap ekseninde olmayan soldaki kapıdan girilir. Tavan ahşaptır ortasında göbek vardır. Duvarlarda dikdörtgen çift sıra pencere yer alır. İçerdeki süslemeler II. Mahmud dönemine aittir. Mihrabı çift yönlü saran iki katlı mahfilden kafesli olanı hünkara aittir. Son cemaat kısmının kuzeybatısında yer alan minare kaidesine son cemaat kısmından, ahşap kapıdan girilir. Kare kaide taş-tuğla, şerefe ve boğumlu külah taşır. Gövde silindirik olup tuğla üzeri sıvadır. Külahın altında çelenk motifi işlenmiştir. Caminin doğusunda küçük bir hazire mevcuttur. Çatı ahşap olup, üst örtü kiremittir.” (Berberoğlu, 2010).

Özlem Atalan Defterdar İbrahim Paşa Cami'nden şöyle bahseder: “Kuruçeşme Defterdarburnu'nda kıyıda yer alan mescit, Defterdar İbrahim Paşa tarafından 17. yüzyılın ilk yarısında yaptırılmıştır. Defterdar Burnu, bu küçük bir cami nedeniyle bu ismi almıştır. Defterdar Burnu Mescidi, Damat İbrahim Paşa Kethüdası Mehmet Ağa tarafından yenilenmiştir. Yapı 1814–1815 tarihli Bostancıbaşı defterinde “Defterdar İbrahim Efendi Camii Şerifi ve mai leziz çeşmesi” ismiyle yer alır. Lale Devri'nde (1718–1730), yapının yakınında Neşadabad Sarayı yer almıştır. Bu cami, 2. Mahmut döneminde (1808–1839) tamir edilmiştir. Tamir edildiği zaman üzerindeki kitabeye; “Mücevher söyledim tarihi aynı secdei şükret, bu rana camii tamir kıldı çün Han Mahmut” yazılmıştır. Defterdar İbrahim Paşa Camisi yerine, Abdülmecit tarafından 1271 (1855–1856) tarihinde bugünkü minareli cami inşa edilmiştir. Cami 1941'de onarım görmüştür. Günümüzde Defterdarburnu Mescidi, kargir üzerine ahşap kaplama olarak inşa edilmiştir. Süsleme özellikleriyle 2. Mahmut döneminin ampir üslubunu yansıtmaktadır. Yapının doğu yönünde çıkma yapan, eliböğründeleri bulunmaktadır. Mescidin doğu duvarına bitişik küçük bir haziresi vardır. Yapının kargir gövdeli minaresi, kuzey batıda yer almaktadır. Saçak altındaki ahşap konsolları mescidi çevrelemektedir. Dikdörtgene yakın kare planlı harim bölümü bulunmaktadır. Harime giriş sağdandır ve önünde enine dikdörtgen bir son cemaat yeri bulunmaktadır. Harim

bölümünün tavanı düz ahşap olarak kapatılmıştır. Yapı iki sıra dikdörtgen pencerelerle aydınlanmaktadır. Alt pencereler arasında kalan duvar bölümlerinde mermer kaplama, üst bölümlerinde kalem işleri görülmektedir (Atalan, 2014; 232).

Karşılaştırmalı çalışmanın amacı: Mevcut olmayan ya da nitelik değiştirmiş olan mimari elemanların özgün görünümlerinin belirlenebilmesi için diğer yapılardan yararlanmaktır.

Bu camilerin en belirgin benzerlikleri: Sahil camisi olması, iki katlı ahşap karkas taşıyıcılı hünkar köşkü-mahfillerinin bulunması ve caminin doğu yönünde bitişik nizam yer alması, ahşap müezzin ve kadınlar mahfilinin olması, minarelerinin yapı malzemelerinin ve süsleme motif üsluplarının aynı olması, Osmanlı İmparatorluğu'nun batılılaşma döneminde kapsamlı onarım geçirmeleri, zemin katlarının kargir üst katlarının ahşap karkas olması, çatı konstrüksiyonunun ve tavan kaplamasının masif ahşap, kırma çatı, üst örtüsünün alaturka kiremit kaplı olması, üst kat cephe kaplamalarının lamba-zıvana birleşimli ahşap kaplı olması, cephelerde iki sıra pencere olması, pencere söve, denizlik, lento ve pervazların masif ahşap olması, Hünkar mahfili bölümü alt katının avludan ayrı bir kapısının olması, kargir duvarlara bitişik çeşme bulunması, cami kapısından bağımsız, deniz tarafında çift kanatlı masif ahşap hünkar giriş kapılarının bulunması...

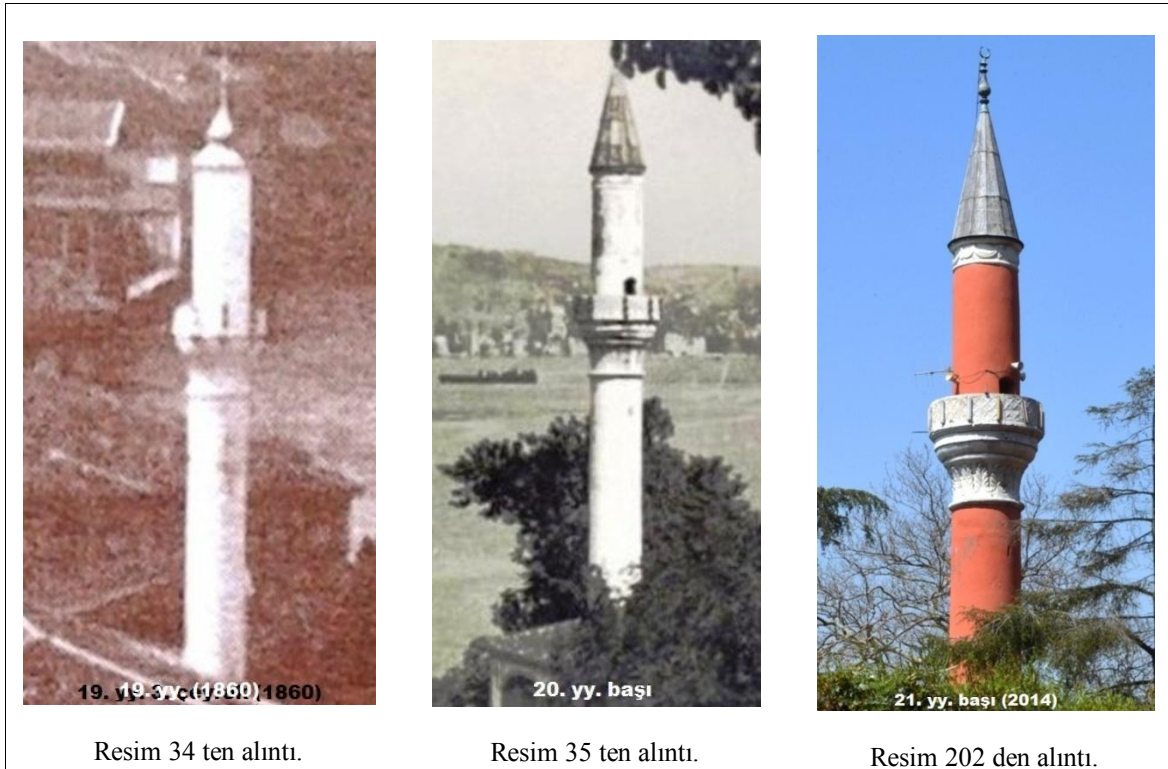
Cami çevre yerleşimi de benzerlik göstermektedir. İki camide sahilde yer almakta, camilerin önündeki beton bir platformdan hemen sonra deniz başlamaktadır. Camilerin arkasında sahil yolu bulunmakta ve yoldan hemen sonra koruluk alan başlamaktadır. Korulukların bulunduğu tepeler diktir. Bu sebeple sahil şeridi dardır. Her iki camide yalılarla çevrili konut yerleşim alanı içindedir. Cami avlusuna yan taraftaki sokaktan girilmektedir. Her iki camininde deniz tarafında sert zemin, koruluk tarafında sahil yoluna sınır bahçe ve avlu yer alır. Bu avlular yol kotundan aşağıdadır.

Camilerin girişlerinin farklı yönde olması, plan şemasının farklı olması, minarelerinin caminin farklı yönlerinde bulunması ve minare yüksekliklerinin farklı olması, cami tavan kaplamaları üzerindeki kalem işi süsleme dönem ve üsluplarının farklı olması da birbirinden ayrı özellikleridir.

Kayalar Cami minaresi cami güneybatı beden duvarına, Defterdar İbrahim Paşa Cami minaresi cami kuzeybatı beden duvarına, Vani Mehmed Efendi Cami minaresi güneybatı beden duvarına bitişiktir. 1960 lı yıllarda yenilediği çeşitli kaynaklarda belirtilen Kayalar Cami minaresi ile Vani Mehmed Efendi Cami minaresinin gövde ve petek kısımları yığma tuğla örgüdür. Kaide, pabuç, şerefe, petek bileziği kesme taş örgü, külah ahşap konstrüksiyon üzeri kurşun kaplamadır. Gövde üzerindeki mazgal pencere yer ve boyutları benzerdir. Tuğla kısımlar sıvanmamış, tuğla arası derzler hemiyüz derz dolgudur. Külah altındaki kesme taş örgü bilezik kısmında ve şerefe altında süsleme öğeleri yoktur.

Defterdar İbrahim Paşa Cami minaresinin de kaide, pabuç, şerefe, petek bilezik ve külahı kesme taş örgüdür. Gövde ve petek kısmı yığma dolu tuğladır. Tuğla kısımlar sıvanmıştır. Külah altındaki taş bilezik kısmında girland motifleri, şerefe altında akant yapraklı çelenk motifleri yer alır. Külah kısmının kesme taş örgü ve formunun soğan başı olması ile ahşap taşıyıcı üzeri kurşun kaplama külah olan Kayalar Cami minaresi ve Vani Mehmed Efendi Cami minaresinden ayrılır. Bu benzer özellikleri ile üç cami minareside aynı dönem ve üslupta yapıldığı söylenebilir. Ancak Vani Mehmed Efendi Cami minaresinin külahının keme taş örgü ve soğanbaşı olduğunu gösterir fotoğraflar olmasına rağmen, ebatlandırma kısmında yetersiz kalınmaktadır. Fotoğraflar üzerinden ebat belirlemesi yapmak da perspektife girmesi sebebiyle doğru sonuç vermemektedir.

Vani Mehmed Efendi Cami ile Defterdar İbrahim Paşa Cami'ne ait 19., 20. 21. Yüzyıl fotoğrafları ile Kayalar Cami minaresine ait 21. Yüzyıl fotoğrafları aşağıdadır.

Şekil-42. Vani Mehmed Efendi Cami minaresi 19., 20., 21. yüzyıl fotoğrafları.

Maurice Meys'in 1906 yılında çektiği fotoğraftan alıntı (<http://eski.istanbulium.net>).

Vani Mehmed Efendi Cami minaresi,2015 yılı fotoğrafı (Resim.69 dan alıntı).

Şekil-43. Vani Mehmed Efendi Cami minaresi 1906 ve 2015 yılları fotoğrafları.

19. yy. sonu (www.degisti.com)

21.yy. başı (www.flickr.com/photos/sinandogan)

Şekil-44. Deftardar İbrahim Paşa Cami minaresi 19. ve 21. yy. fotoğrafları.

Kayalar Cami minaresi, 21 yy. başı
(www.envanter.gov.tr)

Vani Mehmed Efendi Cami minaresi, 2015 yılı
fotoğrafi (Resim.69 dan).

Şekil-45. Kayalar Cami minaresi ile Mehmed Vani Efendi Cami minaresi. 2015 yılı.

Mehmed Vani Efendi Cami, Maurice Meys'in 1906 yılında çektiği fotoğraftan (eski.istanbulium.net).

Defterdar İbrahim Paşa Cami'nin 20. yüzyılın ilk çeyreğinde çekilmiş fotoğrafından (www.degisti.com).

Şekil-46. Mehmed Vani Efendi Cami ile Defterdar İbrahim Paşa Cami'nin 19. Yüzyılın ilk çeyreğinde denizden çekilmiş fotoğrafı.

Vani Mehmed Efendi Cami'nin 21. yüzyılın ilk çeyreğinde çekilmiş fotoğrafı (www.wikimedia.org).

Defterdar İbrahim Paşa Cami'nin 21. yüzyılın ilk çeyreğinde çekilmiş fotoğrafı (www.panoramio.com).

Şekil-47. Mehmed Vani Efendi Cami ile Defterdar İbrahim Paşa Cami'nin denizden çekilmiş fotoğrafı.

Vani Mehmed Efendi Cami, 2015 yılı fotoğrafı (Resim.72 den).

Defterdar İbrahim Paşa Cami'nin 21. yüzyılın ilk çeyreğinde çekilmiş fotoğrafı (www.panoramio.com).

Şekil-48. Mehmed Vani Efendi Cami ile Defterdar İbrahim Paşa Cami'nin koruluğa bakan cephe fotoğrafı.

Vani Mehmed Efendi Cami'nin denize bakan cephesi, 2015 yılı fotoğrafı (Resim.69 dan).

Defterdar İbrahim Paşa Cami'nin denize bakan cephesi fotoğrafı (www.keremaydinlarvakfi.org).

Şekil-49. Mehmed Vani Efendi Cami ile Defterdar İbrahim Paşa Cami'nin denize bakan cephe fotoğrafı.

Deftardar İbrahim Paşa Cami'nin hünkar mahfili katına harimden bakış (www.mustafacambaz.com).

Vani Mehmed Efendi Cami hünkar mahfili katına harimden bakış (Resim.111 den).

Şekil-50. Mehmed Vani Efendi Cami ile Deftardar İbrahim Paşa Cami harim hünkar mahfili duvarı fotoğrafı.

Defterdar İbrahim Paşa Cami kadınlar mahfilinden ihrap duvarına bakış (<http://farm8.static.flickr.com>).

Vani Mehmed Efendi Cami müezzin mahfilinden mihrap duvarına bakış (Resim.105 den).

Şekil-51. Mehmed Vani Efendi Cami ile Defterdar İbrahim Paşa Cami harim mihrap duvar fotoğrafı.

7. RESTİTÜSYON

Bu başlık altında restitüsyon çalışmasında kullanılan kaynaklara değinilmiş, kaynaklardan elde edilen bilgiler ışığında, 17. yüzyıl (1. dönem) restitüsyon çalışması ve 18. yüzyıl (2. dönem) restitüsyon çalışması yapılmıştır.

7.1. Vani Mehmed Efendi Cami'nin Restitüsyon Çalışmasında Kaynak Kullanımı

Yapının restitüsyon çalışması için, yazılı tarihi kaynaklar ve yapının mevcut bünyesinde bulunan yapı elemanları değerlendirilmiştir.

Tezin, “ 2.3. Vaniköy'ün Tarihsel Gelişimi” başlığı altında Caminin restitüsyonu için gerekli, özetle şu bilgilere yer verilmiştir:

- Bazı kaynaklarda Vani Mehmed Efendi Caminin yerinde bostancılara ait bir mescidin olduğundan ve Vani Mehmed Efendi'nin bu mescidi yenilediğinden bahsedilir (Onur, 2005).

Tezin, “4.2. Vani Mehmed Efendi Cami'nin Tarihçesi” başlığı altında Caminin restitüsyonu için gerekli, özetle şu bilgilere yer verilmiştir:

- Vani Mehmed Efendi Camii'ni, 1665-1666 yılında Vani Mehmed Efendi'nin yaptırmıştır. Mehmed Efendi, cami yanına medrese ve çeşme, şimdiki Ahmet Nazif Paşa Yalısı'nın yer aldığı alana sahil sarayı, kendi mülkü olan Vaniköy sahilinin çeşitli yerlerine evler inşa ettirmiştir.
- Sultan I. Mahmud'un vezirlerinden Divitdar Mehmed Paşa, Hicri 1166 (M. 1753) senesinde Vani Mehmed Efendi Cami'ni yenilemiş, Hünkar Mahfili-Köşkünü ilave etmiştir..
- II. Mahmud Han (M. 1807-1839) camiye yaz günlerinde ziyaret etmesi sebebiyle tekrar tamir ettirmiştir.
- Minber 19. yüzyıldan kalma olup, üzerinde barok süslemelerin bulunmaktadır.
- Caminin yanında vaktiyle mevcut olan medrese ve çeşme günümüze ulaşamamıştır.
- Bahçedeki iki katlı kargir müştemilat 1952 yılında yapılmıştır.

- Vakıflar Genel Müdürlüğünce 1968 yılında yapılan onarımda cami çatısı ile ahşap tavanlar yenilenmiş, duvarlar ıslah edilmiş, doğrama ve boya işleri ile sıvaların ıslahı yapılmıştır.
- Hünkar Köşkü-Mahfili, 1969 senesinden bugüne İmam Evi olarak kullanılmaktadır.
- 1970 yılında minarenin bakım ve onarımı yapılmıştır.
- 28 numaralı parseldeki Vaniköy Vapur İskelesi ve Yolcu Binası 1988 senesinde yıkılmıştır.
- Hünkar Köşkü-Mahfili kuzeybatı cephesindeki konsol çıkma mekanın altındaki, kargir duvar dış yüzüne bitişik çeşmeyi 1998 yılında Hacı İsa KÖSALİ ve Hacı Esmer KAYAN'ın inşa ettirmiştir.
- 2009 yılında cami çatısı aktarılmış ve bakımı yapılmıştır.
- Caminin son cemaat kısmındaki, günümüzde çimento esaslı sıva kaplı direkler, masif ahşaptır.
- Hünkar Köşkü-Mahfili'nin zemin katındaki depo kısmı önceleri mektep olarak kullanılmıştır.
- Minare şerefesinin altında yaprak, külah altında girland motifleri bulunmaktadır.

Caminin 1665 yılında inşa edildiğinden bahsedilmesine karşın, farklı şu bilgiye de yer verilmiştir:

- Vani Mehmed Efendi, Vaniköy'de bostancılara ait mescidi yenilemiş, cami için vakıf ve yalı yaptırmıştır (Çelik, 2012).

Bu bilgi ile Caminin ilk yapıldığı 1665 yılında, yerinde Mescid olduğu düşünülür.

Vani Mehmed Efendi Cami Hünkar Köşkü-Mahfili bölümünün 1730-1754 te camiye eklendiğini belirten Mustafa Çetinaslan, “Bursa Ulu Camii Hünkâr Mahfili” başlıklı makalesinde şöyle der: “Osmanlı camilerinde, günümüze ulaşan 59 hünkâr mahfilinden on üçü içerisinde yer aldıkları camilere sonradan eklenmiştir . Özgün halinde hünkâr mahfiline sahip olmayan yapıya böyle bir eklentinin yapılmasının sebebi, cami ve çevresinde yaşayan insanlara verilen önemi ve değeri göstermek olduğu gibi, aynı zamanda Sultan'ın söz konusu yapıları ziyaretlerinde kullanacakları özel bir mekâna duyulan ihtiyaçtan da kaynaklanabilmektedir.Bu on üç camiden biri olan Vaniköy Cami'ne (1730-54) de eklenmiştir...Söz konusu 13 örnekten sadece 1847-51 tarihinde

İstanbul Ayasofya Camisi'ne eklenen hünkâr mahfilinde mermer malzemenin ağırlıkta olduğu; diğer örneklerin ise sadece bir kısmında taşıyıcı olarak kullanılan mermer sütunlar haricinde bütünüyle ahşap malzemenin tercih edildiği görülmektedir... İstanbul Haseki Sultan (1612-13), Vaniköy (1730-54), Hacı Beşir Ağa (1809-39), Üsküdar Atik Valide (1834-35), Mahmut Paşa (1828-35), Defterdâr İbrahim Paşa (1833), Kaymak Mustafa Paşa (1837) ve Edirne Eski (1753) gibi özgün halinde cami olan yapılara ya da özgün halinde kilise olan ancak İstanbul'un fethinden sonra camiye çevrilen İstanbul Galata Arap (1734-35), Zeyrek (18. yüzyılın 2. yarısı), Gül (1809-39) ve Ayasofya (1847-51) camilerine de hünkâr mahfili eklenmiştir." (Çetinaslan, 1950: 5).

Bu alıntıdan, Vani Mehmed Efendi Cami ile ilgili olarak şu sonuçlar çıkar:

- Özgün halinde camidir.
- Özgün halinde hünkar mahfili yoktur.
- Hünkar Mahfili sonradan eklenmiştir.
- Hünkar Mahfili, Sultan I. Mahmud'un camiye ziyaretinde kullanacağı özel bir mekâna ihtiyaç duymasından dolayı yaptırılmıştır.
- Hünkar Mahfili Sultan I. Mahmud (1730-54) döneminde eklenmiştir.
- Hünkar Mahfili yapımında bütünüyle ahşap malzeme tercih edilmiştir.

18. yüzyıl camilerinde barok etkilerin hakim olduğunu belirten Nurcan İnci "18. Yüzyıldan İstanbul Camilerine Batı Etkisiyle Gelen Yenilikler" başlıklı makalesinde şöyle der: "Hünkar mahfillerinin gelişmesiyle ortaya çıkan, hünkar köşkü, hünkar kasrı, hünkar dairesi denilen yapılar, 18. yüzyıl İstanbul camilerinde görülen önemli bir yeniliktir... Son cemaat yeri, hünkar mahfili ve minarelerin kaynaştığı 18. yüzyıl İstanbul camilerinin kuzey cephesinde bir bütünlük dikkati çeker... C ve S kıvrımlarının çok çeşitli örneklerini izlediğimiz bu dönem camilerinin cephelerinde hep estetik unsurlar ön planda yer almıştır. Akant yaprakları, kartuşlar, gırlantlar, deniz kabuğu ve perde motifleri gibi çok çeşitli kıvrımlar cephelerde izlenebilir yoğun batı etkili bezeme öğeleridir... Kısaca, 18. yüzyılda mimarimize giren Barok etkiler, türbe, sebil ve çeşmelerde olduğu gibi cami yüzeylerinde de kendini göstermiştir." (İnci, 1985: 227-230).

Bu alıntıdan, Vani Mehmed Efendi Cami ile ilgili olarak şu sonuçlar çıkar:

- Hünkar Köşkü-Mahfili 18. yüzyılda eklenmiştir.

- Son cemaat bölümü kargir duvarı ile minarenin bitişik olması, bir örülmesi bu bölümlerin 18. yüzyıldaki onarımda yeniden yapılan kuzeybatı kargir duvarla bir eklendiğini gösterir.
- Minarenin şerefe altındaki süslemelerde akant yaprağı motifleri ve külah altındaki süslemelerde girland motiflerinin olması, minarenin 18. yüzyılda inşa edildiğini gösterir.

Yapıdaki mevcut izlere bakıldığında:

Depoyu Harimden ayıran güneybatı duvarı üzerinde 115 cm genişliğinde 3 adet pencere ve önünde lokma parmaklıklı demir korkuluklar yer alır (bkz. Resim 127). 1. Kat döşemesi bu pencereleri lento pervazı altından kapatır. Mahfil kat döşemesinin kotunun değişmesi ancak Mahfil Köşkü-Mahfil bölümünün tamamen yanması veya yıkılması sonucunda yeniden yapılması ile mümkündür. Kaynaklarda yandığı veya yıkıldığına, yeniden yapıldığına dair bir bilgiye rastlanmamıştır. Bu sebeple kat döşemesinin kotunun ilk yapıldığı dönemdeki orijinal kotu olduğu kabul edilerek, korkulukların önünü kapattığı ve sökülerek yenilenmesini engellediği, bu sebeple 100 cm kalınlıktaki Harim kuzeydoğu duvarının ve üzerindeki korkulukların Hünkar Mahfilinin eklendiği 1753 senesinden önceki bir dönemde yapıldığı kabul edilir. Lokmalı demir korkuluklar ve masif ahşap pencereler, masif ahşap kepenkler sadece bu duvar üzerinde kalabilmiştir.

Kargir yapıda tüm duvarlar taşıyıcı olduğu için bu duvarlarda açılan kapı ve pencere boşluklarının tasarım kuralları vardır. Kapı veya pencere boşluğunun üzeri, yapılan hesaplar sonucu belirlenen çap ve boyutlarda kargir kemerler veya ahşap kirişler, blok taş lentolar ile geçilir. Dolayısıyla duvara oturacak kat döşemesinin, boşluğu geçen kemerin kilit taşı üst kotundan veya ahşap-taş lentoların üst kotundan başlaması gerekir. Bu kargir yapının taşıyıcı sistem tasarımındaki zorunluluktan kaynaklanır. Ancak, kadınlar mahfilinin ahşap konstrüksiyon kat döşemesi depo giriş kapısını lento pervazı altından kapatır (bkz. Resim 244). Bu sebeple depo giriş kapısının ve üzerinde bulunduğu kargir duvarın, Hünkar Mahfili'nin eklendiği 1753 senesinden önceki bir dönemde yapıldığı kabul edilir. Bu kabulü kapının dövme demirden yapım kilit ve menteşeleride destekler. Bu kabulü destekler diğer bir sebepte şudur: Hünkar Mahfilinin döşemesi ve duvarlarının kargir bir duvara oturtulması; Hünkarın namaz kıldığı mahfilin Harime bakan cephesinin yarı açık veya açık olması zorunluluklarından

dolayı Harimin 100 cm kalınlıktaki kargir kuzeydoğu duvarının, mahfil kat döşemesi alt kotu hizasından itibaren tavana kadar söküldüğü ve Hünkar mahfili ahşap konstrüksiyon döşeme ile üzerindeki ahşap konstrüksiyon duvarların bu kargir duvara oturmasıdır. Caninin iki duvarının da sökülmesi çatısında sökülmesi anlamına gelmektedir.

Bu sebeplerden dolayı, Padişah I. Mahmud'un 1753 yılında Camide yaptırdığı esaslı onarım esnasında, Caminin çatısının söküldüğü, Harim bölümünün kuzeydoğu duvarının mahfil katı döşeme alt kotu hizasına kadar söküldüğü, kuzeybatı duvarının ise mahfil katı döşeme alt kotu hizasına kadar yeniden yapıldığı, Hünkar Mahfili ile Kadınlar Mahfilinin bu duvarlar üzerine inşa edildiği sonucuna varılır. Ayrıca Harim Bölümünün kuzeydoğu, güneydoğu, güneybatı duvarları 100-105 cm kalınlıkta olması, alt sıra pencere ile güneydoğu duvarı ile güneybatı duvarındaki 2. sıra pencere boşluklarının boyutlarının, biçimlerinin aynı olması; kuzeydoğu ve güneybatı duvarlarındaki giriş kapılarının boşluğunun boyutlarının aynı olması ve kanat-kasalarının malzeme, biçim, kilit-menteşe aksesuarlarının aynı olması; kuzeybatı duvarının kalınlığının 85 cm olması 1753 yılında yapıya eklenen kadınlar mahfili katına çıkan merdivenin oturduğu duvar içindeki nişin bu duvarda yer alması; 18. yüzyılda eklendiğini düşündüğüm minarenin kaidesine bitişik son cemaat kuzeybatı duvarının kalınlığının da 85 cm olması; kuzeybatı duvarının harimin diğer üç duvarından ayrı bir zamanda yenilendiğini, mahfil katımında üzerine oturması sebebiyle de bu yenilemenin mahfil kısmının inşası ile birlikte yapıldığını düşündürür.

Ayrıca minarenin şerefe ve külah kısmı altındaki yüzeyde griland motiflerinin yer alması, griland motiflerinin Osmanlı Mimarlığına 18. yüzyılda girmesi ve Barok üslubun süsleme motifi olması, Resim-34 teki 1860 yılında çekilmiş fotoğrafta görülen minare külahının soğan başı formunda olması (minarelerin pabuç kısmının soğan başı formunda yapılması 18. yüzyılda başlar ve Barok Üslubun mimaride minareye yansımalarının örneğidir), minarenin 18. yüzyılda cami yapısına eklendiği görüşümü kuvvetlendirir. Öyleyse: Son cemaat bölümünün minare kaidesi ile birlikte yükselen kuzeybatı duvarı ile bu duvarın devamı olan harim bölümü kuzeybatı duvarı da minare ile birlikte inşa edilmiştir.

Hünkar Köşkü-Mahfili'nin sofa kısmındaki yatak odasının 10 cm kalınlığındaki kuzeydoğu ve kuzeybatı duvarları ile diğer yatak odalarını ayıran duvar bu bölüm İmam

Evi olarak kullanılmaya başlandığında eklenmiştir. Sofa ve Yatak Odası tavanları profilli ahşap silmelerin istikametine bakılırsa (bkz. Resim 140-162) 10 cm kalınlığındaki bölücü duvarların silmeleri kestiği görülür. Ayrıca bu bölümün taşıyıcı olan ahşap konstrüksiyon duvarları 20 cm kalınlığında olup, sonradan eklenen bölücü duvarlar 10 cm kalınlığındadır ki; planda bakılırsa bu duvarların ana taşıyıcı duvarlarla dik kesişmediği görülür. Oysa ki; bölümdeki ana taşıyıcı olan ve mekanları oluşturan 20 cm kalınlığındaki dış duvarlar ve bölücü duvarlar dik kesişirler. Yapıdaki bu mevcut izlerden, Hünkar Köşkü-Mahfili Bölümü'nün ilk yapılışında 10 cm kalınlığındaki bölücü duvarların olmadığı anlaşılır. Bu bölüm, kuzeydoğu kapısından girildiğinde, ortada Sofa, solda Hünkar Mahfili, sağda Tuvalet, Dinlenme Odası, Sofa'dan Kadınlar Mahfili'ne geçiş için Koridor kısımlarından oluşmaktaydı. Hünkar Mahfili ile Sofa'nın Harim'e bakan güneybatı duvarı kapalı değil, tavanı taşıyan mevcut ayaklar arasında ahşap kafeslerle ayrılmıştı. Ahşap kafesler Kadınlar Mahfili korkuluk hizasına kadardır. Yapının 1969 yılında İmam Evi olarak kullanılmaya başlanması, bu 10 cm kalınlığındaki duvarların 1968 yılı onarımında yapıya eklendiğini düşündürür. Duvarlar eklenerek 3 adet ek oda yaratılmış, kadınlar mahfiline geçiş kısmı mutfak olarak düzenlenmiş ve böylece Hünkar Mahfili-Köşkü, İmam Evi olarak düzenlenmiştir.

Yukardaki açıklamalardan:

1. Hünkar Köşkü-Mahfili'nin, Son Cemaat bölümünün, Minarenin, Harim kuzeybatı duvarının ve tüm çatı ile tavanların 1753 yılında Sultan I. Mahmud tarafından camiye eklettirildiği,
2. Caminin 1665 yılında ilk yapıldığı halinin günümüzdeki harim kısmı duvarlarının sınırladığı yapı olduğu,
3. Minber, mihrabın sol ve sağındaki mumluk ile gaz lambalarının camiye 19. yüzyılda konulduğu,
4. Tavan kaplamalarının ve çatının 1968 yılındaki onarımda aslına uygun yenilendiği,
5. Hünkar Köşkü-Mahfili'ndeki 10 cm kalınlıktaki bölücü duvarların 1968 yılındaki onarımda eklendiği,
6. Camideki görünür tüm ahşap yapı malzemelerinin boyalarının ile duvarların dış ve iç ince sıvalarının ıslahı-yenilenmesinin, dış cephe pencere doğramalarının

(harim kuzeydoğu duvarı pencere doğramaları hariç) değiştirilmesinin 1968 yılındaki onarımda yapıldığı,

7. Minarenin bakım ve onarımının en son 1968 yılında yapıldığı,

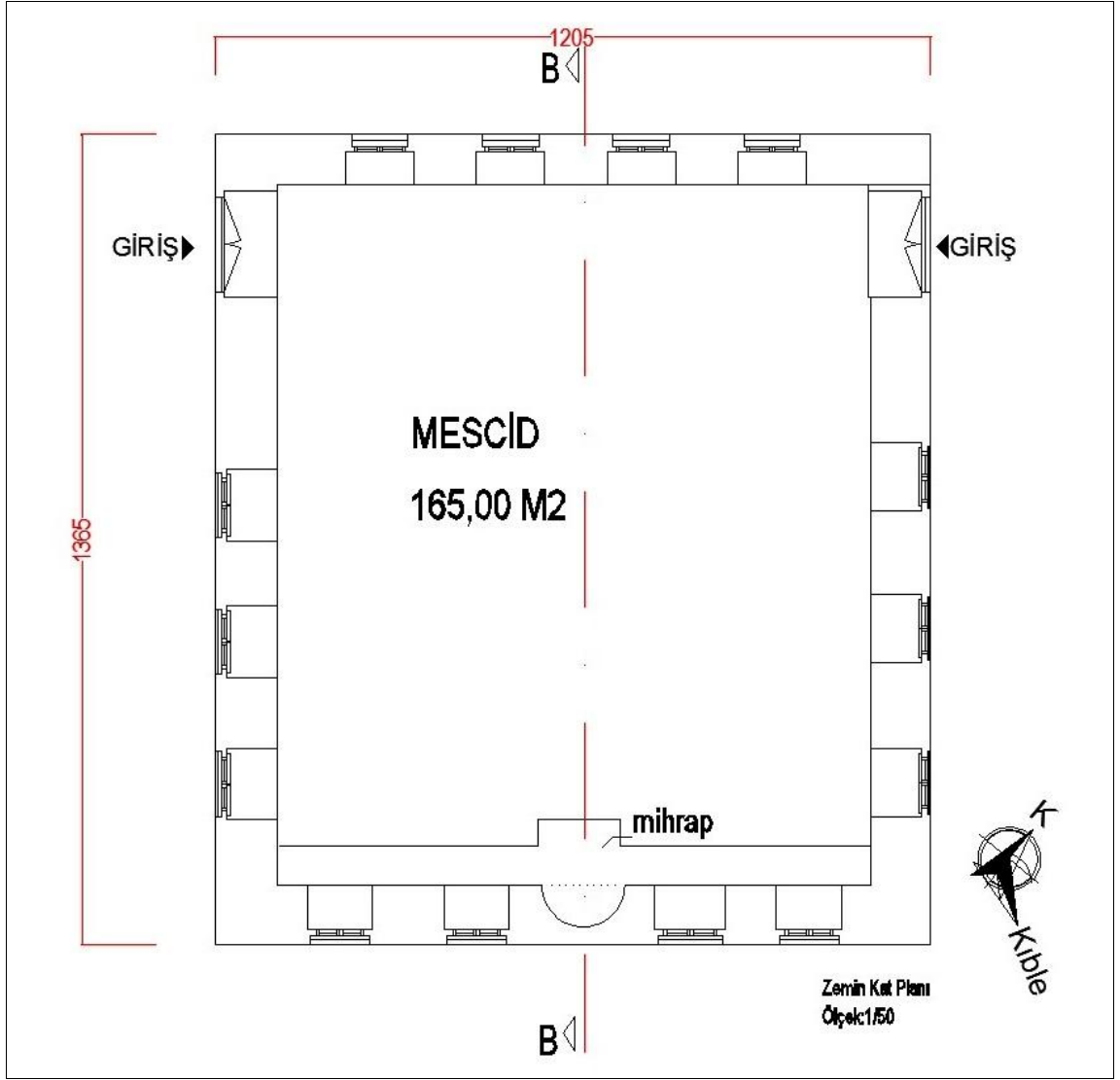
sonucuna varılır.

7.2. 17. Yüzyıl (1. Dönem) Restitüsyon Çalışması

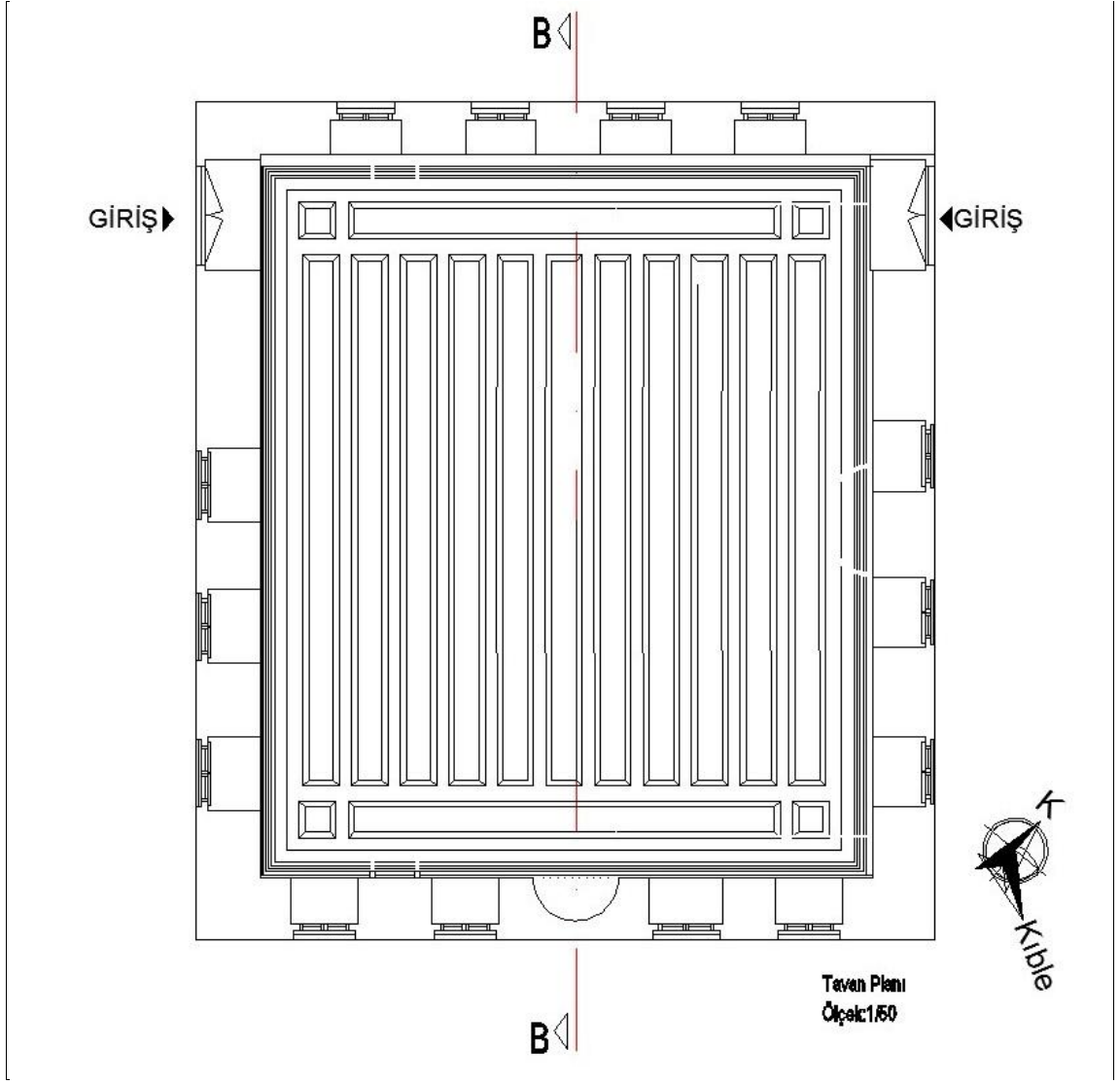
Caminin 1665 yılında ilk inşa edildiği halidir. Tezin “7.1. Vani Mehmed Efendi Cami’nin Restitüsyon Çalışmasında Kaynak Kullanımı” başlığı altında verilen *Vani Mehmed Efendi Caminin yerinde bostancılara ait bir mescidin olduğu ve Vani Mehmed Efendi’nin bu mescidi yenilettiği* bilgisi ile son paragrafın 2. Maddesindeki *Caminin 1665 yılında ilk yapıldığı halinin günümüzdeki harim kısmı duvarlarının sınırladığı yapı olduğu* sonucu, ilgi tutularak hazırlanmıştır.

Günümüzdeki harim bölümü dış duvarları ile sınırlı bir alandır ve ilk yapıldığı haliyle bir mesciddir. Dış ölçüleri 12,05 x13,65 metredir. 100-105 cm kalınlığında kargir dört duvarla sınırlı tek mekandan oluşur. Mescide güney batı duvarı üzerindeki masif ahşap kapıdan girilir. Mescid olması sebebi ile minber yoktur. Duvarların üzeri kireç ve horasan karışımı harç ile sıvalı olduğu kabul edilmiştir. Pencere boşlukları günümüzdeki ile aynı kabul edilmiştir. Alt sıradaki pencere boşluklarının üstü düz lento, üst sıradaki pencere boşluklarının üstü yuvarlak kemerlidir. Pencere doğramaları çift kanatlı masif ahşaptır. Dış yüzeylerde lokmalı demir parmaklıklar vardır. Pencere içlerinde masif ahşap çift kanatlı pencere kepenkleri vardır. Üst sıradaki pencerelerin o dönemlerde sadece içeriye ışık alma görevi olduğu ve bu sebeple sabit yapıldığı, iç ve dışarıda olmak üzere iki adet sabit kanat olarak kabul edilsede çerçevenin alçı mı yoksa ahşap mı olduğuna karar verilememiştir. Bu sebeple boş bırakılmıştır. Döşeme kaplamasının orijinal hali bilinmediği için boş bırakılmıştır. Çatının ahşap asma çatı olduğu, makaslarla taşındığı, şeklinin beşik çatı olduğu ve üst örtüsünün alaturka kiremit olduğu kabul edilmiştir. Mihrap yine olduğu yerde kabul edilmiştir.

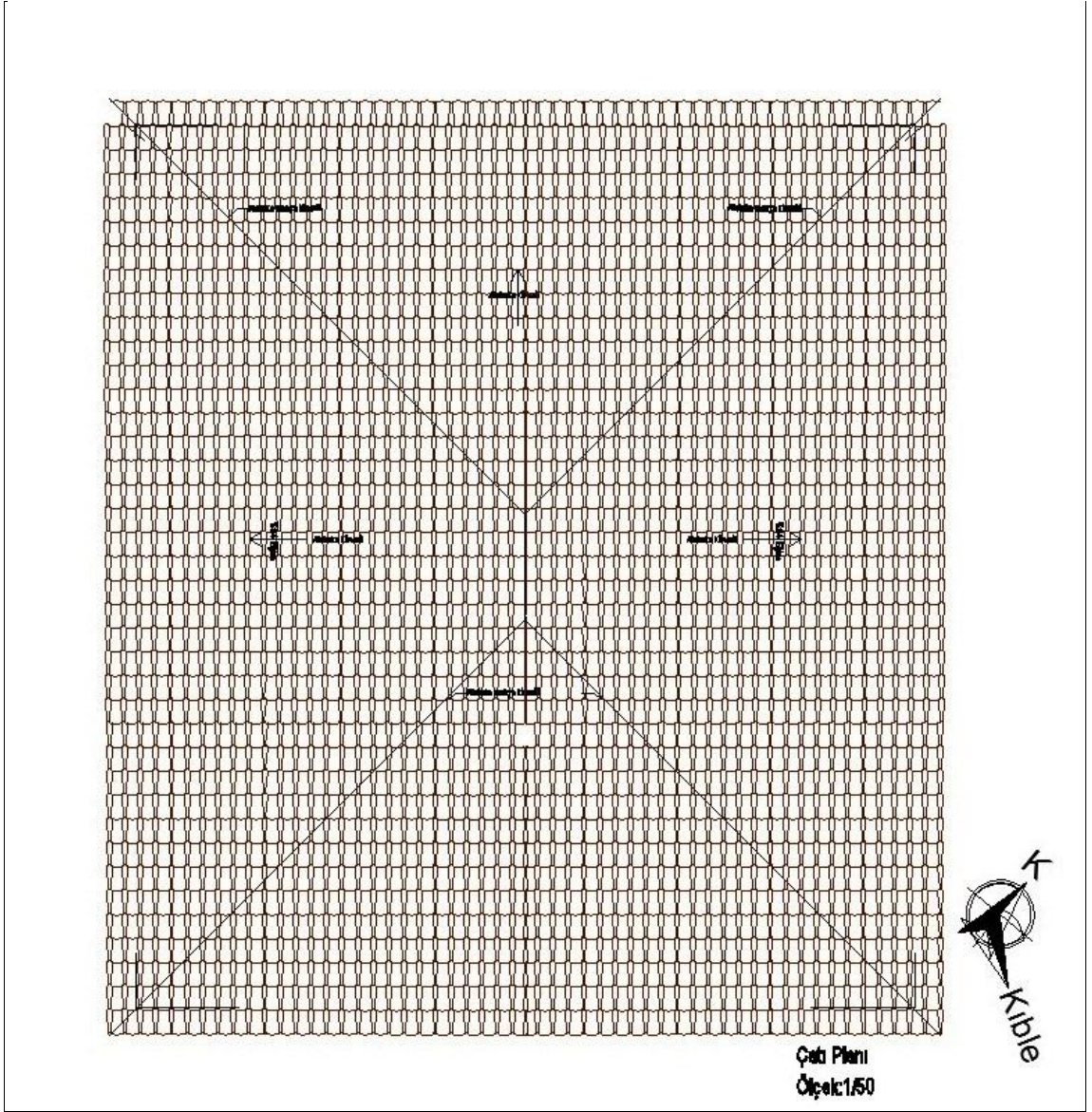
Birinci dönem restitüsyon çalışmasına ait dwg uzantılı çizimlerin farklı formattaki görüntüleri aşağıdadır.

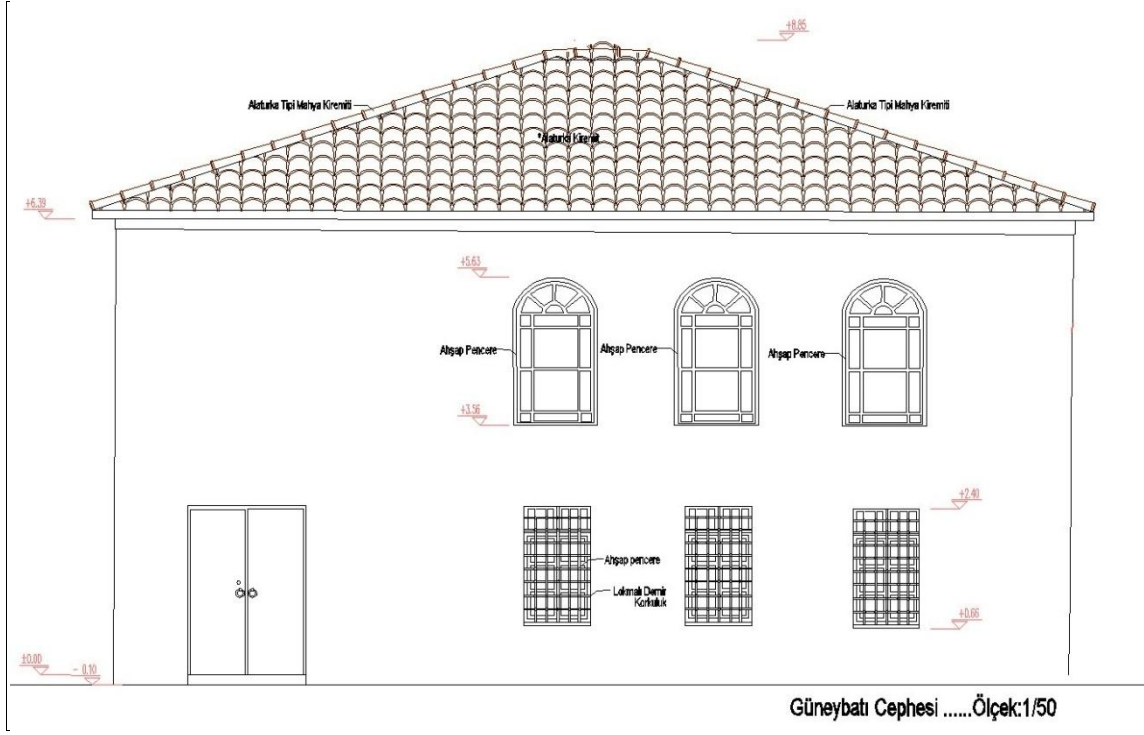
Şekil-52. Birinci dönem restitüsyon planı.

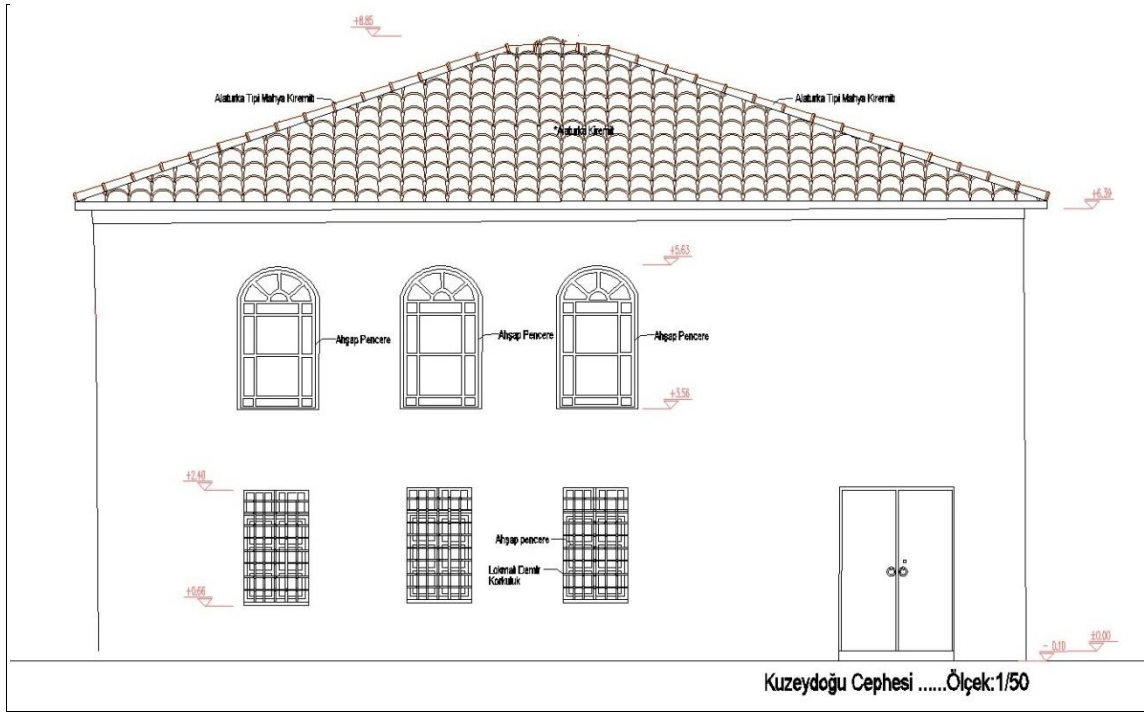
Şekil-53. Birinci dönem restitüsyon tavan planı.

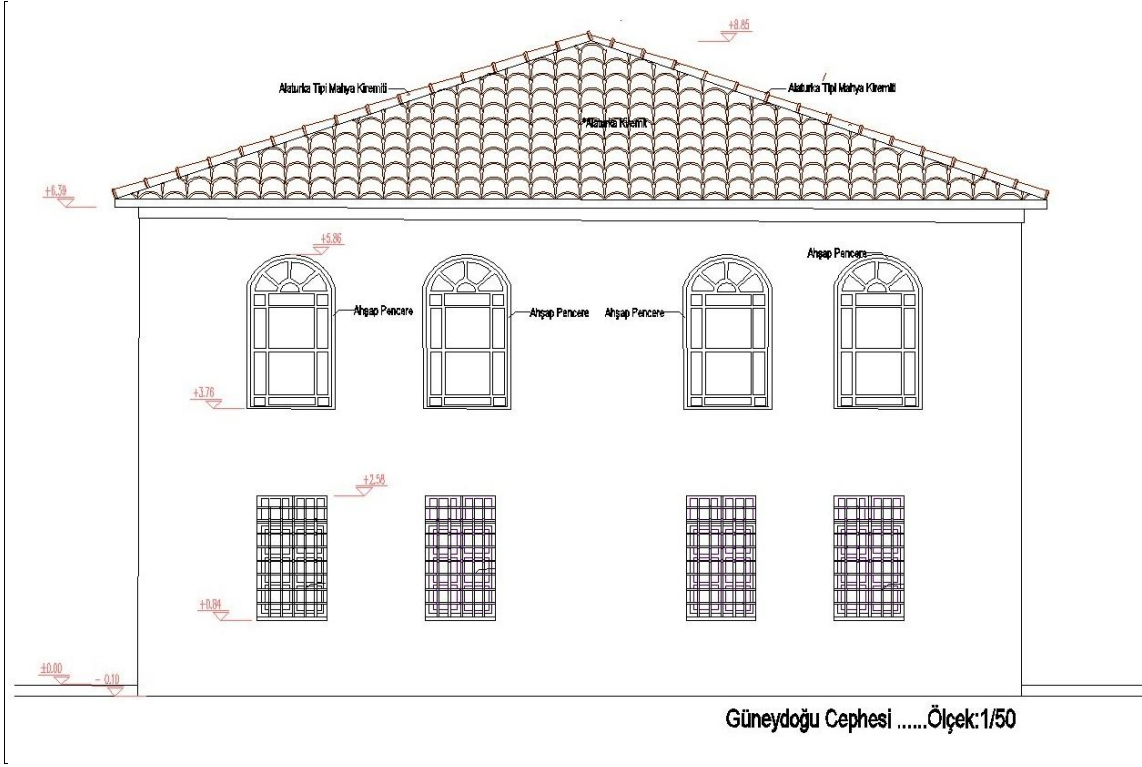
Şekil-54. Birinci dönem restitüsyon çatı üst örtü planı.

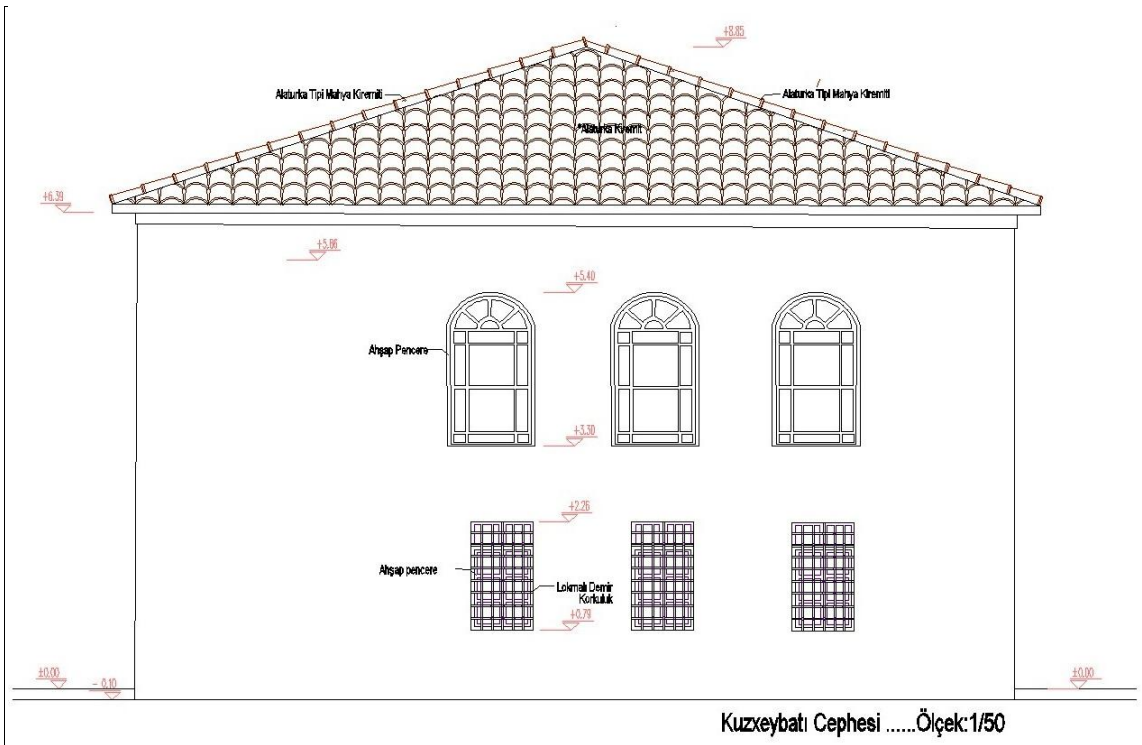
Şekil-55. Birinci dönem restitüsyon güneybatı cephe görünüşü.

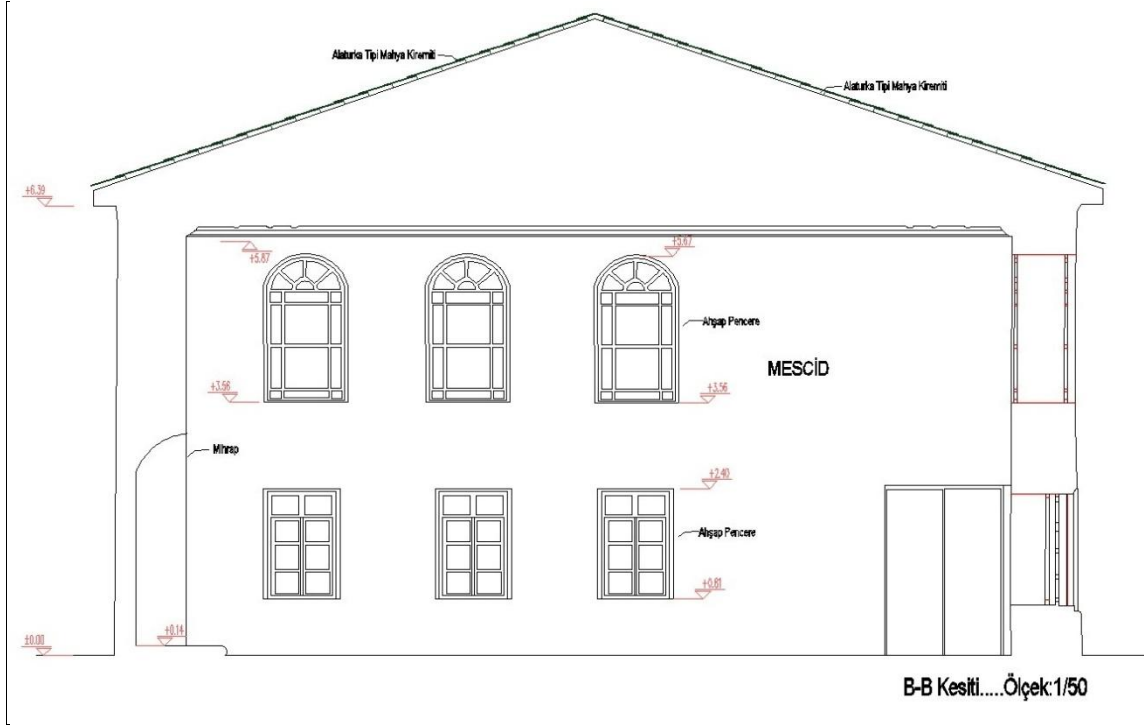
Şekil-56. Birinci dönem restitüsyon kuzeydoğu cephe görünüşü.

Şekil-57.. Birinci dönem restitüsyon güneydoğu cephe görünüşü.

Şekil-58. Birinci dönem restitüsyon kuzeybatı cephe görünüşü.

Şekil-59. Birinci dönem restitüsyon B-B kesit-görünüş.

7.3. 18. Yüzyıl (2. Dönem) Restitüsyon Çalışması

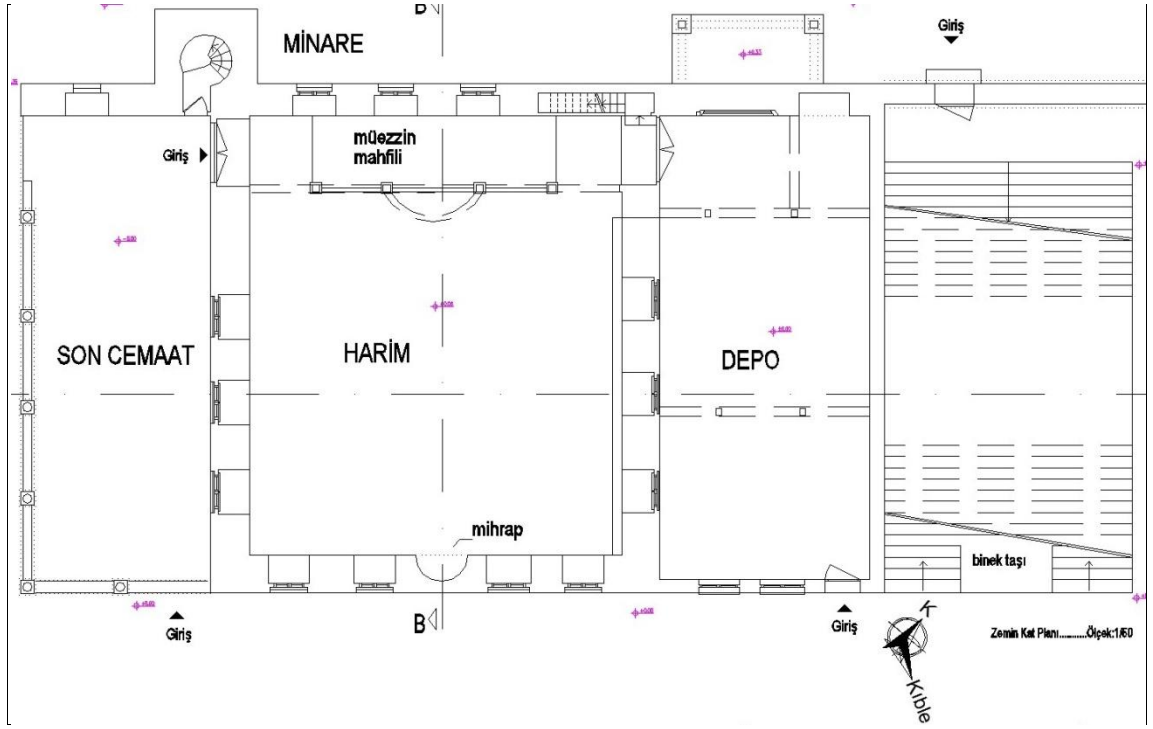
Caminin 1753 yılında Sultan I. Mahmud'un yenilediği halidir. Tezin "7.1. Vani Mehmed Efendi Cami'nin Restitüsyon Çalışmasında Kaynak Kullanımı" başlığı altında verilen son paragrafdaki sonuçlar ilgi tutularak hazırlanmıştır.

Caminin taşıyıcı ve bölücü olan tüm kargir ve ahşap iskelet taşıyıcı sistemlerinin ana kurgusunun bu dönemde oluşturulduğu ve günümüzde de bu taşıyıcı duvar sistemini muhafaza etmiş; Sultan II. Mahmud (1807-1839) döneminde yapılan tamir bu taşıyıcı sistem kurgusunu değiştirmemiş, günümüz terimleri ile dekorasyon ve basit onarımla yetinilmiştir. Yapılan en son kapsamlı onarım 1968 yılında yapılmış bu onarımda caminin 1753 yılında oluşturulan taşıyıcı ve bölücü olan tüm kargir ve ahşap iskelet taşıyıcı sistemlerinin ana kurgusunu değiştirmemiş, yatay ve düşey kaplamalarda ıslah ve yenilemelere gidilmiştir. Güneydoğu duvarı depo giriş kapısı yanlarında oluşan sıva kopmalarına bakıldığında üst ince sıvanın çimento esaslı sıva olduğu, alt tabakanın kireç esaslı ince sıva olduğu, en alt duvar yüzeyinde kopmadan duran kaba sıvanın da horosan katkılı kireç sıva olduğu görülür. Bu da bize ana yapı malzemelerine ve elemanlarına dokunulmadığını göstermektedir.

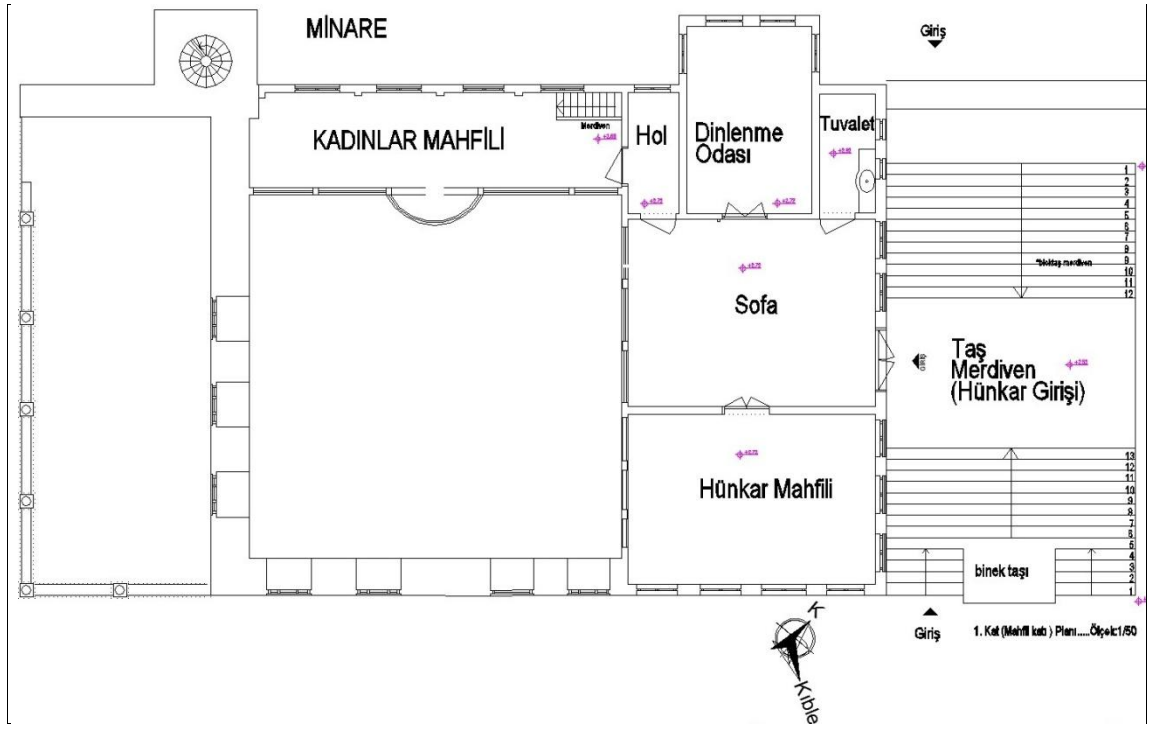
Son cemaat bölümü, harim bölümü, mahfil katlarının bu dönemdeki tarifi Tezin “5.2 Cami'nin Analizi” başlığı ve alt başlıklarında tarif edildiği gibidir. Sadece pencere doğramaları kuzeydoğu duvarındaki pencere doğramaları, korkulukları ve kepenkleri ilk haline döndürülmüş; duvarlardaki son kat ince sıva kireç esaslı ince sıvaya dönüştürülmüş; son cemaat bölümünün ahşap direkleri , ahşap kemerleri ve döşeme kaplaması orijinal haline dönüştürülmüştür. Minarenin külahının 18. yüzyıl hali olan soğan başlı külah haline döndürülmesi gerekse de, kaynak olarak sadece Resim- 34 teki 1860 yılında çekilmiş fotoğrafın olması, orijinal boyutlarını ve biçimini gösterir belgenin olmamasından dolayı, günümüz haliyle işlenmiştir.

Hünkar Köşkü-Mahfili bölümünü depo kısmındaki 5 cm kalınlığındaki kontraplak bölücü duvarlar kaldırılmıştır. Sofa kısmı ile hünkar mahfili kısmındaki 10 cm kalınlığındaki duvarlar, mutfak kısmındaki tezgah ve dolaplar, seramik yer kaplaması, mahfil güneybatı duvarındaki kontraplak kaplamalar, girişteki rüzgarlık kısmı ve seramik yer kaplaması, pencerelerdeki alüminyum doğramalar, banyodaki tefrişat ve seramik yer döşemesi kaldırılmış, 18. yüzyıl dönemindeki orijinal yapı malzeme ve elemanları eklenmiştir.

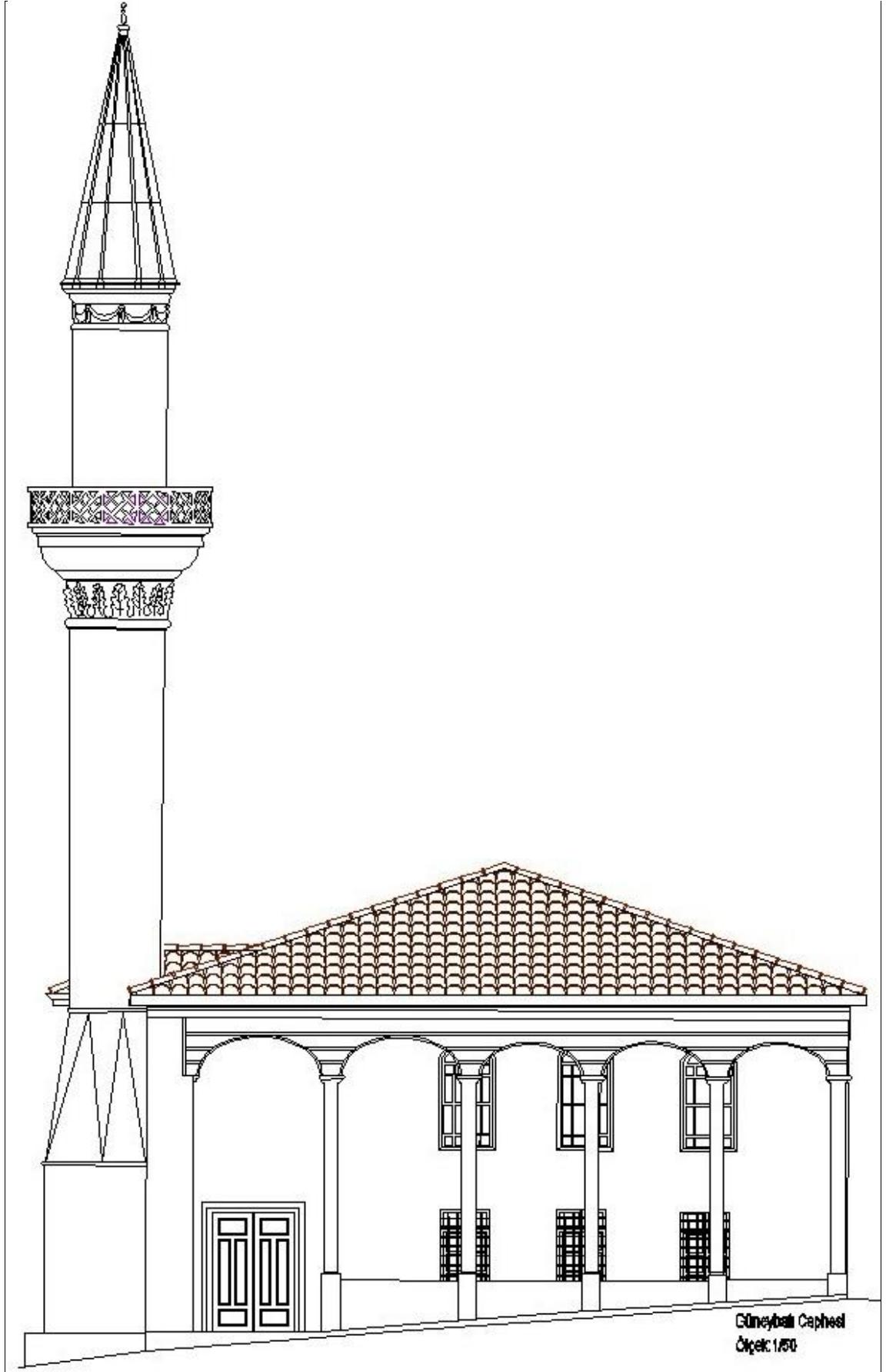
İkinci dönem restitüsyon çalışmasına ait dwg uzantılı çizimlerin farklı formattaki görüntüleri aşağıdadır.

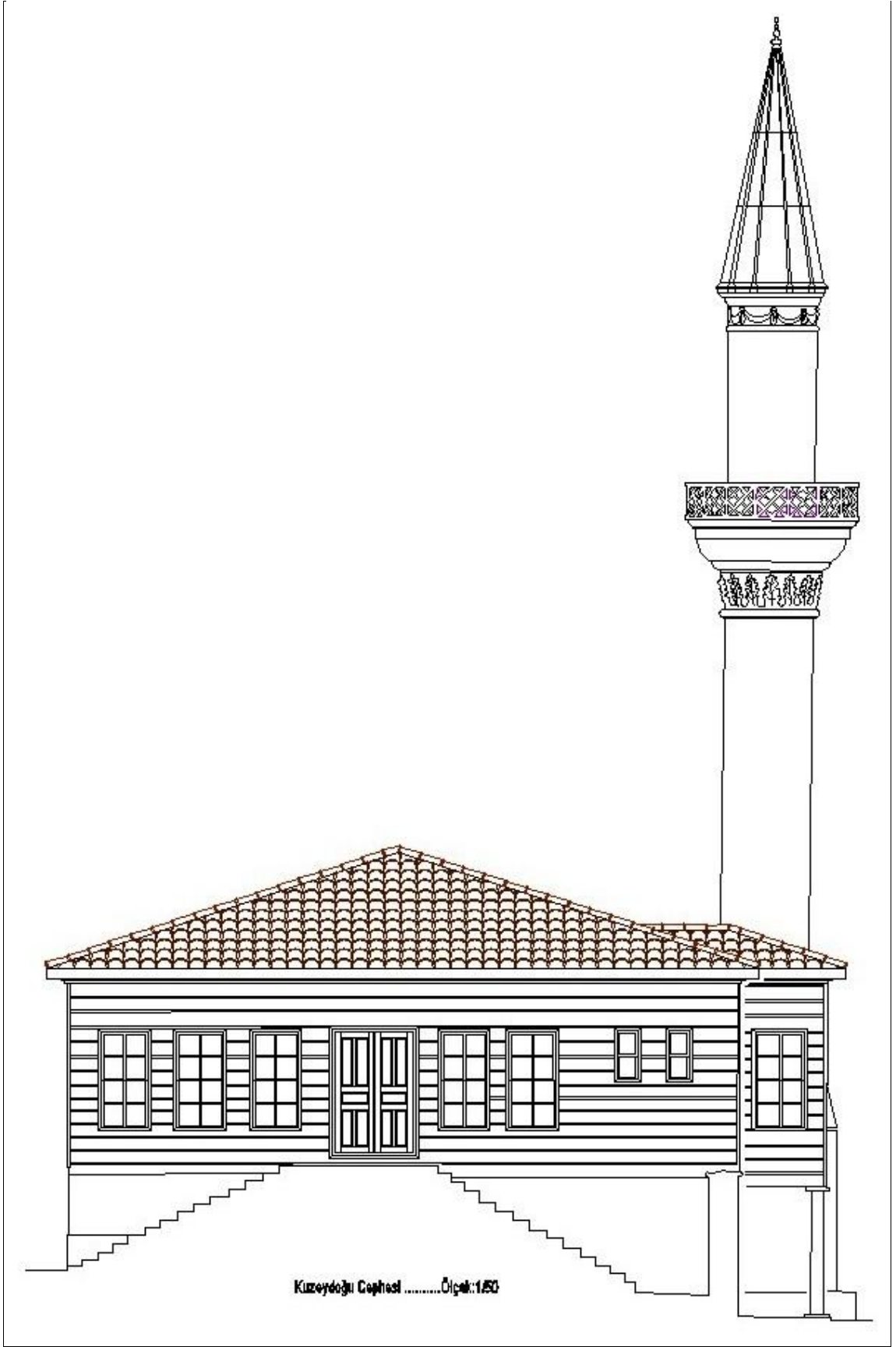
Şekil-60.. İkinci dönem restitüsyon zemin kat planı.

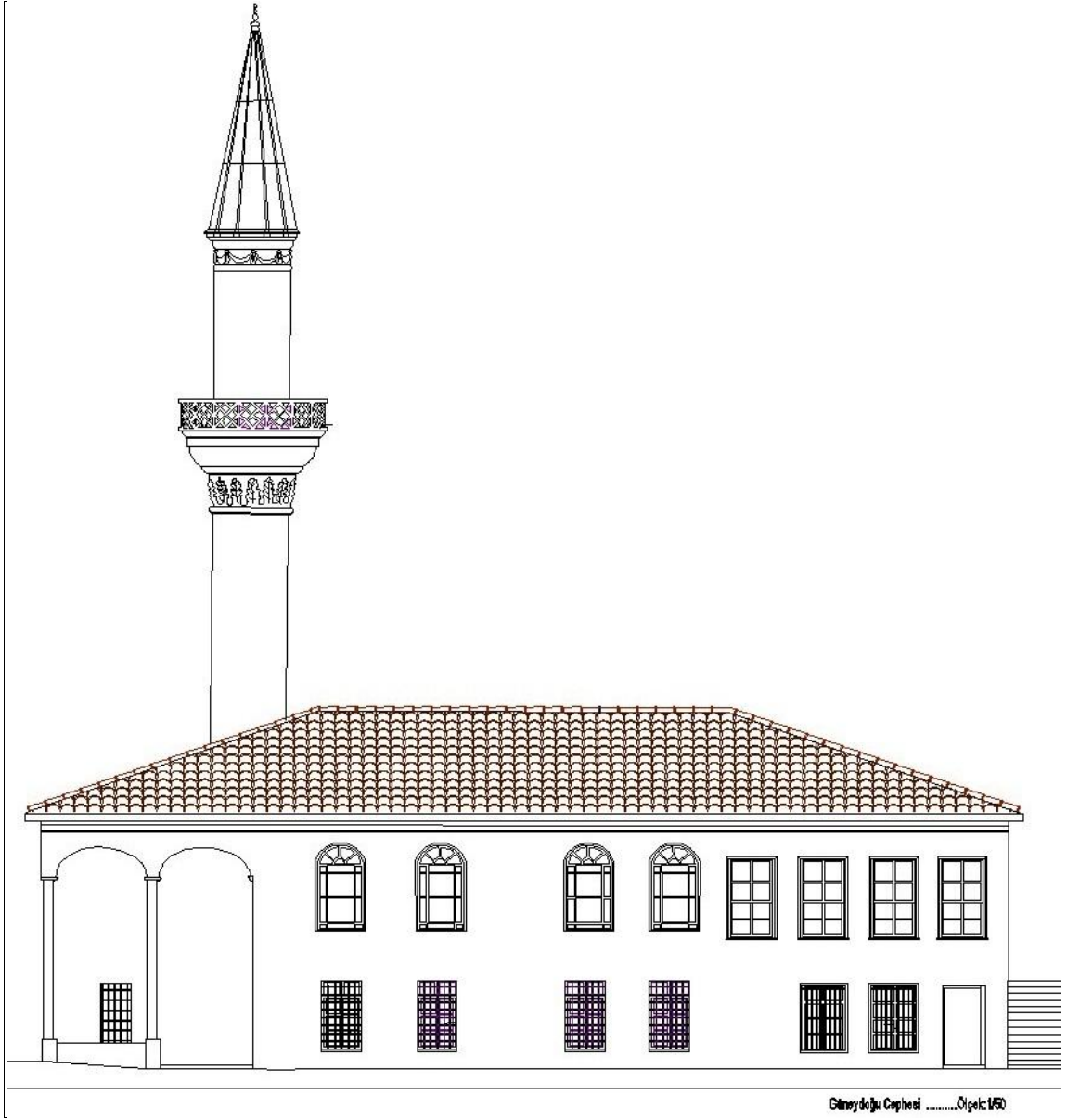
Şekil-61. İkinci dönem restitüsyon 1. kat planı.

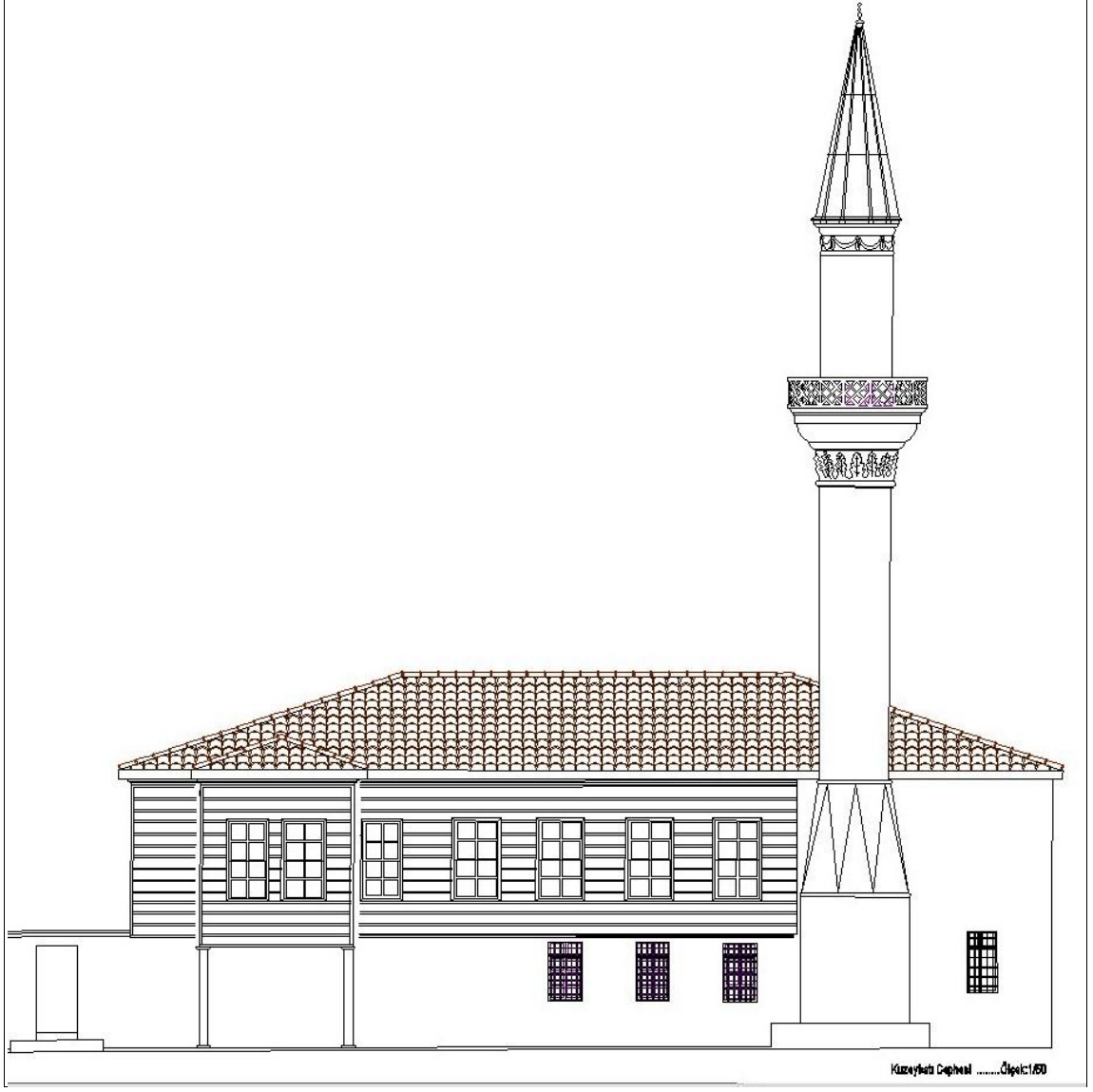
Şekil-62. İkinci dönem restitüsyon güneybatı cephe görünüşü.

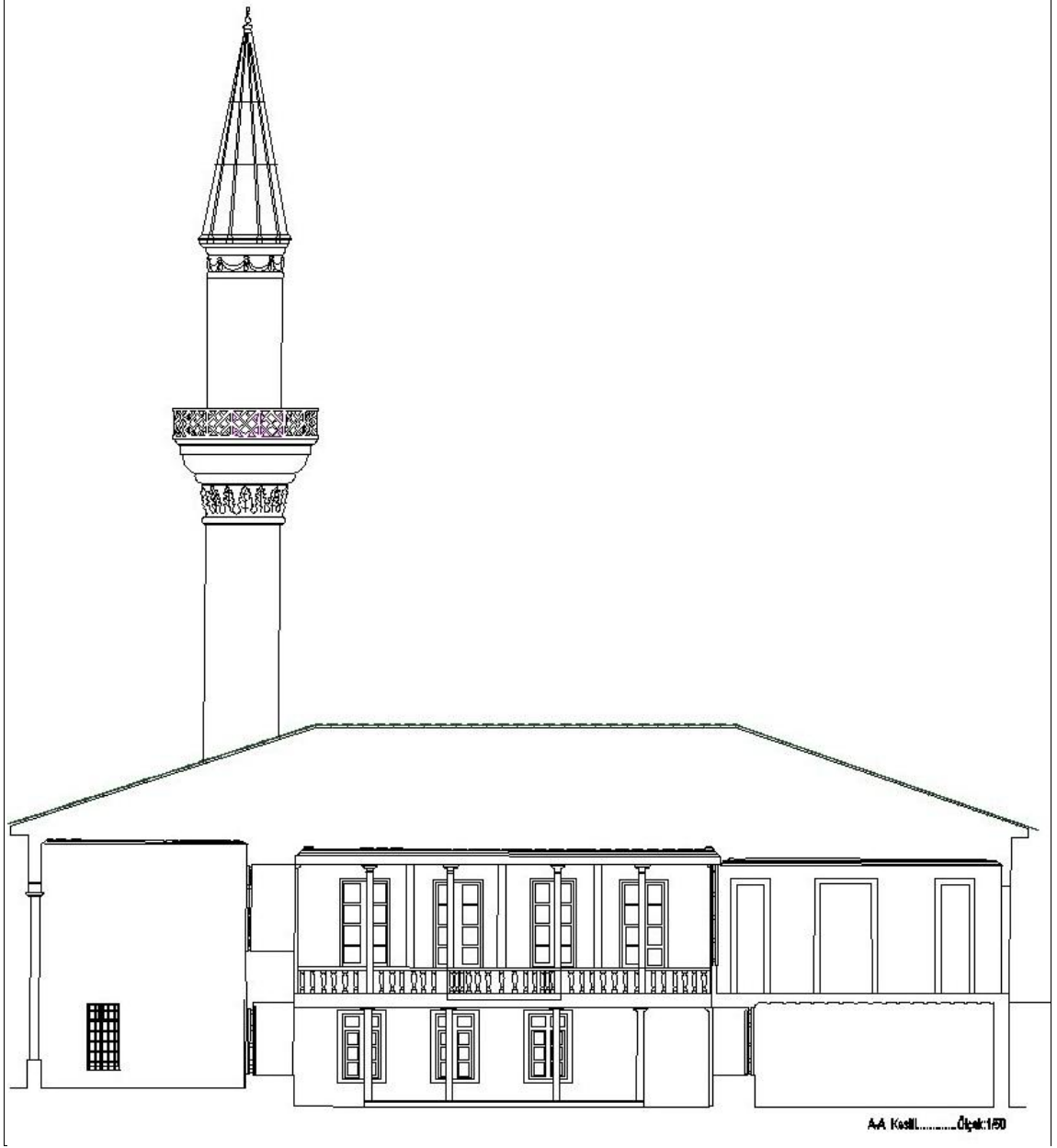
Şekil-63.. İkinci dönem restitüsyon kuzeydoğu cephe görünüşü.

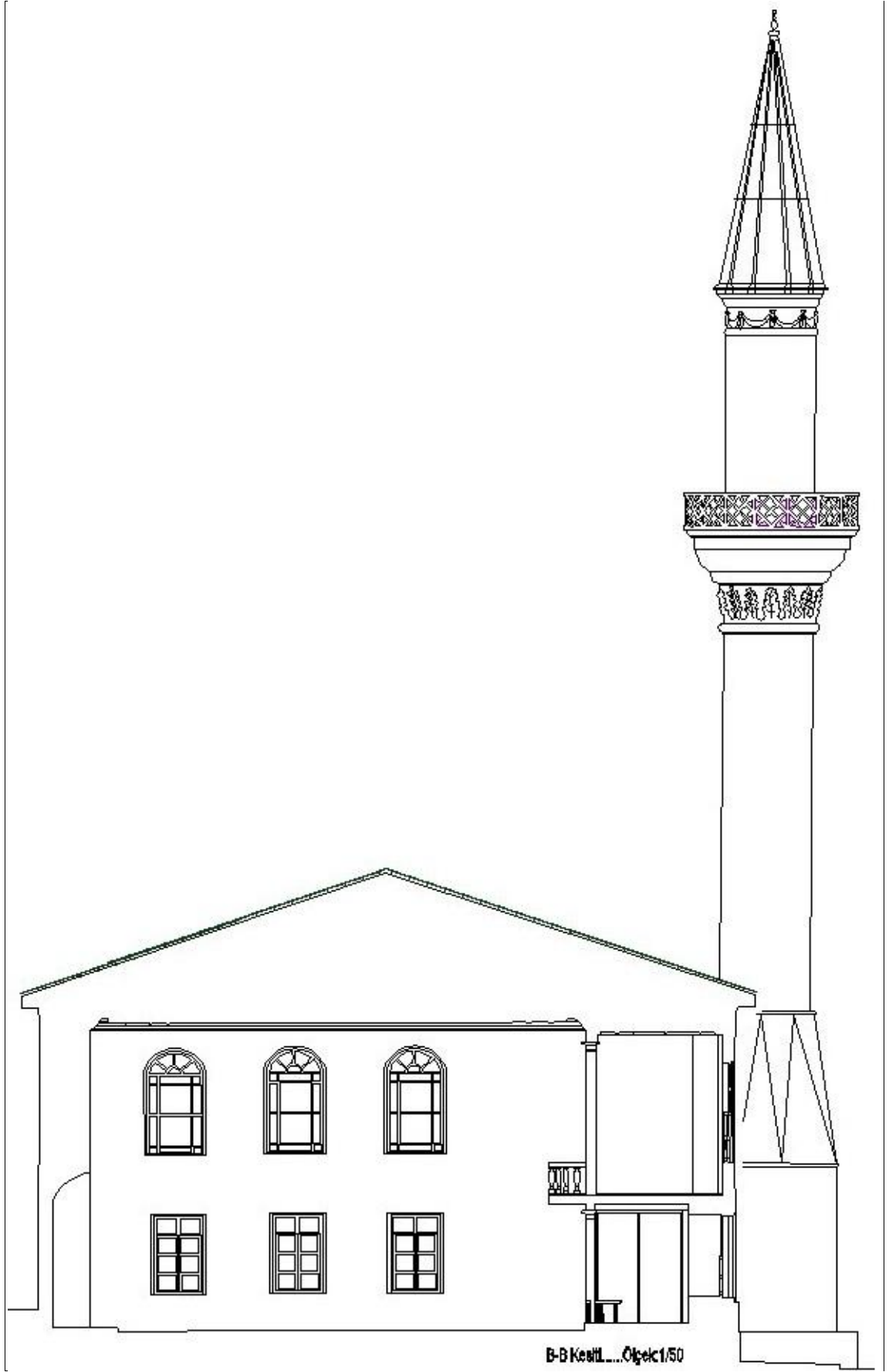
Şekil-64. İkinci dönem restitüsyon güneydoğu cephe görünüşü.

Şekil-65. İkinci dönem restitüsyon kuzeybatı cephe görünüşü.

Şekil-66. İkinci dönem restitüsyon A-A kesit-görünüş.

Şekil-67. İkinci dönem restitüsyon B-B kesit-görünüş.

8. VANİ MEHMED EFENDİ CAMİ'NİN RESTORASYONU

Bu başlık altında Vani Mehmed Efendi Cami'nin Restorasyonunun yapılmasında etken olan sosyal faktörler ve yapısal faktörler açıklanmış, hazırlanan restorasyon projesinin jpeg formatında görüntülerine yer verilmiştir.

8.1. Vani Mehmed Efendi Cami'nin Restorasyon Gerekçeleri

Vani Mehmed Efendi Cami'nin restorasyon gerekçeleri sosyal ve yapısal faktörler başlıkları altında incelenmiştir.

8.1.1. Sosyal faktörler

Vaniköy'deki kıyı boyu yalıların çoğunlukta olduğu konut dokusu içinde, köy yerleşiminin merkezini oluşturan caminin restorasyonu ile başlayacak koruma çalışmaları Vaniköy'deki geleneksel kıyı boyu dokusunun tümünü kapsayacak bir koruma ve sağlıklılaştırma projesine dönüşebilir. Böylece, İstanbul'un Boğaziçi kıyı yerleşimindeki deniz kenarı yalı camilerinin nadide örneklerinden biri daha gelecek nesillere aktarılabilecektir.

8.1.2. Yapısal faktörler

Cami yapısal bakımdan iyi durumdadır. Yapının son cemaat kısmı ile harim kısmı ibadet amaçlı kullanılmakla birlikte hünkar mahfili-köşkü kısmı imam lojman konutu olarak kullanılmaktadır. Taş kargir beden duvarlarının üzerine çimento esaslı harş ile sıvandığı, zemin döşemelerinin direk toprağa basması ve pencere doğramalarının orijinal ahşap malzemelerinin alüminyum doğramalar ile değiştirilmesi sebebiyle yapı elemanları nem etkisi altında kalmıştır. Duvar boyaları kısmen dökülmüş, ahşap hünkar mahfili-köşkü kısmının duvarlarında kısmen sıva dökülmesi görülmektedir. Bahçedeki iki katlı müştemilat maili inhidam durumundadır. Ahşap yapı elemanlarının görünen yüzlerindeki sentetik esaslı boyalar ahşap işçiliğinin estetik değerini olumsuz etkilemektedir. Cephelerdeki alüminyum pencere doğramaları ve mermer plak denizlikler, cephe düzeninin değişimine sebep olmuştur. Minarenin iç-dış cephesindeki çimento esaslı sıva gövde duvarlarını oluşturan tuğlaların yüzeyine zarar vermektedir. Minare serenindeki böcek hasarları taşıyıcılığını olumsuz etkilemektedir. 18. Yüzyılda

eklenen ahşap konstrüksiyon hünkar mahfili-köşkünün mevcut ahşap taşıyıcı duvarlarının içinin hasarlarının görülmesi için yapıda sıva raspası yapılacaktır.

Vani Mehmed Efendi Cami'nin mevcut strüktürel ve fiziksel tahribatlar nedeniyle korumaya yönelik müdaleye ihtiyacı vardır.

8.2. Vani Mehmed Efendi Cami'nin Restorasyon Yaklaşımları ve Kararları

Bu tezin “7.3. 18. Yüzyıl (2. Dönem) Restitüsyon Çalışması” başlığı altında sunulan halini korumak, yapıyı sağlamlaştırılmak, niteliksiz eklerden temizlemek ve tahrip olmuş veya eksik yapı öğelerini tamamlamak amacıyla kararlar alınmıştır.

8.2.1. Fiziksel restorasyona yönelik kararların hukuki dayanakları

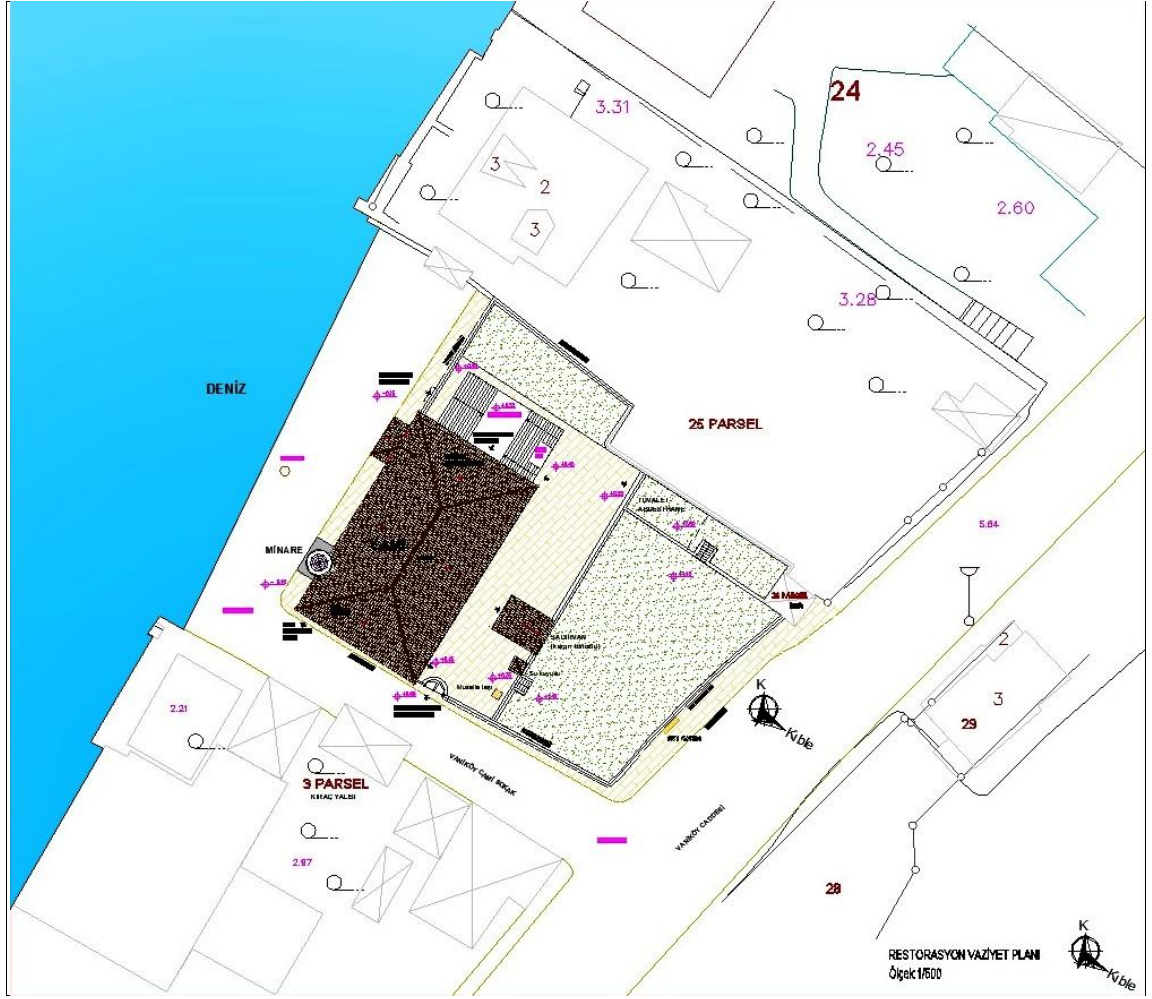
Müdehale önerileri sıralanırken, Venedik Tüzüğü'nün (Mayıs 1964) ilgili maddeleri verilen kararların açıklama kısmına eklenmiştir.

8.2.2. Müdehale önerileri ve uygulanacak restorasyon teknikleri

Güneydoğu bahçesi, Vani Mehmed Efendi Cami'nin de içinde yer aldığı 27 parselin, Cami kible duvarı-Vaniköy Caddesi ile 25 parsel-Vaniköy Cami Sokak arasında kalan, açık alandır. Harim kısmı döşeme kaplaması üst kotu ± 0.00 olarak kabul edilmiştir. Güneydoğu bahçesinin güneybatı giriş kapısı önü Vaniköy Cami Sokak asfalt kotu $+0.69$ dur.

Kadastral planda, caminin de içinde bulunduğu 27 parselin güneybatı (Vaniköy Sokak sınırı), güneydoğu (Vaniköy Caddesi sınırı), kuzeydoğu (25 parsel sınırı) sınır çizgileri ile Halihazır plandaki mevcut bahçe duvar çizgileri arasında farklılıklar mevcuttur.(bak. Ek-9.). Yerinde yapılan ölçümlerde mevcut bahçe duvarlarının halihazır plandaki halinde olduğu görülmüştür. Yapının çevresindeki parsel yerleşimlerinde de bu duruma dikkat edilmeden uygulama yapıldığı, bu uygulamaların kadastral plana göre yenilenmesinin cami parseli çevresindeki yerleşimin doğal şekilleniş biçimine ters düşeceği; bahçe duvarlarının günümüzdeki mevcut haliyle korunması gerektiği kanaatine varılmıştır. Bu bir kabuldür ve Venedik Tüzüğü'nün (Mayıs 1964) 6. maddesindeki “Kültür varlığının korunması, ölçeği dışına taşmamak koşuluyla çevresinin de bakımını içine almalıdır. Eğer geleneksel ortam varsa, olduğu gibi

birakılmalıdır. Kütle ve renk ilişkilerini değiştirecek hiçbir yeni eklentiye, yok etmeye ya da değiştirmeye izin verilmemelidir.” hükmü ilgi tutulmuştur.

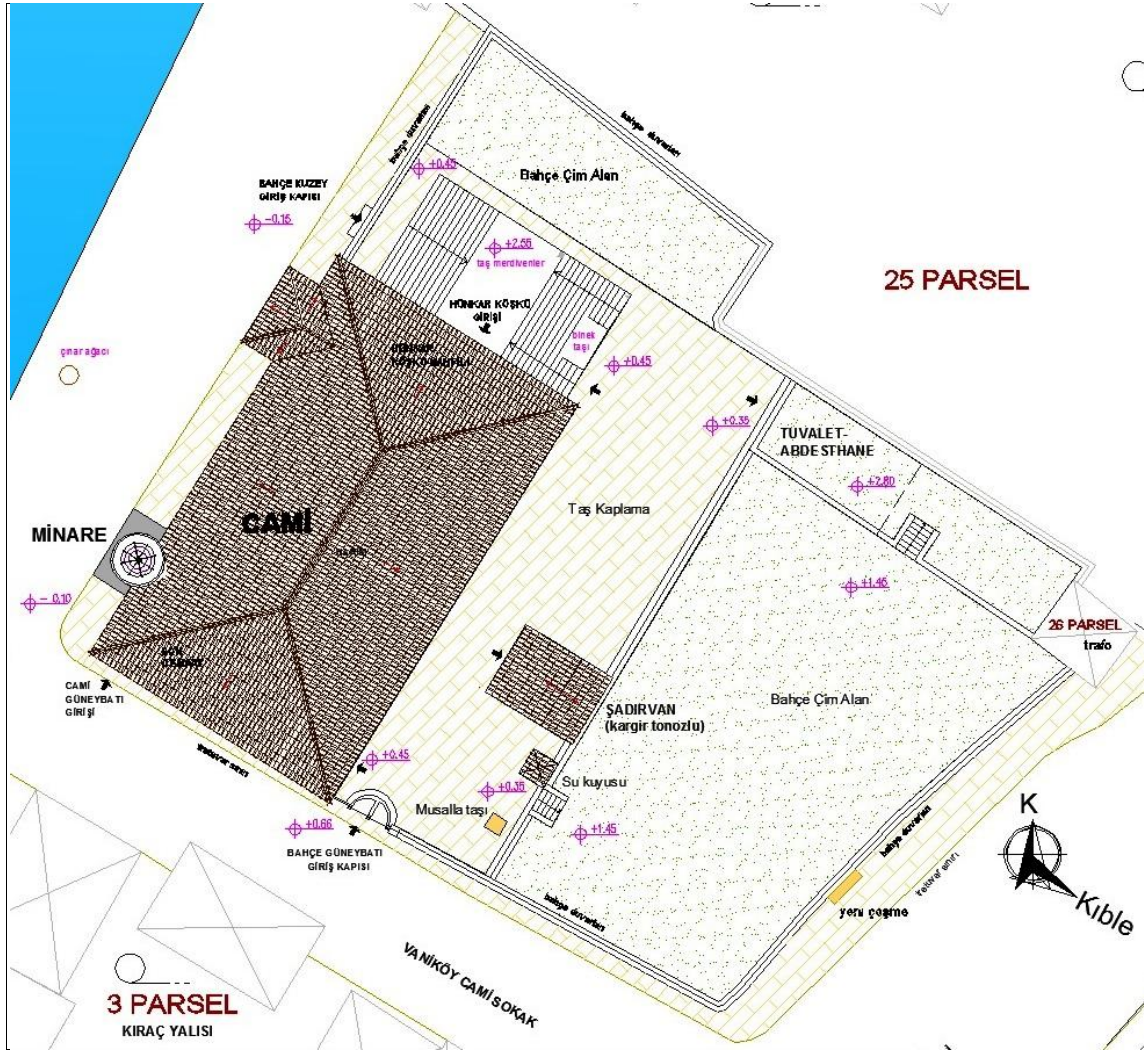
Şekil-68. Restorasyon 3 parsel ve yakın çevresi Vaziyet planı.

Güneydoğu bahçesi restorasyon uygulama kararları : Güneydoğu bahçe duvarı üzerindeki ferforje demirden imal bahçe giriş kapısı sökülecek, kapı boşluğu önünde yol hizasında tretuvar yapılarak bahçe motorlu araç girişine kapatılacaktır.360 cm boyundaki kapı boşluğu korunacak, tretuvar üst kotu +0.80 olacak şekilde, doğaltaş bordür içinde ince dere kumu tabaka üzerine 5 cm et kalınlığında doğaltaş plak kaplama yapılacaktır. Kapı önünün tretuvar yapılmasıyla, Vaniköy Sokaktan denize doğru akan yağmur suyunun bahçeye girmeside engellenmiş olunacaktır. Bahçe giriş kapısı önü bahçe sert zemin kaplama üzeri kotu +0.45 olacak şekilde, bahçeden tretuvar üzeri +0.80 kotuna yayanın ulaşabilmesi için bahçe kapısı boşluğuna marmara mermeri blok

taşlardan taş atölyesinde imal edilen temiz rıht yüksekliği 17,5 cm, basış genişliği 35 cm olan iki adet basamak, kaymak kireç-kaba dere kumu-doğal taş kırığı karışımı 20 cm kalınlıkta doğal beton üzerine terazinde yerleştirilecektir. Doğal beton altına 15 cm kalınlıkta ocak taşından blokaj yapılacaktır. Mermer basamakların uçları dairesel pahlanacak, ayak kaymaması için yüzeylerine yakma işlemi uygulanacaktır. Kapı boşluğuna kurutulmuş, yüzeyi zımpara ile düzeltilmiş, daldırma yöntemi ile emprenyelenmiş, 1. sınıf meşe keresteden masif kanat yapılacak, +0.80 kotundan başlayan kanat yüksekliği 90 cm olacaktır. 360 cm kapı boşluğu 90 cm genişliğinde dört aksa bölünerek, her 90 cm de bir 20x20x100 cm ebadında meşe baba yerleştirilecek, Obabalar mermer basamaklara açılmış 60 mm çaplı deliklere 50 cm gömülmüş 50 mm çaplı 304 sınıfı paslanmaz çelik profil üzerine oturtularak babadan ve profilden geçen çelik pimlerle sabitlenecektir. Sağ ve sol baştaki babaların arasına 70x90x1 cm ebadında temperlenmiş cam bölme, çelik aparatlar ile sabitlenecektir. Ortadaki 160 cm boşluğa iki adet 80x90x1 cm ebadında temperlenmiş cam kapı kanatlarının 180° açılır çelik menteşelerle sol ve sağ babalara montajı yapılacaktır. Kanatlar üzerine cam kapı kilidi yerleştirilecektir. Cam kapılar bahçe içine doğru, mermer basamaklarda oluşturulan yarım daire mermer sahanlığa açılacaktır. Mermer sahanlıktan iki basamakla bahçe kotuna inilecektir. Bahçe kapısının bu şekilde düzenlenmesi sonucunda, cami bahçesi ile Vaniköy Sokak arasındaki geçiş mekanı tanımlanmış, sınırları belirlenmiştir.

Bahçenin sınırlarını belirleyen ve 25 parsel, Vaniköy Caddesi ile Vaniköy Cami Sokak'a cephe alan, portland çimento harcıyla moloz taş örülü bahçe duvarlarının camiye bakan iç yüzeylerindeki taşlar arası derzler kireç hamuru-harman tuğla kırığı/tozu-ince dere kumu-kuyu suyu karışımı harç, çelik derz spatulası ile taşla hemyüz doldurulacaktır. Duvarın cadde tarafı yüzeyindeki portland çimento esaslı sıva mekanik yöntemler kullanılarak el ile raspa edilecek, moloz örgü taşlar arası derzler en az 3 cm derinlikte el ile boşaltılacak ve bahçe duvarı iç yüzeyindeki derzleme işlemlerini aynısı uygulanacaktır. Duvar üzerindeki beton harpuşta mekanik yöntemler kullanılarak el ile sökülecek, doğal taştan imal edilen, yüzeyi taraklanmış, üçgen sırtlı, damlalıklı harpuşta duvar içine her 100 cm de bir adet gömülmüş 10 mm paslanmaz çelik çubuklar üzerine, kaymak kireç- ince dere kumu- kuyu suyu karışımı harç ile oturtulacaktır. Çelik çubuk duvar içine 15 cm harpuşta içine 5 cm girecektir.

Harpuştaların ek yerlerindeki derzler kireç şerbeti akıtılarak doldurulacaktır. Harpuştalarda keskin köşeler oluşmayacak, köşeler çeyrek daire pahlanacaktır.

Şekil-69. Restorasyon 3 Parsel Vaziyet planı.

Duvar üzerindeki mevcut demir korkuluklar sökülecek, yenilenen taş harpuşta üzerine her 100 cm de bir kurutulmuş, yüzeyi zımpara ile düzeltilmiş, daldırma yöntemi ile emprenyelenmiş, 1. sınıf meşe keresteden masif 10x10x100 cm ebadında meşe baba yerleştirilecek, babalar doğaltaş harpuştaya açılmış 40 mm çaplı deliklere 10 cm gömülmüş 30 mm çaplı 304 sınıfı paslanmaz çelik profil üzerine oturtularak babadan ve profilden geçen çelik pimlerle sabitlenecektir. Meşe babaların arasına 90x90x1 cm ebadında temperlenmiş cam bölme, çelik aparatlar ile sabitlenecektir. Cam bölmelerin

kenarları ile meşe babaların uçları çeyrek daire pahlanacaktır. Meşe keresteden imal tüm babalara bir kat bezir yağı sürülecektir.

Bahçenin kuzeydoğu köşesindeki 25 parsel bahçe duvarına bitişik tek katlı betonarme tuvalet yapısı ile briket yığma iki katlı müstemilat yapısı yıkılacaktır.

Şadırvan etrafındaki mermer plak kaplı beton platform, şadırvanın güneybatı cephesine bitişik su kuyusu örtüsü, bahçe kapısı sağındaki beton bordürler, seramik kaplı beton musalla taşı sökülecektir.

Bahçe zemini +0.45 kotundaki beton kaplama sökülerek, bahçe toprak zemini -0.15 kotuna kadar kazılacaktır. Kazı yapılacak alan, 27 parselin, Cami kible duvarı-Şadırvanın güneydoğu duvarının dayandığı bahçe istinat duvarı ile 25 parsel-Vaniköy Cami Sokak arasında kalan, açık alandır.-0.15 kotundan başlamak üzere 15 cm kalınlığında ocak taşı blokaj, üzerine kaymak kireç-kaba dere kumu-doğal taş/ harman tuğla kırığı- kuyu suyu karışımı 20 cm kalınlıkta doğal eğim betonu ile kaplanacak, üzerine 10 cm kalınlıkta ince/kaba dere kumu serilerek silindir ile sıkıştırılacak, üzerine 10 cm kalınlıkta doğal taş bloktan kaplama yapılacaktır. Şadırvana bitişik avlu duvarı dibine kuzey-güney doğrultuda blok marmara mermerinden kanal yapılacaktır. Mermer kaplama yüzey eğimi doğu-batı doğrultuda %1 olarak cami kible duvarından kanala doğru yapılacaktır. Dolayısı ile mermer kaplama yüzeyin cami kible duvarı dibi kotu +0.45, istinat duvarı önü kotu +0.35 olacaktır. Mermer kanalın oluk eğimi kuzey-güney doğrultuda %1 olarak 25 parsel tarafından Vaniköy sokağa doğru yapılacaktır. Kanal altına, kanal ebatlarında, yıkanmış dere çakılı-kalın dere kumu dolgu yapılarak kaplama altına sızan yağmur suyunda kuyuya doğru drenajı sağlanacaktır. Kanal eğimi sonunda kanal ucunda 50x50x100 cm beton kuyu yerleştirilerek, kuyu tabanı iç kotu -0.90 olacaktır. Bu kuyu beton büzlerle Vaniköy sokaktaki atık su kuyusuna bağlanacaktır. Su kuyusunun üzerine 50x50x5 cm ebadında doğal taş kapak yapılacaktır. Kanal oluk kotu 25 parsel duvarı önünde +0.30, kuyu bağlantısında ±0.00 olacaktır. Cami kible duvarı dibine -0.40 kotunda 20 cm çapında drenaj borusu döşenecek, etrafı yıkanmış dere çakılı-kalın dere kumu doldurulacak, boru eğimli döşenerek ucu istinat duvarı dibindeki kanalın bağlandığı kuyuya bağlanacaktır.

Cami kible duvarı dibi, drenaj borusu döşenmesi için -0.60 kotuna kadar kazıldığında duvar yüzeyi subasman kotuna kadar duvar boyunca sıva raspası yapılacak, toprak ve

kirden fırça ile temizlenecek, yüzeyi kireç hamuru-mermer tozu-ince dere kumu-kuyu suyu karışımı harç ile sıvanacak, üzerine birinci kat 3mm cam tülü taşıyıcılı bitümlü membran yapıştırılacak, üzerine ikinci kat 3mm jeotekstil tülü taşıyıcılı bitümlü membran aksi yönde yapıştırılacak, ikinci kat yalıtım örtüsü drenaj borusunun altına kadar uzanacaktır. Böylelikle cami duvarı su-nem yalıtımı, kaplama yüzeyi yağmur suyu ve kaplama altına sızan yağmur suyu tahliye edilmiş, yapı nem ve sudan korunmuş olacaktır.

Şadırvanın dayandığı briket örgü bahçe istinat duvarı üzerindeki merdiven sökülecek, duvar malzemesinin aynısı malzeme ile bu boşluk tamamlanacaktır.Şadırvanın batısındaki istinat duvarı üzerindeki merdiven sökülecek, istinat duvarı hizasından ilk basamağı başlayacak şekilde üst bahçe toprak zeminine doğru blok marmara mermerinden imal rıht yüksekliği 18 cm, basış genişliği 30 cm, boyu 120 cm olan altı adet basamakla yeniden yapılacaktır. Bu merdivenin inşası bahçe kapısı önündeki mermer basamakların yapım yöntemi ile aynı olacak, merdivenle +0.35 kotundaki doğaltaş kaplama zeminden, +1.45 kotundaki toprak üzeri çim zemine ulaşacaktır.

Briket istinat duvarı üzerindeki portland çimento harçlı ince sıva mekanik yöntemler kullanılarak el ile raspa edilecek, açıkta kalan tüm duvar yüzeyi temel ampattmanına kadar –bu işlem bahçe zemin kazısı yapıldığı vakit yapılacaktır– galvenize sıva teli ile sarılacak, üzerine portland çimento harcı ile yüzey düzeltme sıvası yapılacaktır. Üzerine konacak doğal taştan imal edilen, yüzeyi taraklanmış, üçgen sırtlı, damlalıklı harpušta, duvar içine her 100 cm de bir adet gömülmüş 10 mm paslanmaz çelik çubuklar üzerine kaymak kireç-ince dere kumu-kuyu suyu karışımı harç ile oturtulacaktır. Bu istinat duvarı 25 parselle bitişik inşa edilecek yeni yapım betonarme tuvalet yapısı duvarından başlayıp şadırvan duvarına, şadırvan duvarından Vaniköy Sokağı ayıran bahçe duvarına dayanacaktır. Bu duvar yüzeyini tamamen kaplayan doğal taş levha üzerine mesleğinde uzman bir hattat- heykeltıraş tarafından tasarlanarak kabartma hat yazıları işlenecektir. Şadırvanın batısındaki duvara da aynı doğaltaş levhadan kaplanacak ve üzerine kabartma yazıyla Vani Mehmed Efendi ile Vani Mehmed Efendi Cami hakkında bilgiler işlenecektir. Böylelikle bu niteliksiz istinat duvarı, bahçe peyzajı içinde estetik değeri olan bir nitelik kazanacak, sanatsal bir işlev yüklenecektir.

İstinat duvarının kuzeydoğu ucunda 25 parsel bahçe duvarına bitişik nizamda, betonarme tuvalet yapısı inşa edilecektir. Bahçenin kuzeydoğu kısmında doğu-batı

doğrultudaki moloz taş örgü istinat duvarı içi dolgu toprak zemin üzeri kotu +2.55 tir. Bu mevcut kot, bitkisel toprak ile doldurularak +2.80 kotuna erişilecektir. Bu mevcut kot farkından da yaralanarak yapılacak tuvalet yapısı bu kot altına gömülü inşa edilecektir. Dolayısıyla tuvalet zemin kaplaması üst kotu +0.35, tavan döşemesi üst kotuda +2.50 olacaktır. Tuvaletlerin avludan girişi istinat duvarı hizasında yapılan tuvalet kuzetbatı cephe duvarı üzerindeki iki adet kapıdan gerçekleştirilecektir.

Tuvalet yapısı için belirlenen sınırlar içindeki +2.55 ile -0.40 kotu arası toprak alanın kazısı yapılarak, boşaltılacaktır. Toprak kaymasını engellemek için gerekli iksa çalışmaları yapılacaktır. Yapılan kazı sonrası zemin kotu -0.40 üzerine sırasıyla 15 cm kalınlıkta ocak taşı blokaj, üzerine 10 cm kalınlığında grobeton, üzerine 3mm camtülü taşıyıcılı bitümlü membran, üzerine aksi yönde 3mm jeotekstil taşıyıcılı bitümlü membran, üzerine 5cm kalınlıkta XPS levha harcı ile yapıştırılacak, üzerine statik projede gösterilen kalınlıkta –şartnameye göre en az 40 cm– radyejenaral betonarme temel yapılacaktır. Yapılan, tahta çevre iksaları üzerine 3mm camtülü taşıyıcılı bitümlü membran, üzerine aksi yönde 3mm jeotekstil taşıyıcılı bitümlü membran yapıştırılacak, üzerine 3cm XPS levha harcı ile yapıştırılacak, sonrası statik projede gösterilen kalınlıkta –şartnameye göre en az 20 cm– betonarme perde duvarlar ve betonarme tavan döşeme plağı –şartnameye göre en az 15 cm– yapılacaktır. Tavan betonarme plak prizini almadan portland çimentosu tozu serpilerek çelik mala ile perdelanacak, üzerine su yalıtım membran örtüleri yapıştırılarak perde yalıtımı ile birleştirilecektir. Temelde yapılan bitümlü su yalıtım örtüsü ile birleştirilecek, üzerine 3cm XPS levha harcı ile yapıştırılacak, üzerine PVC esaslı filtreleme levhaları serilecek, üzerine 30 cm kalınlıkta bitkisel toprak serilecek, üzeri çim ekilecektir. İskeleti inşa edilen tuvalet yapısının mekanik ve elektrik tesisatı, projelerine göre döşendikten sonra 8.5 cm lik delikli fabrika tuğlası ile mimari projeye göre bölme duvarlar yapılacak, ortalama 5 cm kalınlıkta zemin eğim betonu dökülecektir. Kapı ve havalandırma pencereleri yerleştirilecek, duvar ve tavan yüzeylerine portlant çimentosu esaslı harç ile kaba-ince sıvalar yapılacak, zemin ve duvar seramikleri yapıştırma harcı ile döşenecektir. Elektrik ve mekanik tesisatın görünen armatürleri monte edilecektir. İstinat duvarı hizasına dikilen sarmaşık ağacı dalları tuvalet giriş cephesine ve batı duvarına çelik file ile sardırılacaktır. Tuvaletin güneyinde kalan moloz taş istinat duvarı üzerine tuvalet duvarının bittiği noktada istinat duvarı hizasından ilk basamağı başlayacak şekilde üst bahçe toprak zeminine doğru blok marmara mermerinden imal riht yüksekliği 18 cm,

başı genişliği 30 cm, boyu 120 cm olan sekiz adet basamaklı merdiven yapılacaktır. Bu merdivenin inşası bahçe kapısı önündeki mermer basamakların yapım yöntemi ile aynı olacak, merdivenle +1.45 kotundaki çim zeminden,+2.80 kotundaki çim zemine ulaşacaktır.

Bahçedeki tüm ağaçlar yerinde korunacaktır. Sert zeminde istinat duvarı dibindeki iki adet çam ağacı korunacak, ağaç gövdeleri etrafı gövdeden 20cm uzakta 20x20 cm kesitte marmara mermeri bordür ile dairesel kaplanacaktır. Bordür üst yüzeyi, zemin kaplaması üst yüzeyi ile hemyüz olacaktır.

Şadırvandaki restorasyon uygulama kararları : Şadırvan etrafındaki 3 cm kalınlığındaki mermer plak kaplama ve altındaki beton platform, betonarme plak üst örtü, ahşap sundurma ve ayakları, musluklar sökülecek, duvar yüzeylerindeki portland çimento harçlı sıva mekanik yöntemler kullanılarak raspa edilecektir. Portland çimento harcıyla moloz taş örülü duvarların taşlar arası derzler kireç hamuru-harman tuğla kırığı/tozu-ince dere kumu-kuyu suyu karışımı harç, çelik derz spatulası ile taşla hemyüz doldurulacaktır. Şadırvan deposunun içi temizlenecek, böceklenmeye karşı ilaçlanacak, tüm iç yüzeye üç kat kireç badana yapılacaktır. Beton üst örtünün sökülmesi sonrası ortaya çıkan zemin güneyden kuzeye doğru % 1 eğim verilerek kireç hamuru-harman tuğla kırığı-kaba dere kumu-kıtık-kuyu suyu karışımı doğal eğim betonu ile düzeltililecektir. 50 cm ara ile 10x10x5 cm çam takozlar bu beton içine yerleştirilecek, takozların üzerine kurutulmuş, emprenyelenmiş, 1. sınıf çam keresteden imal 8x16 cm kesitindeki çam merteklerin çivi ile montajı yapılacaktır. Şadırvanın güney, doğu, batı cephelerinden 50 cm, kuzey cepheden 200cm taşacaktır. Mertekler üzerine 2,5 cm kalınlıktaki kiremit altı tahtası çivi ile çakılacaktır. Üzerine 3mm camtülü taşıyıcılı bitümlü membran yapıştırılacak, üzerine alaturka kiremit altı oluklu su yalıtım levhası konacak, üzerine alaturka kiremit, kancalarla dizilecektir. 30x3cm kesitinde emprenyelenmiş, 1.sınıf çam kenarları profilli alın tahtaları merteklere çivi ile çakılacaktır. Yine aynı tahtalar ile saçak altı kaplaması yapılacaktır. Alın tahtası saçak kenarından çıkıntı yaparak damlalık görevinde üstlenecektir. Alın tahtasının üzeri bakır levha ile kaplanacaktır. Bahçede yapılan blokaj-kireç esaslı doğal eğim betonu-kum altlık-doğaltaş kaplama Şadırvan beden duvarlarına kadar dayanacaktır. Şadırvan duvarlarının etrafı zemin kotunda 10x10 cm ebadında marmara mermeri bordür ile dönülecektir.Şadırvanın doğu-güney-batı cephesindeki 50 cmlik saçak izdüşümü ile

kuzey cephesindeki 200 cmlik saçak izdüşümü alanı zemin döşeme kaplamasında doğal taş yerine aynı ebatta yüzeyi yakılmış, kenarları gönyeli pahlanmış, marmara mermeri blok taş kaplanacaktır. Kuzey cephe zeminden 150 cm yüksekliğe kadar kaymak kireç-ince kum-kuyu suyu karışımı harç ile sıvanarak düzeltilecek, sıva üzerine duvar boyunca 3cm kalınlığında marmara mermeri plakalar havşa başlı çelik vidalarla yerleştirilecektir. Musluk takılacak yerler delinecek ve Osmanlı muslukları takılacaktır. Herbir musluk altına blok marmara mermerinden imal abdest kurnası yerleştirilecek, kurnaların su gideri, istinat duvarı dibinden giden ve şadırvan etrafını dolanan yağmur suyu tahliyesi mermer kanala bağlanacaktır. Saçak duvar birleşimine kurutulmuş 1. sınıf çamdan profilli koltuk altı silmesi çivi ile çakılacaktır.

Çatıya düşen yağmur suyu saçak ucundaki bakır kaplama yatay derede toplanacak, iki baştan serbest akma ile döşemedeki özel yapım çakıl dolu içbükey hazneye düşecek ve çakıldan süzülerek etrafa sıçramadan döşeme kaplaması üstüne akıtılacaktır.

Açık alanda kalan ahşap konstrüksiyonlarda kullanılan çivilerin başları yayvan ve geniş olup, korozyona uğramaması için galvenize edilecektir.

Bu çiviler, başlarındaki galveniz kaplamanın zedelenmemesi için ahşap başlı çekiç ile çakılacaktır.

Güneydoğu bahçesi, tuvaletler ve şadırvandaki restorasyon kararında Venedik Tüzüğü'nün (Mayıs 1964) 9. maddesindeki “Onarım uzmanlık gerektiren bir işdir. Amacı, kültür varlığının estetik ve tarihi değerini korumak ve ortaya çıkarmaktır. Onarım kendine temel olarak aldığı özgün malzeme ile güvenilir belgelere saygıyla bağlıdır. Faraziyenin başladığı yerde onarım durmalıdır; yapılması gerekli herhangi bir eklemenin mimari kompozisyondan farkı anlaşılabilmeli ve gününün damgasını taşımalıdır. Herhangi bir onarım işine başlamadan önce ve bittikten sonra, kültür varlığının arkeolojik ve tarihi bir incelemesi yapılmalıdır” hükmünün *yapılması gerekli herhangi bir eklemenin mimari kompozisyondan farkı anlaşılabilmeli ve gününün damgasını taşımalıdır* açıklamasına bağlı kalınmıştır.

Mevcut musalla taşı sökülecek, aynı yere son cemaat kısmında yer alan yaklaşık 80x80x80 cm ebadındaki doğal taş blok zemin kaplaması üzerine yerleştirilecektir.

Güneydoğu bahçesinde yukarıda açıklanan restorasyon kararları uygulanması ile bahçe, motorlu araç trafiğine kapanmış, yaya yönlendirmesi sırasıyla açık alan-yarı açık alan-kapalı alan şeklinde düzenlenmiş ve işlevlendirilmiştir. Sırasıyla Vaniköy Caddesi, Vaniköy Cami Sokak, Cami bahçe-avlusunu, son cemaat mekanı, harim kısmına doğru yaya yönlendirmesi yapılmıştır. Ayrıca mevcut haliyle bahçe içinde düzensiz yerleştirilmiş ek tuvalet yapısı Cami mimarisine uygun olarak yeniden inşa edilmiştir.

Kuzey bahçesi ve duvarlarındaki restorasyon kararları: Hünkar Mahfili girişi önünde yer alan taş merdivenlerin kuzeyindeki toprak zemin ve üzerindeki ağaçlar mevcut haliyle korunacak, toprak zemine çim ekilecektir. Moloz taş örgü bahçe duvarı ile deniz tarafındaki kuzeybatı bahçe duvarına güneydoğu bahçe duvarlarının restorasyonu için önerilen kararlar, aynen uygulanacaktır.

Bahçenin kuzey köşesindeki, 1969 yılında inşa edilen yığma baraka yapı yıkılacak, açığa çıkan alana bitkisel toprak doldurularak üzerine çim ekilecektir. Deniz tarafı kuzeybatı bahçe duvarındaki sac kapı, kasasıyla sökülecek duvar kalınlığına 3 cm kalınlıkta meşe ahşap söve ve pervaz monte edilecektir. Söve üzerine meşe kapı kasası ve kanadı monte edilecektir. Kapı üzerine dış kapı menteşesi, kulp, kilit aksesuarları takılacaktır. Kapının tüm ahşap yüzeylerine iki kat bezir yağı sürülecektir.

Çevre tretuvarlarının tadilat kararları: Cami kuzeybatı, güneybatı cephesi önündeki ve bahçe çevre duvarları önündeki tretuvarların üzerindeki metal korkuluklar ile beton bordür taşları sökülecek, yonu taşı ile yenilenecektir. Hünkar mahfili çıkmasının ayaklarının ve duvara gömülü çeşmenin kurnasının oturduğu beton zemine, 3 cm kalınlıkta marmara mermeri plaklar yapıştırma harcı ile yanaşık derzli kaplanacaktır. Batı ve güney cephedeki asfalt yol kotu aynen korunacaktır. Güney cephedeki Vaniköy Cami Sokak tretuvarı üst kotu korunacak, beton plak kaplaması sökülecek, 5 cm kalınlıkta yonu taşı plaklarla kaplanacak, beton bordür taşı yonu taşı bordür ile yenilenecektir.

Batı cephe duvarı boyunca devam eden duvara bitişik 2 metre genişliğinde toprak zemin içindeki yeni dikilmiş ağaçlar sökülecek, güney bahçeye taşınacak, bahçe batı duvarı kapısı hizasında cami batı köşesine yakın yetişkin çam ağacının çatı üzerine sarkan dalları budanacaktır.

Son cemaat kısmındaki restorasyon kararları: Son cemaat karo mozaik zemin kaplaması ve altındaki beton katman sökülecek, zemin döşeme üstü kotu korunarak harman tuğla kırığı-doğaltaş kırığı-kaba dere kumu-hidrolik kireç karışımı 10 cm kalınlığında doğal beton üzerine kenarları ince pahlı 10 cm kalınlıkta marmara mermeri bloklar kireç katkılı yapıştırma harcı ile serbest döşenecektir. Harim giriş önü ile bahçe kapısı tarafı arasında 40 cm lik, iki basamak kot farkı korunacak, harim giriş önü kaplama üzeri kotu +0.10, bahçe kapısı tarafı kotu ise +0.50 olacaktır. +0.50 son cemaat kotundan +0.45 bahçe kotuna inilecektir. Zemin kaplamasındaki 40 cm lik bu kot farkı riht yüksekliği 20 cm basış genişliği 35 cm olan iki adet blok marmara mermeri basamak ile çözülecektir. Son cemaat zemin kaplaması ile bahçe zemin kaplaması arasındaki 5 cm kot farkı bahçe sert zeminindeki yağmur suyunun son cemaat kısmı zeminine akmasını önlemek amaçlı yapılmıştır.

Son cemaat çatısını taşıyan masif ahşap ayakların üzerindeki çimento esaslı sıva mekanik yöntemlerle el ile raspa edilecek, ayakların ahşap kısmı açığa çıkarılacak, böcek uç-uç delikleri var ise uygun fümigasyon yöntemi ile ilaçlanacak, çürüyen-kopan-eksilen kısımları var ise aynı cins ahşap ve uygun yöntem ile tamamlanacak, yüzey ince ahşap zımparası ile temizlenecek, üzerine iki kat osmanlı bezir yağı sürülecektir.

Ahşap çitallı tavan, kemerler ve başlıkların üzerindeki sentetik boyada masif ahşap yüzeye kadar kat-kat lokal kalemi işi raspası yapıldıktan sonra, sonuca göre sentetik boyanın kimyasal yöntemlerle raspası yapılacak, yüzeyde boya altı macun var ise mekanik yöntemle temizlenecek, böcek uç-uç delikleri var ise uygun fümigasyon yöntemi ile ilaçlanacak, çürüyen-kopan-eksilen kısımları var ise aynı cins ahşap ve uygun yöntem ile tamamlanacak, sürme emprenye yapılarak, üzerine bir kat su bazlı şeffaf koruyucu sürülecektir.

Ayaklar arasındaki ferforje demir korkuluklar sökülecek, bahçe duvarları restorasyon kararlarında bahsedilen 10x10x100 cm meşe ayaklar arasına 1 cm kalınlıkta temperli cam korkuluk yapılacaktır.

Harim kısmına giriş, camekan kısım rüzgarlık kaldırılacaktır.

Minarenin kaidesinin dayandığı son cemaat kuzeybatı duvarının iç-dış yüzeyindeki çimento esaslı sıvalar mekanik yöntem kullanılarak el işi raspa edilecektir.

Ayaklar arası kemerlerin ve üzeri alın kısmının iç-dış yüzeylerindeki çimento esaslı sıvalar mekanik yöntemle el işi hassas raspa edilecek. Sıva altından çıkacak ahşap bağdadi çıtaların çürümüş-kopmuş-hasar görmüş olanları 1.sınıf çam kereste çıtalar ile yenilenecektir. Sonrası harim duvarları dış yüzeyinde uygulanan sıva ile yenilenecek, üzerine bir kat bezir yağı sürülecektir.

Harim kısmındaki restorasyon kararları: Harim girişi masif ahşap kapısı iç-dış yüzeyindeki sentetik boyanın her bir boya katmanının sıra ile ortaya çıkarılması için hassas lokal uygulama ile mekanik yöntemlerle araştırma raspası yapılması sonrası, tüm boya katmanları kimyasal yöntemler ile raspa edilecektir. Kapıya ait menteşeler, kilitler sökülecek, üzerindeki sentetik boyalar da bu yöntemle raspa edilecek, yüzey korozyonu var ise zımpara ile temizlenecektir. Boya raspası sonrası kapı ahşap yüzeylerinde böcek uç-uç delikleri var ise fimügasyon işlemi ile kapı kanatları ve kasası ilaçlanacak, aynı renk ahşap dolgu macunu ile uç-uç delikleri kapatılacak. Kapının tüm ahşap yüzeylerine su bazlı şeffaf koruyucu sürülecektir. Temizlenen metal menteşe, kilit yüzeylerine şeffaf metal koruyucu sürülerek kapı ile birlikte yerine monte edilecektir. Kapı kasa, pervazları içinde aynı işlemler sırasıyla yapılacaktır.

Döşeme üzerindeki halı kaplama ve elektrikli ısıtma halıları kaldırılacak, ahşap kaplama tahtaları tahribatsız yöntemle sökülecek, kaplama altındaki kadranlar arasına 40 mm lik taş yünü levha serilecektir. Sökülen tahtalar basınçlı yöntemle tanklar içinde emprenye edilecektir. Emprenye edilen tahtalar tekrar kadronlar üzerine çivi ile monte edilecektir. Döşeme sonrası görünen yüzeyine şeffaf ahşap koruyucu sürülecektir.

Müezzin mahfil katı ahşap döşemesi için de aynı işlemler yapılacak, ahşap direkler ve korkuluklar üzerindeki sentetik boyalar için yapılacak işlemler giriş kapısı için yapılacak işlemlerle aynı olacaktır.

Müezzin mahfilindeki camekan imam odası kaldırılacaktır.

Harim duvarları iç cephe çimento katkılı sıvalar için lokal araştırma raspası yapılması sonrası, tüm iç yüzeylerdeki çimento katkılı sıvalar raspa edilecektir. Sonrası tüm iç yüzeyler kıtık-harman tuğla kırığı-kaymak kireç-kaba dere kumu karışımı harç ile kaba sıvanacak, üzerine kaymak kireç-alçı-ince kum-bej mermer tozu karışımı ince sıva ile sıvanacaktır. Su zımparası ile yüzey hazırlığı sonrası yüzeyine bir kat Osmanlı bezir yağı sürülecektir.

Müezzin mahfili ahşap çıtalı tavan kaplaması, kadınlar mahfili ahşap ayakları, ahşap korkulukları, ahşap çıtalı tavan kaplaması , harim ahşap çıtalı tavan kaplaması, tavan göbeklerin yüzeyindeki sentetik boyanın her bir boya katmanının sıra ile ortaya çıkarılması için hassas lokal uygulama ile mekanik yöntemlerle araştırma raspası yapılması sonrası, tüm boya katmanları kimyasal yöntemler ile raspa edilecektir. Boya raspası sonrası ahşap yüzeylerinde böcek uç-uç delikleri var ise fimügasyon işlemi ile ilaçlanacak, aynı renk ahşap dolgu macunu ile uç-uç delikleri kapatılacak. Tavan tüm ahşap yüzeylerine su bazlı şeffaf koruyucu sürülecektir.

Kadınlar mahfili ahşap döşemesi üzerindeki halı ve altındaki sunta levhalar kaldırılacak, döşeme kaplama tahtalarının yüzey durumuna göre koruma tedbirleri alınacaktır.

1. ve 2. sıra pencerelerin alüminyum doğramaları sökülecek 2. sıra dış yüzeydeki sabit ahşap dışlıklar yerinde korunacaktır. Ahşap dışlıkların ve pervazların yüzeyindeki sentetik boya camlara zarar vermeden kimyasal yöntemler ile raspa edilecek, böcek uç-uç delikleri var ise fimügasyon işlemi ile ilaçlanacak, aynı renk ahşap dolgu macunu ile uç-uç delikleri kapatılacak, ve son kat yüzeylerine bir kat Osmanlı bezir yağı sürülecektir. 1. sıra pencerelerin mermer plak denizlikler ve mermer altındaki yapıştırma harcı- beton katmanı sökülecektir. Sonra bozuk olan bu yüzey kaymak kireç-kaba dere kumu karışımı harç ile kaba sıvanacak, bu sıva yapılırken yüzeye belirli aralıklarla 4x4 cm meşe takozlar yerleştirilecek, üzerine 2x2 cm kadranlar takozlara çivi ile monte edilerek, üzerine üst yüzeyi zımparalanmış 3 cm kalınlıkta 1. sınıf meşe denizlik kadronlar üzerine çivi ile birbirine lamba-zıvana ile monte edilecektir. Bu denizlik üzerine bir kat bezir yağı sürülecektir. Meşe denizliklerin ucu dairesel pahlanacak ve altına damlalık oyuğu açılacaktır. Dış pencere kasalarının geleceği söve kısmının duvar ve sıva içine 4x4x6 cm meşe takozlar yerleştirilecek, yüzeyi zımparalanmış 1.sınıf meşe çift açılır pencere kanatları- kasası-pervazları-ısı yalıtım camından oluşan 60 lık pencereler duvar içindeki meşe takozlara ahşap vidası ile monte edilecektir. Yüzeyine iki kat Osmanlı bezir yağı sürülecektir. Sonra ısı yalıtım camı takılacaktır. Kasanın dış yüzeyi ile duvar birleşim yerlerine ise yine yüzeyi zımparalanmış 1.sınıf meşe pervaz çivi ile monte edilecektir. Pencere kilit aksesuarı ispanyolet olacak, cam boşluk oranları depo kısmına bakan ahşap pencerelerle aynı olacaktır. Kanat ve kasa fitilli ve contalı olacaktır.

Harim kısmı doğu duvarı hariç tüm 1. sıra pencere boşlukları iç yüzeylerine , harim doğu duvarındaki masif ahşap iç kepenklerin aynı biçim ve ebatlarında 1. sınıf meşeden iç kepenkler yapılarak, yerine monte edilecektir.

Harim duvarları dış cephe tüm yüzeylerdeki çimento katkılı sıvalar raspa edilecektir. Sonrası tüm dış yüzeyler kırıık-harman tuğla kırığı-kaymak kireç-kaba dere kumu karışımı harç ile kaba sıvanacak, üzerine kaymak kireç-ince kum-beyaz mermer tozu-harman tuğla tozu karışımı ince sıva ile sıvanacaktır. Su zımparası ile yüzey hazırlığı sonrası yüzeyine bir kat Osmanlı bezir yağı sürülecektir.

Pencere geçmeli metal korkuluklar üzerindeki sentetik boyalar da kimyasal yöntemle raspa edilecek, yüzey korozyonu var ise zımpara ile temizlenecektir. Sonrası yüzeye 2 kat korozyon engelleyici koruyucu sürülecektir.

Harim duvarlarındaki ahşap lambriler sökülecektir.

Mihrap üzerindeki sentetik boyanın her bir boya katmanının sıra ile ortaya çıkarılması için hassas lokal uygulama ile mekanik yöntemlerle araştırma raspası yapılması sonrası, kalemişi süsleme çıkar ise tamamlanacak ve yüzey koruyucu sürülerek boş bırakılacaktır. Kalem işi çıkmaz ise tüm boya-sıva katmanları mekanik yöntemlerle raspa edilecektir. Sonrası tüm dış yüzeyler kırıık-harman tuğla kırığı-kaymak kireç-kaba dere kumu karışımı harç ile kaba sıvanacak, üzerine kaymak kireç-alçı-ince kum-bej mermer tozu karışımı ince sıva ile sıvanacaktır. Mihrap söveleri taş ise yüzeyleri sıvanmadan bırakılacaktır.

Mihrap önü sekisi yüzeyindeki mermer kaplama ve altındaki beton katmanı sökülecek, bu kısım aynı ebatlarda olmak üzere kirişli ahşap üzeri 3 cm kalınlıkta yüzeyi zımparalı emprenyeli 1. sınıf çam tahta kaplanacaktır. Montaj, kireç harcıyla düzeltilen zemin üzerine su yalıtım membranı kaplanarak ahşap kirişler zemine serbest oturacak, duvara ankre edilecektir. Ahşap tahtalar birbirine lamba-zıvana, kirişlere çivi ile monte edilecektir. Yüzeye su bazlı koruyucu sürülecektir. Tüm ahşap yüzeylere aynı malzeme ile kanallı ahşap süpürgelik dönülecektir.

Ahşap vaaz kürsüsü üzerindeki sentetik boyanın her bir boya katmanının sıra ile ortaya çıkarılması için hassas lokal uygulama ile mekanik yöntemlerle araştırma raspası yapılması sonrası, kalemişi süsleme yok ise tüm boya katmanları kimyasal yöntemler ile

raspa edilecek , kalemişi süsleme var ise tamamlanarak yüzeyine iki kat osmanlı bezir yağı sürülecektir.

Ahşap minber içinde, vaaz kürsüsünde yapılan işlemler aynen uygulanacaktır. Tavandan sarkan aydınlatma armatürleri ve taşıyıcı metal konstrüksiyonu ile birlikte sökülecek, tüm bakım-onarım işlemleri yapılarak tekrar yerine monte edilecektir. Duvar aplikleri sökülerek kaldırılacaktır.

Hünkar köşkü-mahfil-alt kat depodaki restorasyon kararları: Alt kat harimden depoya giriş ile güney bahçeden depoya giriş, kadınlar mahfilinden Hünkar Köşkü sofa kısmına geçiş, hünkar köşkü kuzey giriş kapısı, sofa kısmında bulunan dinlenme odası, mahfil kısmı, tuvalet girişi ahşap kapı kanatları ve metal menteşe, kilit aksesuarları sökülecek, masif ahşap kapısı iç-dış yüzeyindeki sentetik boyanın her bir boya katmanının sıra ile ortaya çıkarılması için hassas lokal uygulama ile mekanik yöntemlerle araştırma raspası yapılması sonrası, tüm boya katmanları kimyasal yöntemler ile raspa edilecektir. Kapıya ait menteşeler, kilitler sökülecek , üzerindeki sentetik boyalar da bu yöntemle raspa edilecek, yüzey korozyonu var ise zımpara ile temizlenecektir. Boya raspası sonrası kapı ahşap yüzeylerinde böcek uç-uç delikleri var ise fimügasyon işlemi ile kapı kanatları ve kasası ilaçlanacak, aynı renk ahşap dolgu macunu ile uç-uç delikleri kapatılacak. Kapının tüm ahşap yüzeylerine su bazlı şeffaf koruyucu sürülecektir. Temizlenen metal menteşe, kilit yüzeylerine şeffaf metal koruyucu sürülerek kapı ile birlikte yerine monte edilecektir. Kapı kasa, pervazlar içinde aynı işlemler sırasıyla yapılacaktır.

Giriş holü doğusundaki sunta levhadan yapım bölücü duvarlar sökülecektir.

Döşeme çimento esaslı şap kaplaması ve altındaki beton katman sökülecek, zemin döşeme üstü kotu korunarak harman tuğla kırığı-doğaltaş kırığı-kaba dere kumu-hidrolik kireç karışımı 10 cm kalınlığında doğal beton kaplanacak, doğal beton üzerine 50 cm ara ile 3x16xserbest boy ebatlarında emprenyeli 2. sınıf çam ahşap yastıklar serbest döşenecek, üzerine 40x50 cm lik emprenyeli 2. sınıf ahşap çam kadronlar çivi ile monte edilecek, kadronlar üzerine 3x25xserbest boy 1. sınıf çam tahta kaplanacaktır. Tahtalar birbirine lamba-zıvanalı, kadronlara çivi ile monte edilecektir. Yüzeyine iki kat şeffaf su bazlı ahşap koruyucu sürülecektir.

Duvarların iç yüzeyindeki çimento katkılı sıvalar raspa edilecektir. Sonrası tüm iç yüzeyler kırıktık-harman tuğla kırığı-kaymak kireç-kaba dere kumu karışımı harç ile kaba sıvanacak, üzerine kaymak kireç-alçı-ince kum-bej mermer tozu karışımı ince sıva ile sıvanacaktır. Su zımparası ile yüzey hazırlığı sonrası yüzeyine bir kat Osmanlı bezir yağı sürülecektir.

Ahşap çıtalı tavan kaplaması ve ahşap ayakların yüzeyindeki sentetik boyanın her bir boya katmanının sıra ile ortaya çıkarılması için hassas lokal uygulama ile mekanik yöntemlerle araştırma raspası yapılması sonrası, tüm boya katmanları kimyasal yöntemler ile raspa edilecektir. Boya raspası sonrası ahşap yüzeylerinde böcek uç-uç delikleri var ise fimügasyon işlemi ile ilaçlanacak, aynı renk ahşap dolgu macunu ile uç-uç delikleri kapatılacak. Tavan tüm ahşap yüzeylerine su bazlı şeffaf koruyucu sürülecektir.

Güney duvarındaki alüminyum pencereler sökülecek, harim kısmı 1. sıra pencereleri için yapılan işlemler aynen uygulanacaktır.

Harime bakan batı duvarındaki ahşap pencereler, ahşap iç kepenkler ve metal geçmeli korkuluklar üzerindeki sentetik boya katmanları kimyasal yöntemler ile raspa edilecektir. Yüzeylerine zımpara işlemi sonrası su bazlı şeffaf koruyucu sürülecektir. Metal korkuluklar ise raspa sonrası yüzeylerinde korozyon var ise zımpara ile temizlenecek ve yüzeyine iki kat koruyucu sürülecektir.

Ahşap pencere kanatları ve iç kepenk kanatlarının kilit, menteşe ve kolları bakım-onarımı yapılacaktır.

Hünkar köşkündeki restorasyon kararları: Kadınlar mahfilinden Hünkar Köşkü mutfak kısmına geçiş,sofaya geçiş kapısı, hünkar köşkü kuzey giriş kapısı, sofa kısmında bulunan dinlenme odası, mahfil kısmı, tuvalet girişi ahşap kapı kanatları ve metal menteşe, kilit aksesuarları sökülecek, masif ahşap kapısı iç-dış yüzeyindeki sentetik boyanın her bir boya katmanının sıra ile ortaya çıkarılması için hassas lokal uygulama ile mekanik yöntemlerle araştırma raspası yapılması sonrası, tüm boya katmanları kimyasal yöntemler ile raspa edilecektir. Kapıya ait menteşeler, kilitler sökülecek , üzerindeki sentetik boyalar da bu yöntemle raspa edilecek, yüzey korozyonu var ise zımpara ile temizlenecektir.Boya raspası sonrası kapı ahşap yüzeylerinde böcek uç-uç delikleri var ise fimügasyon işlemi ile kapı kanatları ve kasası ilaçlanacak, aynı renk

ahşap dolgu macunu ile uç-uç delikleri kapatılacak. Kapının tüm ahşap yüzeylerine su bazlı şeffaf koruyucu sürülecektir. Temizlenen metal menteşe, kilit yüzeylerine şeffaf metal koruyucu sürülerek kapı ile birlikte yerine monte edilecektir. Kapı kasa, pervazlar içinde aynı işlemler sırasıyla yapılacaktır.

Sofa kısmı ve mahfil kısmında yer alan (güney kuzey istikametindeki tüm ara bölücü duvarlar) niteliksiz ek olması sebebiyle kaldırılacaktır.

Mutfak kısmı seramik döşeme kaplaması ve altındaki beton katmanlar sökülecektir. Ortaya çıkan ahşap tahta kaplama çürümüş ise aynı özelliklerde ahşap tahta ile yenilenecektir. Yüzeyine şeffaf su bazlı koruyucu sürülecektir. Mutfak tezgahları ve tüm dolaplar sökülecektir. Duvar yüzeyindeki sentetik boya ve altındaki çimento esaslı ince sıva hassas mekanik yöntemlerle raspa edilecektir. Raspa işlemi sırasında bağdadi çıta üzerindeki kaba sıva zarar görür veya dökülür ise kırıktı-harman tuğla kırığı-kaymak kireç-kaba dere kumu karışımı harç ile kaba sıvanacak, sonrası kireç esaslı ince sıva yapılacaktır. Kaba sıva dökülmez ise duvarların, ahşap iskelet üzerine bağdadi sıva olması sebebiyle -harim dış duvarındaki dökülmüş kısımda görüldüğü üzere- raspa sonrası kaymak kireç-alçı-ince kum-bej mermer tozu karışımı ince sıva ile sıvanacaktır. Sıva yüzeyi su zımparası ile düzeltildikten sonra yüzeyine bir kat bezir yağı sürülecektir. Batı duvardaki alüminyum pencere harim 1. sıra pencerelerinde uygulanan işlemler ile yenilenecektir. Bu kısım geçiş holü olarak yeniden işlevlendirilecektir.

Sofa kısmında bulunan yatak odasını ve mutfak-sofa geçiş holünü oluşturan niteliksiz ara bölme duvarlar, üzerindeki kapılar ve pencereler sökülerek kaldırılacaktır. Duvar yüzeyindeki sentetik boya ve altındaki çimento esaslı ince sıva hassas mekanik yöntemlerle raspa edilecektir. Raspa işlemi sırasında bağdadi çıta üzerindeki kaba sıva zarar görür veya dökülür ise kırıktı-harman tuğla kırığı-kaymak kireç-kaba dere kumu karışımı harç ile kaba sıvanacak, sonrası kireç esaslı ince sıva yapılacaktır. Kaba sıva dökülmez ise duvarların, ahşap iskelet üzerine bağdadi sıva olması sebebiyle -harim dış duvarındaki dökülmüş kısımda görüldüğü üzere- raspa sonrası kaymak kireç-alçı-ince kum-bej mermer tozu karışımı ince sıva ile sıvanacaktır. Sıva yüzeyi su zımparası ile düzeltildikten sonra yüzeyine bir kat bezir yağı sürülecektir.

Doğu duvardaki alüminyum pencereler harimdeki 1. sıra pencerelerinde uygulanan işlemler ile yenilenecektir. Bu kısım hünkar mahfili yanı sofa olarak yeniden işlevlendirilecektir.

Döşeme üzerindeki muşamba örtü ve sentetik halı kaldırılacak, ahşap tahta kaplama yüzeyi el ile zımparalanarak düzeltilecek ve yüzeyine şeffaf ahşap koruyucu sürülecektir. Ahşap çıtalı tavan kaplaması yüzeyindeki sentetik boyanın her bir boya katmanının sıra ile ortaya çıkarılması için hassas lokal uygulama ile mekanik yöntemlerle araştırma raspası yapılması sonrası, tüm boya katmanları kimyasal yöntemler ile raspa edilecektir.

Hünkar mahfilinde (rölövede yatak odası olarak işlenen bitişik iki mekan) bulunan yatak odalarını ve geçiş holünü oluşturan niteliksiz ara bölme duvarlar, üzerindeki kapılar ve pencereler sökülerek kaldırılacaktır. Duvar yüzeyindeki sentetik boya ve altındaki çimento esaslı ince sıva hassas mekanik yöntemlerle raspa edilecektir. Raspa işlemi sırasında bağdadi çıta üzerindeki kaba sıva zarar görür veya dökülür ise kırıkkarman tuğla kırığı-kaymak kireç-kaba dere kumu karışımı harç ile kaba sıvanacak, sonrası kireç esaslı ince sıva yapılacaktır. Kaba sıva dökülmez ise duvarların, ahşap iskelet üzerine bağdadi sıva olması sebebiyle -harim dış duvarındaki dökülmüş kısımda görüldüğü üzere- raspa sonrası kaymak kireç-alçı-ince kum-bej mermer tozu karışımı ince sıva ile sıvanacaktır. Sıva yüzeyi su zımparası ile düzeltildikten sonra yüzeyine bir kat bezir yağı sürülecektir.

Doğu ve güney duvardaki alüminyum pencereler harimdeki 1. sıra pencerelerinde uygulanan işlemler ile yenilenecektir. Bu kısım hünkar mahfili olarak yeniden işlevlendirilecektir.

Döşeme üzerindeki sentetik halı kaldırılacak, ahşap tahta kaplama yüzeyi el ile zımparalanarak düzeltilecek ve yüzeyine şeffaf ahşap koruyucu sürülecektir. Ahşap çıtalı tavan kaplaması yüzeyindeki sentetik boyanın her bir boya katmanının sıra ile ortaya çıkarılması için hassas lokal uygulama ile mekanik yöntemlerle araştırma raspası yapılması sonrası, tüm boya katmanları kimyasal yöntemler ile raspa edilecektir. Raspa sonrası yüzey ince zımpara ile düzelterek su bazlı şeffaf koruyucu sürülecektir. Harim kısmına bakan cephedeki tavanı taşıyan ahşap ayaklar ile ayaklar arasındaki

ahşap kafeslerin yüzeylerindeki tüm boya katmanları kimyasal yöntemler ile raspa edilecektir.

Ayaklar arasındaki suntalamdan imal niteliksiz bölücü elemanlar kaldırılacaktır. Kible duvarına bitişik ayaklar arasındaki ahşap kafeslerin niteliklerine benzer kafesler yeniden imal edilerek eksik kalan kısımlara monte edilecektir. Kafesler döşemeden ayakların yarısı yüksekliğine kadar olacaktır.

Dinlenme Odası duvarları, döşemesi, tavanı için hünkar mahfilinde öngörülen müdahalelerin aynısı yapılacaktır. Batı cephesindeki alüminyum pencereler harimdeki 1. sıra pencerelerinde uygulanan işlemler ile yenilenecektir.

Tuvalet içerisindeki lavabolu mermer tezgah sökülerek uygun bir yerde korunacak, yüzey temizlikleri kimyasal yöntemler ile yapılacaktır. Tüm duvar yüzeylerindeki seramikler altındaki beton tabaka ile birlikte mekanik yöntemlerle sökülecek, tüm çimento esaslı sıvalar hassas biçimde el ile raspa edilecektir. Bu kısmın ıslak mekan olması ve döşemenin ahşap kirişler üzerine ahşap kaplama olması sebebiyle söküm sonrası ortaya çıkan ahşap kaplamalar ve kirişlerden çürümüş olanlar aynı nitelikte ve ebatta ahşapla yenilenecektir. Sonrası ahşap kaplama üzerine bir kat keçe serilecek, keçe üzerine zemine, duvarlara zeminden en az 50 cm yüksekliğe kadar serbest oturma elastik su yalıtım örtüsü serilecek, üzerine bir kat keçe serilecek, üzerine yıkanmış ve kenarları yuvarlatılmış dere çakılı ile yıkanmış ince dere kumu eşit oranlarda karıştırılarak kuru halde 10 cm kalınlıkta serilecek, üzerine 304 sınıfı paslanmaz çelik tellerden imal file serilecek, üzerine 5 cm kalınlıkta hidrolik kireç-ince kum karışımı harç ile eğim şapı serilecek, şap prizini aldıktan sonra üzerine marmara mermeri görünümlü büyük ebatlı yer seramiği yapıştırıcısı ile kaplanacaktır. Duvarlar sıva raspası sonrası çürümüş olan bağdadi çitaları aynı cins ahşap çitalar ile yenilenecek, üzerine 304 sınıfı paslanmaz çelik tellerden imal geniş aralıklı file serilecek, sonrası kırıktı-kaymak tuğla kırığı-kaymak kireç-kaba dere kumu karışımı harç ile kaba sıvanacak, üzerine kök boya ile renklendirilen kireç esaslı yüzey düzeltme sıvası yapılacak, sonrası zemine döşenen seramiklerin duvar için olan sınıfı seramik yapıştırıcısı ile zeminden 120 cm yüksekliğe kadar kaplanacak, bittiği yer yatay olarak sıva içine gömülmüş alüminyum bitiş profili ile duvar boyunca dönülecektir. Sıvalı yüzeylere iki kat osmanlı bezir yağı sürülecektir.

Ahşap çıtalı tavan kaplaması yüzeyindeki sentetik boyanın her bir boya katmanının sıra ile ortaya çıkarılması için hassas lokal uygulama ile mekanik yöntemlerle araştırma raspa yapılması sonrası, tüm boya katmanları kimyasal yöntemler ile raspa edilecektir. Raspa sonrası yüzey ince zımpara ile düzeltilerek su bazlı şeffaf koruyucu sürülecektir. Mekanik ve elektrik tesisatı, projesine uygun tamamlandıktan sonra, hazırlanan mermer ayaklar üzerine sökülerek bakımı yapılan lavabolu mermer tezgah tefrişine uygun yerleştirilecektir. Tezgah üstü ve altına masif ceviz ahşaptan imal dolaplar monte edilecektir. Klozet tefrişine uygun montajı yapılacaktır. Rezervuar gömme olacağından kaba sıva işleri yapılırken mekanik projesine uygun yerleştirilecektir. Doğu duvarındaki vasistas alüminyum pencereler harimdeki 1. sıra pencerelerinde uygulanan işlemler ile yenilenecektir.

Sofaya çıkış ve dinlenme odasına giriş kapı kanatları ve metal menteşe, kilit aksesuarları sökülecek, masif ahşap kapısı iç-dış yüzeyindeki sentetik boyanın her bir boya katmanının sıra ile ortaya çıkarılması için hassas lokal uygulama ile mekanik yöntemlerle araştırma raspa yapılması sonrası, tüm boya katmanları kimyasal yöntemler ile raspa edilecektir. Kapıya ait menteşeler, kilitler sökülecek , üzerindeki sentetik boyalar da bu yöntemle raspa edilecek, yüzey korozyonu var ise zımpara ile temizlenecektir. Boya raspa sonrası kapı ahşap yüzeylerinde böcek uç-uç delikleri var ise fimügasyon işlemi ile kapı kanatları ve kasası ilaçlanacak, aynı renk ahşap dolgu macunu ile uç-uç delikleri kapatılacak. Kapının tüm ahşap yüzeylerine su bazlı şeffaf koruyucu sürülecektir. Temizlenen metal menteşe, kilit yüzeylerine şeffaf metal koruyucu sürülerek kapı ile birlikte yerine monte edilecektir. Kapı kasa, pervazlar içinde aynı işlemler sırasıyla yapılacaktır.

Hünkar Mahfili kuzey girişi camekan sökülerek kaldırılacaktır.

Binek Taşı ve Taş Merdivenlerin üzerindeki seramik kaplama, yapıştırma harcı ile birlikte taş yüzeylerine zarar vermeden hassas mekanik yöntemlerle el ile sökülecektir. Merdivenler üzerindeki tüm metal korkuluklar sökülecektir. Sahanlık üzerindeki beton tabaka mekanik yöntemler kullanılarak el ile sökülecek, ortaya çıkan taş kaplama yüzeydeki harç kalıntıları el ile temizlenecektir. Merdivenin kuzey sağır cephesi yüzeyindeki çimento harçlı sıva mekanik yöntemler kullanılarak el ile raspa edilecek, üzerindeki ağaçlar zemine yakın yerden hızarla kesilecek, ağaç gövde ve kökleri kimyasal yöntemlerle kurutulacak ve taş merdiven yüzeyinden temizlenecektir.

Basamaklar üzerindeki otlar kimyasal yöntemler kullanılarak kurutulması için ilaçlanacak, kuruması sonrası el ile temizlenecektir. Basamakların birleşim yerlerindeki toprak kalıntıları sivri uçlu metal kalemle kazınacak ve komprosörlü makine ile vakumlanarak temizlenecektir. Köklerin ve gövdelerin çıkarılması sırasında yonu taşları düzenli olarak sökülecek, ağaçların kurutma temizleme işlemi bitmesi sonrası kireç katkılı harç ile yerine konulacaktır. Bu taşlar uçta ise yanındaki taşa boyutuna uygun 316 sınıf çelik kenet, altındaki mevcut taşa aynı nitelikte zıvana ile bağlanacak, kenet ve zıvana boşluğuna hazırlanan akıtma deliklerinden eritilmiş sıcak kurşun akıtılacaktır. Sahanlık üzerindeki betondan imal tüm çiçeklikler kaldırılacaktır. Giriş camekanu batısında bulunan beton platform kaldırılacaktır. Merdivenler ile batı bahçe duvarı arasında kalan zemindeki beton kaplama mekanik yöntemler kullanılarak el ile sökülecektir. Bu işlemler ile merdiven kısmı niteliksiz eklerin tümünden temizlenmiş olacaktır.

Temizleme işleminden sonra ortaya çıkan basamaklar ,sahanlık ve binek taşı blok taşlarındaki kopmalar aynı nitelikte taş ile tamamlanacaktır. Tamamlama işlemi taşın boyutuna göre adedi ve ebadı hesaplanan 316 sınıf çelik vidalar ile mevcut taş yüzeye sabitlenecektir. Vida deliklerine ve birleşim yerlerindeki boşluklara, eritilmiş sıcak kurşun akıtılacaktır. Akıtma delikleri sağlam olan sabit taş yüzeyinden açılacaktır. 5 cm den küçük kopma ve aşınmalarda tamamlama yapılmayacak sadece bu kopmaların ve aşınmaların yüzeyleri taş zımparası ile düzeltilecek, yüzeyi pürüzsüz hale getirilerek kimyasal su itici sürülecektir. Böylece kopuk ve eksilmiş taş yüzey kısımda su durmayacak, yosun, kir, mantar, bitkilenme oluşmayacaktır. Mevcut taşların temizlenen derzlerinin dikey kısımları aynı nitelikte taşın tozu-hidrolik kireç-kuyu suyu karışımı macun kalem spatula ile sürülerek kapatılacak, boş kalan üst kısımdan aynı nitelikte taşın tozu-hidrolik kireç-kuyu suyu karışımı şerbet akıtılarak tamamlanacaktır. Merdivenin sağır cephesi moloz taş duvar derzleri kireç esaslı hazır derz dolgu macunu ile kalem uçlu spatula ile taşa hemyüz tamamlanacaktır. Taş merdivenlerin ilk basamağı ile batı bahçe duvarı arasındaki zemin üzerine kırılmış ocak taşı-kalın dere kumu karışımı 20 cm kalınlıkta serilecek, üzerine kaymak kireç-ince dere kumu karımı harç ile sahanlık kaplaması ile aynı nitelik ve ebatta yonu taşı kaplanacaktır. Temizleme ve tamamlama işlemlerinden sonra merdiven basamakları, sahanlık, binektaşı yüzeyleri kiri söküp alabilecek sertlikte uygun malzeme kullanılarak kumlama yöntemi ile temizlenecektir. Merdiven sağır cephe duvarı üzerine 1. sınıf kurutulmuş meşe

ahşaptan 100 cm yükseklikte korkuluk yapılacaktır.Korkuluk yüzeyine 2 kat osmanlı bezir yağı sürülecektir.

Batı, kuzey cephe ahşap kaplamaları yüzeyindeki sentetik boya katmanları kimyasal yöntemler ile raspa edilecektir.Boya raspası sonrası çürümüş , kopmuş kaplamalar aynı cins ahşap ile yenilenecektir.Yüzeylerinde böcek uç-uç delikleri var ise fimügasyon işlemi ile ilaçlanacak, sonrası aynı renk ahşap dolgu macunu ile uç-uç delikleri kapatılacak.Yüzey ince zımpara ile düzeltilecek , iki kat osmanlı bezir yağı sürülecek. Kapının tüm ahşap yüzeylerine su bazlı şeffaf koruyucu sürülecektir. Alüminyum pencereler harimdeki 1. sıra pencerelerinde uygulanan işlemler ile temizlenecektir.

Pencere demir korkulukları sökülecektir.

Batı cephesindeki konsol kısım çelik malzemeden imal edilecek hidrolik sistemle takviye edilmiş askıya alma platformu ile mevcut haliyle askıya alınacak, konsolu taşıyan iki adet çelik putrel ayak sökülecek, ayakların oturduğu tabana marmara mermerinden imal düz kaide yerleştirilecek, kaide üzerine iki adet zıvana yerleştirilerek, marmara mermerinden imal profilli taban zıvanalı birleştirilecek, zıvana boşluklarına taş üzerindeki akma deliklerinden eritilmiş sıcak kurşun akıtılacak,mermer kaide ortasında açılan 30 cm çapında 2 cm derinliğindeki oyuğa hazırlanan 25 cm çapında masif sedir ahşap direkler monte edilecek, taban oyuğu ile sedir ayak birleşimine bakırdan imal çember monte edilecektir. Konsol kısmın taban ahşap kirişi ile sedir ayak arasına yine sedirden imal profilli başlıklar ağaç kavela ile yerleştirilecek, taban kirişlerinden itibaren yukarısı askıya alınan konsol kısım, hidrolik sistemin yardımı ile bu sedir ayakların üzerine serbest oturtulacaktır. Taban kirişi ile sedir ayak başlığı birbirine sabitlenmeyecektir. Sedir ayakların yüzeyine iki kat osmanlı bezir yağı sürülecektir. Konsol kısmın döşeme altı çıtalı ahşap tavanı üzerindeki sentetik boya kimyasal yöntemlerle raspa edilecek, boya raspası sonrası çürümüş , kopmuş kaplamalar aynı cins ahşap ile yenilenecektir. Yüzeylerinde böcek uç-uç delikleri var ise fimügasyon işlemi ile ilaçlanacak, sonrası aynı renk ahşap dolgu macunu ile uç-uç delikleri kapatılacak. Yüzey ince zımpara ile düzeltilecek, iki kat osmanlı bezir yağı sürülecektir.

Çatıdaki restorasyon kararları: Çatı mertekleri ile kiremit altı tahtalarının bir kısmı, su yalıtımı ve alaturka kiremit örtüsü 2009 yılında yapılan basit onarımda yenilenmiştir.

Kiremitler tekrar kullanılmak üzere toplanarak , şantiye sahasının uygun bir yerinde depolanacak, tahta üzerine serili su yalıtımı membran örtü kaldırılacak, kiremit altı tahta kaplamalar ve mertekler tekrar kullanılmak üzere hassas biçimde sökülecek, şantiyede uygun bir yerde depolanacaktır. Ancak mertekler sökülmeden önce tüm ahşap çatı konstrüksiyonu tekrar çizilerek çatı rölövesi revize edilecektir. Konusunda uzman inşaat mühendisince yeniden değerlendirilerek hazırlanan rapor sonucunda gerekli görülür ise çatı restorasyon projesi revize edilecektir. Revize edilen çatı restorasyon projesine uygun olarak çatının restorasyonu yapılacaktır.

Şantiyede kurulacak ahşap atölyesinde, sökülen tüm ahşap çatı elemanları yüzeyleri ahşap zımparası ile düzeltilecek, basınçlı fümügasyon yöntemi ile mantar ve böceklerin zararına karşı ilaçlanacak, emprenye tankına yatırılacak. Söküm işleminden sonra çatı içindeki tüm yüzeyler komprosore bağlı makine havası ile vakumlanarak, toz, örümcek ağı, vb. kirlere temizlenecektir. Çatı makasları ve sökülmeyen diğer tüm çatı ahşap elemanları üzerlerindeki toz haline gelmiş katmanlardan mekanik yöntemler kullanılarak el ile temizlenecek, böceklenmeye karşı yerinde ilaçlanacak, uç-uç delikleri ahşap macunu ile doldurulacak, eksik kısımları tamamlanarak, sürme yöntemi ile yerinde emprenye edilecektir. İlaçlama ve emprenye işlemleri tavan kaplaması iç yüzeyine de uygulanacaktır. Tüm bu işlemler yapılırken tavan kaplama tahtalarına zarar verilmeyecektir. Atölyede bakımı yapılan mertekler, kiremit altı tahtalarının revize restorasyon projesine uygun çatıya montajı yapılacaktır. Tahtalar çakılırken aralarında genişleme ve hava dolaşımı için en az 2 mm boşluk bırakılarak çakılacaktır. Tahta üzerine alaturka kiremit altı oluklu su yalıtım levhaları yerleştirilecektir. Mahya kısımlarının birleşimleri detayına uygun yapılacaktır. Oluklu levha üzerine, yeniden kullanılmak üzere çatıdan sökülen alaturka kiremitler serilecek ve metal kancalarla levhaya sabitlenecektir. Mahya kiremiti harçla sabitlenmeyecek, çatı içi havalandırma boşluğu bırakılarak mahya mertegine çivi ile sabitlenecektir. Mahya boyunca bırakılan deliklerden çatı içi havalanacaktır. Saçaktaki tüm çinko yağmur olukları ile yağmur iniş boruları tahtalara zarar vermeden sökülecek, yağmur olukları aynı kesitte 14 no çinko ile yenilenecektir. Oluktan taşmalara karşı saçak uçları kiremit altı tahta kaplama üzerine en az 100 cm genişlikte 3mm kalınlıkta bitümlü membran ile kaplanacaktır. Saçak altı tahta kaplamalar, koltuk altı silmesi ve alın tahtası üzerindeki sentetik boya kimyasal yöntemlerle raspa edilecek, boya raspası sonrası çürümüş , kopmuş kaplamalar aynı cins ahşap ile yenilenecektir. Yüzeylerinde böcek uç-uç delikleri var

ise fümigasyon işlemleri ile ilaçlanacak, sonrası aynı renk ahşap dolgu macunu ile uç-uç delikleri kapatılacak. Yüzeyi ince zımpara ile düzeltilecek, iki kat osmanlı bezir yağı sürülecek.

Minaredeki restorasyon kararları: Minare için kaide zemininden aleme kadar çelik iş iskelesi kurulacaktır. Kaide kısmı ve kaide pabucu gövdeye geçiş silmesi dahil tüm cephelerindeki çimento harçlı sıvalar mekanik yöntemler kullanılarak el ile raspa edilecektir. Sıva altından çıkacak olan kesme taş yüzey harç artıklarının ve kirinin yüzeyden koparılması için sertliği ayarlanmış malzeme ile kumlama yöntemi kullanılarak temizlenecektir. Kaidenin güney cephesindeki giriş kapısı korunacak. Giriş tabanındaki beton kaplama sökülecek. İç çeperlerdeki çimento harçlı sıva ile merdiven basamaklarındaki çimento harçlı kaplamalar mekanik yöntemler kullanılarak el ile raspa edilecektir. Raspa sonrası ortaya çıkan kesme taş yüzey harç artıklarının ve kirinin yüzeyden koparılması için sertliği ayarlanmış malzeme ile kumlama yöntemi kullanılarak temizlenecektir.

Gövde kısmı, şerefeye geçiş silmesine kadar dış cephe ile iç çeper yüzeyindeki çimento harçlı sıva mekanik yöntemler kullanılarak el ile raspa edilecektir. Raspa sonrası ortaya çıkan dolu minare tuğlası gövde yüzeyi derzleri, kaymak kireç-harman tuğla kırığı-ince dere kumu-harman tuğlası tozu-kuyu suyu karışımı harç ile kalem spatula kullanılarak tuğla yüzeyi ile hemyüz doldurulacaktır. Gövde yüzeyi horasan harcı ile sıvanacaktır. Dış yüzey harcı kuruduktan sonra bir kat doğal su itici sürülecektir. Merdiven basamaklarındaki çimento harçlı kaplamalar mekanik yöntemler kullanılarak el ile raspa edilecektir

Şerefe kısmı gövde silmesi ile korkuluk silmesi arasındaki taş yüzeylerde doğal patina oluştuğu için bu kotlar arası şerefe dış yüzeyinde bir işlem yapılmayacaktır. Korkulukların üzerindeki aydınlatma armatürleri ve kabloları sökülecektir. Korkuluklar saat yönünde numaralandırılacak üstteki dövme demir kenetler yuvalarından sökülecek, sonrası taş korkuluklar zıvanalar ile birlikte saat yönünde sıra ile sökülecek, şantiye sahasında uygun bir alanda depolanacaktır. Şerefe zeminindeki beton kaplama el ile sökülecek, ortaya çıkan taş yüzey ve korkuluk altı silmesi yüzeylerindeki kir ve harç artıklarını koparacak sertlikte malzeme ile kumlama yöntemi kullanılarak temizlenecek, sonrası taş arasındaki derzlere hidrolik kireç şerbeti akıtılarak doldurulacaktır.

Korkulukların üzerindeki yosunlar ilaçlanarak kurutulacak, sonrası kumlama yöntemi kullanılarak iç-dış yüzeyleri ölü tabakalardan ve kirden temizlenecektir. Ancak kumlama püskürtülecek malzemenin, korkuluk dış yüzeyindeki baklava kabartma desenlere zarar vermemesine ve sertliğine dikkat edilecektir. Korozyona uğramış kenet, zıvanalar kumlama yöntemi ile temizlenecek, korozyon önleyici kaplanacaktır. Kenet ve zıvana kanallarının içi kumlama ile temizlenecektir. Korkuluklar şerefedeki sökülen yerlerine numara sırasına göre yerleştirilecek, zıvana ve kenetlerin boşluklarına eritilmiş sıcak kurşun akıtılacaktır. Şerefe zeminin de yağmur suyu birikmemesi için döşeme taşlarından uygun olanlara kanal açılacaktır. Merdiven basamaklarındaki çimento harçlı kaplamalar mekanik yöntemler kullanılarak el ile raspa edilecektir.

Petek kısmı külah silmesine kadar, dış cephe ile iç çeper yüzeyindeki çimento harçlı sıva mekanik yöntemler kullanılarak el ile raspa edilecektir. Raspa sonrası ortaya çıkan dolu minare tuğlası gövde yüzeyi derzleri kaymak kireç-harman tuğla kırığı-ince dere kumu-harman tuğlası tozu-kuyu suyu karışımı harç ile kalem spatula kullanılarak tuğla yüzeyi ile hemiyüz doldurulacaktır. Gövde yüzeyi horasan harcı ile sıvanacaktır. Dış yüzey harcı kuruduktan sonra bir kat doğal su itici sürülecektir. Şerefe kapısı sökülecek, kapı boşluk kısmının ortasına 316 sınıf paslanmaz çelikten imal kapı kasası, kasaya oturan ve dışa açılan 16 mm kalınlıkta temperli camdan kapı kanadı monte edilecektir. Menteşe, kilit 316 sınıf paslanmaz çelikten imal edilecektir.

Külah kısmı üzerindeki kurşun levhalar sökülecek ve izabeye gönderilmek için şantiyede uygun bir yerde depolanacaktır. Alem ve üzerindeki paratoner sökülecek, alem kimyasal yöntemlerle temizlenecektir. Kurşun altı tahta kaplama, ahşap iç iskelet, ahşap seren direği ve silme hizasındaki ahşap gergiler yeniden kullanılmak üzere saat yönünde numaralandırılarak hassas sökülecek şantiyedeki ahşap atölyesinde depolanacaktır. Külah konstrüksiyonunun tüm ahşap elemanlarının, çürümüş kısımları ve ölü dokuları mekanik yöntemlerle temizlenecek, kopmuş parçalar aynı cins ahşap ile yenilenecektir. Yüzeylerinde böcek uç-uç delikleri var ise basınçlı fimügasyon işlemi ile ilaçlanacak, sonrası aynı renk ahşap dolgu macunu ile uç-uç delikleri kapatılacak. Yüzeyi ince zımpara ile düzeltilecek , iki kat osmanlı bezir yağı sürülecek. Bakımları sonrası yerlerine sökülmün tersi sırayla yeniden montajı yapılacaktır. Kurşun altı tahta kaplamanın dış yüzeyi kendinden yapışkan yüzeyli plastik su yalıtım örtüsü ile sarılacaktır. Sarım işlemi külah tabanından aleme doğru bini yapılarak iki kat

uygulanacaktır. Alem kısmında hava deliği bırakılacaktır. Tahta yüzeyi, 2 mm et kalınlığındaki kurşun levhalar ile şartnamesine uygun kaplanacaktır. Kurşun kaplama sonrası temizliği yapılan alemin, uygun yöntemlerle montajı yapılacaktır.

Uygulanacak Restorasyon Teknikleri: Vani Mehmed Efendi Cami restorasyon uygulamasında sırasıyla sağlamlaştırma, bütünleme, temizleme teknikleri kullanılacaktır.

Venedik Tüzüğü'nün (1964) "Restorasyon Teknikleri" başlıklı 5-4.1. maddesinde "...Bilimsel restorasyonda olabildiğince az müdahaleyle, kültür varlığının tarihi belge ve estetik değerinin korunması amaçlanır. Onarım sırasında yapılan müdahalelerin derecesi, sağlamlaştırmadan yeniden yapıma doğru artar. Koruma açısından en uygunu sağlamlaştırmayla yetinmektedir."

Vani Mehmed Efendi Cami ve çevresinin düzenlenmesi restorasyon kararlarında yukardaki tanım dikkate alınmış ve sırasıyla, sağlamlaştırma, bütünleme, temizleme restorasyon teknikleri kullanılmıştır.

Sağlamlaştırma

Son cemaat ve mahfil kısmı taşıyıcı sistem ve yapı malzemelerinde sağlamlaştırmayı gerektirecek bir hasar ve bozulma görülmemiş olup, hünkar mahfili duvarlarında yapılacak çimento sıva raspası sonrası, ahşap taşıyıcı sistemde görülen bozulma, hasar ve eksiklikler tespit edilerek hazırlanacak revize rölöve ile statik güçlendirme projesine uygun sağlamlaştırma yapılacaktır.

Bütünleme

Venedik Tüzüğü'nde bütünleme tanımı şöyledir: "Bir bölümü hasar görmüş, ya da yok olmuş yapı ve öğeleri ilk tasarımlarındaki bütünlüğe kavuşturacak biçimde geleneksel ya da çağdaş malzeme kullanılarak tamamlama işlemine bütünleme-reintegrasyon denir."

Caminin ahşap çatalı tavan kaplaması, ahşap pencere ve kapı doğramaları, hünkar mahfili önü taş merdiven basamakları ve sahanlıkları, minare basamaklarında yapılan tamamlama uygulamaları...

Temizleme

Venedik Tüzüğü'nde temizleme tanımı şöyledir: "Kültür varlığının ve kentsel sitlerin genel etkisini bozan, tarihi ve estetik değer taşımayan (muhtes) eklerden arındırılmasıdır."

Mekan ölçğinde: Bahçedeki tek katlı betonarme tuvalet yapısı, iki katlı yığma müştemilat yapısı, kuzey bahçedeki tek katlı baraka yapısı, hünkar mahfili ile harim girişi camekanı, depodaki ahşap bölme duvarlar, müezzin mahfilindeki imam odası camekanı, temizlenecektir.

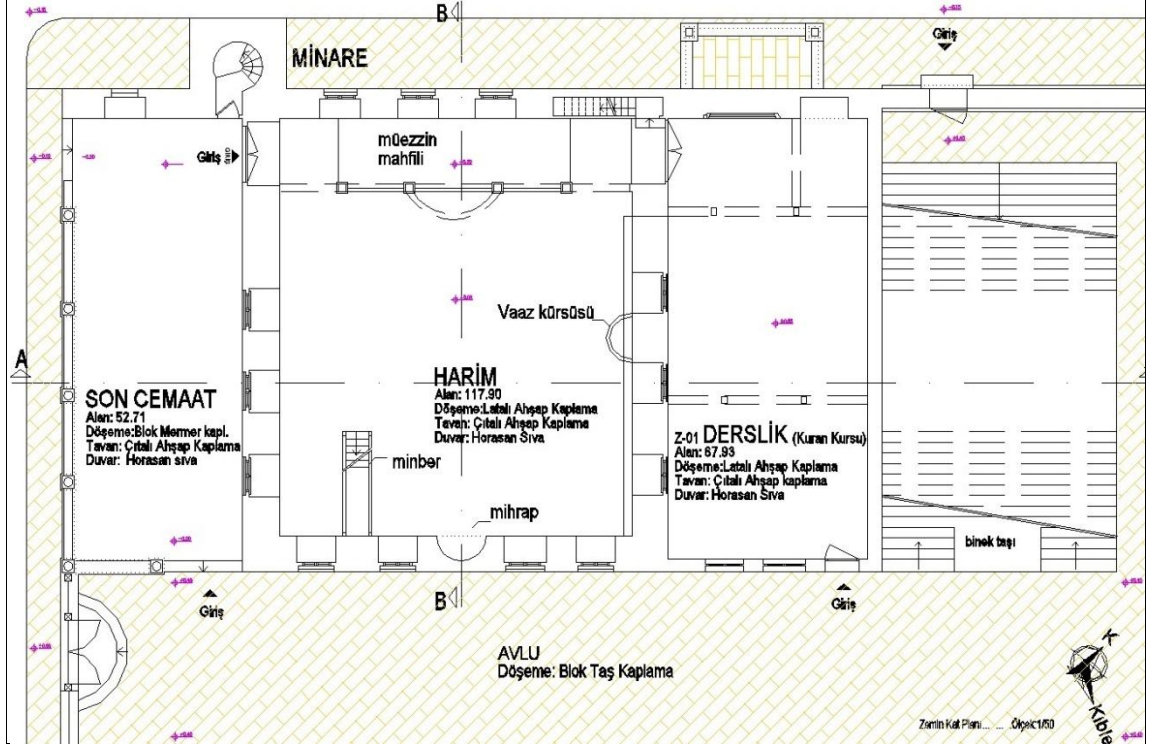
Yapı elemanı ölçğinde: Hünkar mahfilindeki bölme duvarların bir kısmı, temizlenecektir.

Yapı bileşeni ölçğinde: Alüminyum pencereler, cephelerdeki tüm çimento sıvalar, temizlenecektir.

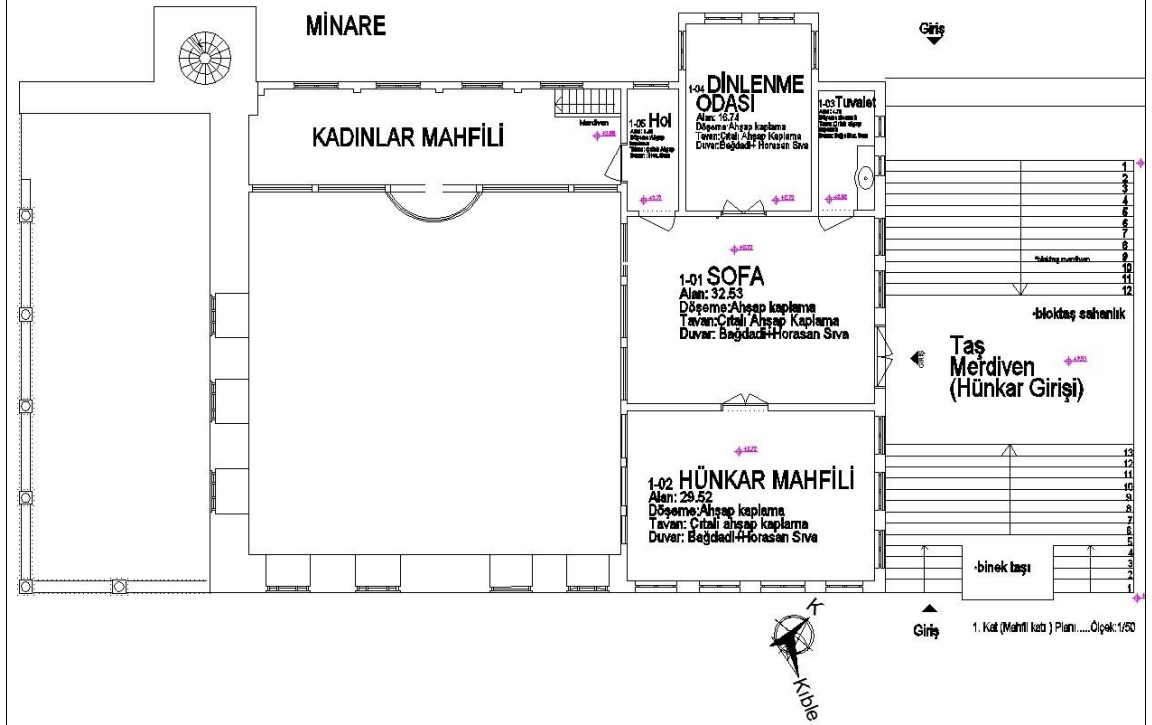
Cami cemaatinin kullanması için ihtiyaç gereği bahçede yeni tuvalet yapısı inşa edilmiştir. Bu işlem yeni yapım olmasına rağmen çevre düzenlemesi kapsamında ihtiyaca yönelik bir uygulamadır.

Hünkar Köşkü Ve Mahfili 1. katı restorasyonu yapıldıktan sonra, Sultan I. Mahmud'un kullandığı 18. Yüzyıl halini, yansıtır iç tefrişat projesi hazırlanacak ve dekorasyonu yapılacaktır. Sultan I. Mahmud'un balmumu heykelleri yapılarak Hünkar Mahfili, Dinlenme Odası, Sofa kısmındaki halleri canlandırılacak; yer döşemesine o dönem halılarının özelliklerinde yeni yapım halılar; pencerelere perdeler; oturma birimleri (koltuk-divan vb.) ve mobilyalar tasarlanacaktır.

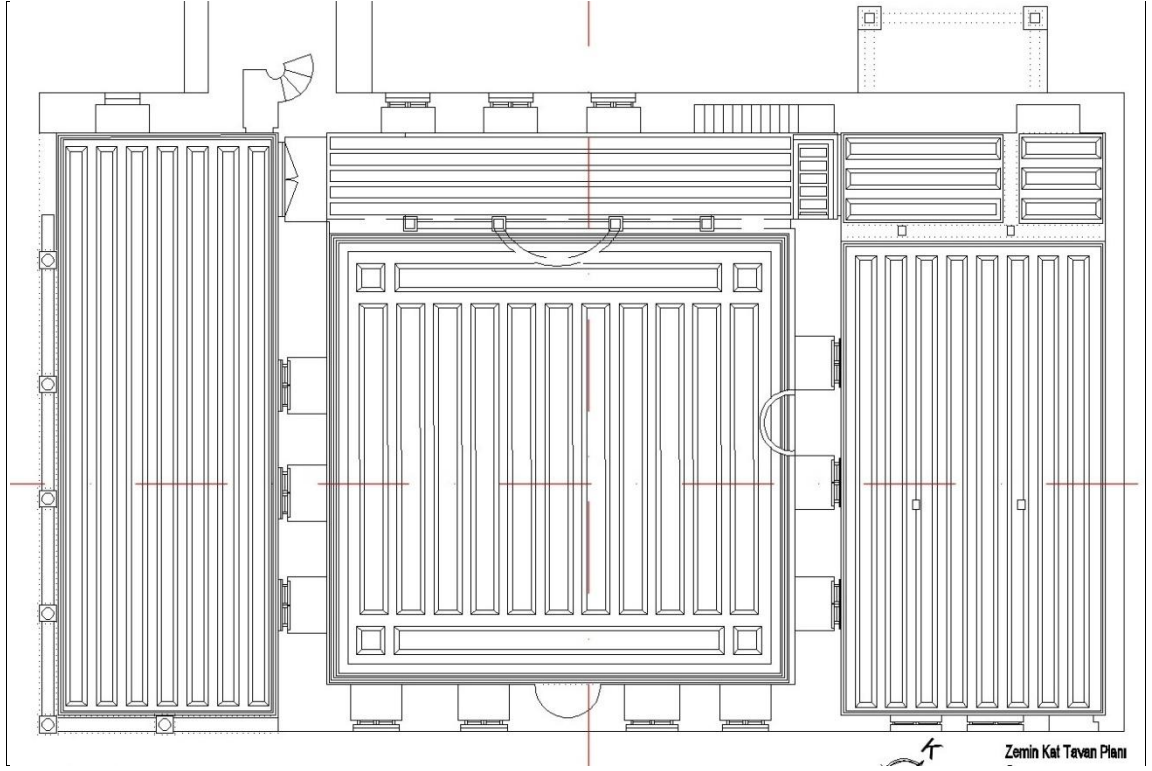
Restorasyon projesinin farklı formattaki görüntüleri aşağıdadır.

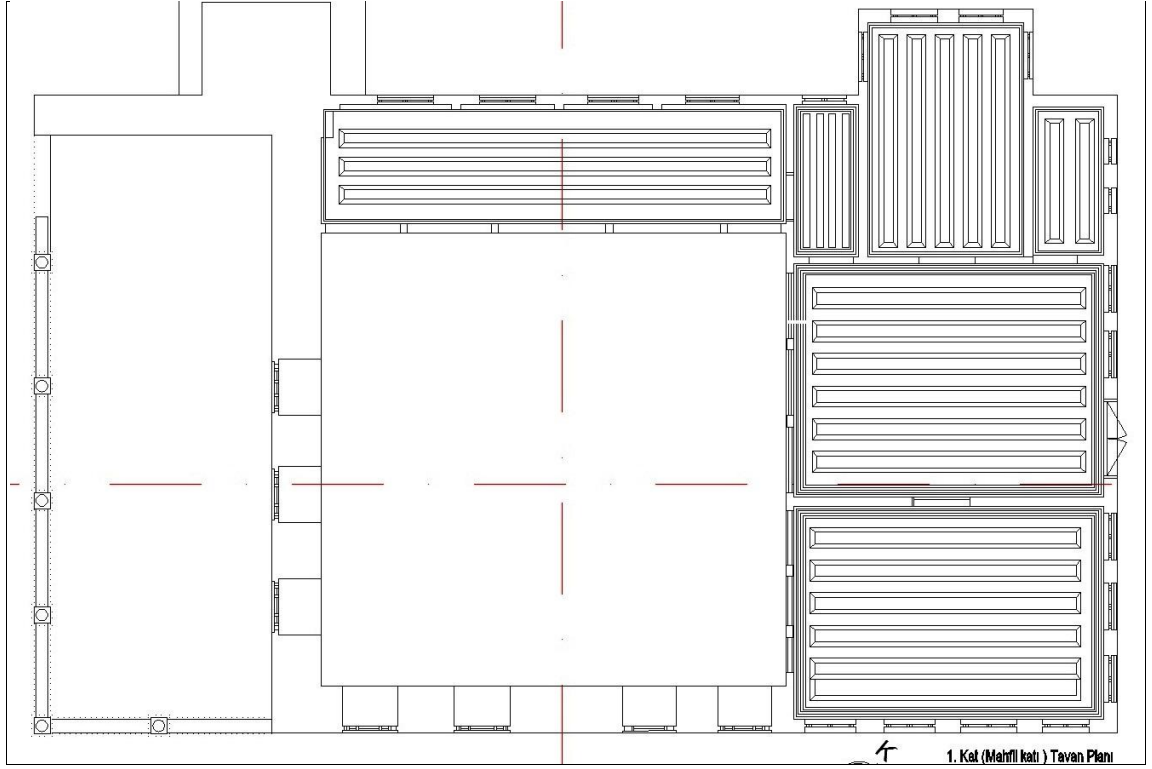
Şekil-70. Restorasyon zemin kat planı.

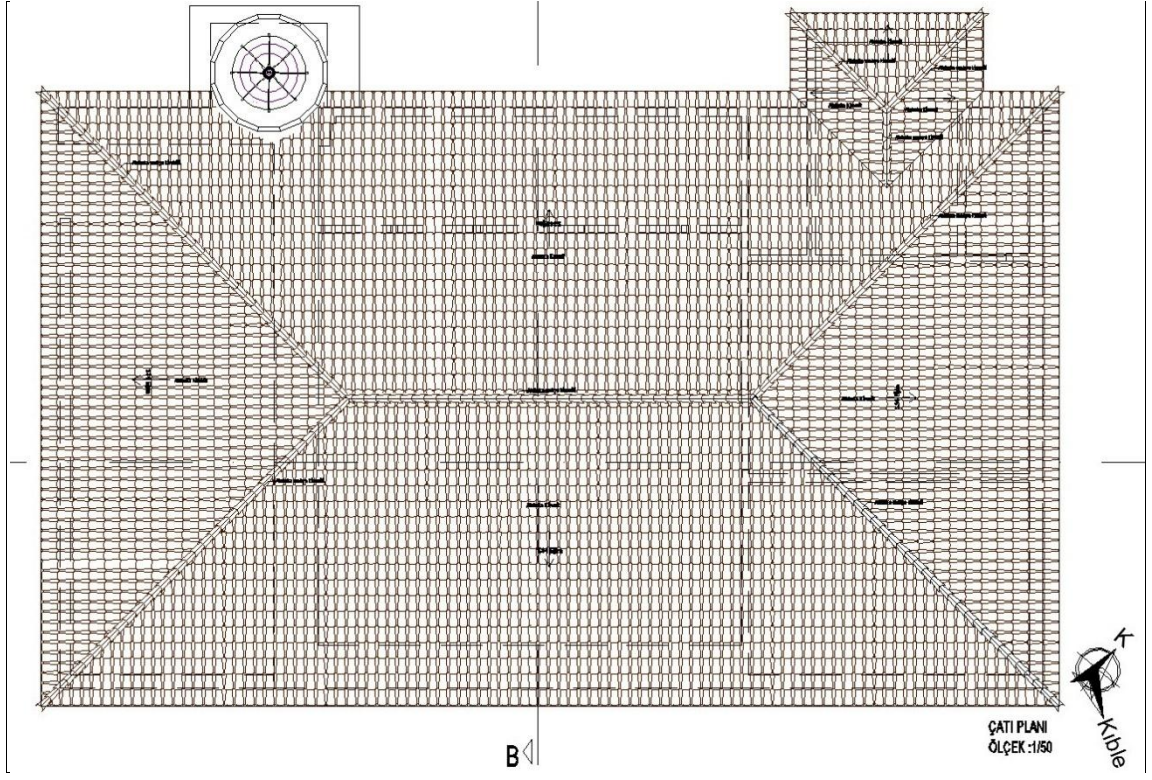
Şekil-71. Restorasyon 1. kat planı.

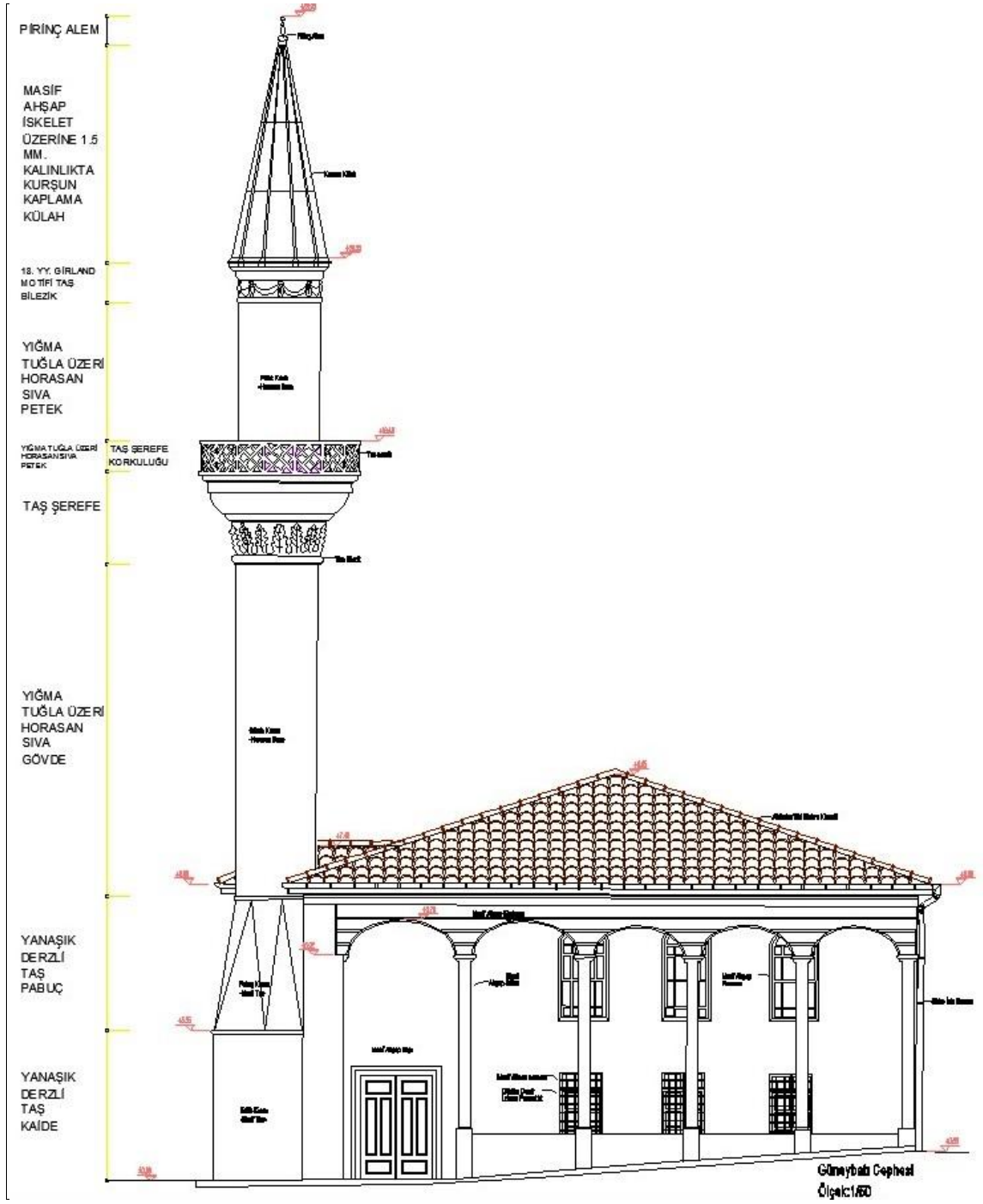
Şekil-72. Restorasyon zemin kat tavan planı.

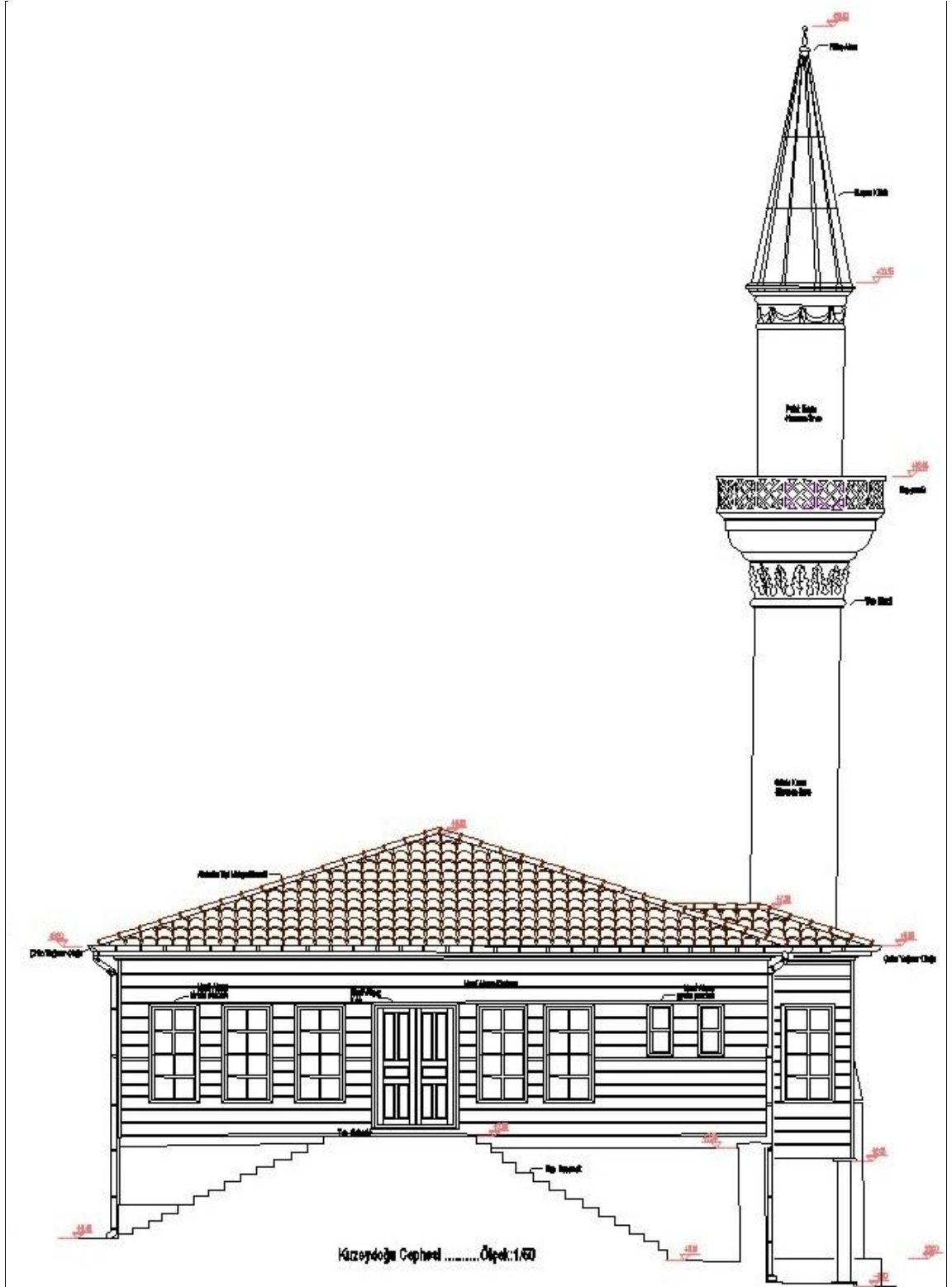
Şekil-73. Restorasyon 1. kat tavan planı.

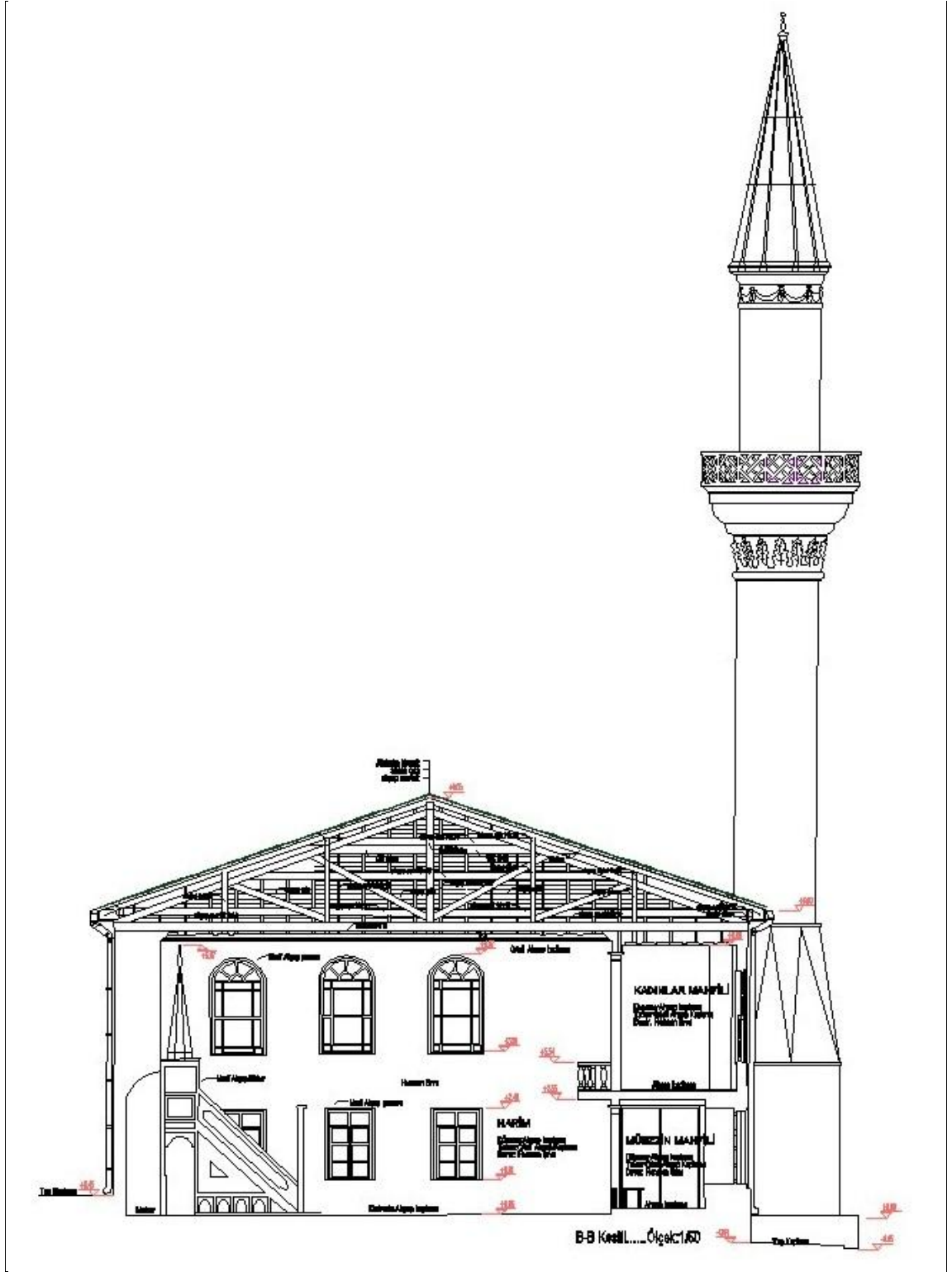

Şekil-74. Restorasyon çatı örtü planı.

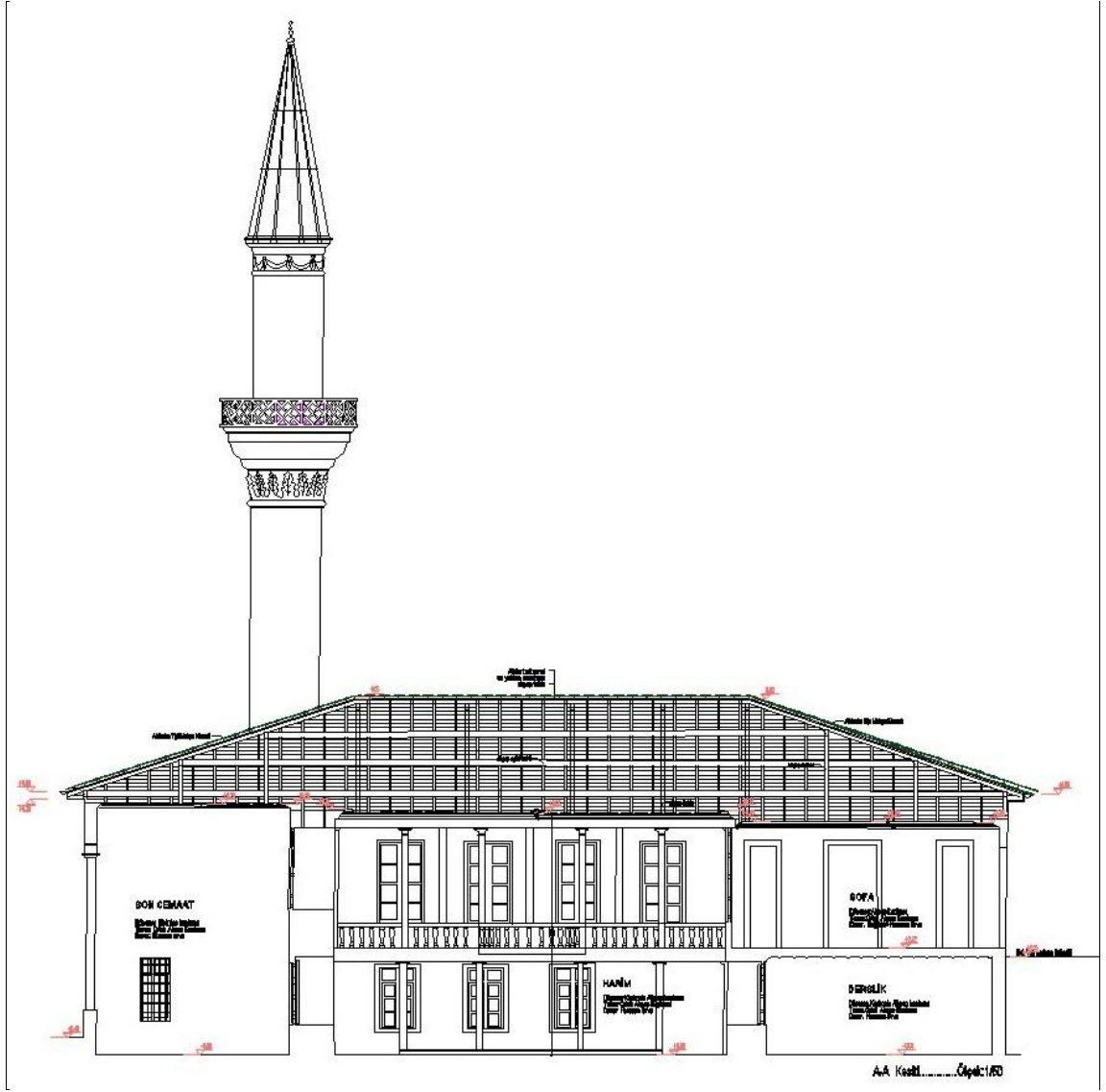

Şekil-75. Restorasyon güneybatı cephe görünüşü.

Şekil-79. Restorasyon B-B kesit görünüşü.

9. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışmanın amacı, taşınmaz kültür varlığı Vani Mehmed Efendi Cami'nin yapısal sorunlarını tespit etmek ve sonrası, sorunların çözümüne yönelik en az müdahale ile yapıda en iyi korumayı sağlamak.

Yapının restorasyon çalışmalarına başlamadan önce anıt fotoğraf, video vb. tekniklerle ayrıntılı olarak belgelendi, ölçekli çizimleri dijital ortamda yapıldı, tarihçesi, estetik özellikleri ve değeri, teknik özellikleri (yapım teknikleri, malzeme ve taşıyıcı sistemi), yasal statüsü incelendi. Rölöve ile birlikte araştırmalar yapılarak yapı iyice tanındı. Çeşitli kaynaklardan derlenen bilgiler ışığında yapılacak restorasyonu yönlendirecek temel veriler elde edildi. Sorunları çözmek için mevcut olasılıkları gözden geçirilerek; olumlu ve olumsuz yönleri belirlendi; en az müdahaleyle en iyi korumayı sağlayacak yöntem seçilmeye çalışıldı.

Kültür ve Turizm Bakanlığı envanter.gov.tr web sayfasında yer alan Vaniköy Cami envanter fişinde caminin tescilsiz olduğu yazılmıştır. İstanbul Boğaziçi'nde yer alan sahil-yalı camileri, deniz kenarına bitişik olması sebebiyle yerleşim bakımından önem arz etmektedir. Vani Mehmed Efendi Cami ise sahil yalı camisi olmasından başka, 17. yüzyıl Klasik Osmanlı geleneksel cami plan özelliğini koruması (taş kargir harim bölümü), 18. yüzyılda Sultan I. Mahmud tarafından kargir tek mekanlı bu klasik camiye iki katlı hünkar Köşkü-Mahfilî ekletmesi, Sultan'ın bu camiye kullanıyor olması, bu ekle camiye Sultan'ın gerek dinlenme gerekse ibadet işlevi vermesi, eklenen bu ahşap karkas bölümünün mevcut kargir duvarlara iki cephesinin traşlanarak yerleştirilmesi, ahşap son cemaat bölümü ve taş-tuğla kargir minarenin eklenmesi, Sultan II. Mahmud tarafından tekrar onartılması ve kendisince kullanılıyor olması, taşınmazın sit alanı içinde olmasından dolayı, 10.12.1987 tarih ve 19660 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Tespit ve Tescili Hakkında Yönetmelik" in ikinci bölümündeki "Tespitlerde Değerlendirme Kıstasları" başlıklı 4. Maddesi 'ndeki a, c, e, f fıkrasındaki:

- a) Korunması gerekli tabiat varlıkları ile, 19 uncu yüzyıl sonuna kadar yapılmış taşınmazlardan olması,
- c) Taşınmazların sit alanı içinde bulunması,

- e) Taşınmaz tabiat varlıklarının ender bulunan değişik özelliklere sahip olması,
- f) Tek yapılar için; taşınmazın sanat değeri, mimari, tarihi, estetik, mahalli, arkeolojik değerler kapsamı içinde; strüktürel, dekoratif, yapısal durum, malzeme, yapım teknolojisi, şekil bakımından özellik arzemesi,

özelliklerini taşımaktadır. Bu sebeple aynı yönetmeliğin 1. Bölüm, 3. Maddesi, b fırası, “Tescil” başlıklı altbendindeki “Tescil: taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarından korunması gerekli olanlarının koruma kurulu kararıyla belirlenmesini, ifade eder.” tanımındaki tescilin yapılması için , aynı yönetmeliğin 2. Bölüm, 6. Maddesindeki “ Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün idaresinde veya denetiminde bulunan mazbut ve mülhak vakıflara ait taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları, gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan cami, türbe, kervansaray, medrese, han, hamam, mescit, zaviye, sebil, mevlevihane, çeşme ve benzeri korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının tesbiti, envanterlenmesi, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce yapılır.” hükmüne göre Vakıflar Genel Müdürlüğünce aynı yönetmeliğin “Tespit sonucu düzenlenecek belgeler” başlıklı 5. Maddesindeki belgeleri hazırlatarak Caminin tescili için ilgili Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu'na sunması, doğru olacaktır.

Cami'nin ilk yapıldığı yıllarda medrese ile beraber inşa edildiğinden bu tezde bahsedilmiştir. Medrese günümüze ulaşmamıştır. Caminin üzerinde yer aldığı bu taşınmaz üzerinde, ilgili Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu'ndan izin alınarak Arkeoloji Müze Müdürlüğü denetiminde arkeolojik kazı yapılarak, medrese kalıntılarının ortaya çıkarılması ve hazırlanan bu tez kapsamında hazırlanan rölövenin, gerek sıva raspası gerekse kazı sonrası çıkacak veriler doğrultusunda revize edilmesi; elde edilecek bu bilgiler doğrultusunda restitüsyon çalışması ile restorasyon kararlarının revize edilmesi uygun olacaktır.

 envanter.gov.tr

SİT | ANIT | BELGE | BIBLİYOGRAFYA | HARITA | HALK KÜLTÜRÜ | KÜLT HAKKINDA

Kentsel Arkeoloji SMO DİĞER

VANİKÖY CAMİİ

Temel Bilgiler

Günümüzdeki İşlevi
CAMI
Kültür Dönemi
OSMANLI
Mahalle
VANİKÖY
Adres
VANİKÖY CADDESİ
Yapım Tarihi
17. YY. İKİNCİ YARISI (?)
Tescil Durumu
Tescilsiz

Kimlik Bilgileri

Türü:
CAMI
İl:
İSTANBUL
İlçe:
ÜSKÜDAR
Ada:
927
Parsel:
27
Fotoğraf No:
USK905

Ayrıntılı Bilgiler

Mal Sahibi
VAKIF
Bakımından Sorumlu Kuruluş
KAMU
Taşıyıcı Sistem
Yığılma
Örtü Türü
EGİMLİ ÇATI,KIRMA ÇATI
Örtü Malzemesi
KİREMİT ÖRTÜ,ALATURKA KİREMİT ÖRTÜ
Plan Özellikleri
AHŞAP KARKAS CAMİDİR.
Cepheye İlişkin Malzeme
AHŞAP CEPHE,SIVALI CEPHE
Teknik Donatı
Elektrik,Isıtma
Sağlamlık Durumu
İyi
Fiziksel Özgünlük
Az Değişmiş
Yakın Tarihteki Onarım
Evet
Gözlem ve Açıklamalar
FEVKANİ OLARAK İNŞA EDİLMİŞ. AHŞAP KARKAS CAMİİDİR. TEK ŞEREFELİ MINARESİ KAGIR ZEMİNE OTURTULMUŞ VE BETONARMEDİR. DENİZ TARAFINDA BİR DUVAR GEÇMESİ VARDIR. CAMİNİN KORU TARAFI YÜKSEK SÜTUNLARLA SÜNDÜRMA ŞEKLİNDE İNŞA EDİLMİŞTİR.

Harita

Harita Verileri | Kullanım Şartları
Google Maps | Tarihi Harita

Şekil-81. Envanter belgesi, 2014 yılı (envanter.gov.tr).

KAYNAKLAR

- Atalan, Ö.. (2014). *17. Ve 18 Yüzyılda, Görsel Ve Yazılı Kaynaklara Göre Ortaköy-Kuruçeşme Arasında Yeralan Kıyı Yapıları*. Akademik Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi II, 28, 232. İstanbul.
- Aysel, N. R. (2004). *Mimari Tasarımın Biçimlenmesinde Bir Çevre Faktörü Olarak Su ve Boğaziçi Örneği*. Doktora tezi, İstanbul, Turkey.
- Ayverdi, S. (2008). *Boğaziçi'nde Tarih*. İstanbul: Kubbealtı Yayıncılık
- Berberoğlu, N.. (2010). *Boğazın İncileri Yalı Camileri, The Pearls Of İstanbul: Waterfront Mosques*. İstanbul. AKB Yayınları.
- Çelik, G.. (2012). *19. Yüzyılda Üsküdarın Boğaziçi'nden Görünümü: Sosyo-Kültürel Dinamikler Bağlamında Paşalimanı-Kandilli Sahil Şeridinde Mimari Gelişimi*. Üsküdar 7. Sempozyumunda sunulan bildirilerin kitabı. İstanbul: Üsküdar Belediyesi Kültür ve Sosyal İşleri Müdürlüğü Yayınları.
- Çetinaslan, M. (2013). *Bursa Ulu Camii Hünkâr Mahfili*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 6, 25. İstanbul.
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2011). *2010-2011 İstanbul Çevre Durum Raporu, 19-136*.
- Dağlı Y., Kahraman, S. (2003). *Evlıya Çelebi Seyahatnamesi: İstanbul*. İstanbul: Yapı Kredi Yayıncılık.
- Deleon, J. (2002). *Boğaziçi Gezi Rehberi*. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayıncılık.
- Eldem S.H. (1979). *Boğaziçi Anıları*. İstanbul: Alarko A.Ş. Yay.
- Eldem, S. H. (1994). *Boğaziçi Yalıları*. 2. İstanbul: Vehbi Koç Yay.
- Erdenen, O. (2007). *Boğaziçi Kendini Anlatıyor*. İstanbul: Kitabistanbul Yayıncılık.
- Erdenen, O. (1993). *Boğaziçi Sahilhaneleri*. 2, 248-252 . İstanbul: İBB Yayıncılık.

- Halıcı, G. (2008). *İstanbul Anadolu Yakasında Tarihsel Bir Gei*. İstanbul: Çimsa Yayıncılık.
- Hürel, H. (2010). *İstanbul'un Ansiklopedik Öyküsü*. İstanbul: Kapı Yayıncılık.
- İnci, N.. (1985). *18. Yüzyıldan istanbul Camilerine Batı Etkisiyle Gelen Yenilikler*. Vakıflar Dergisi, 19, 227-230. Ankara: VGM Yay.
- İnciciyan, P.G. (1956). *XVIII. Asırda İstanbul*. İstanbul: İş Bankası Yayıncılık
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (2009). *Sultan II. Abdülhamit'in Aile Albümü*, İBB Kültür A.Ş. Yay. İstanbul.
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı. (2008). *Geçmişten Günümüze Boğaziçi*. İstanbul.
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi Zemin ve Deprem Araştırma Müdürlüğü arşivi.
- Kara, İ., Pulcu, S.. (1996). *A.Süheyl ÜNVER'İN İstanbulu*. İstanbul: İBB. Kültür İşleri Daire Bşk. Yay.
- Kayra, C. (1993). *İstanbul Mekanlar ve Zamanlar*. İstanbul: İBB Kültür İşleri Daire Bş. Yay.
- Konyalı, İ.H.. (1976). *Üsküdar Tarihi, 1-2.,308*. İstanbul: Yeşilay Cemiyeti Yay.
- Kozoman,S.. (2007). *Boğaziçi'nde Silüet ve Silüetin Belirlenmesinde Fotogrametri* , 22. Yüksek Lisans Tezi, Y.T.Ü.. İstanbul.
- Kültür Bakanlığı Tarih Vakfı. (1995). *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi* , 7, .367-368. İstanbul
- Mantran, R.. (2001). *İstanbul Tarihi*. İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Milli Eğitim Bakanlığı Modülü. (2013). *Taş Bozulmalarını Teşhis Etme*. Ankara .
- Özanay, O..(2005. *Üsküdar da yazmacılık*, Üsküdar 2. Sempozyumunda sunulan bildirilerin kitabı. İstanbul: Üsküdar Belediyesi Kültür ve Sosyal İşleri Müdürlüğü Yayınları.

- Özsaymer, Z., C.. (2007). *Üsküdar'dan Çalınan Vakıf Eserleri* Üsküdar 4. Sempozyumunda sunulan bildirilerin kitabı 1. Cilt. İstanbul: Üsküdar Belediyesi Kültür ve Sosyal İşleri Müdürlüğü Yayınları.
- Öztuncay, B.. (2003). *Dersaadet'in Fotoğrafçıları*. İstanbul
- Reis, M. (2013). *İstanbulunİncisi: Boğaziçi ve Tarihi Dokusu*. Ekoloji Magazin Dergisi, 39.
- Sedat, M. (2007). *Cumhuriyet Döneminde Üsküdarın Nüfus Sayısı Ve Göç Hareketleri*. Üsküdar 4. Sempozyumunda sunulan bildirilerin kitabı 2. Cilt. İstanbul: Üsküdar Belediyesi Kültür ve Sosyal İşleri Müdürlüğü Yayınları.
- Şahsuvaroğlu, H. Y..(1986). *Boğaziçi'ne Dair*. İstanbul: Türkiye Turing ve Otomotiv Kurumu Yay.
- Türk Petro Vakfı. (1983). *Ahmet YAKUPOĞLU'nun Fırçasından Boğaziçi*. İstanbul.
- Türkiye Diyanet Vakfı. (1992). *İslam Ansiklopedisi*. İstanbul .
- Ünalın, H., Gökaltın, E.. (2006). *Cephe Kaplama Malzemesi Olarak Ahşapta Ortam Neminin Etkisi*. Ulusal Çatı ve Cephe Sempozyumu III Bildirileri. İstanbul.
- Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul 2. Bölge Müdürlüğü arşivi.
- Yurttaş, H..(2012). *MehmedVani Efendi'nin İstanbuldaki Mimari Eserleri*. Üsküdar 7. Sempozyumunda sunulan bildirilerin kitabı,1,714-717. İstanbul: Üsküdar Belediyesi Kültür ve Sosyal İşleri Müdürlüğü Yayınları.

WEB SAYFALARI

- [abdullah freres-www.iae.org.tr](http://www.iae.org.tr),16.10.2014
- archiportal.blogspot.com, 18.03.2015
- [googleearth](http://googleearth.com), 12.09.2014
- <http://img30.yukle.tc/images/6708bogazicipanoramik.jpg>, 19.12.2014
- httpsehirrehberi.ibb.gov.tr/map.23.04.2015
- <http://www.sinangenim.com/tr> -yayımlar-bildiriler 2011
- <http://hbogm.meb.gov.tr> ,15.12.2014
- Koroğlu,G.(2006).İstanbul'dakiBizansİmparatorlukSarayları
<http://www.obarsiv.com>. 23.04.2015
- sehirrehberi.ibb.gov.tr/map., 23.04.2015
- www.envanter.gov.tr/harita, 25.04.2015
- www.degisti.com/index/phparchives, 08.11.2014
- www.facebook.com/vanikoy/photos,16.10.2014
- www.facebook.com/vanikoy, 14.12.2014
- www.hayalleme.com,13.05.2014
- www.iae.gov.tr, 08.11.2014
- www.iae.org.tr, 15.12.2014
- www.ibb.gov.tr, 24.11.2014
- www.panoramio.com., 14.12.2014
- www.placesinistanbul.com., 23.05.2015
- www.wowturkey.com., 09.05.2014
- wikimedia.org, 15.12.2014
- www.catider.org.tr/sempozyum.14.12.2014

EKLER

Temel Bilgiler

Günümüzdeki İşlevi
CAMI
Kültür Dönemi
OSMANLI
Mahalle
VANİKÖY
Adres
VANİKÖY CADDESİ
Yapım Tarihi
17. YY. İKİNCİ YARISI (?)
Tescil Durumu
Tescilsiz

Kimlik Bilgileri

Türü:
CAMI
İl:
İSTANBUL
İlçe:
ÜSKÜDAR
Ada:
927
Parsel:
27
Fotoğraf No:
USK905

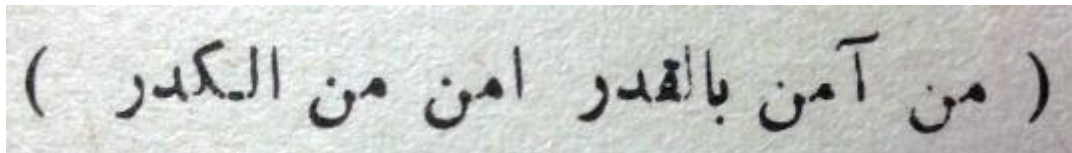
Ayrıntılı Bilgiler

Mal Sahibi
VAKIF
Bakımından Sorumlu Kuruluş
KAMU
Taşıyıcı Sistem
Yığma
Örtü Türü
EGİMLİ ÇATI,KIRMA ÇATI
Örtü Malzemesi
KİREMİT ÖRTÜ,ALATURKA KİREMİT ÖRTÜ
Plan Özellikleri
AHŞAP KARKAS CAMİDİR.
Cepheye İlişkin Malzeme
AHŞAP CEPHE,SIVALI CEPHE
Teknik Donatı
Elektrik,Isıtma
Sağlamlık Durumu
İyi
Fiziksel Özgünlük
Az Değişmiş
Yakın Tarihli Onarım
Evet
Gözlem ve Açıklamalar
FEVKANİ OLARAK İNŞA EDİLMİŞ, AHŞAP KARKAS CAMİDİR. TEK ŞEREFELİ MİNARESİ KAĞIR ZEMİNE ÖTURTULMUŞ VE BİTÖNARMEDİR. DENİZ TARAFINDA BİR DUVAR ÇEŞMESİ VARDIR. CAMİNİN KORU TARAFI YÜKSEK SÜTUNLARLA SÜNDÜRMA ŞEKLİNDE İNŞA EDİLMİŞTİR.

Harita

EK-1. Vaniköy Cami ile ilgili envanter fişi (envanter.gov.tr, 2014)

EK-2. Mehmed isminde bir hattatın yazdığı 1827 tarihli levhanın metni. (KONYALI, İ.H., Üsküdar Tarihi, c.1., İst., Türkiye Yeşilay Cemiyeti Yay.)

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

BOĞAZIÇI İMAR MÜDÜRLÜĞÜ

FAALİYETLERİ

BOĞAZIÇI ALANINDAKİ KORU VE MESİRE ALANLARI

Boğaziçi İmar Müdürlüğü'nün sorumluluk alanında bulunan bölgedeki koru ve ormanların ilçelere göre dağılımı şu şekildedir :

ANADOLU YAKASI

BEYKOZ İLÇESİ

KORULAR

- Beykoz Kasrı Korusu

-Abraham Paşa Korusu

-Hıdıv Korusu

-Amcazade Hüseyin Paşa Korusu

-Cemile Sultan Korusu

MESİRE ORMAN VE CAYIRLAR

-Beykoz Cayırı

-Sultaniye Cayırı

-Burunbahce Mesiresi

-Çubuklu Mesiresi

-Kücüksu Mesiresi

-Mihrabat Ormanı

-Kavacık Ormanı

ÜSKÜDAR İLÇESİ

KORULAR

AVRUPA YAKASI

SARIYER İLÇESİ

KORULAR

-Rus Sefareti Korusu

-İspanyol Sefareti Korusu

-İngiliz Sefareti Korusu

-Fransız Sefareti Korusu

-Alman Sefareti Korusu

-Polanya Sefareti Korusu

-Eski Avusturya Macaristan Korusu

-Sait Halim Paşa Korusu

-Cuhurbaşkanlığı Korusu

-Misbah Korusu

BEŞİKTAŞ İLÇESİ

KORULAR

-Boğaziçi Üniversitesi Korusu

-İpar Kartal Korusu

-Vaniköy Korusu
-Vahdettin Korusu
-Uryanizade Korusu
-Münirbey Korusu
-Fethi Paşa Korusu
-Hüseyin Paşa Korusu
-Nekkaş Bostanı Korusu

-Arnavutköy Robert Koleji Korusu
-Şehlül İslam Korusu

ÇAYIRLAR

-İstavroz Cayırı

EK-3. Boğaziçi Alanındaki Kuru Ve Mesire Alanları, 2005.(www.ibb.gov.tr, 24.11.2014)

Ek-4. **IV. Mehmed** (1642-1693)(Sultan II. Abdülhamit'in Aile Albümü, İBB Kültür A.Ş. yay.,2009,İstanbul). *Hükümdarlığı zamanındaki 1683 yılındaki Viyana Bozgunu ile Osmanlı İmparatorluğu'nun gerileme dönemi başlar.Bu seferde ordu imamı olan Vani Mehmed Efendi, sefer bozgunla sonuçlanınca sorumlulardan biri olarak Padişahça Bursa İli, Kestel İlçesine sürgün edilir ve 1685 yılında burada ölür.*

باروقخانہ، عمارت کتابچی عزت قولیازیک بابیسی	زینب وانہ زادہ کربسی خانم بابیسی	چہر ازلی داماد کرم سنک بابیسی
کنعان اذیک زادہ قولیازیک بابیسی	وانہ اذیک جامع شرفی	سابق از میرندی اذیک قولیازیک بابیسی
روم ای اثر اذیک ستاد اهر اذیک قولیازیک بابیسی	سلطان محمد خان شوقی پیمان اذیک قولیازیک بابیسی	اوزر کوی شوقی محمد قولیازیک بابیسی
موسین کر اذیک احمد نجیب اذیک بابیسی	زینب قوی بیانی احمد بیک قولیازیک بابیسی	زینب درویشی اذیک قولیازیک بابیسی
زینب سخن آذیک نام محمدی	زینب نظیر اذیک برادر احمد قولیازیک بابیسی	اساتی منولسی خانم بابیسی

قولیوسی سیر کاهی نام محمدی	زینب سیدی شرفی	قولیازیک کرم سنک بابیسی
قولیازیک کرم سنک اوجادیک	زینب سازر جنیدی دکترخانہ	قولیازیک سازر جنیدی بابیسی
قولیازیک سوی ایلان محمدی	زینب مورد علی اذیک داماد بیک بابیسی	قولیازیک سوی ایلان بابیسی
مدرخانہ بیابوسی از ناوردغانی زینب خانسی	شرفی حاتم اوغلی زینب خانسی	قولیازیک مدرخانہ بیابوسی بابیسی
یکمکن ایلان زینب خانسی	نالی کوهک اوغلی از ناوردغانی خانسی	قولیازیک یکمکن ایلان بابیسی

Barutbani-i Amire Katibi Ömer Efendi kullarının yalısı	Kurbinde Varizade karimesi hanımın yalısı	Çaprazlı damadı kerimesinin yalısı
Kenan Efendizade kullarının yalısı	Varî Efendi camii gerifi	Sabık İzmir Mollası Efendi kullarının yalısı
Rueseli egrafından Seyit Ethem Efendi kullarının yalısı	Sultan Mahmut Han mütevellisi Süleyman Efendi kullarının yalısı	Ortaklı mütevellisi Mehmet Bey kullarının yalısı
Müderresin-i kıramdan Ahmet Necip Efendinin yalısı	Kurbinde Kapucubası Ahmet Bey kullarının yalısı	Kurbinde Derviş Efendi kullarının yalısı
Kurbinde Maskara Akıntısı nam mahaldir.	Feyzi Efendi biraderi Ahmet Bey kullarının yalısı	İsakçı mütevellisi hanımın yalısı

Kulebahçesi mesrağâhı nam mahaldir	Kurbinde Mescidi gerif	Kurbinde Seksoncular Bostanı Ocağı
Kurbinde kireççilerin kireç ocakları	Kurbinde Ma-i leziz çeşmesi ve kirihanesi	Kule bahçesi bostaniyan ocağı
Kurbinde mumailiyhin arsası	Kurbinde Morali Ali Efendi damadının yalısı	Çengel karyesi (Çengelköy) balıkcı ortası
Darpane Mubayracısı Aznavatoğlu zımminin hanesi	Şerbetçi Hanımoglu zımminin hanesi	Sarraf Karabet zımminin hanesi
Simkeş Artin zımminin hanesi	Şalçı Köçekoglu Anton zımminin hanesi	Darpane-i amire'de Sarraf Kikior zımminin hanesi

EK-5. 1815 yılı Bostancıbaşı Defteri Vanıköy Yerleşim listesi. (KAYRA, Cahit. Mekanlar ve Zamanlar, 1993, İst., İBB Kültür İşleri Daire Bşk. Yay.)

21 Kayumcu Karabet Zimmi	26 Silahsör Mehmet Bey	180 İsakçı Mütevellisi
90 Sarraf Anton Zimmi	95 Çaprazlı Damadı Kerimesi	181 Feysi Efendi Biraderi Ahmet Bey
179 Sarraf Mıgırdıç Zimmi	165 Baruthane-i Amire Katibi Ömer Efendi	36 Saksonlar Ocağı
158 Kürkçü Artin Zimmi	27 Vanizâde Kerimesi Hanım	37 Kule Bahçesi Ocağı
92 Yüksekte Tıngıroğlu Karabetoğlu Zimmi	64 Sabık İzmir Mollasizâde	103 Mescit
159 Kayumcu Seropu Zimmi karısı	30 Vaniköy Camii	104 Mâ-i Leziz Çeşmesi
160 Sarraf Sava Zimmi	148 İskele	105 Câmî
161 Sarraflar Kahyası Mıgırdıç Damadı Zimmi	96 Merhum Kenan Efendizâde	106 Kireç Ocakları
162 Sarraf Agop Zimmi	131 Ortaköy Mütevellisi Mehmet Bey	138 Balıkçılar Odası
22 Zöhrap Ağazade Sait Bey	98 Sultan Mahmut Mütevellisi Mehmet Bey	107 Morali Ali Efendi'nin Damadı
93 Veli Efendizâde Kethüdası Sait Bey	132 Rumeli Eşrafından Seyit Ethem Efendi	108 Mumaileyhin arsası
24 Hayatizâde Hafid Molla Efendi	133 Derviş Efendi	168 Sarraf Karabet Zimmi
94 Merhum Darphane Emiri	135 Dergâh-ı Ali Kapucubaşısı Ahmet Bey	188 Şerbetçi Hanımoğlu Zimmi
Mustafa Bey Halîlesi	166 Müderrisin-i Kırandıran	189 Darphane Mubayecisi
164 Ahmet Beyzâde Numan Bey	Ahmet Necip Efendi	Arnavutoğlu Zimmi

EK-6. 1815 yılı Bostancıbaşı Defteri Vaniköy Yerleşim haritası. (KAYRA, Cahit. Mekanlar ve Zamanlar, 1993, İst., İBB Kültür İşleri Daire Bşk. Yay.)

VANİKÖY KIYILARINDA YERLEŞİM 1993

(Tapu ve Kadastro kayıtlarına göre)

ADA - PARSEL - MALİKİ

ADA 926

- 1 (Yeni Defter 27)
- 2-3 Suna Kırac
- 4 Fahrettin Ataman- Aydın Taylan
- 5 Tansal Ailesi
- 6 Mermercioğlu Ailesi
- 7 Fatma Es
- 8 Feryat Dosdoğru
- 9 Atilla Uras
- 10 Kızılay Hemşeriler Yurdu (*Eski Mahmut Nedim Paşa Yalısı*)
- 11 Hasipoğlu ve Keçeci Aileleri
- 12 Evin Ailesi (*İffet Evin*)
- 13 **Kat Mülkiyeti:** Apartman
- 14 **Kat Mülkiyeti:** Apartman
- 15 Karacadağ ve Hariri Aileleri
- 16 ...
- 17-18 Belediye
- 19 Aral ve Keçeci Aileleri
- 20 Hatice Perizat Banguoğlu - Suna Bilgin
Ülker Bilgin - Çiğdem Aka
- 26 ...

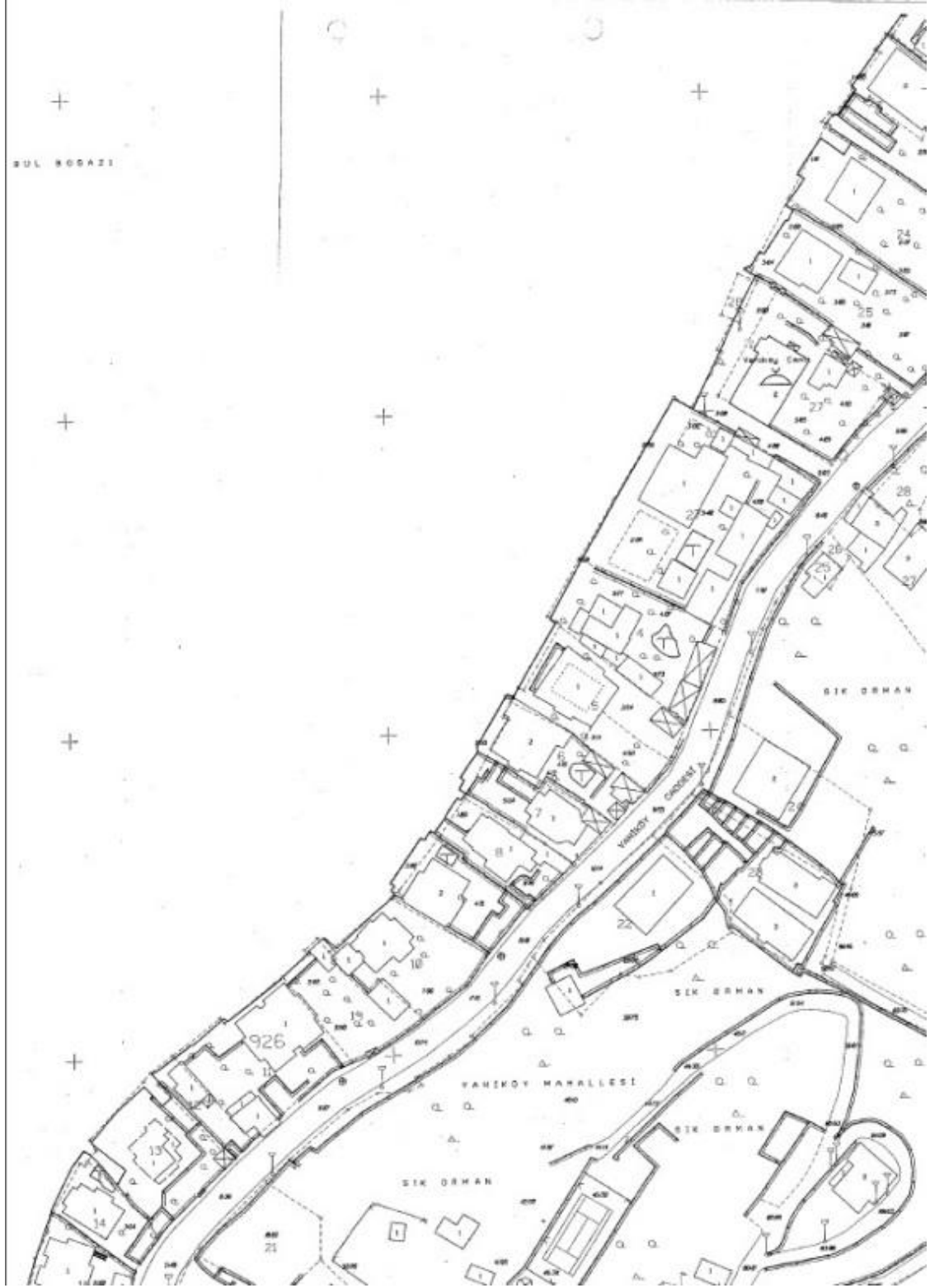
ADA 927

- 1-2-3 Belediye (*Fabrika Binaları*) (Yeni Defter31)
 - 4 (*31 Parsel*) Haydar Akın Holding A.Ş. (Yeni Defter31)
 - 5 ...
 - 6 Necla Selmangil - Fatma Mualla Sivrioğlu
Feride Münevver Kazaz - Mehmet Sabahattin Süleymangil
 - 7 Sezen Vahit Germen - Gülören Vlara
 - 8 Mustafa Sabri Aykaç
 - 9 Yaşar Başkaya
 - 10 Kemal ve Ender Caferzade
 - 11 Sıdika Atalay - Ali Oğuz Atar
 - 12 **Kat Mülkiyeti:** Apartman (*Eski sahibi Licardopulos*)
Berrin Üretmen - Kabakçı Aileleri. Ahmet Kabakçı
 - 13 Ömer Sabancı
 - 14 Hüsamettin Darendeliler - Sabahat Darendeliler
 - 15 Hatice Sahure Seferoğlu
 - 16 (*35 Parsel*) Recep Zeki Türkkan (Yeni Defter 35)
 - 17 ...
 - 18 Aksoy Ailesi - Türkkan Ailesi
 - 19 Berrak Derin Mermerci (*Eski Sahipleri. Gazâle Hanım Sipahioğlu - Ahmet Hazif P. Kızı. Ahmet Sipahi*)
 - 20 İdeal Turizm Şirketi
 - 21 (*Eski Sahibi Dr. Fakaçelli.*)
 - 22 Saynur Suskun - Aynur Bayer - Birmur İpeköz
 - 23 Eyüp Sabri Uğurbaş
 - 24 Fahrettin Kemal Sığılı
 - 25 Mehmet Çelik
 - 26 Belediye
 - 27 Vâni Efendi Vakfı (*Cami*)
 - 28 Denizcilik İşletmeleri (*İskele*)
- Bu plan ve tapu kayıtlarının hukuksal niteliği yoktur.**

EK-7. 1993 yılı Vaniköy yerleşim listesi. (KAYRA, Cahit. Mekanlar ve Zamanlar, 1993, İst., İBB Kültür İşleri Daire Bşk. Yay.)

چكمدى اول ذات على همته
برسرمو دكلو دنيا قيمته
دافن پوس ايتدى دنيا آلمدى
محنن دهردينك ذمته
رحمته مركز وجود نقطه-سى
محو ايدوب ايردى زلال رحمته
نه مبارك ذات ايدى معلوم
لاولا نصنده اهل حكمته
آل عثمان پادشاه شوكت
راه وبرمز هرگسه بورفته
مجلسنده فيلسوف عالمك
طفل امجد خوان ايدى لاشهته
اي دريقا شمس علمك غيبتي
!سبتون دنيايى صالدى ظلمته
وانى فاضل رضايى جمعه ده
كيتمهسى تاريخ (رخت جنته)
۱۰۹۶

EK-8. Vani Mehmed Efendi'nin ölümünü gösteren Ali Efendi'nin yazdığı 1685 tarihli manzume metni.(KONYALI, İ.H., Üsküdar Tarihi, c.1., İst., Türkiye Yeşilay Cemiyeti Yay.)

EK-9. Vaniköy'ün halihazır haritası.(VGM arşivi)

EK RESİMLER

Resim-1. İstanbul İli'nin havadan görüntüsü, 2013. (Vaniköy kırmızı daire ile işaretlidir), (wikimedia.org, 15.12.2014)

Resim-2. Vaniköy'ün havadan görüntüsü, 2013. (shirrehberi.ibb.gov.tr/map., 23.04.2015)

Resim-3. İstanbul Boğazı'nın güneyden hava fotoğrafı, 2012. (Vaniköy beyaz daireyle işaretlidir), (<http://img30.yukle.tc/images/6708bogazicipanoramik.jpg>, 19.12.2014)

Resim-4. İstanbul boğazı ve Üsküdar İlçesi'nin kuzeyden hava fotoğrafı, 2013.
(Vaniköy siyah kalemle işaretlidir), (archiportal.blogspot.com, 18.03.2015)

Resim-5. Vaniköy'ün Arnavutköy'den görünüşü, 2010. (www.hayalleme.com,13.05.2014)

Resim-6. Rumelihisari'ndan Vaniköy'e bakış. Gülmez kardeşler, 1890. (ÖZTUNCAY, Bahattin. Dersaadet'in Fotoğrafçıları, 2003, İstanbul)

Resim-7. Rumelihisari'ndan Vaniköy'e bakış. Gülmez kardeşler, 1890.
(www.iae.gov.tr, 08.11.2014)

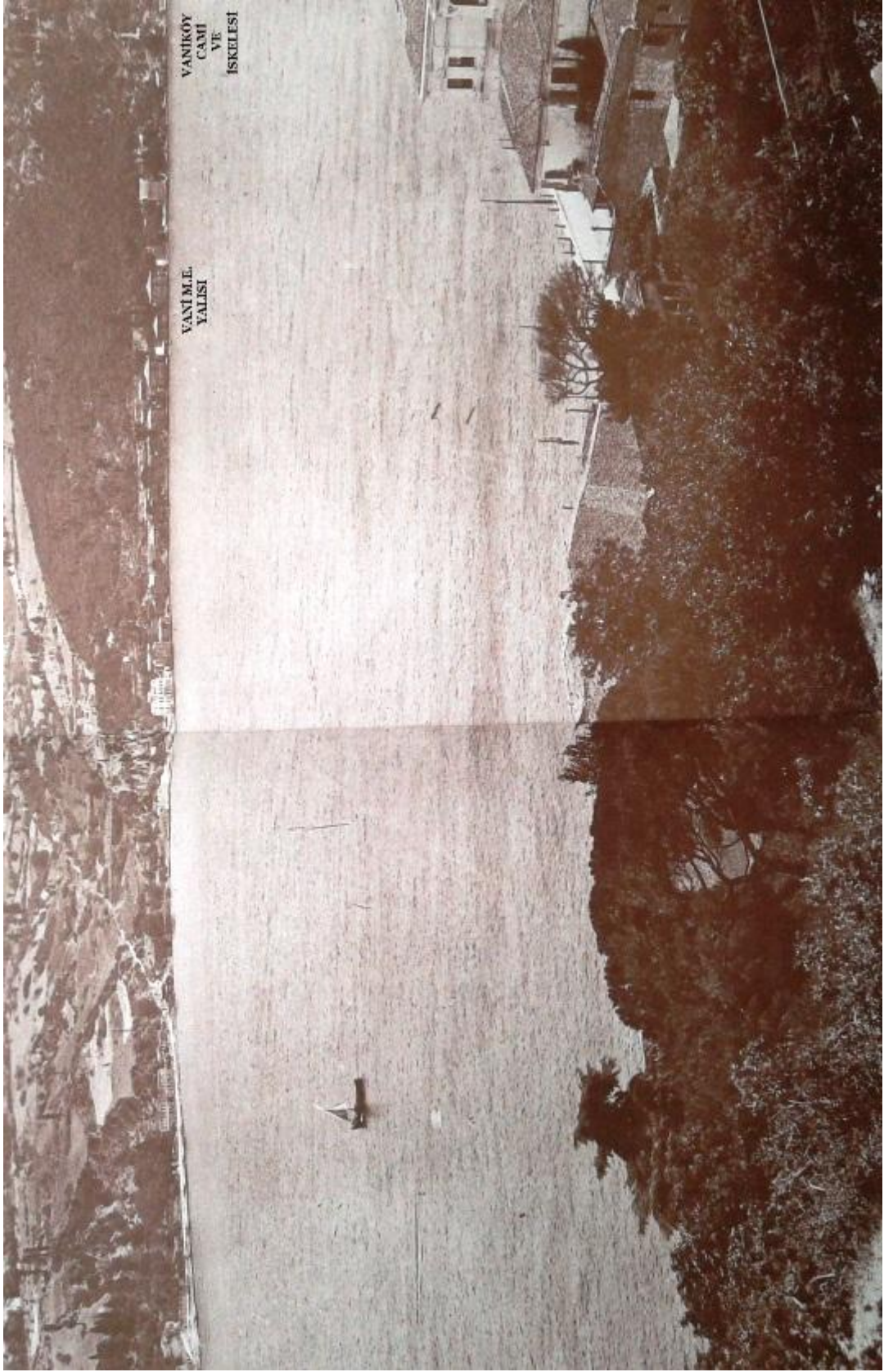
Resim-8. Kandilli burnu, geride Vaniköy sahili ve Korusu, 19.yy. sonu. (ELDEM, S.Hakkı. Boğaziçi Anıları, 1979, İst., Alarko A.Ş. Yay.)

Resim-9. Kuleli'ye doğru Vaniköy sahili. Kuleli Binası sağda...19.yy. sonu. (www.iae.org.tr, 15.12.2014)

Resim-10. Önde Vaniköy korusu, sahili ve Vaniköy Cami, deniz karşısı Kuruçeşme, 1860 lar. (ELDEM, S.Hakkı. Boğaziçi Anıları, 1979, İst., Alarko A.Ş. Yay.)

Resim-11. Bebek'ten, Vaniköy, kuru, sahili, Vani M.E. yalısı ve Cami, 1860 lar.
(ELDEM, S.Hakkı. Boğaziçi Anıları, 1979, İst., Alarko A.Ş. Yay.)

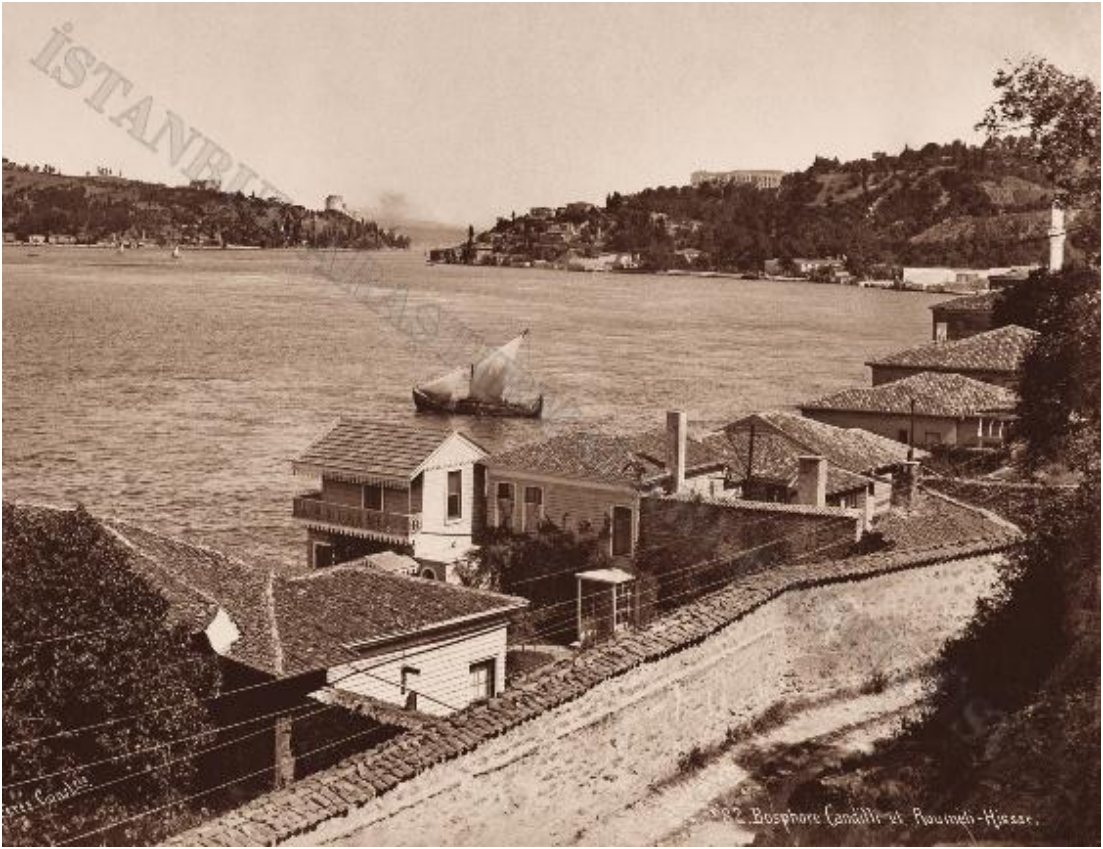
Resim-12. .Bebek'ten, Vani Mehmed.Efendi yalısı ve Vaniköy Cami, 1860 lar.
(ELDEM, S.Hakkı. Boğaziçi Anıları, 1979, İst., Alarko A.Ş. Yay.)

Resim-13. Vaniköy koruluğu tepeleri, sahilde Halil Paşa Sarayı, karşıısı Rumelihisarı, 1860 lar. (ELDEM, S.Hakkı. Boğaziçi Anıları, 1979, İst., Alarko A.Ş. Yay.)

Resim-13. Vaniköy, 19yy. sonu. (www.facebook.com/vanikoy/photos,16.10.2014.)

Resim-14. Vaniköy, 19 yy. sonu. Sağda Vaniköy Cami, arkada Kandilli Burnu, karşıda Rumelihisarı. (abdullah freres-www.iae.org.tr,16.10.2014.)

Resim-15. Vaniköy, 19 yy. sonu kartı. (www.facebook.com/vanikoy/photos, 16.10.2014)

Resim-16. Vaniköy, 19 yy. sonu kartı.. (www.facebook.com/vanikoy/photos, 16.10.2014)

Resim-17. Vaniköy'ün hava fotoğrafı, 1946. (<httpsehirreberi.ibb.gov.t.rmap.23.04.2015>)

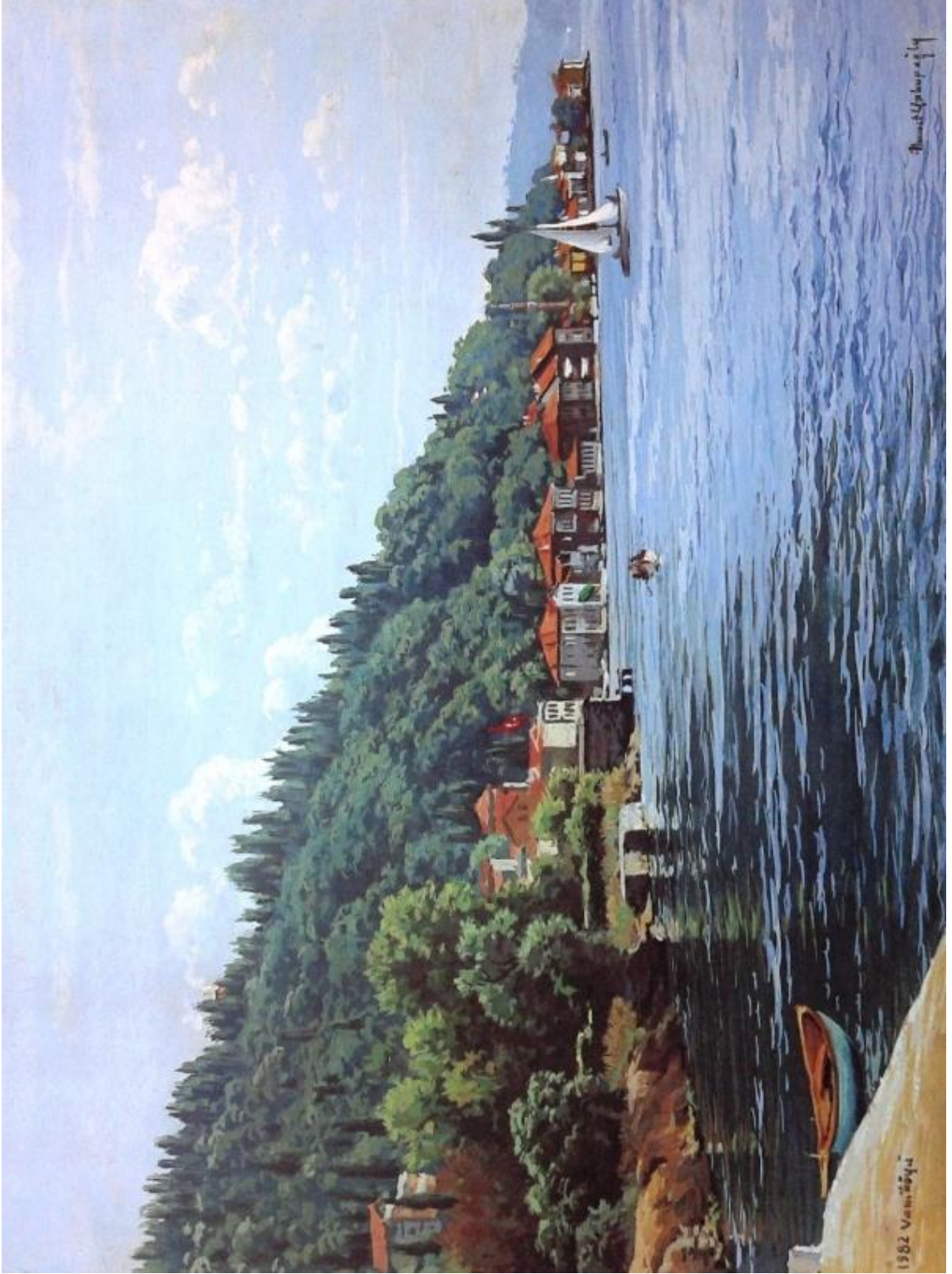
Resim-18. Vaniköy'ün hava fotoğrafı, 1966. (<httpsehirrehberi.ibb.gov.tr/map>, 23.04.2015)

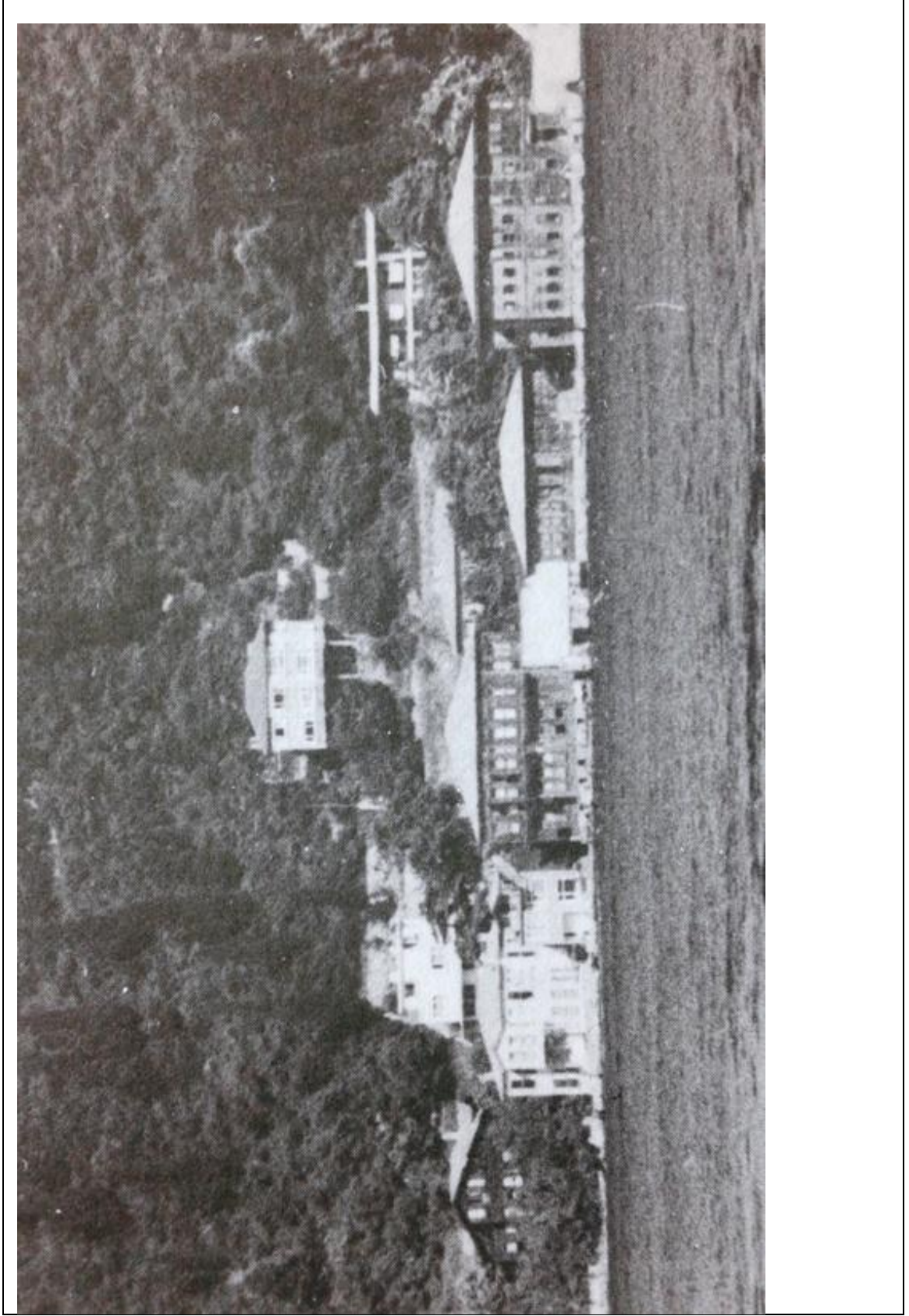
Resim-19. Vaniköy'ün hava fotoğrafı, 1982. (<httpsehirrehberi.ibb.gov.tr/map>.23.04.2015)

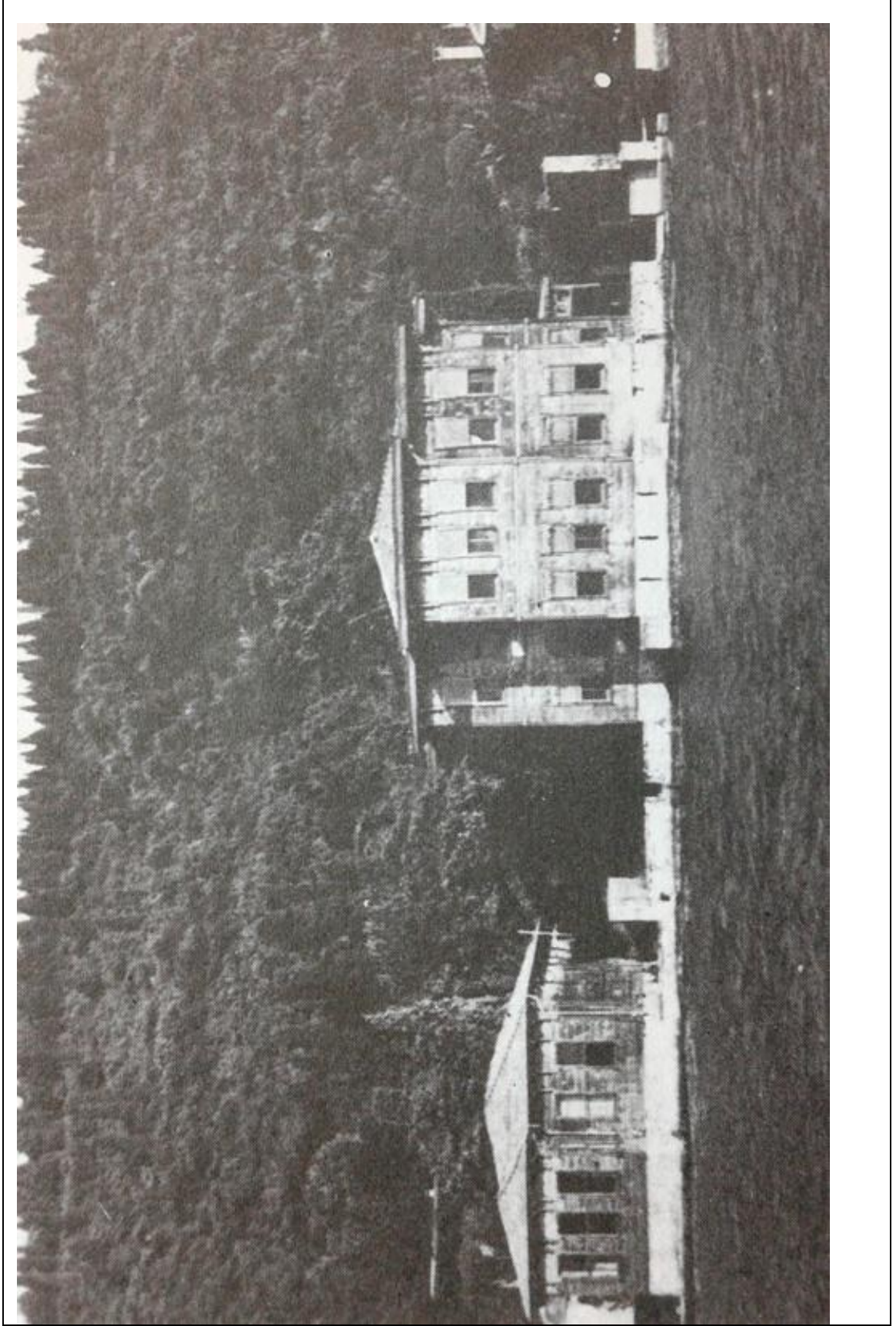
Resim-20. Vaniköy'ün hava fotoğrafı, 2014. (<http://sehirrehberi.ibb.gov.tr/map>, 23.04.2015)

Resim-21. Ahmet YAKUPOĞLU'nun "Vaniköyünde" resmi, 1982.
(A.YAKUPOĞLU'nun Fırçasından Boğaziçi, Kültür Yay., 1983, İst.)

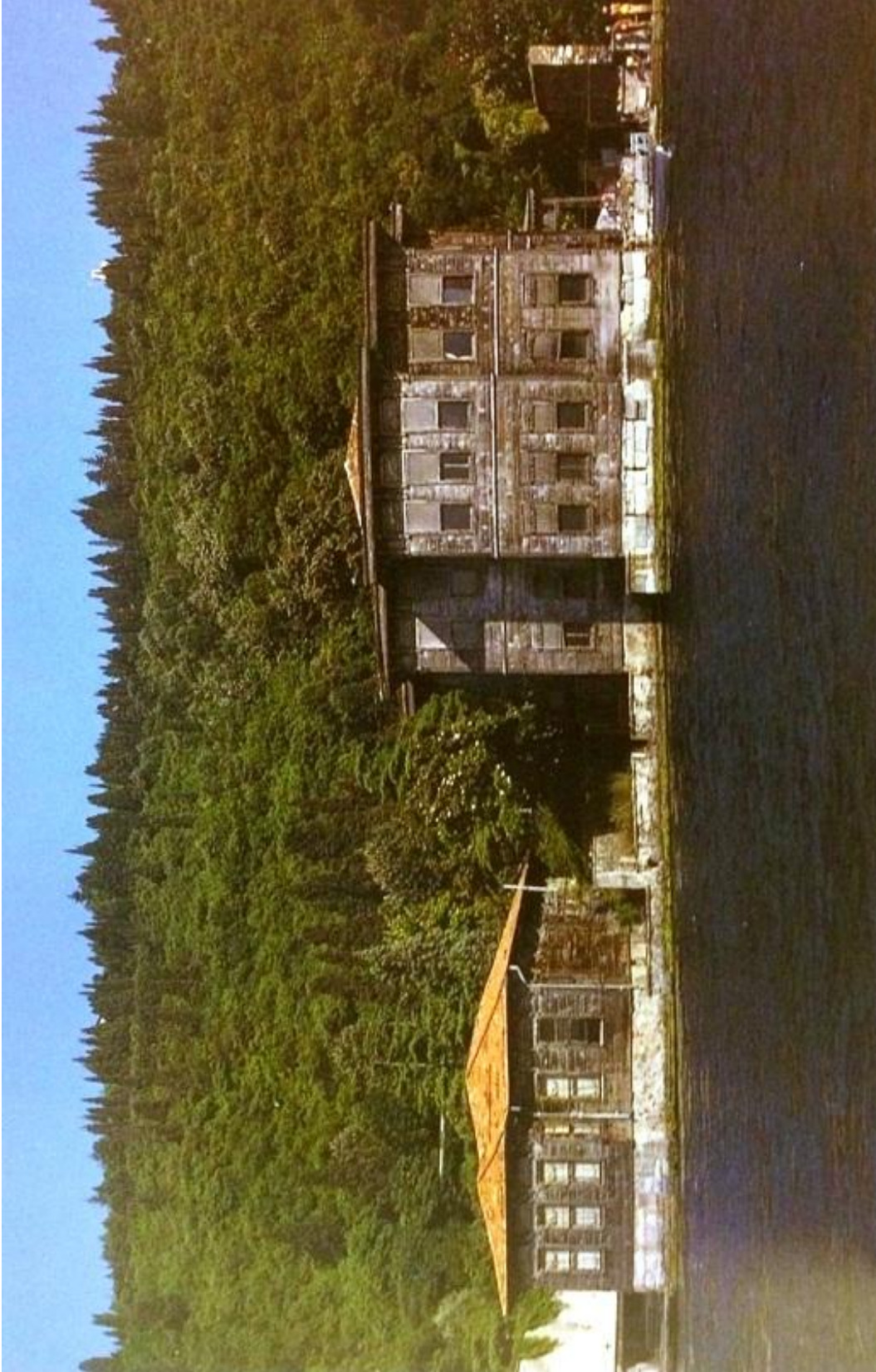
Resim-22. Ahmet Nazif Paşa (Vanizade) yalısı ve çevresi, 1970. (ELDEM, Sedat H. Boğaziçi Yalıları, c.2, 1994, İst., Vehbi Koç Yay.)

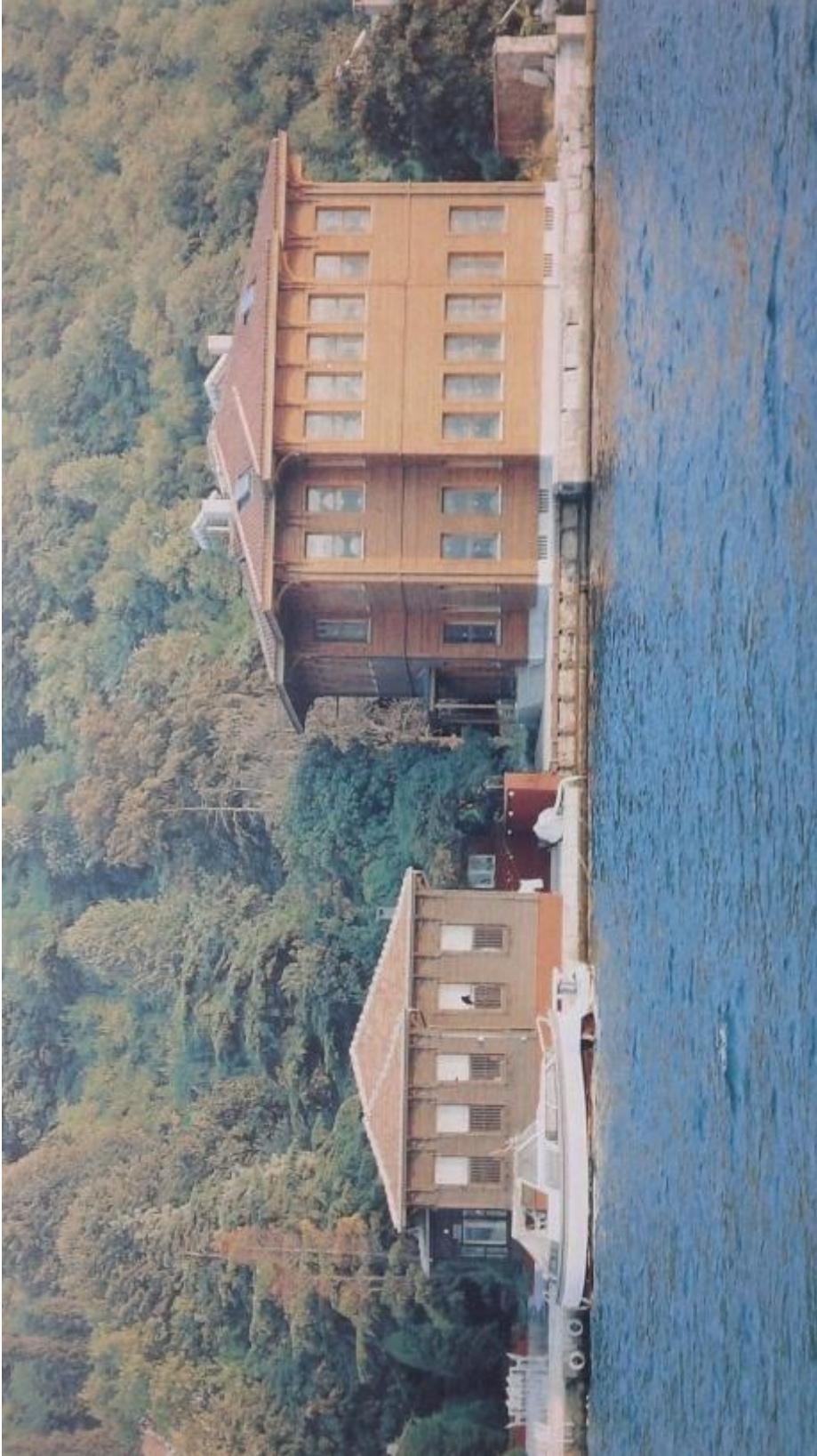
Resim-23. Ahmet Nazif Paşa (Vanizade) yalısı, 1970. (ELDEM, Sedat H. Boğaziçi Yalıları, c.2, 1994, İst., Vehbi Koç Yay.)

Resim-24. Ahmet Nazif Paşa (Vanizade) yalısı ve çevresi, 1974. (ERDENEN, Orhan. Boğaziçi Sahilhaneleri, c.2, 1993, İst., İBB Kültür İşleri Dairesi Bşk. Yay.,)

Resim-25. Ahmet Nazif Paşa (Vanizade) yalısı, harem ve selamlık bölümleri, 1985.
(www.facebook.com/vaniköy, 14.12.2014)

Resim-26. Ahmet Nazif Paşa (Vanizade) yalı harem ve selamlık binaları, 1992.
(ERDENEN, Orhan. Boğaziçi Sahilhaneleri, c.2, 1993, İst., İBB Kültür İşleri
Dairesi Bşk. Yay.,)

Resim-27. Ahmet Nazif Paşa (Vanizade) yalısı harem ve selamlık binaları, 2014.
Günümüzde her iki binanın da mülkiyet sahibi ayrı kişilerdir.
(www.placesinistanbul.com., 23.05.2015)

Resim-28. Vani Mehmed Efendi'nin Kestel'deki Camii. Mezarı bu cami haziresindedir.
(www.panoramio.com., 14.12.2014)

Resim-29. Vani Mehmed Efendi'nin Kestel'deki hamam ve muştemilatı.
(www.panoramio.com., 14.12.2014)

Resim-30. Vaniköy İskelesi ve arkasında Cami, 20.yy başı. İskele, günümüzde mevcut değil. (www.degisti.com/index/phparchives, 08.11.2014)

Resim-31. Vaniköy İskelesi ve arkasında Vaniköy yahları ve korusu, 1950 ler. İskele, günümüzde mevcut değil. (www.degisti.com/index/phparchives, 08.11.2014)

Resim-32. Vaniköy İskelesi ve arkasında Cami, 1950 ler. İskele, günümüzde mevcut değil. (www.wowturkey.com., 09.05.2014)

1966

1982

Resim-33. Vani Mehmed Efendi Cami çevresindeki yerleşimin hava fotoğrafı,1966 ve 1982. (sehirrehberi.ibb.gov.tr/map., 23.04.2015)

Resim .34. Vaniköy Cami , 1860. (ELDEM, S.Hakkı. Boğaziçi Anıları, 1979, İst., Alarko A.Ş. Yay.)

Resim-35. Vaniköy Cami , 20. yy. başı. (www.degisti.com/index/phparchives, 08.11.2014)

Resim-36. Vani Mehmed Efendi Cami çevresindeki yerleşimin 2009 yılı hava fotoğrafı üzerinde, 1987 halihazır haritası. (www.envanter.gov.tr/harita, 25.04.2015)

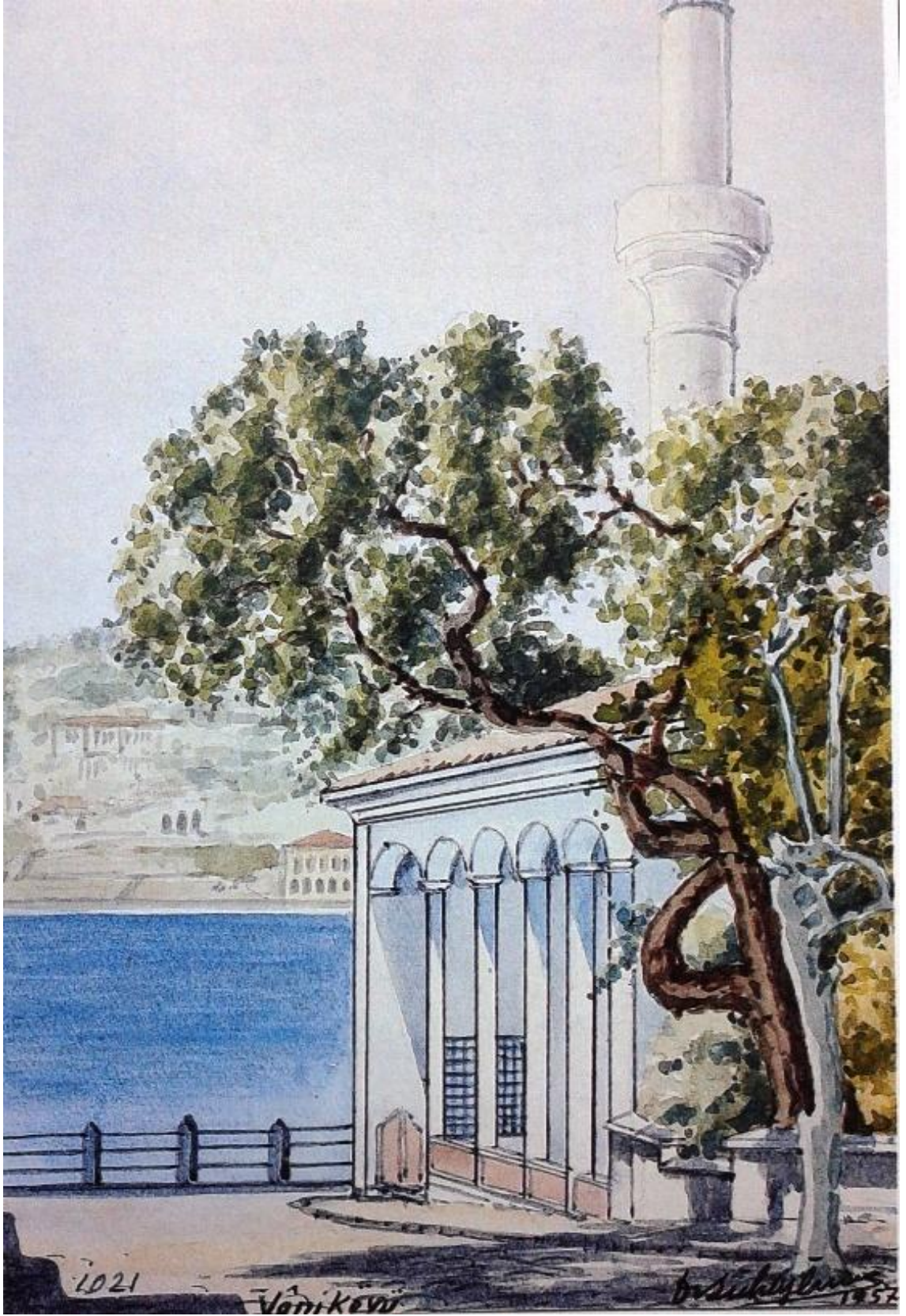
Resim-37. Vani Mehmed Efendi Cami ve Ahmet Nazif Paşa (Vanizade) Yalısı çevresindeki yerleşimin, hava fotoğrafı, 2014. (sehirrehberi.ibb.gov.tr/map., 23.04.2015)

Resim-38. Vani Mehmed Efendi Cami (Vaniköy Cami) hava fotoğrafı, 2014.
(sehirrehberi.ibb.gov.tr/map., 23.04.2015)

Resim-39. Vaniköy Cami'nin enlem-boylamlı havadan görüntüsü, 2014. (google earth, 12.09.2014)

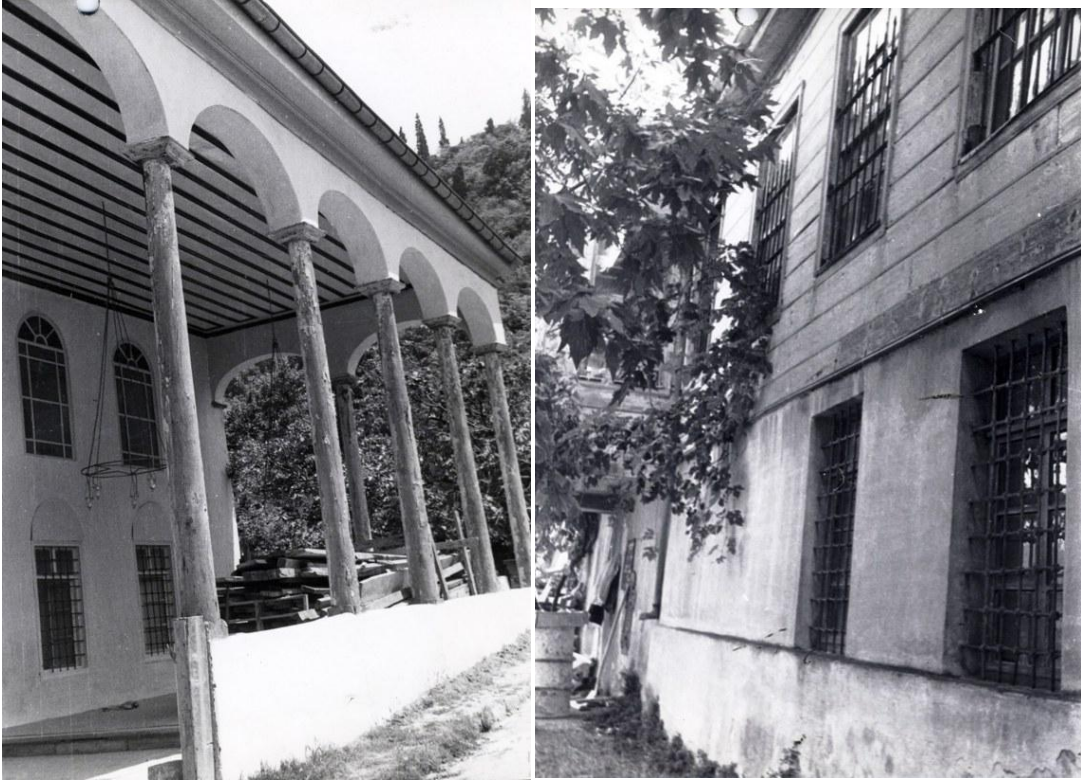
Resim-40. A. Süheyl ÜNVER'in "Vaniköyü" resmi, 1957. (A.Süheyl ÜNVER'İN İstanbulu, İBB. Kültür İşleri Daire Bşk. Yay.,1996,İst.)

Resim-41. A. Süheyl ÜNVER'in Vaniköyünde resmi, 1974. (A.Süheyl ÜNVER'İN İstanbulu, İBB. Kültür İşleri Daire Bşk. Yay.,1996,İst.)

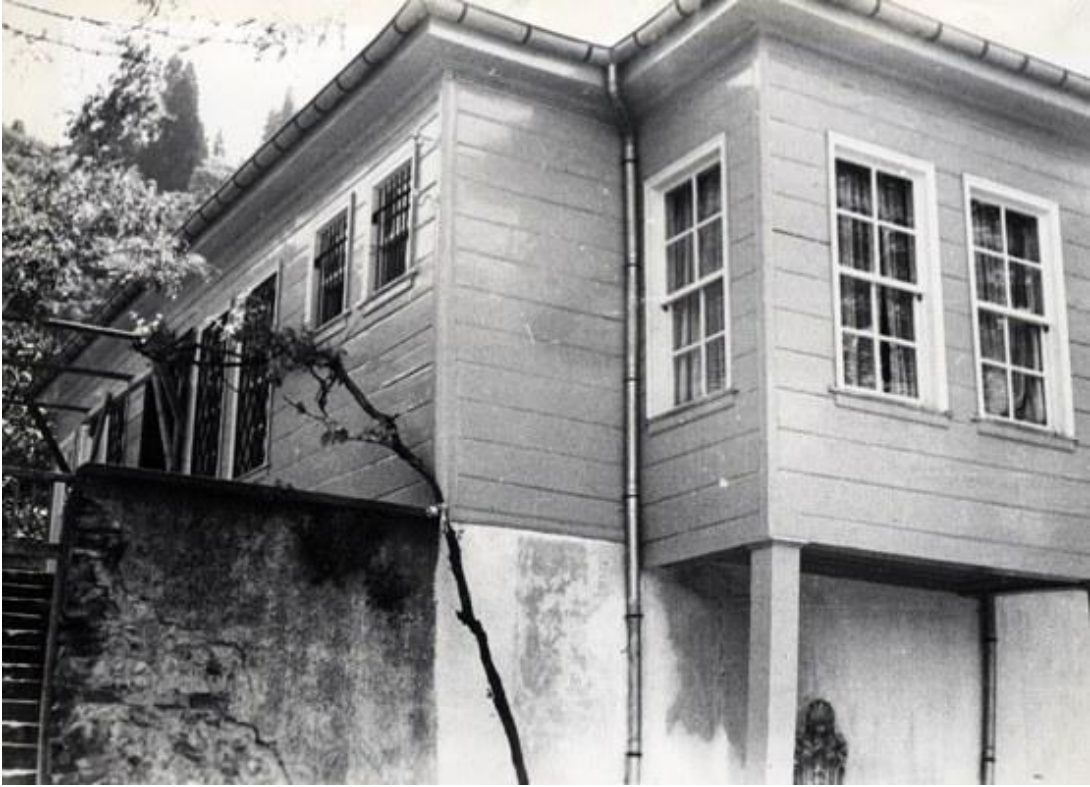
Resim-42. Vani Mehmed Efendi Cami batı cephesi , 1968 onarımı. (VGM arşivi)

Resim-43. Vani Mehmed Efendi Cami kuzey-batı cephesi , 1968 onarımı. (VGM arşivi)

Resim-44. Vani Mehmed Efendi Cami kuzeybatı cephesi, 1968 onarımı.(VGM arşivi)

Resim-45. Vani Mehmed Efendi Cami kuzey cephesi , 1968 onarımı. (VGM arşivi)

Resim-46. Vani Mehmed Efendi Cami güneydoğu cephesi, 1968 onarımı. (VGM arşivi)

Resim-47. Vani Mehmed Efendi Cami kuzeybatı cephesi, 2013. (www.wikimedia.org, 09.05.2015)

Resim-48. Vani Mehmed Efendi Cami batı cephesi ve çevresindeki yalılar, 03.04.2015.

Resim-49. Vani Mehmed Efendi Cami batı cephesi ve Vaniköy yerleşimi, 03.04.2015.

Resim-50. Vani Mehmed Efendi Cami'nin içinde yer aldığı, 27 parselin Vaniköy Caddesi üzerindeki güney cephesi, soldaki avlu duvarı Kıraç yalısına aittir. Bahçe ve Cami girişi Vaniköy Cami Sokak üzerindedir.03.04.2015.

Resim-51. 27 parselin Vaniköy Caddesi üzerindeki güney cephesi , 03.04.2015.

Resim-52. 27 parselin Vaniköy Caddesi üzerindeki güney cephesi ve son dönem eki hayrat çeşme, 03.04.2015.

Resim-53. 27 parselin Vaniköy Caddesi üzerindeki güney cephesi ile ek trafo binası ve yanı 25 parsel avlu duvarı, 03.04.2015.

Resim-54. Vaniköy Cami Sokak üzerinden Son Cemaat kısmı ve Minare'nin güney görünüşü. Cami ve bahçeye bu sokaktan girilir. 03.04.2015.

Resim-55. Vaniköy Cami Sokak üzerinden Son Cemaat kısmı ve bahçenin batı görünüşü. Arkada Vaniköy Caddesi ve Korusu görülmektedir. 03.04.2015.

Resim-56. Vaniköy Cami Sokak üzerinden Son Cemaat kısmı, bahçe kapısı ve Harim kısmı güney doğu cephe görünüşü. 03.04.2015.

Resim-57. Vaniköy Cami Sokak üzerinden Son Cemaat kısmı, minare kaidesi ile mahfil katı kuzeybatı cephesi görünüşü. 03.04.2015

Resim-58. Vaniköy Cami Sokak üzerinden Son Cemaat kısmı güneybatı cephesi (giriş cephesi) görünüşü. 03.04.2015

Resim-59. Vaniköy Cami Sokak üzerinden Son Cemaat kısmı güneybatı cephesi (giriş cephesi) görünüşü. 03.04.2015

Resim-60. Vaniköy Cami Sokak üzerinden Son Cemaat kısmı, minare kaidesi, mahfil katı kuzeybatı cephesi görünüşü. Ortadaki çınar ağacı tescillidir. 03.04.2015

Resim-61. Vaniköy Cami Sokak üzerinden Vaniköy Cami kuzeybatı cephesi görünüşü. Boğaz, arkada Kandilli Burnu ve tepede Adile Sultan Sarayı... 03.04.2015

Resim-62. Vaniköy rıhtımı üzerinden Cami Son Cemaat kısmı, minare kaidesi kuzeybatı cephesi görünüşü. 03.04.2015

Resim-63. Vaniköy rıhtımı üzerinden Cami minaresi kuzeybatı cephesi görünüşü. 03.04.2015

Resim-64. Vaniköy rıhtımı üzerinden Cami kadınlar mahfili kısmı kuzeybatı cephesi görünüşü. 03.04.2015

Resim-65. Vaniköy rıhtımı üzerinden, Cami hünkar köşkü, avlu duvarı, bahçe sahil kapısının kuzeybatı cephesi görünüşü. Solda 25 parsel duvarı. 03.04.2015

Resim-66. Vaniköy rıhtımı üzerinden, Cami hünkar köşkü ve hayrat çeşme kuzeybatı cephesi görünüşü. 03.04.2015

Resim-67. Vaniköy rıhtımı üzerinden, hayrat çeşme kuzeybatı cephesi görünüşü. 03.04.2015

Resim-68. Vaniköy rıhtımı üzerinden, Cami minaresi kuzey cephesi görünüşü. Tescilli çınar ağacı, arkada Kıraç Yalısı duvarı ve sağda İstanbul Boğazı. 03.04.2015

Resim-69. Vaniköy rıhtımı üzerinden, Cami kuzey görünüşü ve tescilli çınar ağacı. 03.04.2015

Resim-70. Hünkar Köşkü kuzeydoğu girişi önü merdiven sahanlığından, bahçe duvarı, sahil kapısı ve İstanbul Boğazı ile karşıda Arnavutköy. 03.04.2015

Resim-71. Hünkar Köşkü önü bahçe duvarı üzerinden, Hünkar Köşkü dinlenme odası kuzeydoğu cephesi kısmi görünüşü ile Vaniköy rıhtımı. 03.04.2015

Resim-72. Bahçe duvarı üzerinden, Cami doğu görünüşü. Cami kuzeydoğu ile güneydoğu cepheleri , Hünkar Köşkü ve girişi, Hünkar Köşkü kuzeydoğu girişi ve önü taş merdivenler. 03.04.2015

Resim-73. Bahçe duvarı üzerinden, Hünkar Köşkü ve girişi, k.doğu cephe...03.04.2015

Resim-74. Hünkar Köşkü girişi, kuzeydoğu cephe görünüşü. 03.04.2015

Resim-75. Hünkar Köşkü girişi, kuzeydoğu cephe görünüşü. 03.04.2015

Resim-76. Hünkar Köşkü girişi, kuzeydoğu cephe görünüşü. 03.04.2015

Resim-77. Bahçe duvarı üzerinden, Hünkar Köşkü girişi, kuzeybatı cephe görünüşü.
03.04.2015

Resim-78. Bahçe duvarı üzerinden, Hünkar Köşkü girişi kuzey görünüşü ve taş merdivenler. 03.04.2015

Resim-79. Hünkar Köşkü girişi önü taş merdiven basamakları kuzey görünüşü. 03.04.2015

Resim-80. Hünkar Köşkü girişi önü taş merdiven basamakları kuzeydoğu görünüşü.

03.04.2015

Resim-81. Bahçe duvarı üzerinden, Hünkar Köşkü, girişi ve taş merdivenler doğu görünüşü. 03.04.2015

Resim-82. Hünkar Köşkü önü taş merdivenler ve binek taşı. 03.04.2015

Resim-83. Hünkar Köşkü önü taş merdivenler ve binek taşı. 03.04.2015

Resim-84. Hünkar Köşkü önü taş merdivenler ve binek taşı. 03.04.2015

Resim-85. Hünkar Köşkü önü taş merdivenler sahil tarafı. Merdiven korkuluklarının bastığı taş kaide ve metal kenetler görülmekte... 03.04.2015

Resim-86. Hünkar Köşkü önü merdiven korkuluklarının bastığı taş kaide... 03.04.2015

Resim-87. 27 parselin kuzeydoğu köşesine Kandilli Rasathanesi Müdürlüğüne 1969 senesinde inşa ettirilen tuğla kargir yapı. 03.04.2015

Resim-88. 27 parselin kuzeydoğu köşesine Kandilli Rasathanesi Müdürlüğünce 1969 senesinde inşa ettirilen tuğla kargir yapı. 03.04.2015

Resim-89. Hünkar Köşkü merdivenleri önündeki kuzey bahçe kısmı. 03.04.2015

Resim-90. Hünkar Köşkü merdivenleri önündeki kuzey bahçe kısmı. 03.04.2015

Resim-91. Bahçenin doğu köşesinden, Cami güneydoğu cephesi görünüşü. 03.04.2015

Resim-92. Vaniköy Cami Sokak üzerinden, Cami güneydoğu cephesi görünüşü.
03.04.2015

Resim-93. 27 parselin güney köşesinden, Cami güneydoğu cephesi görünüşü.
03.04.2015

Resim-94. Cami son cemaat kısmı güneydoğu cephesi görünüşü. 03.04.2015

Resim-95. Cami harim kısmı girişi önünden son cemaat kısmı içi görünüşü. 03.04.2015

Resim-96. Cami harim kısmı girişi önünden son cemaat kısmı tavanı görünüşü.
03.04.2015

Resim-97. Cami son cemaat kısmı tavanı ve batı duvarı iç görünüşü. Solda masif ahşap direkler ve önde harim giriş kısmı görülmekte. 03.04.2015

Resim-98. Cami son cemaat kısmı içinden, harim kısmı giriş kapısı güney (dış) cephesi görünüşü. 03.04.2015

Resim-99. Cami harim kısmı içinden, giriş kapısı kuzey (iç) cephesi görünüşü. 03.04.2015

Resim-100. Cami harim kısmı içi doğu köşesinden kadınlar mahfili görünüşü. Harim kısmı kuzeybatı duvarı iç görünüşü. Sağda, vaaz kürsüsü...03.04.2015

Resim-101. Cami harim kısmı içi mihrap önünden kadınlar mahfili görünüşü. Harim kısmı kuzeybatı duvarı iç görünüşü. Solda, giriş kapısı...03.04.2015

Resim-102. Cami harim kısmı içi kürsü önünden harim güneybatı duvarı iç görünüşü.
Solda minber, sağda kadınlar mahfili...03.04.2015

Resim-103. Kadınlar mahfili 1. kat kuzey köşeden, Cami harim kısmı içi güney köşesi
görünüşü. Solda minber, sağda kadınlar mahfili...03.04.2015

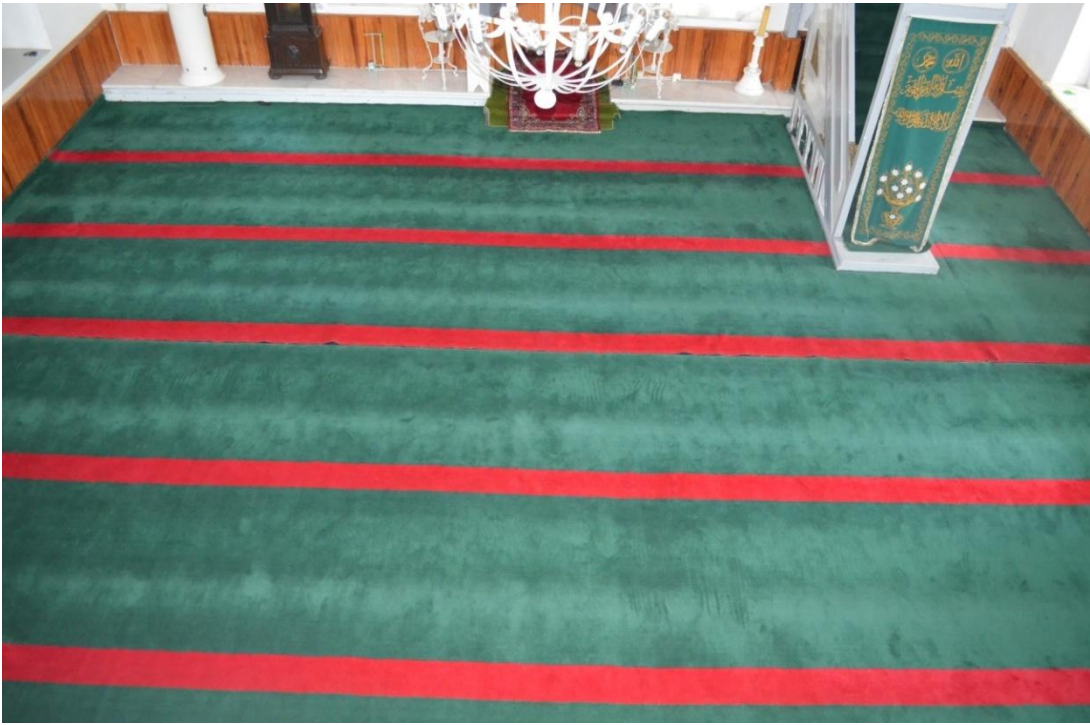
Resim-104. Müezzin mahfili kuzey köşeden, Cami harim kısmı içi güney köşesi görünüşü. Solda mihrab, minber...03.04.2015

Resim-105. Müezzin mahfili önünden harim güneydoğu (kible duvarı) duvarı iç, mihrab, minber görünüşü....03.04.2015

Resim-106. Kadınlara mahfilinde 1. kat korkulukları üzerinden, harim güneydoğu (kıble duvarı) duvarı iç, mihrab, minber görünüşü...03.04.2015

Resim-107. Kadınlara mahfilinde 1. kat korkulukları üzerinden, harim döşemesi görünüşü.
03.04.2015

Resim-108. Müezzin mahfili kuzey köşesinden, kible duvarı iç görünüşü ve vaaz kürsüsü kuzeybatı cephesi... 03.04.2015

Resim-109. Harim giriş kapısı önünden, harim kuzeydoğu duvarı iç görünüşü.1. kat hünkar mahfili... Solda kadınlar mahfili, sağda kible duvarı... 03.04.2015

Resim-110. Kadınlar mahfili 1. kat kuzeybatı köşesinden, harim kuzeydoğu duvarı iç görünüşü. 1. kat hünkar mahfili. Solda kadınlar mahfili, sağda kible duvarı... 03.04.2015

Resim-111. Harim kuzeydoğu duvarı iç görünüşü. 1. kat hünkar mahfili... Solda kadınlar mahfili, sağda kible duvarı... 03.04.2015

Resim-112. Harim kuzeybatı duvarı iç görünüşü.Müezzin ile kadınlar mahfili.

03.04.2015

Resim-113. Müezzin mahfili alt kat, sağda imam odası. 03.04.2015

Resim-114. Müezzin mahfili alt kat, önde imam odası. 03.04.2015

Resim-115. Müezzin mahfili tavanı ve harim giriş kapısı görünüşü. 03.04.2015

Resim-116. Müezzin mahfili tavanı-döşemesi ve imam odası görünüşü. 03.04.2015

Resim-117. Müezzin mahfili korkulukları görünüşü. 03.04.2015.

Resim-118. Kadınlar mahfiline çıkış merdiveni ve deponun girişi, hol. 03.04.2015.

Resim-119. Kadınlar mahfiline çıkış merdiveni ve deponun girişi, hol. 03.04.2015.

Resim-120. Holden imam odası görünüşü. 03.04.2015.

Resim-121. Deponun giriş kapısı görünüşü. 03.04.2015.

Resim-122. Depoya giriş holünden mekan içi görünüşü. Hünkar Köşkü alt kat. Soldaki niteliksiz sunta bölücü duvar. 03.04.2015.

Resim-123. Hünkar Köşkü alt katı depoda bölünmüş oda tavanı. 03.04.2015.

Resim-124. Hünkar Köşkü alt katı depoda giriş holü görünüşü. 03.04.2015.

Resim-125. Hünkar Köşkü alt katı depo görünüşü. 03.04.2015.

Resim-126. Hünkar Köşkü alt katı depo görünüşü. 03.04.2015.

Resim-127. Hünkar Köşkü alt katı depo görünüşü. Pencere korkulukları. 03.04.2015.

Resim-128. Kadınlar mahfili girişi merdiveni görünüşü. 03.04.2015.

Resim-129. Kadınlar mahfili girişi merdiveni görünüşü. 03.04.2015.

Resim-130. Kadınlar mahfili güneybatı duvarı iç görünüşü. 03.04.2015.

Resim-131. Kadınlar mahfili kuzeydoğu duvarı iç görünüşü. Hünkar Köşkü kapısı iç görünüşü. 03.04.2015.

Resim-132. Kadımlar mahfilinden harim kıblae duvarı iç görünüşü. 03.04.2015.

Resim-133. Harimden kadımlar mahfili korkulukları görünüşü. 03.04.2015.

Resim-134. Kadınlar mahfilinden harim güneydoğu duvarı iç görünüşü. 03.04.2015.

Resim-135. Kadınlar mahfilinden harim kuzeydoğu duvarı iç görünüşü. 03.04.2015.

Resim-136. Kadınlardan mahfilinden Hünkar köşkü giriş kapısı iç görünüşü. 03.04.2015.

Resim-137. Hünkar köşkü Mutfak bölümü kuzeybatı duvarı iç görünüşü. 03.04.2015.

Resim-138. Hünkar köşkü Mutfak bölümü güneydoğu duvarı iç görünüşü. 03.04.2015.

Resim-139. Hünkar köşkü Mutfak bölümünden sofaya geçiş kapısı görünüşü.

Resim-140. Hünkar köşkü Mutfak bölümünden sofaya geçiş holü güneybatı duvarı iç görünüşü. 03.04.2015.

Resim-141. Hünkar köşkü Mutfak bölümünden sofaya geçiş holü yatak odası kapısı görünüşü. 03.04.2015.

Resim-142. Hünkar köşkü Yatak Odası içi görünüşü. 03.04.2015.

Resim-143. Hünkar köşkü Mutfak bölümünden sofaya geçiş holü kuzeydoğu duvarı iç görünüşü. 03.04.2015.

Resim-144. Hünkar köşkü Sofa bölümü güneybatı duvarı iç görünüşü. 03.04.2015.

Resim-145. Hünkar köşkü Sofa bölümü kuzeybatı duvarı iç görünüşü. Dinlenme odası ve banyo-tuvalet kapısı. 03.04.2015.

Resim-146. Hünkar köşkü Sofa bölümü kuzeydoğu duvarı iç görünüşü.Sofa giriş kapısı.
03.04.2015.

Resim-147. Hünkar köşkü Sofa bölümü kuzeydoğu duvarı iç görünüşü.Sofa giriş kapısı.
03.04.2015.

Resim-148. Hünkar köşkü Sofa bölümü güneydoğu duvarı iç görünüşü.Yatak Odası giriş holü kapısı. 03.04.2015.

Resim-149.Hünkar köşkü Dinlenme Odası bölümü güneydoğu duvarı iç görünüşü.Karşıda sofa giriş kapısı ve solda banyo-tuvalet kapısı.03.04.2015.

Resim-150. Hünkar köşkü Dinlenme Odası bölümü kuzeybatı duvarı iç görünüşü.
03.04.2015.

Resim-151. Hünkar köşkü Dinlenme Odası bölümü kuzeydoğu duvarı iç görünüşü.
Banyo-tuvalet kapısı. 03.04.2015.

Resim-152. Hünkar köşkü Banyo-Tuvalet bölümü kuzeydoğu duvarı iç görünüşü.
Banyo-tuvalet kapısı. 03.04.2015.

Resim-153. Hünkar köşkü Banyo-Tuvalet bölümü kuzeybatı duvarı iç görünüşü.
03.04.2015.

Resim-154. Hünkar köşkü Banyo-Tuvalet bölümü kuzeydoğu duvarı iç görünüşü.
03.04.2015.

Resim-155. Hünkar köşkü Sofadan yatak odasına geçiş holü güneydoğu duvarı iç görünüşü. 03.04.2015.

Resim-156. Hünkar köşkü yatak odasından geçiş holüne bakış. 03.04.2015.

Resim-157. Hünkar köşkü yatak odasından geçiş holüne bakış. 03.04.2015.

Resim-158. Hünkar köşkü yatak odası kuzeybatı köşesi iç görünüşü. 03.04.2015.

Resim-159. Hünkar köşkü yatak odası güneybatı duvarı iç görünüşü. 03.04.2015.

Resim-160. Hünkar köşkü yatak odası holü iç görünüşü. 03.04.2015.

Resim-161. Hünkar köşkü yatak odası kuzeybatı duvarı iç görünüşü. 03.04.2015.

Resim-162. Hünkar köşkü yatak odası güneydoğu duvarı iç görünüşü. 03.04.2015.

Resim-163. Hünkar köşkü sofaya bahçeden giriş kapısı iç görünüşü. 03.04.2015.

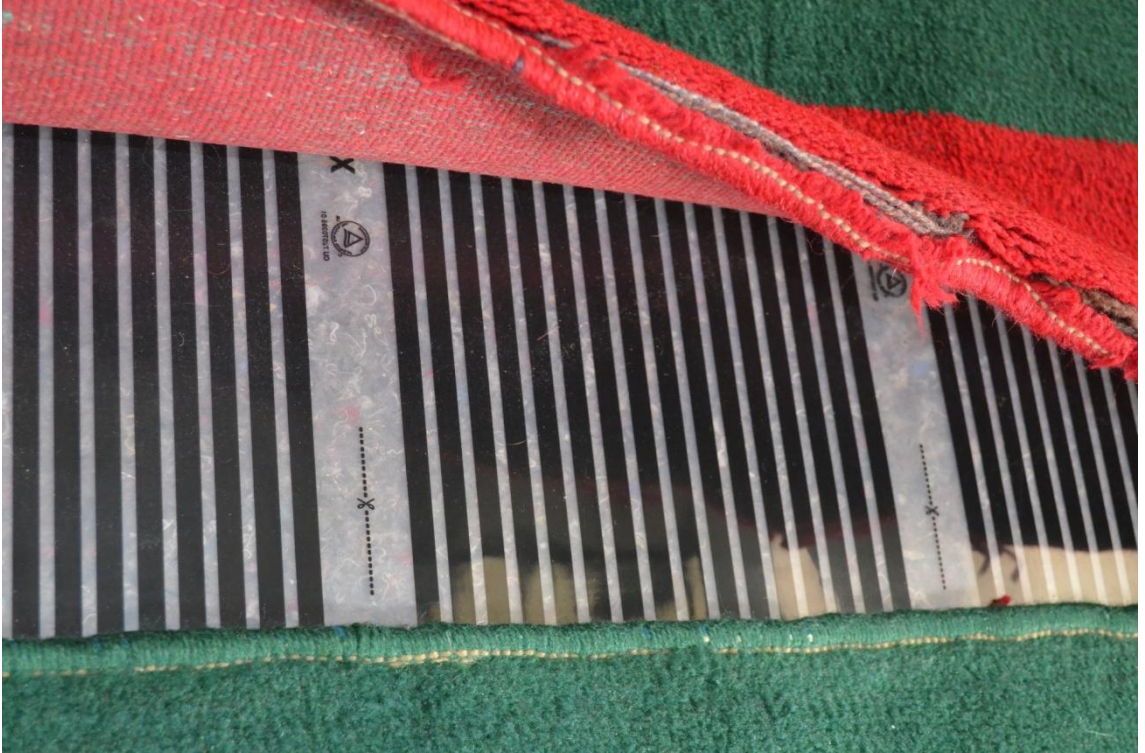
Resim-164. Hünkar köşkü sofaya bahçeden giriş holü kuzeybatı iç görünüşü.
03.04.2015.

Resim-165. Hünkar köşkü giriş holü kuzeydoğu görünüşü. 03.04.2015.

Resim-166. Harim Bölümü döşeme ahşap kaplaması görünüşü. 03.04.2015.

Resim-167. Harim Bölümü döşeme ahşap kaplaması üzeri elektrikli ısıtma halısı ve üstü hali kaplama. 03.04.2015.

Resim-168. Kadınlar mahfili çıkış merdiveni basamakları ahşap kaplaması üzeri halı örtü. 03.04.2015.

Resim-169. Kadınlar mahfili döşeme ahşap üzeri sunta levha kaplama üzeri halı kaplama. 03.04.2015.

Resim-170. Hünkar köşkü döşeme ahşap kaplaması üzeri muşamba kaplama.
03.04.2015.

Resim-171. Hünkar köşkü mutfak döşeme ahşap kaplaması üzeri seramik kaplama.
03.04.2015.

Resim-172. Harim tavan kaplaması güneybatıya doğru bakış.. 03.04.2015.

Resim-173. Harim tavan kaplaması kuzeydoğuya doğru bakış. 03.04.2015.

Resim-174. Harim tavan kaplaması kuzeybatıya doğru bakış.Önde kadınlar mahfili tavanı. 03.04.2015.

Resim-175. Harim tavan kaplaması kuzeydoğuya doğru bakış.. 03.04.2015.

Resim-176. Harim tavan kaplaması güneydoğu-güneye doğru bakış.. 03.04.2015.

Resim-177. Harim tavan kaplaması güneydoğuya doğru bakış.. 03.04.2015.

Resim-178. Harim tavan kaplaması güneye doğru bakış.. 03.04.2015.

Resim-179. Kadınlar mahfili tavan kaplaması güneybatıya doğru bakış.. 03.04.2015.

Resim-180. Kadınlar mahfili tavan kaplaması kuzeydoğuya doğru bakış.. 03.04.2015.

Resim-181. Kadınlar mahfili tavan kaplaması kuzeybatıya doğru bakış.. 03.04.2015.

Resim-182. Kadınlar mahfili tavan kaplaması kuzeye doğru bakış.. 03.04.2015.

Resim-183. Hünkar Köşkü alt katı tavan kaplaması kuzeybatıya doğru bakış..
03.04.2015.

Resim-184. Hünkar Köşkü alt katı giriş holü tavan kaplaması kuzeybatıya doğru bakış..
03.04.2015.

Resim-185. Müezzin mahfili tavan kaplaması güneydoğuya doğru bakış. 03.04.2015.

Resim-186. Hünkar Köşkü sofa bölümü tavan kaplaması güneydoğuya bakış.
03.04.2015.

Resim-187. Hünkar Köşkü sofa bölümü tavan kaplaması doğuya bakış. 03.04.2015.

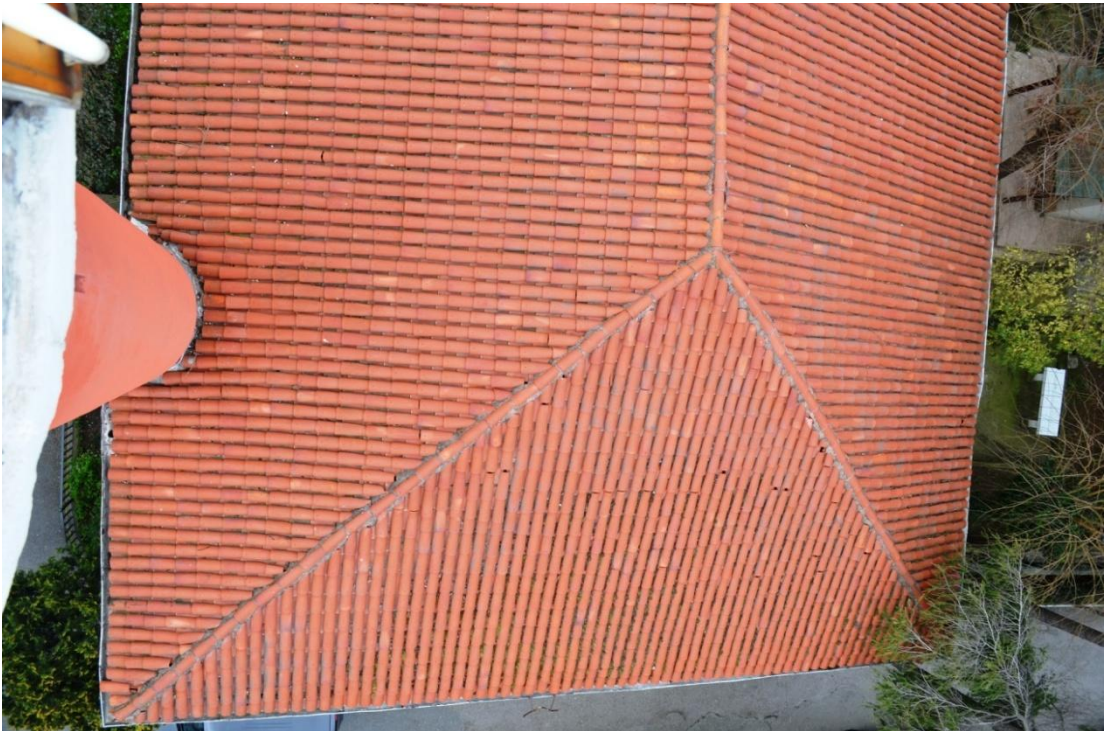
Resim-188. Hünkar Köşkü yatak odası bölümü tavan kaplaması kuzeybatıya doğru bakış. 03.04.2015.

Resim-189. Son Cemaat bölümü tavan kaplaması güneydoğuya doğru bakış. 03.04.2015.

Resim-190. Minare şerefesinden Cami çatısının kuzeybatıya doğru üstten görünüş.
03.04.2015.

Resim-191. Minare şerefesinden Cami çatısının kuzeybatıya doğru üstten görünüş.
03.04.2015.

Resim-192. Minare şerefesinden Cami çatısının güneye doğru üstten görünüş.
03.04.2015.

Resim-193. Harim Köşkü mutfak bölümü tavanın deliğinden çatı iç doğu görünüşü.
03.04.2015.

Resim-194. Harim Köşkü mutfak bölümü tavanının deliğinden çatı içi güney görünüşü.
03.04.2015.

Resim-195. Harim Köşkü mutfak bölümü tavanının deliğinden çatı içi batı görünüşü.
03.04.2015.

Resim-196. Harim Köşkü mutfak bölümü tavanının deliğinden çatı içi kiremit altı tahta kaplaması görünüşü. 03.04.2015.

Resim-197. Harim Köşkü mutfak bölümü tavanının deliğinden çatı içi kuzey görünüşü. 03.04.2015.

Resim-198. Harim Köşkü mutfak bölümü tavanın deliğinden çatı makası görünüşü.
03.04.2015.

Resim-199. Minare kuzeybatı görünüşü. 03.04.2015.

Resim-200. Minare kuzey görünüşü. 03.04.2015.

Resim-201. Minare şerefe, petek ve külah kuzeydoğu görünüşü. 03.04.2015.

Resim-202. Minare güneydoğu görünüşü. Vaniköy Caddesinden... 03.04.2015.

Resim-203. Minare giriş kapısı görünüşü. Son cemaatten.... 03.04.2015.

Resim-204. Minare giriş kapısı üstten görünüşü. Son cemaatten.... 03.04.2015.

Resim-205. Minare kaide bölümü çekirdek kısmının giriş kapısından iç görünüşü.
03.04.2015.

Resim-206. Minare kaide bölümü çekirdek kısmı ve basamaklarının alttan görünüşü.
03.04.2015.

Resim-207. Minare kaide bölümü çekirdek kısmı ve basamaklarının önden görünüşü.
03.04.2015.

Resim-208. Minare gövde bölümü çekirdek kısmı ve basamaklarının üstten görünüşü.
03.04.2015.

Resim-209. Minare gövdesinin iç yüzeyi ve seren tabanı. 03.04.2015.

Resim-210. Minare seren tabanı ve son basamak yüzeyi üstten görünüşü. 03.04.2015.

Resim-211. Minare seren tabanı detay görünüşü. 03.04.2015.

Resim-212. Minare sereni yüzeyindeki böcek ve kurt delikleri. 03.04.2015.

Resim-213. Minare sereni ve petek kısmı iç yüzeyi ile külah kısmı ahşap konstrüksiyonu iç görünüşü. 03.04.2015.

Resim-214. Minare şerefesine çıkış kapısı ve telli kapı kanadı. 03.04.2015.

Resim-215. Minare şerefesi, çimento esaslı şap zemin kaplaması. 03.04.2015.

Resim-216. Minare şerefesi, zemin kaplaması ve petek gövdesi. 03.04.2015.

Resim-217. Minare şerefesi, zemin kaplaması, petek gövdesi, korkuluk. 03.04.2015.

Resim-218. Minare şerefe korkulukları ve kenet detayı. 03.04.2015.

Resim-219. Minare petek kısmı çimento esaslı sıva kaplaması ve hoparlör detayı.
03.04.2015.

Resim-220. Harim kuzeydoğu duvarına mesnetli ahşap vaaz kürsüsü. 03.04.2015.

Resim-221. Harim kıble duvarındaki mihrabın önden görünüşü. 03.04.2015.

Resim-222. Harim kible duvarındaki minberin batı görünüşü. 03.04.2015.

Resim-223. Harim kible duvarındaki minberin kuzeydoğu görünüşü. 03.04.2015.

Resim-224. Harim kible duvarındaki minberin kuzeybatı görünüşü. 03.04.2015.

Resim-225. Harim kible duvarındaki minber kapısı alınlık görünüşü. 03.04.2015.

Resim-226. Harim kible duvarındaki minber kapısı alınlık ön görünüşü. 03.04.2015.

Resim-227. Harim kible duvarındaki minber korkulukları köşe detayı ön görünüşü.
03.04.2015.

Resim-228. Harim kible duvarındaki minber korkulukları köşe detayı üst görünüşü.
03.04.2015.

Resim-229. Harim kible duvarındaki minber korkuluk aynası köşe detayı ön görünüşü.
03.04.2015.

Resim-230. Harim kible duvarındaki minber korkuluk aynası göbek detayı ön görünüşü.
03.04.2015.

Resim-231. Harim kible duvarındaki minber korkuluk aynası köşe detayı ön görünüşü.
03.04.2015.

Resim-232. Harim kible duvarındaki minber korkuluk aynası köşe detayı ön görünüşü.
03.04.2015.

Resim-233. Harim kible duvarındaki minber pervaz kısmı ön görünüşü. 03.04.2015.

Resim-234. Harim kible duvarındaki minber kühahı ön görünüşü. 03.04.2015.

Resim-235. Harim kible duvarındaki minber köşk kısmı ön görünüşü. 03.04.2015.

Resim-236. Harim kible duvarındaki minber ahşap basamakları ön görünüşü.
03.04.2015.

Resim-237. Harim kible duvarındaki minber ahşap sahanlık kısmı ön görünüşü.
03.04.2015.

Resim-238. Harim giriş kapısının harimden ön görünüşü. 03.04.2015.

Resim-239. Harim giriş kapısının son cemaat bölümünden görünüşü. 03.04.2015.

Resim-240. Hünkar köşkü giriş kapısının dış görünüşü. 03.04.2015.

Resim-241. Hünkar köşkü giriş kapısının dış görünüşü. 03.04.2015.

Resim-242. Hünkar köşkü giriş kapısının sofadan görünüşü. 03.04.2015.

Resim-243. Hünkar köşkü alt kat depo bölümü giriş kapısının harimden görünüşü. 03.04.2015.

Resim-244. Hünkar köşkü alt kat depo bölümü giriş kapısının içerden görünüşü.
03.04.2015.

Resim-245. Minare giriş kapısının son cemaat bölümünden görünüşü. 03.04.2015.

Resim-246. Hünkar köşkü mutfak bölümü giriş kapısının kadınlar mahfilinden görünüşü. 03.04.2015.

Resim-247. Hünkar köşkü altı depo bölümünün güneydoğu duvarındaki bahçeden giriş kapısı dış görünüşü. 03.04.2015.

Resim-248. Hünkar köşkü altı depo bölümünün güneydoğu duvarındaki bahçeden giriş kapısının depodan görünüşü. 03.04.2015.

Resim-249. Harim güneybatı duvarı üzerindeki pencerelerin son cemaatten görünüşü. 03.04.2015.

Resim-250. Harim güneybatı duvarı üzerindeki alt sıra pencere doğrama ve korkulukların son cemaatten görünüşü. 03.04.2015.

Resim-251. Harim güneybatı duvarı üzerindeki alt sıra pencerenin harimden görünüşü. 03.04.2015.

Resim-252. Harim kuzeydoğu duvarı üzerindeki alt sıra pencere ve korkuluğun depodan görünüşü. 03.04.2015.

Resim-253. Harim kuzeydoğu duvarı üzerindeki alt sıra pencerenin harimden görünüşü. 03.04.2015.

Resim-254. Harim güneydoğu duvarı üzerindeki alt sıra pencerenin bahçeden görünüşü.
03.04.2015.

Resim-255. Minare kaidesinin oturduğu duvarın üzerindeki pencere ve korkuluk görünüşü. 03.04.2015.

Resim-256. Harim giriş kapısı kanatları üzerindeki topuzlu kol tutamakları detay görünüşü. 03.04.2015.

Resim-257. Harim giriş kapısı kanatları üzerindeki topuzlu kol tutamakları detay görünüşü. 03.04.2015.

Resim-258. Harim giriş kapısı kanatları üzerindeki alt kilit sistemi detay görünüşü.
03.04.2015.

Resim-259. Harim giriş kapısı kanatları üzerindeki üst kilit sistemi detay görünüşü.
03.04.2015.

Resim-260. Harim giriş kapısı kanatları üzerindeki menteşe detay görünüşü.
03.04.2015.

Resim-261. Harim giriş kapısı kanatları üzerindeki sabitleme çubuğu detay görünüşü.
03.04.2015.

Resim-262. Hünkar Köşkü alt katı depo giriş kapısı kanatları üzerindeki üst kilit sistemi detay görünüşü. 03.04.2015.

Resim-263. Harim tavanı dört köşesinde bulunan bitkisel motifli ahşap göbek detay görünüşü. 03.04.2015.

Resim-264. Mahfili taşıyan ayakların ahşap başlık detay görünüşü. 03.04.2015.

Resim-265. Hünkar Köşkü çıkma kısmı ve tavan kaplama detay görünüşü. 03.04.2015.

Resim-266. Harim giriş kapısı üzerinde “Besmele” yazılı kabartma mermer levha detay görünüşü. 03.04.2015.

Resim-267. Harim kuzeydoğu duvarındaki vaaz kürsüsünün üzerinde duvara asılı ahşap kabartma levha detay görünüşü. 03.04.2015

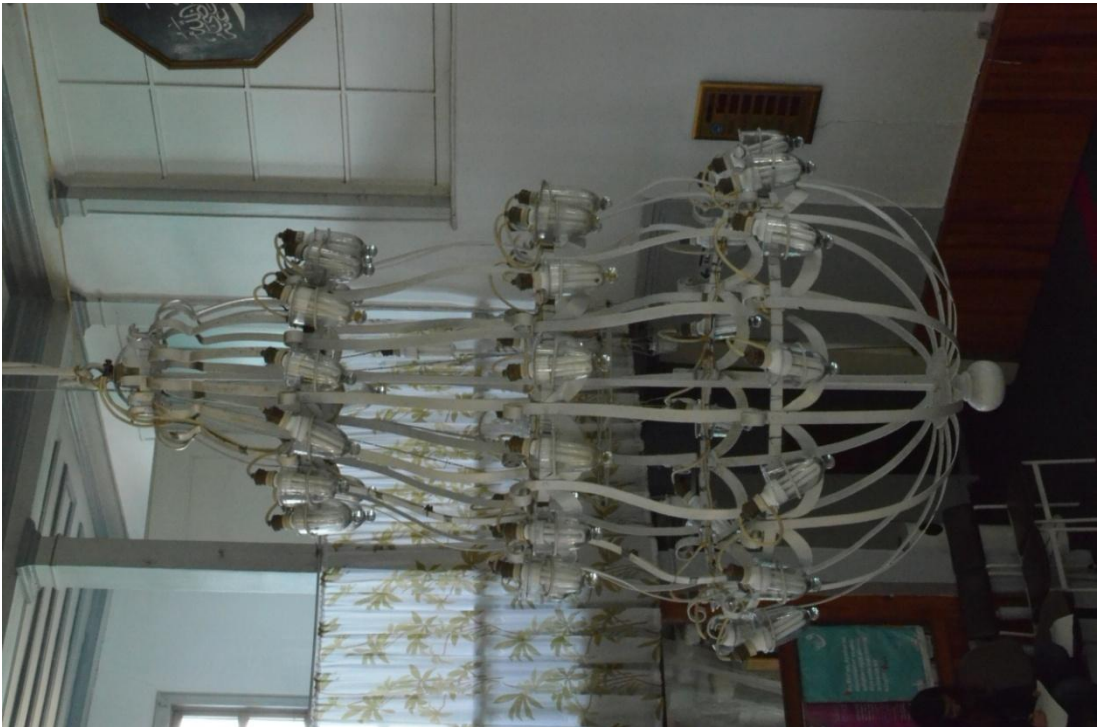
Resim-270. Harim kuzeydoğu duvarındaki Hünkar mahfili ayakları ve kafeslere asılı üç adet ahşap levhanın detay görünüşü. 03.04.2015

Resim-271. Harim güneybatı duvarında asılı üç adet ahşap levhanın detay görünüşü. 03.04.2015

Resim-272. Minare kaidesinin oturduğu duvar üzerindeki günümüz mermer kitabesi detay görünüşü. 03.04.2015

Resim-273. Harim tavanın orta göbeğinden sarkan bir adet aydınlatma avizesi detay görünüşü. 03.04.2015

Resim-274. Harim tavanın mihrab önüne sarkan bir adet aydınlatma avizesi detay görünüşü. 03.04.2015

Resim-275. Harim tavanın köşelerinden sarkan üç adet aydınlatma avizesi detay görünüşü. 03.04.2015

Resim-276. Harim mihrabın sol yanında seki üzerindeki gaz lambası ve kaidesi detay görünüşü. 03.04.2015

Resim-277. Harim mihrabın sağ yanında seki üzerindeki gaz lambası ve kaidesi detay görünüşü. 03.04.2015

Resim-278. Harim mihrabın sağ yanında seki üzerindeki mumluk ve kaidesi detay görünüşü. 03.04.2015

Resim-279. Harim mihrabın sol yanında seki üzerindeki ayaklı saat detay görünüşü. 03.04.2015

Resim-279. Harim mihrabın sol yanında seki üzerindeki ayaklı saat detay görünüşü.
03.04.2015

Resim-280. Harim vaaz kürsüsü üzerinde duvarda asılı saat detay görünüşü. 03.04.2015

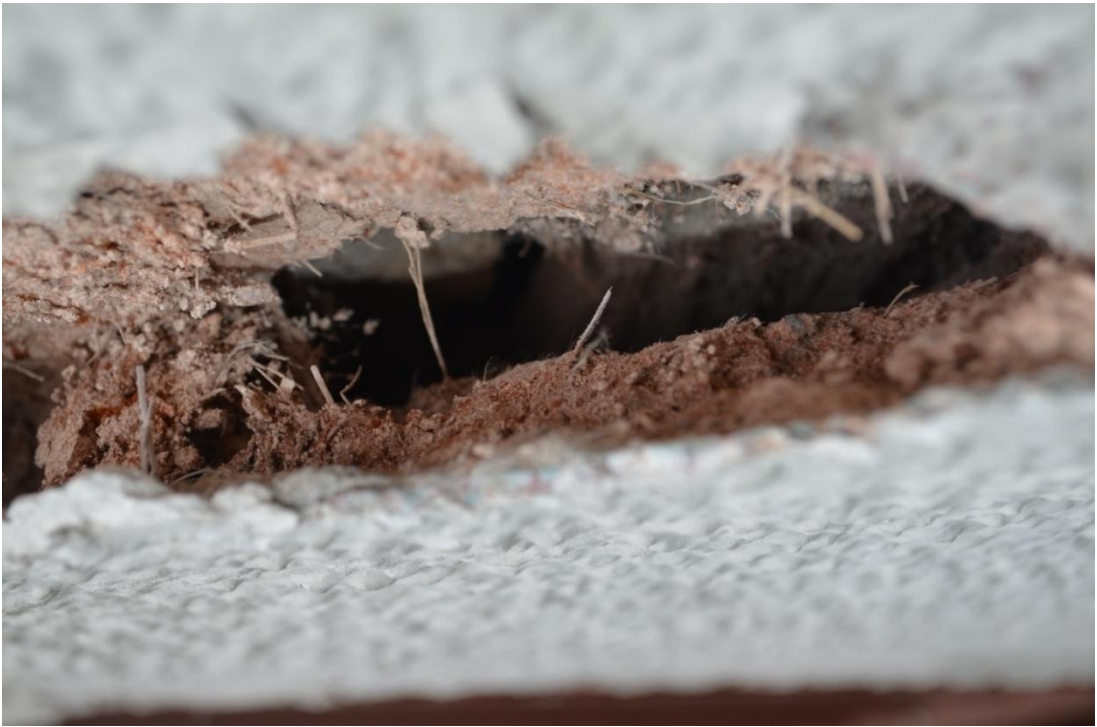
Resim-281. Harim minber köşkü altındaki ayaklı saat detay görünüşü. 03.04.2015

Resim-282. Bahçedeki müştemilat yapısının kuzeybatı duvarı çimento esaslı dış sıvası ve briket örgü duvar konstrüksiyonu detay görünüşü. 03.04.2015

Resim-283. Hünkar Mahfili güneydoğu duvarı çimento esaslı dış sıvası, kireç-horasan katkılı iç sıva ve ahşap duvar konstrüksiyonu detay görünüşü. 03.04.2015

Resim-284. Hünkar Mahfili güneydoğu duvarı çimento esaslı dış sıvası, kireç-horasan katkılı iç sıva ve ahşap duvar konstrüksiyonu detay görünüşü. 03.04.2015

Resim-285. Harim Bölümü güneydoğu duvarı çimento esaslı dış sıvası, kireç-çimento katkılı iç sıva detay görünüşü. 03.04.2015

Resim-286. Harim Bölümü güneydoğu duvarı çimento esaslı iç sıvası, pamuklanma ve boya dökülmesi detay görünüşü. 03.04.2015

Resim-287. Harim Bölümü güneydoğu-güneybatı duvarı çimento esaslı iç sıvası, pamuklanma ve boya dökülmesi detay görünüşü. 03.04.2015

Resim-288. Hünkar Köşkü alt katı depo bölümü duvarı iç yüzeyindeki boya- çimento esaslı sıva dökülmesi ve pamuklanma detay görünüşü. 03.04.2015

Resim-289. Bahçedeki Şadırvan'ın güneydoğu duvarında yer alan kemerli pencere boşluğu, çimento esaslı dış sıva ve tuğla kemer detay görünüşü. 03.04.2015

Resim-290. Bahçe giriş kapısı önündeki beton bordürlerin üzerinde yer alan dört adet kesme taş kaideden biri. Hünkar Köşkü önü merdivenlerine ait. 03.04.2015

Resim-291. Minare şerefesi taş korkuluk ve demir kenet detayı. 03.04.2015

Resim-292. Hünkar Köşkü çıkmasını taşıyan metal putrel ayak, üzeri ahşap kaplama ve beton kaide detayı. 03.04.2015

Resim-293. Hünkar Köşkü çıkmasını taşıyan metal putrel ayak, üzeri ahşap kaplama ve beton kaide detayı. 03.04.2015

Resim-294. Kadınlar mahfili dış pencerelerin doğrama ve parepet detayı. 03.04.2015

Resim-295. Kadınlar mahfili dış pencerelerin doğrama ve parapet detayı. 03.04.2015

Resim-296. Günümüzde mevcut olmayan Vaniköy İskelesinin üzerinde olduğu 28 parsel, tescilli Çınar Ağacı ve deniz tarafına şerefeden bakış. 03.04.2015

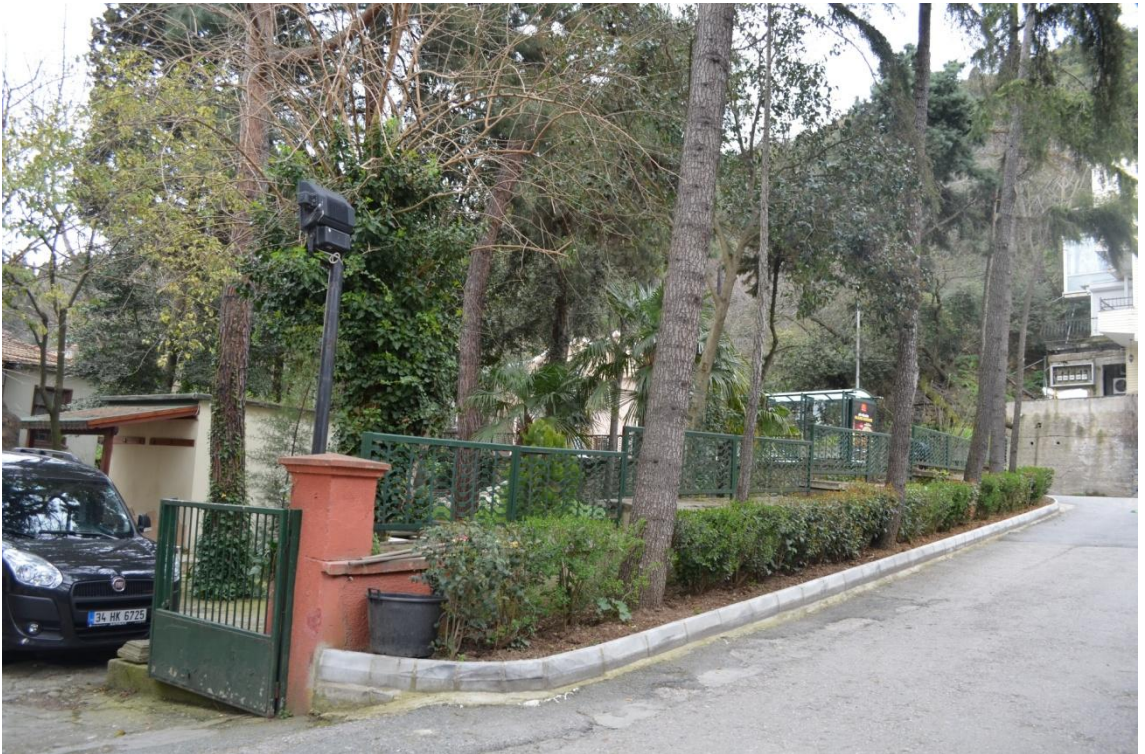
Resim-297. Tescilli Çınar Ağacı ve deniz tarafına şerefeden bakış. 03.04.2015

Resim-298. 27 parsel üzerindeki müstemilat yapıları ve bahçeye şerefeden bakış.
03.04.2015

Resim-299. 27 parsel üzerindeki müştemilat yapıları ve bahçeye şerefeden bakış. 03.04.2015

Resim-300. 27 parselin güneydoğu bahçe duvarı ve bahçe giriş kapısı. 03.04.2015

Resim-301. 27 parselin güneydoğu bahçe duvarı ve bahçe giriş kapısı.Solda cami, ortada şadırvan, arkada müstemilat yapısı ve tuvaletler. 03.04.2015

Resim-302. Bahçedeki musalla taşı ve taş kaideler.Sokağın karşı tarafı Kıracı yalısı duvarıdır. 03.04.2015

Resim-303. Bahçedeki şadırvan, ve ağaçlara güney köşeden bakış. 03.04.2015

Resim-304. Bahçedeki şadırvan, ve ağaçlara doğudan bakış. 03.04.2015

Resim-305. Bahçedeki şadırvanın güneydoğu görünüşü. 03.04.2015

Resim-306. Bahçedeki şadırvanın kuzeydoğu görünüşü. 03.04.2015

Resim-307. Bahçedeki şadırvanın tonoz örtüsü iç görünüşü. 03.04.2015

Resim-308. Bahçedeki şadırvanın su haznesi iç görünüşü. 03.04.2015

Resim-309. Bahçedeki müştemilat yapısının güneybatı görünüşü. 03.04.2015

Resim-310. Bahçedeki müştemilat yapısının kuzeybatı görünüşü. 03.04.2015

Resim-311. Bahçedeki müştemilat yapısının 1. kat döşemesi görünüşü. 03.04.2015

Resim-312. Bahçedeki müştemilat yapısının tavan kaplaması görünüşü. 03.04.2015

Resim-313. Bahçedeki müştemilat yapısının 1. kat odaları ve kapısı. 03.04.2015

Resim-314. Bahçedeki betonarme tuvalet yapısının güneybatı görünüşü. 03.04.2015

Resim-315. 27 parsel bahçesi ve bahçe kuzey duvarı.Karşısı 25 parsel. 03.04.2015

Resim-316. 27 parsel bahçesi ve bahçe güney duvarı. Duvar ötesi Vaniköy Caddesi.
03.04.2015

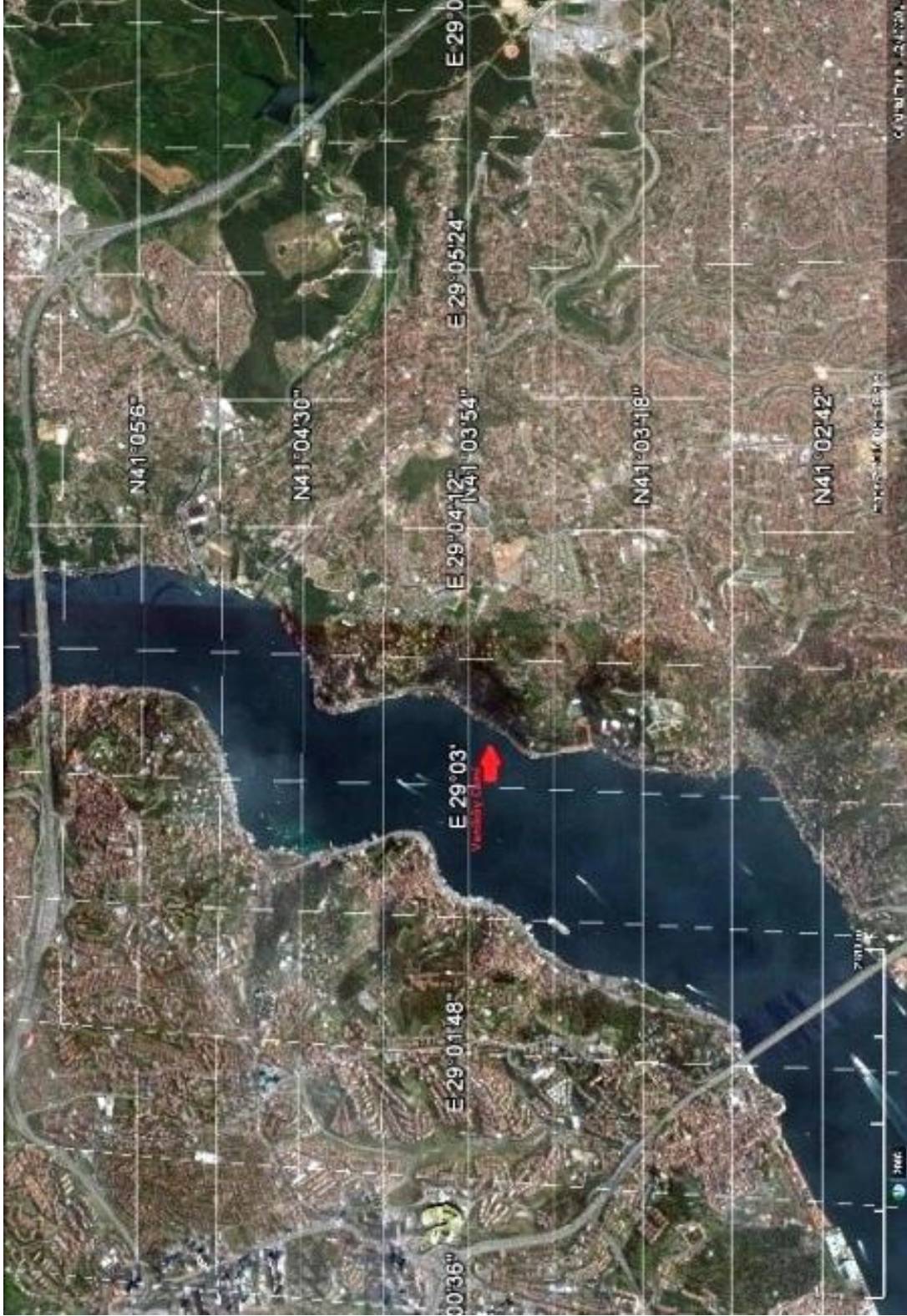

Resim-317. 27 parsel bahçesi ve bahçe güneydoğu duvarı. Duvar ötesi Vaniköy Caddesi ve Bizans Ayazması ve kilisesinin olduğu 28 parsel. 03.04.2015

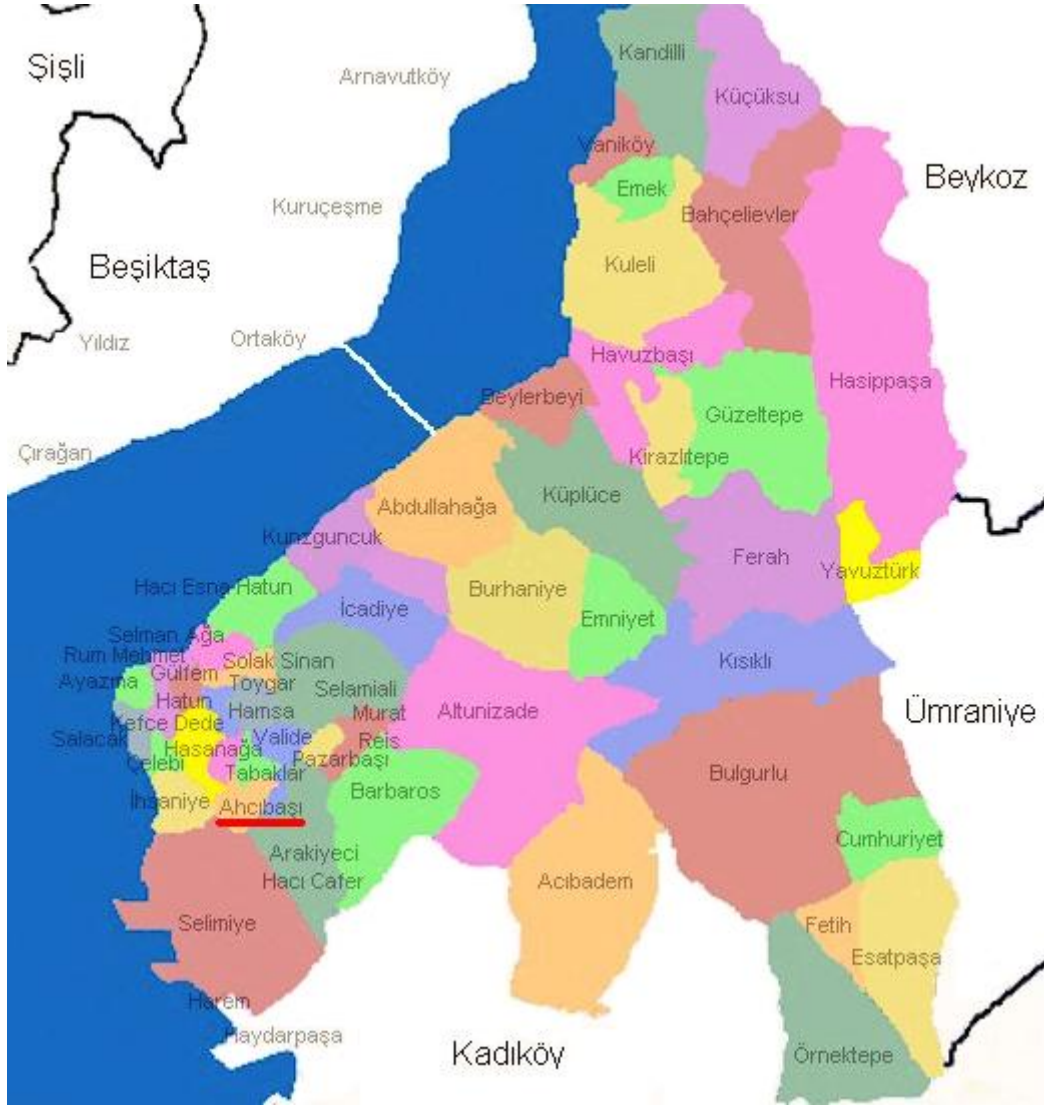

Resim-318. 27 parsel bahçesi ve bahçe güneydoğu-güneybatı duvarı. Duvar ötesi Vaniköy Caddesi ve Kıraç Yalısı. 03.04.2015

EK HARİTALAR

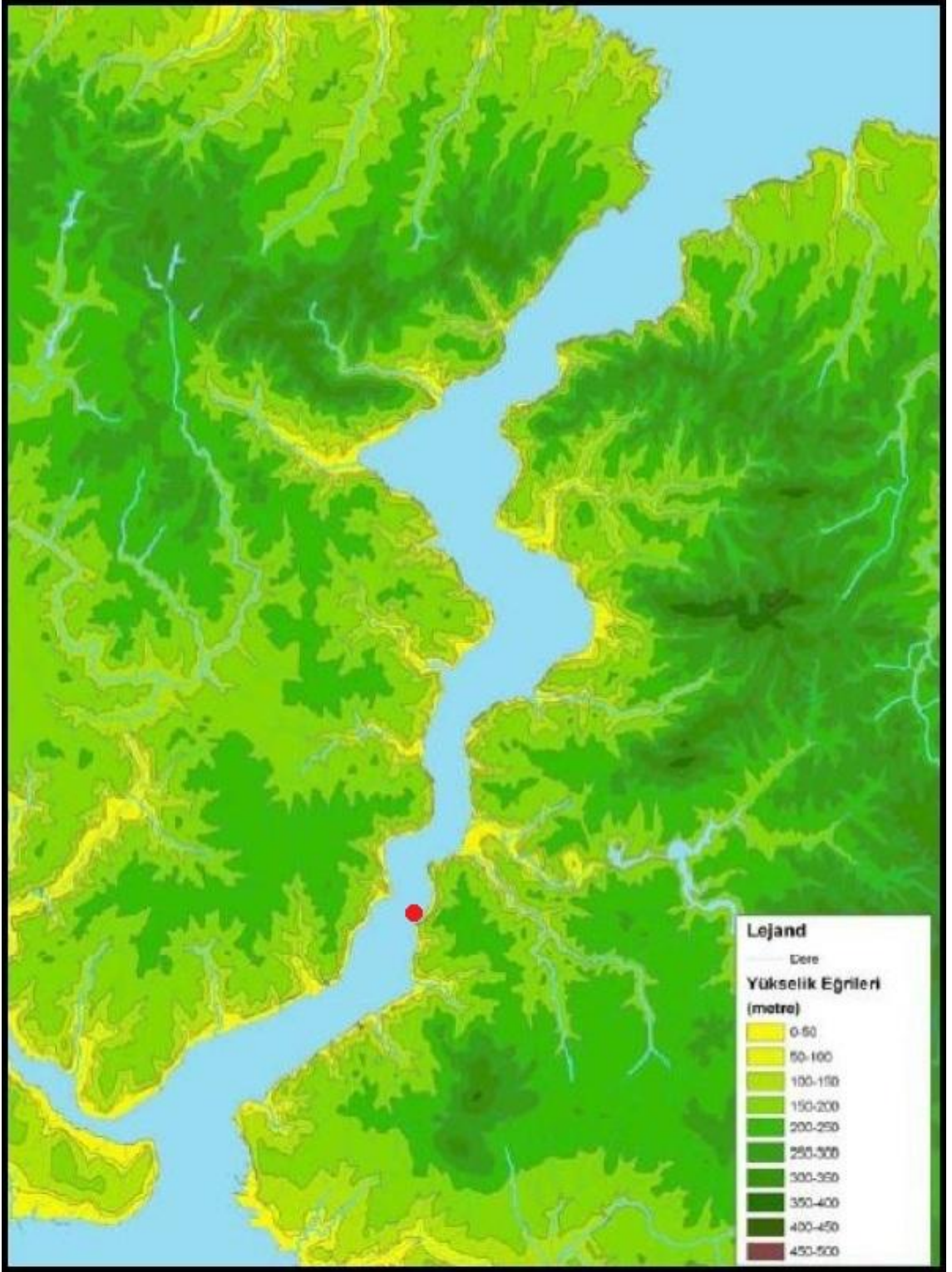
Harita-1. İstanbul Boğazı'nın uydudan görüntüsü. (google earth,12.09.2014)

Harita-2. Üsküdar mahalleri ve semtleri, 2009 yılı öncesi. (www.uskudar.bel.tr, 07.01.2015)

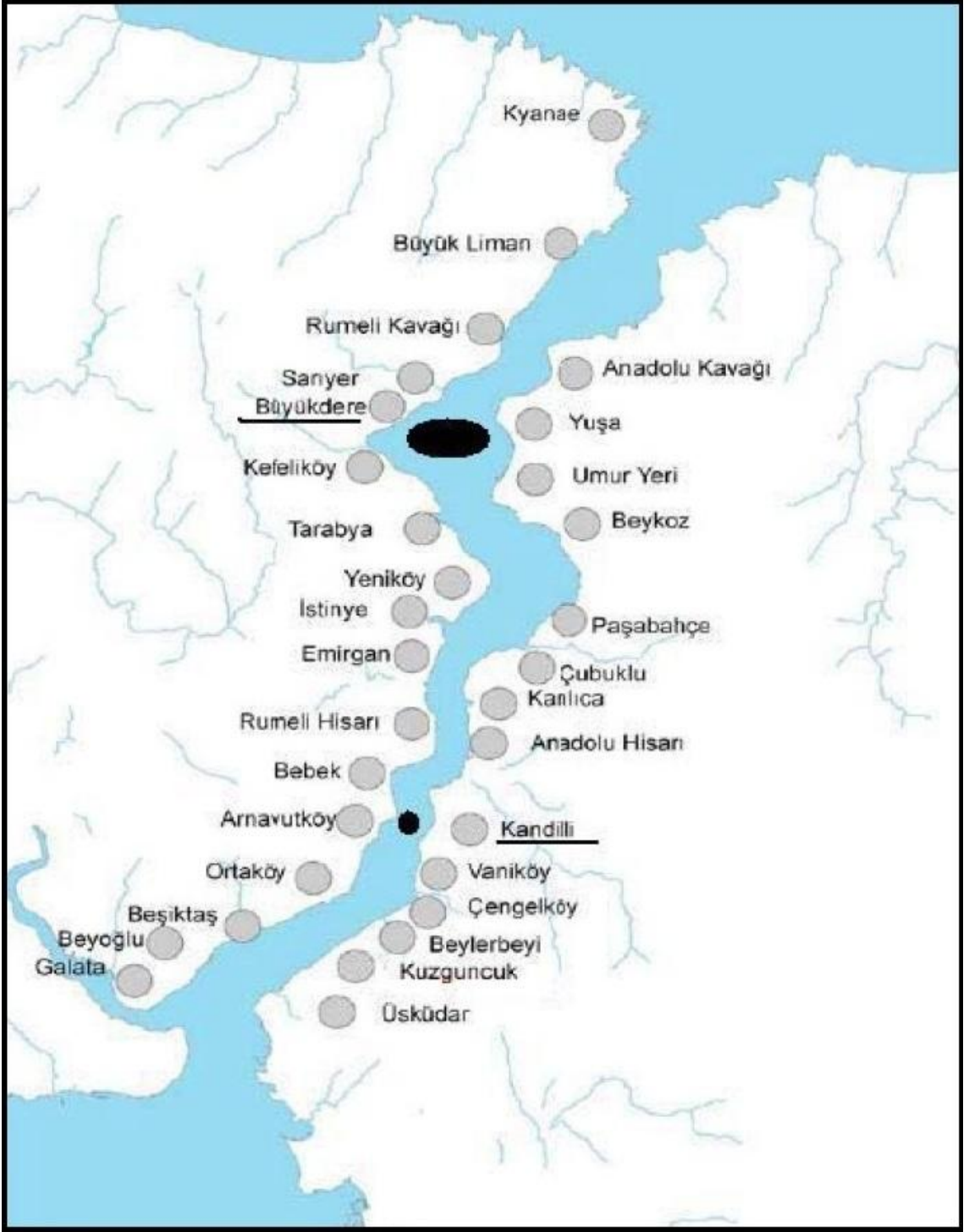
Harita-3. Üsküdar İlçesindeki mahalleler, 2012 (www.uskudar.bel.tr.kent haritası, 07.01.2015)

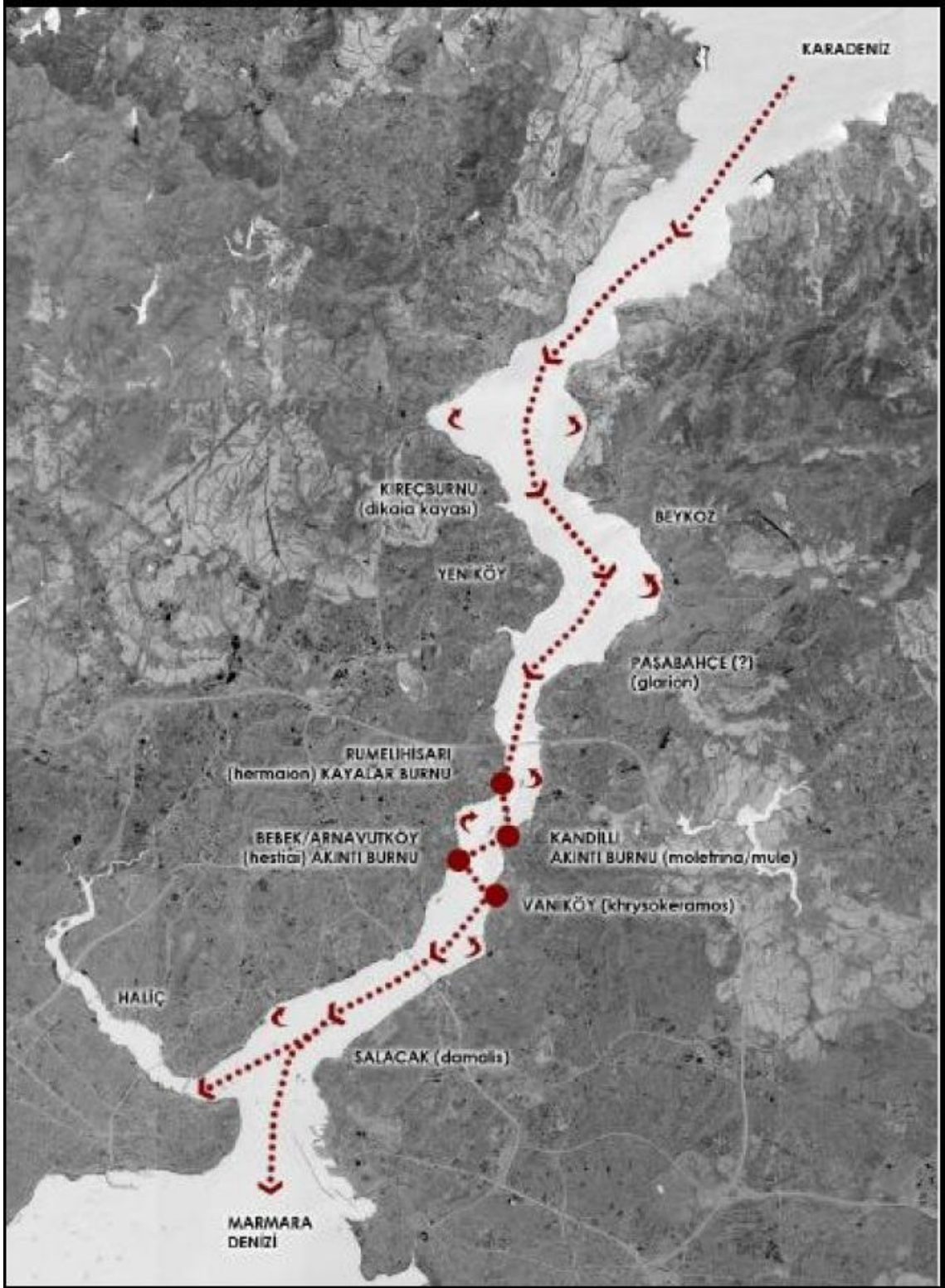
Harita-4. Boğaziçi'nin topoğrafik yapısı. (Kozoman,S.,Y.T.Ü. Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi'nde Silüet ve Silüetin Belirlenmesinde Fotogrametri, s.22, İstanbul, 2007)

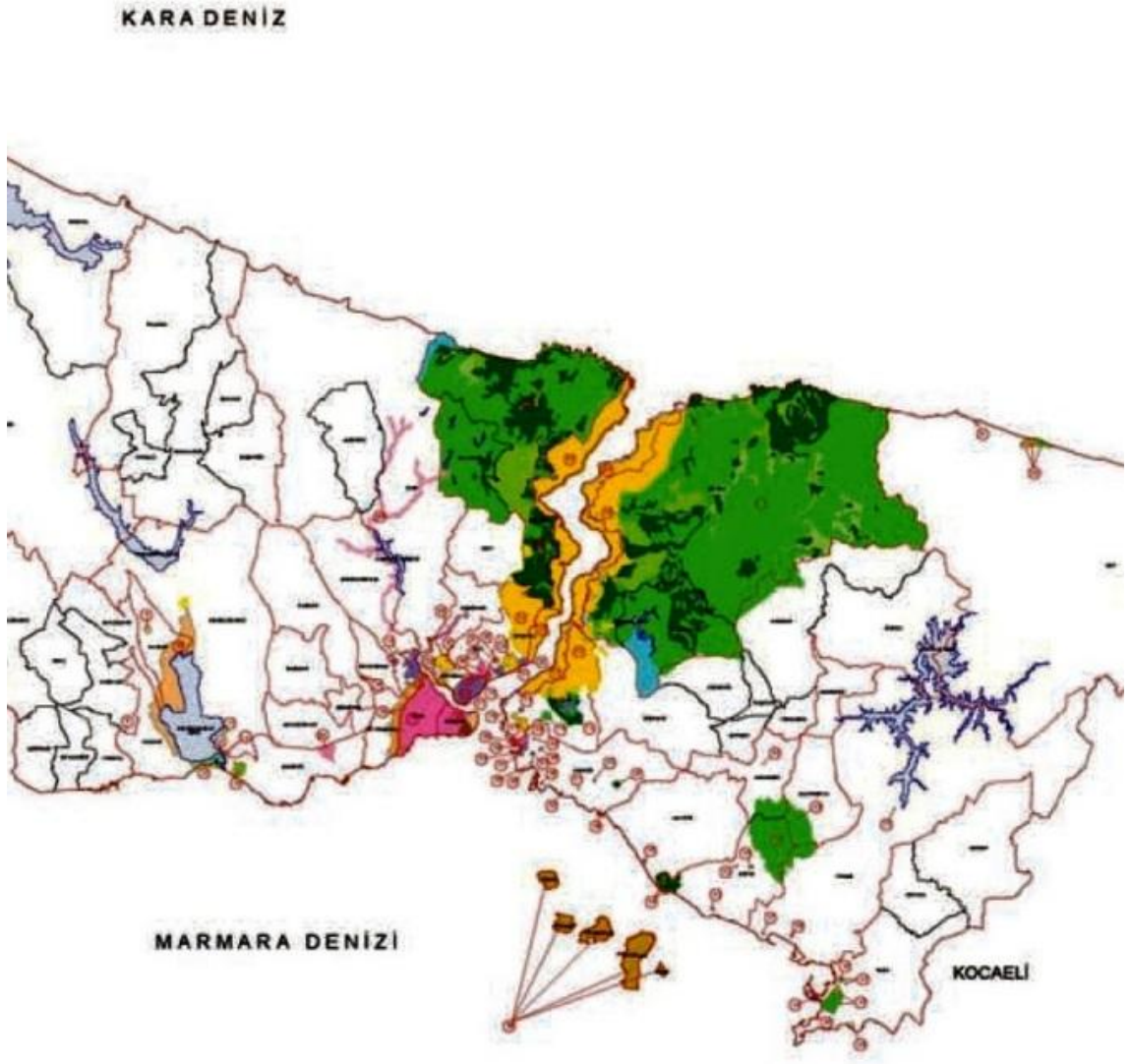
Harita-5. İstanbul İli Jeoloji Haritası, 2011. Vaniköy, kırmızı okla gösterilmiştir.
(İstanbul Büyükşehir Belediyesi Zemin ve Deprem Araştırma Müdürlüğü)

Harita-6. Boğaziçi'nin en dar ve en geniş yeri. (Aysel, N. R., Doktora Tezi, 2004)

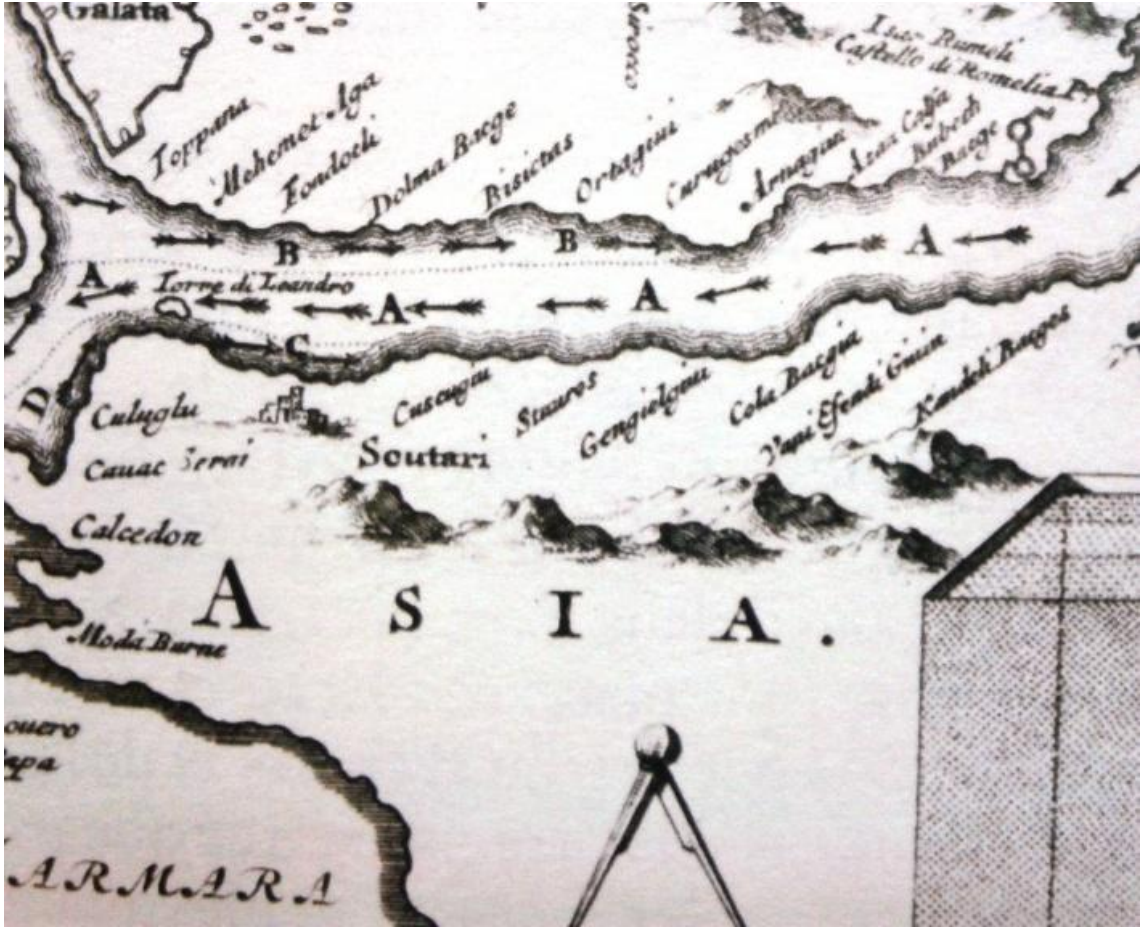
Harita-7. Boğaz akıntıları. (Aysel, N. R., Doktora Tezi, s.191, 2004)

Harita-8. İstanbul ili sit alanları haritası. (İstanbul Çevre Durum Raporu, 2010-2011, s.136, Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı)

Harita-9. Petri GRELI, 16.Yy. İstanbul Haritası. Bizans İmparatoru I. Iustinianus (527-565) tarafından Lykadion'da (Vaniköy) yaptırılan Hagios Mikhael kilisesi kırmızı daire içindedir. (KAYRA, Cahit. Mekanlar ve Zamanlar, 1993, İst., İBB Kültür İşleri Daire Bş. Yay.)

Harita-10. DAPPER, 1688 yılı İstanbul haritasında Vani Efendi Gücin (Vani Efendi Köyü). (KUBİLAY, Ayşe Y., İstanbul haritaları 1422-1922, 2010, İst., Kaptan Yay.)

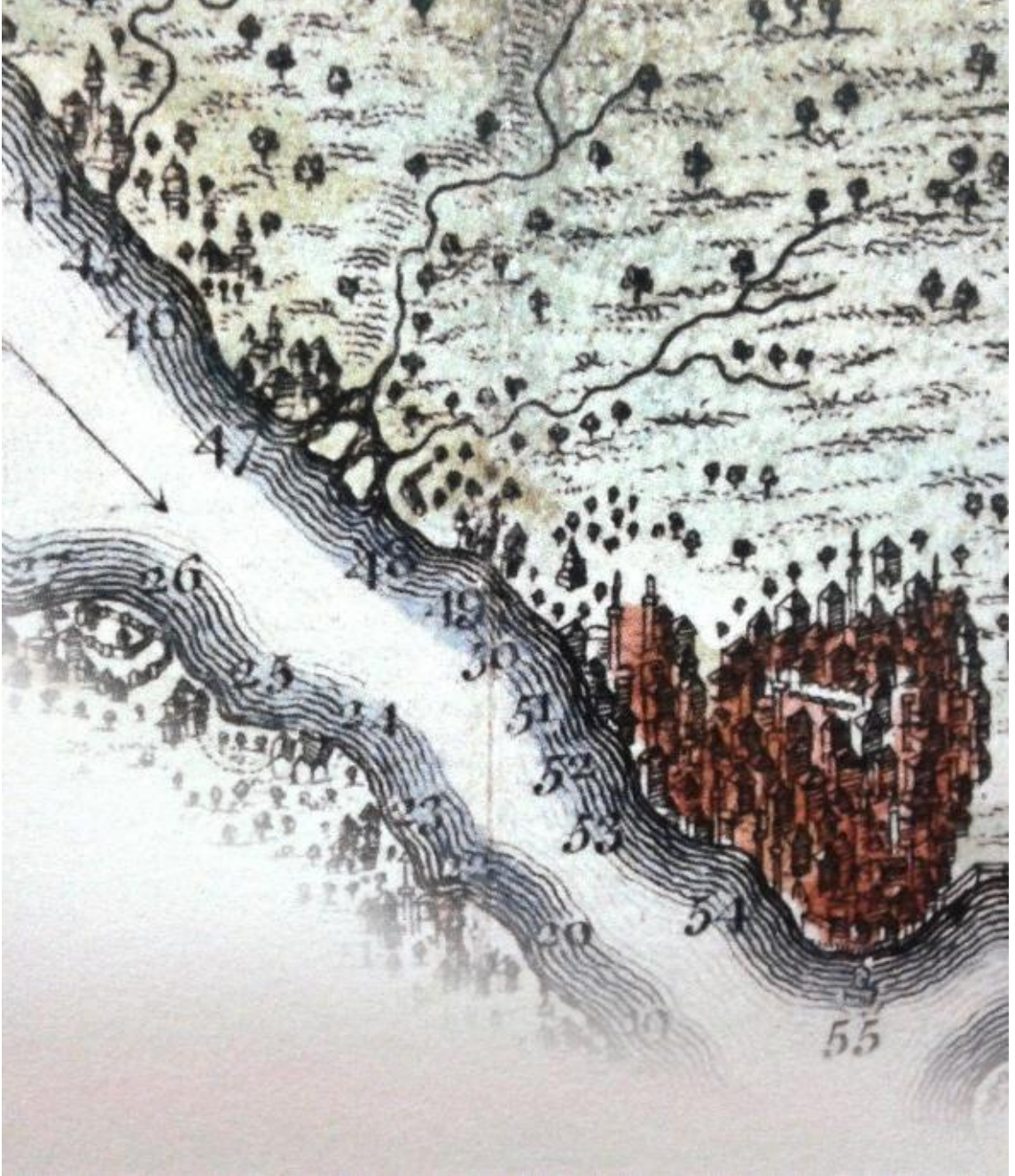
Harita-11. J.J. ANDELFINGER, 1735 yılı İstanbul haritasında (24) Wanli Effendi (Vani Efendi Köyü). (KUBİLAY, Ayşe Y., İstanbul haritaları 1422-1922, 2010, İst., Kaptan Yay.)

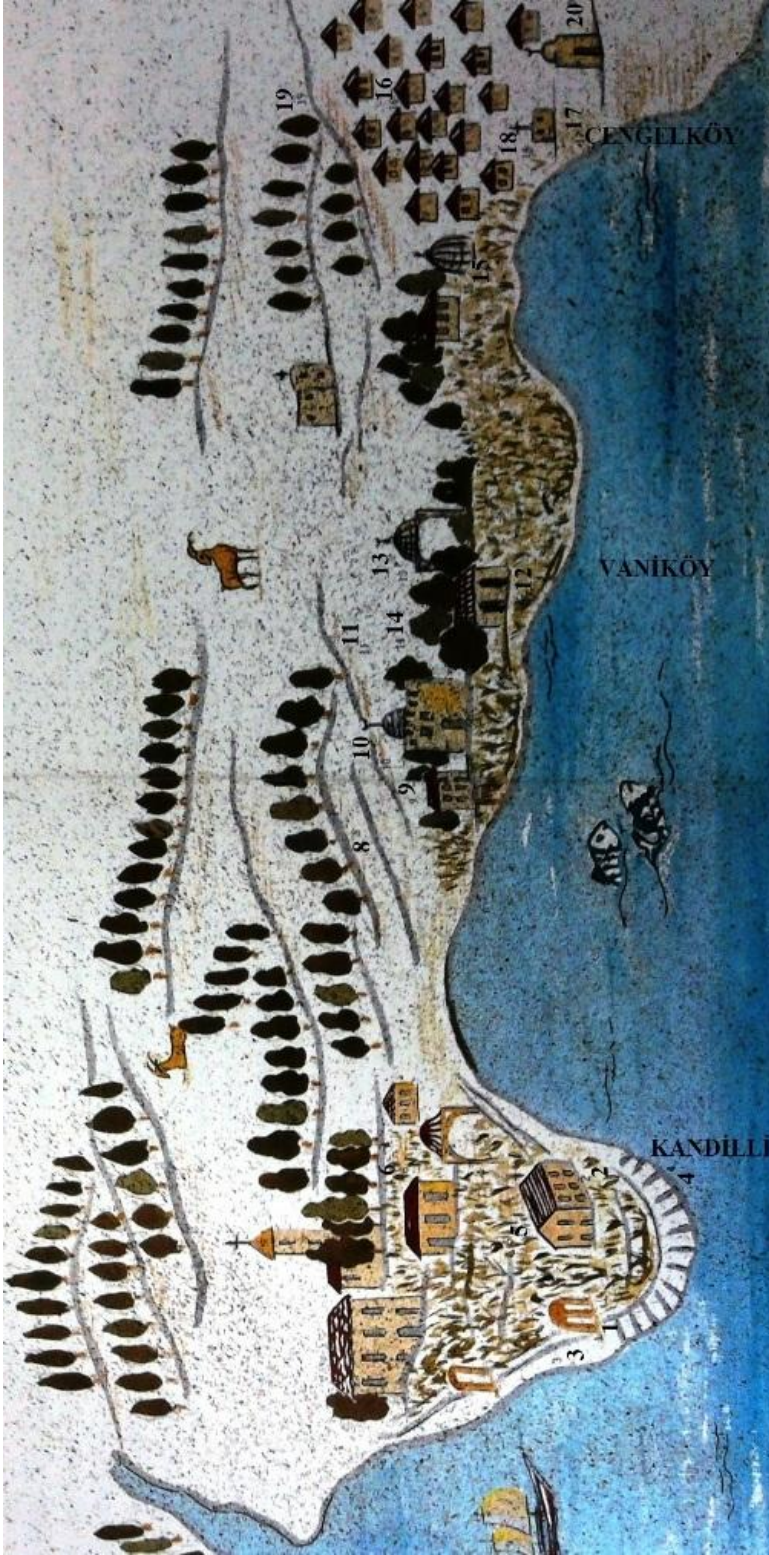
Harita-12. T.JEFFERYS, 1745 yılı İstanbul haritasında Van cui (Vaniköy). (KUBİLAY, Ayşe Y., İstanbul haritaları 1422-1922, 2010, İst., Kaptan Yay.)

Harita-13. J. Baptist von REBEN, 1764 yılı İstanbul haritasında Vanikjoi (Vaniköy).
(KUBİLAY, Ayşe Y., İstanbul haritaları 1422-1922, 2010, İst., Kaptan Yay.)

Harita-14. E. CAVE. Baptist von REBEN, 1770 yılı İstanbul haritasında (49) Vaniköy.
(KUBİLAY, Ayşe Y., İstanbul haritaları 1422-1922, 2010, İst., Kaptan Yay.)

- 1-Kurşunlu kasrı
- 2-Kandilli sarayı
- 3-Hasbahçe duvarı
- 4-Sahil rıhtımı
- 5-Hasbahçei kandil
- 6-Hasbahçe binaları
- 7-Kandilli ormanı
- 8-Papaz korusu
- 9-Saksoncular ocağı
- 10-Saksoncu mescid
- 11-Kuleli hasbahçe
- 12-Kasr-ı Ali
- 13-Ayatanas ayazma
- 14-Su kulesi
- 15-Küfel hasbahçesi
- 16-Çengelköy
- 17-Hacı Ömer cami
- 18-AyaYorgi kilise
- 19-Halk bahçesi
- 20-Çarşı

Harit-15. Bizans ve Osmanlı dönemi Kandilli-Vaniköy-Çengelköy, 18. Yy. öncesi.
(KAYRA, Cahit. Mekanlar ve Zamanlar, 1993, İst., İBB Kültür İşleri Daire Bş. Yay.)

Harita-16. Bizans ve Osmanlı dönemi Kandilli-Vaniköy-Çengelköy, 18. Yy. öncesi.
(KAYRA, Cahit. Mekanlar ve Zamanlar, 1993, İst., İBB Kültür İşleri Daire Bş. Yay.)

Harita-18. MELLİNG, 1800 lü yılların başındaki Boğaz gravürü. (YILDIRIM, Sercan. Gravürlerde İstanbul, 2008, İst., Kitabistanbul Yay.)

Harita-19. MELLİNG, 1800 lü yılların başındaki Boğaz gravüründe Vaniköy Camii. (YILDIRIM, Sercan. Gravürlerde İstanbul, 2008, İst., Kitabistanbul Yay.)

Harita-20. Anonim -Paris-, 1816 yılı İstanbul haritasında WANI-KOI (Vaniköy).
(KUBİLAY, Ayşe Y., İstanbul haritaları 1422-1922, 2010, İst., Kaptan Yay.)

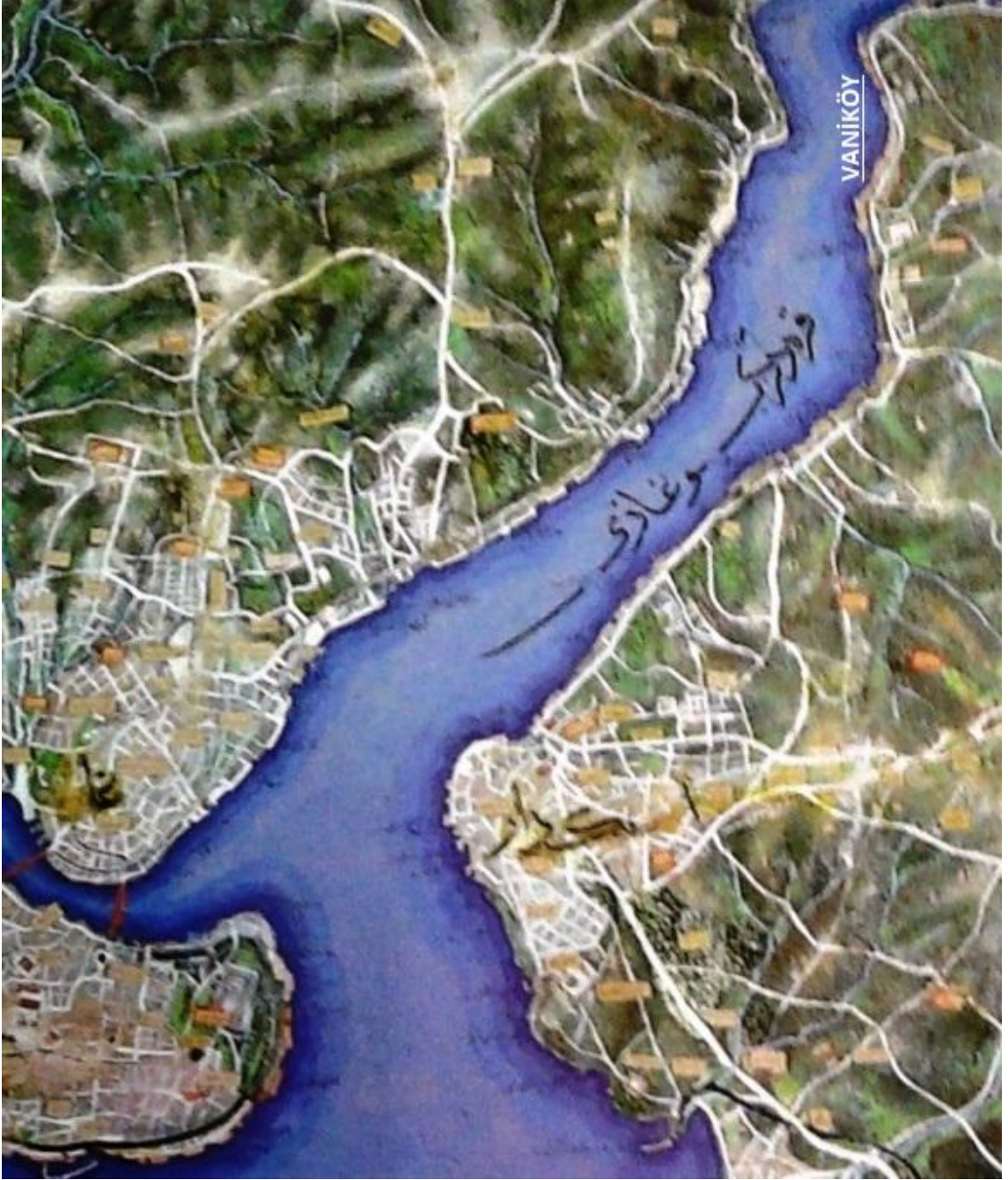
Harita-21. MOLTKE, 1836 yılı İstanbul haritasında Vani-kjöi (Vaniköy) ve Dschami (Cami). Hekim-varmas-kiosk (Hekim girmez köşkü) (Kenan Efendi, İcadiye Köşkü). (www.envanter.gov.tr/harita, 25.04.2015)

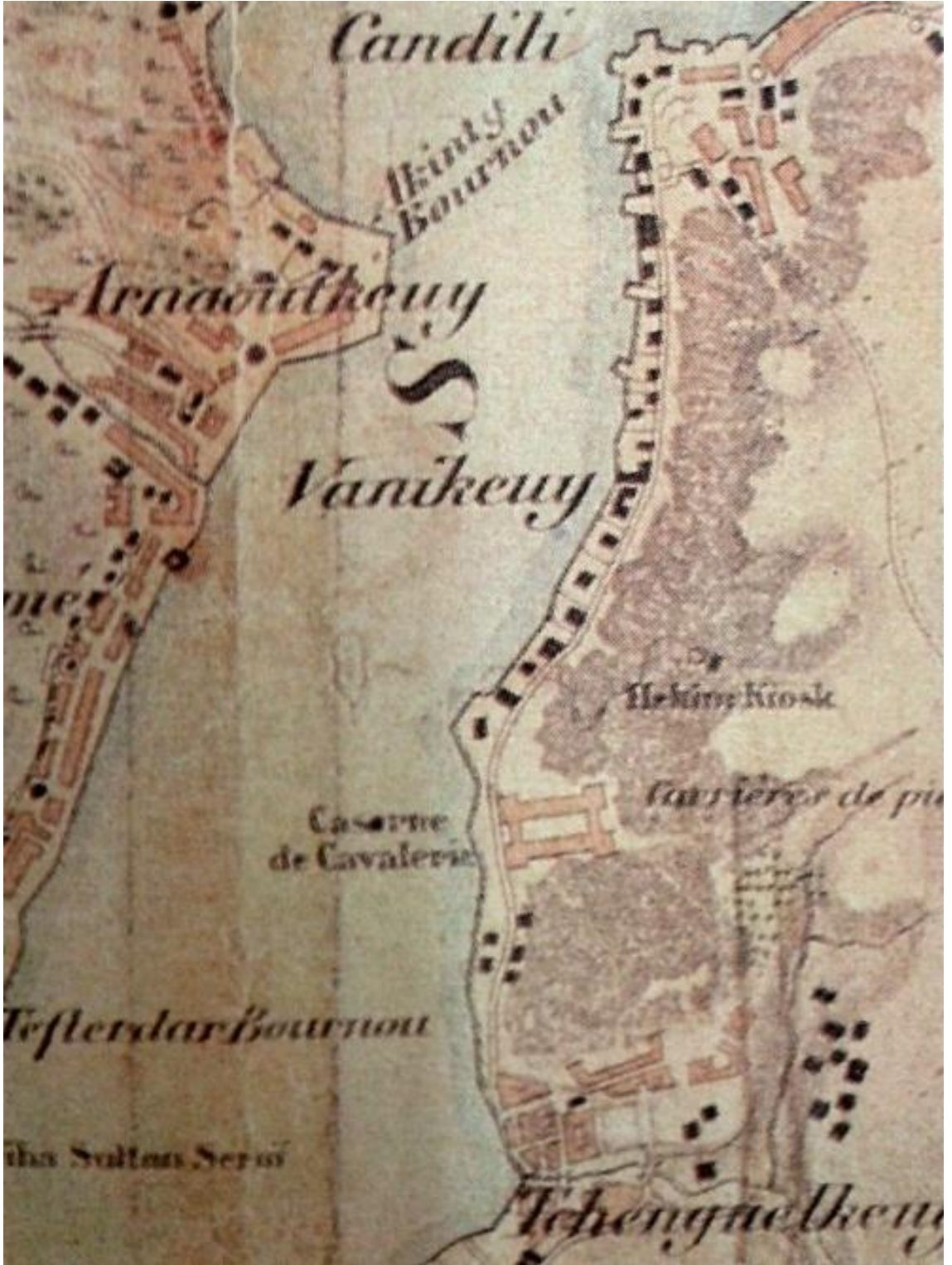
Harita-22. MELLİNG, 1800 lü yılların başındaki Boğaz gravüründe Vaniköy Cami (YILDIRIM, Sercan. Gravürlerde İstanbul, 2008, İst., Kitabistanbul Yay.)

Harita-23. Ritter von SCHEDA, 1869 yılı İstanbul haritasında Vanikjöi (Vaniköy).
(KUBİLAY, Ayşe Y., İstanbul haritaları 1422-1922, 2010, İst., Kaptan Yay.)

Harita-24. İstanbul ve yöresi,1883. (KAYRA, Cahit. Mekanlar ve Zamanlar, 1993, İst., İBB Kültür İşleri Daire Bş. Yay.)

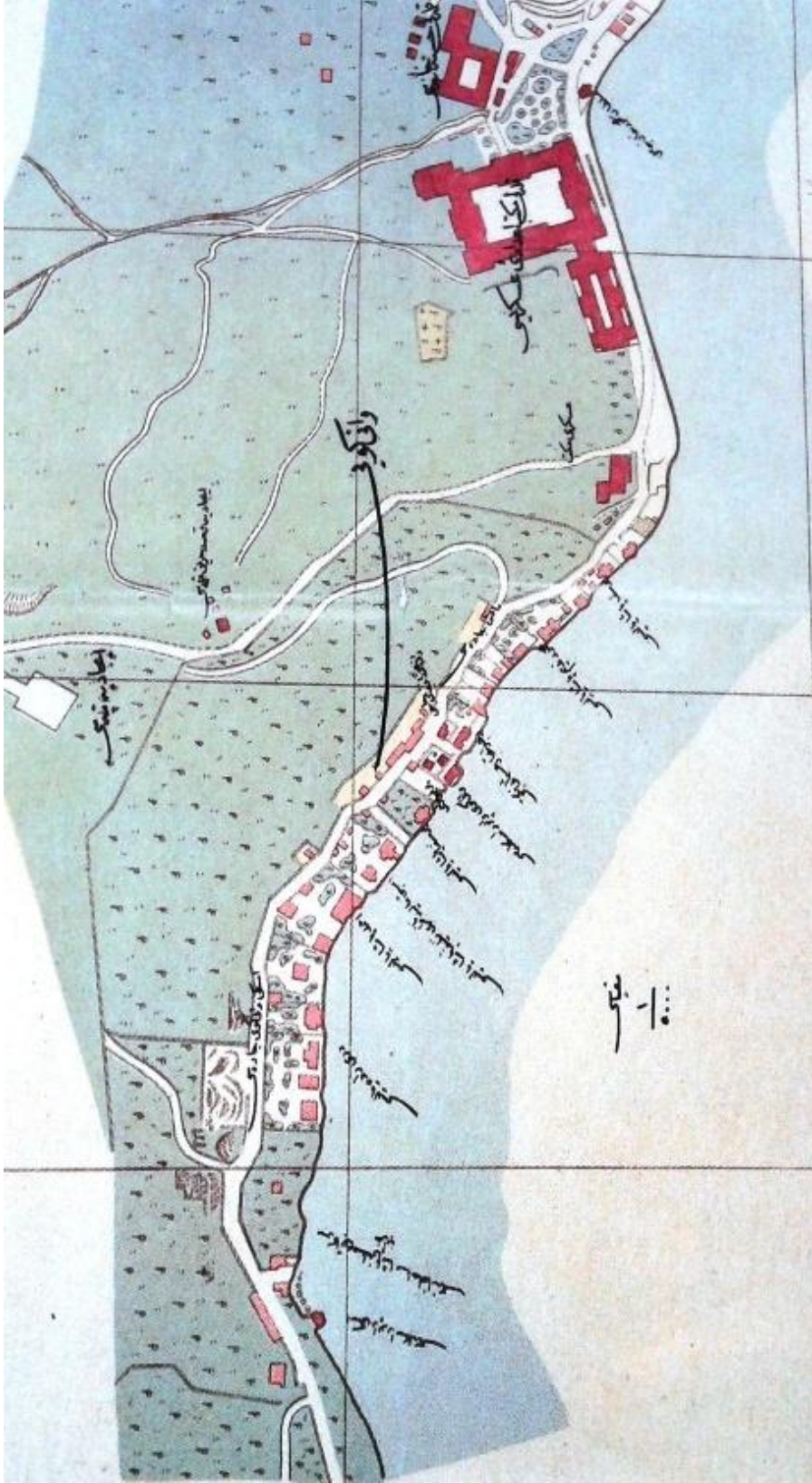
Harita-25. SLONIEVSKI, 1887 yılı İstanbul ve yöresi haritasında Vanikeuy. (KAYRA, Cahit. Mekanlar ve Zamanlar, 1993, İst., İBB Kültür İşleri Daire Bş. Yay.)

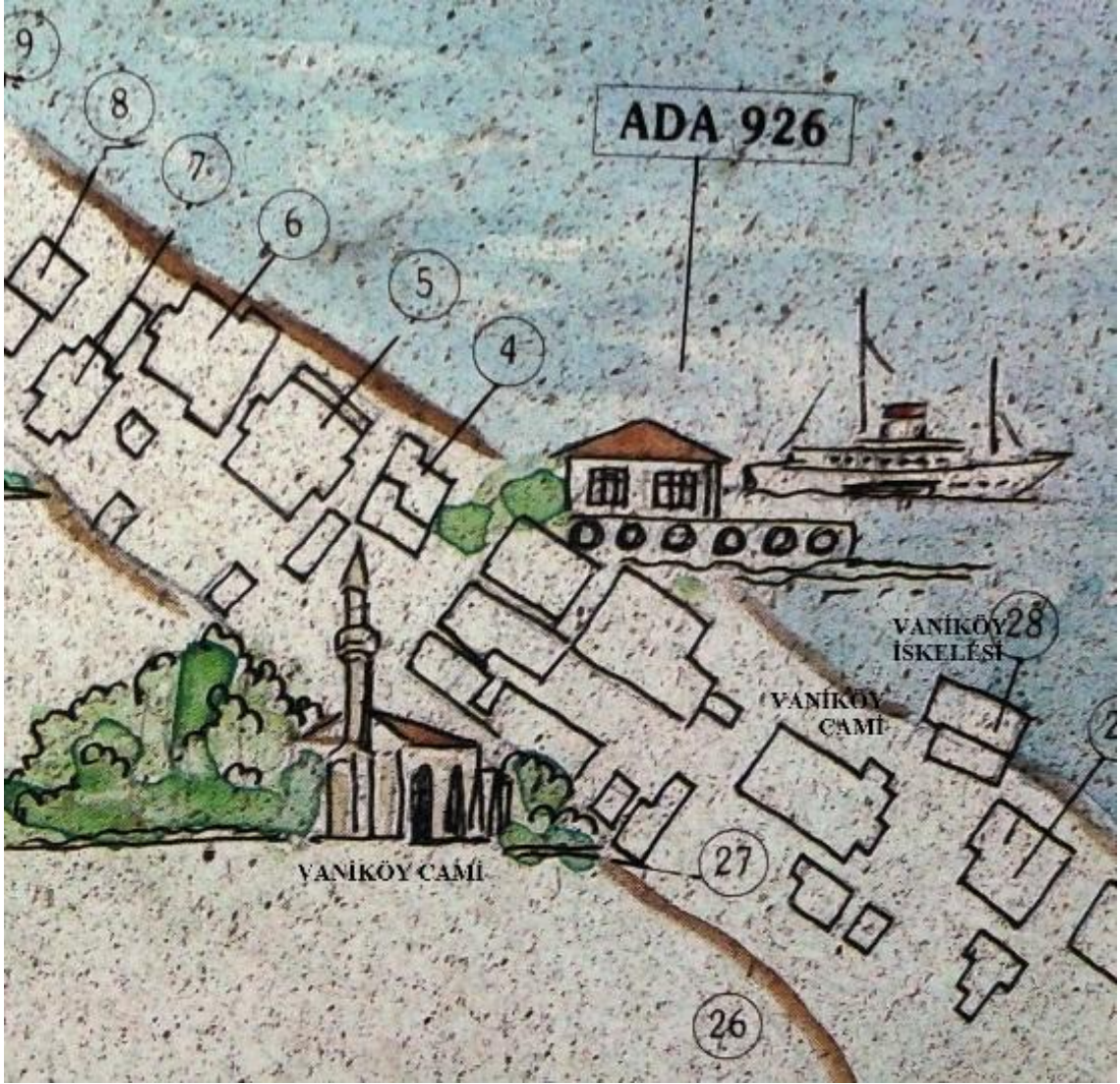
Harita-26. F.LÖFFLER, 1897 yılı İstanbul haritasında Vanikeui (Vaniköy).
(KUBİLAY, Ayşe Y., İstanbul haritaları 1422-1922, 2010, İst., Kaptan Yay.)

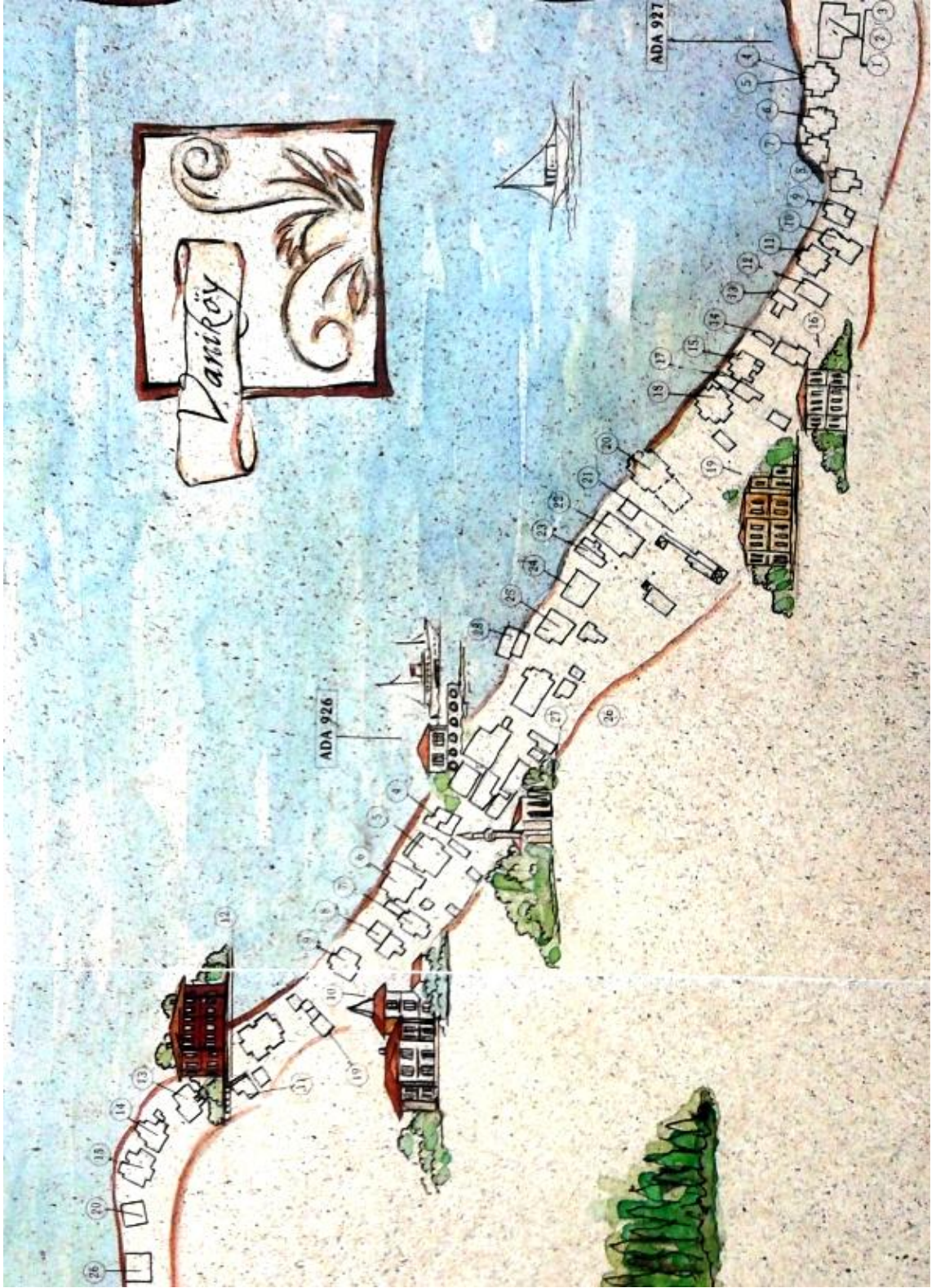
Harita-27. İstanbul Şehremaneti Rehberi, 1918. Vaniköy'ün 1918 yılı yerleşimi görülmektedir. (KAYRA, Cahit. Mekanlar ve Zamanlar, 1993, İst., İBB Kültür İşleri Daire Bş. Yay.)

Harita-28. İstanbul Şehremaneti Rehberi, 1918. Vaniköy'ün 1918 yılı sınırları renklendirilmiş alan kadardır. (KAYRA, Cahit. Mekanlar ve Zamanlar, 1993, İst., İBB Kültür İşleri Daire Bş. Yay.)

Harita-29. 1993 yılı Vaniköy Cami çevresi yerleşim haritası. (KAYRA, Cahit. Mekanlar ve Zamanlar, 1993, İst., İBB Kültür İşleri Daire Bş. Yay.)

Harita-30. 1993 yılı Vaniköy yerleşim haritası. (KAYRA, Cahit. Mekanlar ve Zamanlar, 1993, İst., İBB Kültür İşleri Daire Bş. Yay.)

ÖZGEÇMİŞ

1974 yılında Amasya’da doğdu. İlkokul eğitimini Amasya Atatürk İlkokulu’nda, ortaokul eğitimini Amasya Lisesi’nde, lise eğitimini Ankara Gazi Lisesi’nde tamamladı. 1992 yılında başladığı Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü’ndeki lisans eğitimini 1998 yılında tamamladı. 1998-2001 yılları arasında İstanbul’da çeşitli inşaat firmalarında Mimar olarak görev aldı. 2001-2002 yılları arası askerlik görevini tamamladı. 2005 yılında T.C. Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü’nde Mimar olarak göreve başladı. Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün Hatay, Ankara, İstanbul Bölge Müdürlük’lerinde Mimar olarak görev yaptı. Halen Adana Vakıflar Bölge Müdürlüğü’nde görev yapmaktadır.